

7-8/2017

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
JULIJ – MALI SRPAN
AVGUST – VELIKI SRPAN

 110
Lovska zveza Slovenije

SLOVARMs

Lovska trgovina SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 14:00 - 19:00

Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-mail: info@slovarms.si

RÖWA
Röbler | AUSTRIA

PROFESIONALEN · ZANESLJIV · NATANČEN

TITAN^α TITAN⁶ TITAN¹⁶

SAUER

Verney-Carron

Blaser

STRASSER

ISSC
AUSTRIA

SWAROVSKI
OPTIK

Aimpoint.

TIKKA

HAWKE®

ZEISS

ENDURANCE 30 1- 4X24

ARMASIGHT

PULSAR

STEYR

MANNLICHER

Vixen®

GunCoating®

ŠIROK IZBOR NOČNE OPTIKE

DOCTER

REX zero 1

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik C., št. 7-8
julij – mali srpan
avgust – veliki srpan
Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilo izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
 Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
 Maribor
 Poštnina je plačana pri pošti
 1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
 Arpad Kövecš

Odgovorni urednik
 Boris Leskovic

*Bojan Avbar, Franc Černigoj,
 Leo Fabiani, Boštjan Pokorny*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic
Tehnični urednik Milan Samar
Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
 Ta številka je izšla v 23.000 izvodih.
 Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
 obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
 po e-pošti v Wordovem formatu,
 uradne dopise pa podpisane in žigo-
 sane naknadno tudi po navadni pošti.
 Fotografije sprejemamo v formatu
 jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
 (velikost 1-2 MB; 300 dpi); lahko
 tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
 tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
 Župančičeva 9 – p. p. 505
 1001 Ljubljana
 e-naslov: lovce@lovska-zveza.si
 Tel.: (01) 24-10-922
 Faks: (01) 24-10-927
 Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
 do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
 5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
 Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
 Male oglase je treba poslati pisno
 in plačati vnaprej na transakcijski
 račun Lovske zveze Slovenije,
 Župančičeva 9, Ljubljana,
 pri NLB, d. d., Ljubljana:
 02010-0015687097.

Foto: T. Treber

IZ VSEBINE:

I. Malešič:	Tudi lovci si želimo pravno državo!	356
IZ DNEVNEGA TISKA		358
MNENJA IN PREDLOGI		360
<i>Ministrstvo za okolje in prostor:</i>		
N. Oven:	Odprto pismo	360
	So letošnji letni načrti lovskoupravljavskih območij zakoniti?	362
B. Avbar:	Ko jelenjad postane politična tema	366
M. Toš:	Odločno podpiram idejo o zavodu za lovstvo	369
R. Bernik:	Prostoživeče živali in kmetijski prostor	371
G. Vengušt,		
D. Žele:	Namen vzorčenja in najpogostejše napake pri vzorčenju tkiv divjega prašiča za potrebe ugotavljanja prisotnosti povzročiteljev bolezni	374
G. Hodnik:	Strelivo Fox Bullets z lovskimi krogli Classic Hunter	377
J. Mehle:	Na kratko iz tujega tiska ...	380
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		381
J. Leban - Drolč:	Enolončnica	381
LOVSKA ORGANIZACIJA		385
<i>J. Žagar,</i>		
J. Kovačič Siuka:	Občni zbor LZS v Celju	385
J. Žagar:	44. Mednarodno srečanje lovskih pevskih zborov in registov	386
V. Prodan:	Obisk članov uredništva revije Der Anblick na LZ Koper	387
F. Černigoj:	Pregled upravljanja z divjadjo v Primorskem LUO (2016)	388
B. Markovič:	Žalostno slovo od naše lovske kočice	390
M. Janc:	Sodniki z licenco in liga LZS	390
T. Beci:	Sedma podelitev lovskih spričeval in izkaznic na gradu Bogenšperk	391
F. Rotar:	Na Koroškem petnajsta generacija mladih lovcev	391
M. Velkoverh:	Slavnostna podelitev lovskih spričeval lovskim pripravnikom ZLD Ljubljana 2017	392
D. Lepšina:	Še ena generacija	393
A. Verhovnik:	Odprto prvenstvo LZS v streljanju z MK-puško	393
P. Novak:	Prvenstvo ZLD Prekmurje v lovskem strelstvu	394
M. Gselman:	O naših rukačih	395
E. Krašna:	70 let LD Nanos	396
L. Klenovšek:	70 let LD Zabukovje	397
S. Frbežar:	70 let LD Osilnica	398
P. Nared:	70 let LD Begunje pri Cerknici	399
B. Herek:	70 let LD Laško	399
B. Ačko:	Dan odprtih vrat vojašnice zaznamovali tudi lovci	400
MLADI IN LOVSTVO		401
M. Mali:	OŠ Tržič se ponaša z eksponatom rjavega medveda	401
M. Kišek:	»Male zelene celice«	401
JUBILANTI		402
LOVSKI OPRNIK		404
B. Peternelj:	Nenavadno razvito srnačje rogovje	404
F. Ekar:	Zaščita pred pokom in zvokom – za delavce v lovstvu	404
M. Richter - Zeleni:	Lov sivih vran je zanimiv!	405
T. Smrdel:	Hvaležen spomin na dedka	408
S. Gabrijel:	Na svizca v Avstrijo	408
B. Vasa:	Menijo, da so v Gojitvenem lovišču Pohorje nekaj bolje gospodarili z jelenjadjo na Pohorju in v bližnji okolici	409
A. Gogala:	Nenavadni ilovični čmrlj	411
V SPOMIN		412
LOVSKA KINOLOGIJA		413
J. Verčko:	Državna tekma goničev in Tretja CACT brak-jazbečarjev in goničev v delu na divjega prašiča v obori	413
J. Nahtigal:	Specialna evropska razstava brak-jazbečarjev v Avstriji	415
D. Zemljič:	PZP Beltinci 2017	415
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	416

SLIKA NA NASLOVNICI:

Gams – Rupicapra rupicapra
 Foto: O. Naglost

OBVESTILO UREDNIŠTVA

Bralce in sodelavce glasila Lovec obveščamo, da bo pisarna uredništva od 1. 7. do 1. 8. 2017 zaprta zaradi rednega letnega dopusta.

Uredništvo

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
 in št. 81/14. 11. 2014

Srna
 srnjak, lanščak:
 1. 5.–31. 10.
 srna, mladici obeh spolov:
 1. 9.–31. 12.

mladica:
 1. 5.–31. 12.

Navadni jelen

jelen:
 16. 8.–31. 12.

košuta:
 1. 9.–31. 12.

teleta:
 1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
 1. 7.–31. 1.

Damjak

damjak:
 16. 8.–31. 12.

košuta:
 1. 9.–31. 12.

teleta:
 1. 9.–31. 1.

junica, lanščak:
 1. 7.–31. 1.

Mufflon

oven, lanščaki obeh spolov in
 jagnjeta obeh spolov:

1. 8.–28. 2.

ovca:
 1. 8.–31. 12.

Gams

kozal, koza, kozlički obeh spolov,
 enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Kozorog

kozal, koza, kozlički obeh spolov,
 enoletni obeh spolov:

1. 8.–31. 12.

Divji prašič

merjasec:
 1. 1.–31. 12.

svinja:
 1. 7.–31. 1.

ozirni in lanščaki obeh spolov:
 1. 1.–31. 12.

Poljski zajec

1. 10.–15. 12.

Kuna belica, kuna zlatica
 1. 11.–28. 2.

Jazbec

1. 8.–31. 12.

Lisica

1. 7.–15. 3.

Sakal*

1. 7.–15. 3.

Rakunasti pes (enok)
 1. 8.–31. 3.

Navadni polh

1. 10.–30. 11.

Alpski svizec

1. 9.–30. 10.

Pižmovka

1. 1.–31. 12.

Nutrija

1. 1.–31. 12.

Fazan

1. 9.–28. 2.

Poljska jerebica (gojena)
 1. 9.–15. 11.

Raca mlakarica

1. 9.–15. 1.

Soja

1. 8.–28. 2.

Sraka

1. 8.–28. 2.

Siva vrana

1. 8.–28. 2.

Medved in volk

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

* Po monitoringu

Tudi lovci si želimo pravno državo!

Zadnje čase v lovske vrste vnaša veliko nezadovoljstvo in prizadetost uporaba 63. člena Zakona o divjadi in lovu (ZDLov-1). To je člen o izdaji oz. podaljšanju veljavnosti lovske izkaznice. Omenjeni zakon v svojem 16. delu (v členih od 75. do 77.) navaja kazenske določbe, po katerih je lahko kaznovan posameznik, upravljavec in odgovorna oseba upravljavca. Predpisane globe so zelo visoke, še posebno, če upoštevamo, da so upravljavke lovišč (LD) prostovoljna društva, ki se financirajo izključno s prispevki članov. Seveda ne zagovarjamo kaznovanja pravnih oseb in posameznikov, ki očitno kršijo zakon, sporno pa se zdi določilo, ki ureja prenehanje oz. podaljšanje veljavnosti lovske izkaznice v primeru kršitve zakona. Ta določila lovci občutimo kot krivična in so po našem mnenju v nasprotju z načeli pravne države. Konkretnije: so v nasprotju z ustavnima načeloma sorazmernosti posega v pravice in v nasprotju z načelom določnosti pravnih predpisov. Poleg tega so neskladna z drugimi zakoni, ki so v uporabi pri odločanju o veljavnosti izkaznice. Zato je pravni položaj prizadetih oseb pogosto negotov, sankcija prenehanja veljavnosti lovske izkaznice pa je praviloma nesorazmerna s storjenim prekrškom.

Prenehanje veljavnosti lovske izkaznice dejansko pomeni prenehanje pravice do opravljanja lovske dejavnosti. Prepoved lova pa je za mnoge lovce veliko hujša kazen kot globa, četudi plačana v obliki »polovičke«, kar je še vedno v višini nekaj sto evrov. ZDLov-1 s triletno prepovedjo podaljšanja lovske izkaznice torej vsebuje dodatno sankcijo, primerljivo z odvzemanjem vozniškega dovoljenja ali s prepovedjo opravljanja poklica. Takšne kazni so v drugih zakonih natančno določene in zelo omejene. Gre za poseg, primerljiv s prepovedjo opravljanja poklica iz 50. člena Kazenskega zakonika in z ukrepom odvzema vozniškega dovoljenja iz Zakona o varnosti cestnega prometa. Za vse našete primere lahko ugotovimo, da so izbris oz. odvzemi povezani z bistveno bolj zavrženimi ravnanji – praviloma s storjenim kaznivim dejanjem.

Kako pa je na lovske področju? Primer iz prakse: upravljavka ni dosegla načrtovanega odstrela srnjadi za 1,4 glave. Lovski inšpektor je izdal odločbo upravljavki in odgovorni osebi (beri starešini) ter izrekel opomin. Opomin je kazen, ki se izreče, če je prekršek storjen v okoliščinah, zaradi katerih je posebno lahek. Odgovorna oseba je v navedeni situaciji (glede podaljšanja lovske izkaznice) v enakem položaju kot tisti, ki npr. ponoči upleni jelena in ga nato še ukrade. Očitna je torej t. i. podnormiranost predpisa. Določila 63. člena ZDLov-1 namreč nimajo nobenega časovnega razpoda omejitve ukrepa za prepoved podaljšanja izkaznice glede na težo očitane dejanja. Zdajšnja praksa sicer sledi trem letom, kolikor traja do izbrisa pravno močne prekrškovne odločbe iz evidence pravnomočnih prekrškovnih odločb (203. člen Zakona o prekrških). Primernejša bi bila ureditev, ki bi določala obvezno časovno omejitev ukrepa glede na težo očitane dejanja.

Za primerjavo: vsi poznamo natančen način kaznovanja pri prometnih prekrških v obliki kazenskih točk, odvzem dovolje-

nja pa je povezan z najhujšimi kršitvami. Zakon o prekrških predvideva različne vrste vlog, v katerih se lahko fizična oseba znajde kot storilec prekrška: kot posameznik, odgovorna oseba, samostojni podjetnik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost. ZDLov-1 pa ne predvideva glede lovske izkaznice nobene razlike med posameznimi vrstami položajev, čeprav je na prvi pogled očitno, da je stopnja zavrženosti ravnanj precej odvisna od te vloge. Nadalje je mogoče zakonski diktaciji 63. člena očitati, da 4. alineja, v kateri piše, da se izkaznica ne izda ali ne podaljša osebi, ki je bila pravno močno obsojena zaradi kršitve določil tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov, daje vsaj tri mogoče razlage. Če ne gremo pregloboko v podrobnosti jezikovne razlage, si je mogoče razlagati, da je mogoče sklepati, da se alineja nanaša le na obsojence v okviru kazenskih postopkov. Po drugi razlagi je obsodba tudi prekršek, po tretji pa je obsodba vsaka kršitev zakona, ugotovljena v kateremkoli postopku, npr. v pravnem in upravnem. Določilo torej očitno ne izpolnjuje temeljnega merila/kriterija, da mora biti predpis dovolj jase, da lahko povprečen državljan razbere svoj položaj. Načelo pravne države (2. člen Ustave) terja, da so predpisi jasni in določni, tako da je mogoče nedvomno ugotoviti vsebino in namen norme. Predpis postane neustaven takrat, kadar s pomočjo pravil o razlagi pravnih norm ne moremo priti do jasne vsebine predpisa. Ocenjujemo, da z nobeno od ustavno sprejemljivih metod razlage pravnih predpisov ni mogoče doseči jasne razlage pravnega položaja osebe, o kateri se odloča. Celotno ravnanje pristojnih organov (lovske inšpekcije, LZS, lovske družine, sodišče) je po mnenju pravnih strokovnjakov naključno in poljubno.

Postopki preklica veljavnosti lovske izkaznice trenutno potekajo tako, da lovska inšpekcija izda odločbo o prekršku. Ko le-ta postane pravno močna, o storjenem prekršku praviloma obvesti vodstvo LD, katere član je kaznovani lovec, ki nato obvesti LZS, ki izda Sklep o preklicu lovske izkaznice. Zoper takšno odločitev ima lovec načeloma možnost pritožbe, o kateri naj bi odločal Občni zbor LZS. O pritožbah zoper odločitev LZS bi moralo biti na podlagi 2. odstavka 16. člena Zakona o upravnem postopku (ZUP-1) pristojno Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, ki pa tako pristojnost zavrača. Zoper njegovo odločitev bi moral biti mogoč upravni spor pred upravnim sodiščem. V praksi pa so o vprašanju članstva v lovske družine in s tem o veljavnosti lovske izkaznice odločala tudi sodišča splošne pristojnosti. Opisano kaže, da je stanje nejasno do take mere, da celo med samimi izvrševalci javnih pooblastil in kasneje sodišče ni določena enotna praksa, kakšen naj bi sploh bil postopek: ali je upravne ali civilne narave in katera sodišča naj bi bila pristojna zanj. Nejasnost in nesorazmernost spornega člena sta ugotovila tudi pristojna upravna organa, in sicer Ministrstvo za kmetijstvo in okolje in Ministrstvo za pravosodje. In kaj sta storila za odpravo omenjenih neustavnih določb ZDLov-1, s katerim bi olajšala delo lovske družine, LZS in upravnim organom? Ničesar!

Zadnja leta opažamo bistveno povečanje dejavnosti lovske inšpekcije. Kot izhaja iz njenega poročila, je lani izdala 136

prekrškovnih odločb. Konkretno to pomeni, da bi morale lovske družine prihodnja tri leta 136 lovcem zavrniti podaljšanje lovskih izkaznic. Če bi se tak trend nadaljeval, bi bilo vsako leto brez veljavne izkaznice in s tem pravice do lova več sto lovcev. Poleg tega lovskim družinam in njihovim odgovornim osebam grozijo visoke globe. Nekateri posamezniki iz lovskih vrst žal celo izkoriščajo nastalo situacijo in anonimno ovajajo svoje lovske tovariše inšpekciji, ki veselo sledi njihovim zavrženim ravnanjem. In kaj nam je storiti? Pristojni upravni organi razen priznavanja spornosti 63. člena ZDLov-1 niso pripravljeni storiti ničesar. Zato smo se na LZS odločili, da namenimo znanje, čas in denar ter naredimo vse, da vložimo

zahtevo za začetek postopka za oceno ustavnosti 63. člena Zakona o divjadi in lovstvu ter dosežemo ustavno korektno zakonodajo. Dokument je že pripravljen in bo šel v uradni postopek. Naš cilj je doseči tako obravnavo lovcev, kot si jo pripadniki 110 let stare prostovoljne naravovarstvene organizacije zaslužimo. Namreč, da bi pravna država veljala tudi za nas. Naša organizacija uspešno deluje že v četrti državi, tokrat naši – slovenski. Menimo, da od lastne države upravičeno pričakujemo primerno obravnavo, da ne bo treba z nostalgijo gledati v preteklost.

Ivan Malešič,
podpredsednik Lovske zveze Slovenije

Foto: L. Ambrožič – Diana

Foto: I. Knaz

GOZD, JELENJAD IN LOBIJI

SOBOTNA PRILOGA, SDELO, 29. 4. 2017 (Damjan Oražem) – Povprečen lovec na leto upleni 1,6 osebkov srnjadi, 0,3 jelenjadi, 0,1 gamsa, 0,5 divjega prašiča, 0,5 lisice, 0,7 fazana, 0,5 sive vrane, 0,2 šoje, 0,14 race mlakarice ... Če seštejemo: približno 100.000 uplenjenih divjih živali na leto ali povprečno pet živali na lovca. Del jih uplenijo lovski gostje iz tujine. Moje osebno mnenje je, da slovenski lovci dobro opravljajo svojo nalogo izvajalca lovskih načrtov in da bi morebitna sistemska sprememba lovske ureditve v naravi pomenila negotovo prihodnost izvajanja lovskih načrtov. Elita je nekaj, kar se pojavlja v rastlinskem in živalskem svetu in ne nazadnje tudi med ljudmi (znanstvena, športna, umetniška ipd.). Načeloma je elita nekaj pozitivnega, motor razvoja. Pri jelenjadi si elitni (kapitalni) jeleni izberejo do nekaj deset košut in jih oplodijo, kar si zaslužijo s svojo močjo, hitrostjo, spretnostjo in rogovi. Večja ko je populacija jelenjadi, več je alfa jelenov. Elitni lovci, ki imajo bodisi dovolj denarja ali pa vpliva, si najbolj želijo ravno takih jelenov. Stvar ima svojo poslovno stran, zagotovo tudi duhovno (kult rogovja), ima pa malo skupnega s sistematičnim urejanjem razmerja med populacijo divjadi in gozdom. S tem ima lovska elita očitne težave, saj zadnje čase s piarovskimi

potezami skuša javnost prepričati, da so gojitelji belih golobov, pa naj gre za njihovo zahtevo po nočnem zapiranju gozdov ali za ustanovitev inštituta varuha narave. Mimogrede: zakaj imamo po njihovem mnenju, na primer, Zavod RS za varstvo narave z nekaj manj kot stotnijo zaposlenih? Lobi lovske elite je vpliven, razširjen v politiki in gospodarstvu in razmeroma bogat. Tako je bilo v vseh družbenih režimih in tako je tudi dandanes. Težava tega lobija je, da ne razume, da so v naravi meje in da so minili časi, ko so lahko drugim naložili breme krmiljenja »njihove« jelenjadi. Z namenom obdržati svoje privilegije so pri ljudstvu pripravljene zbujači emocije do velikih rjavih oči »bambijev«, problematizirati odstrel ženskega dela populacije jelenjadi (razen pri samicah gamsa, ki imajo prav tako rogovje), diskreditirati svoje nasprotnike, žejne čez vodo peljati lastnike zemljišč in podobno. V zadnjih tednih, torej v času sprejemanja lovskoupravljaljskih načrtov, ki vsebujejo predlog za povečan obseg odstrela jelenjadi, sem vse to pričakovano izkusil in dobro vem, kako se počuti neoborožen zajec na travniku, če je vanj uperjenih veliko pušk. Pri vsem skupaj je zanimivo tudi, kako adrenalin smodnika vpliva na nekatere doktorske glave: pokorni kultu rogovja v hubertus oblečeni na klic stranke svoji akademski integriteti niso več kos.

O SLOVENSKEM GOZDU, JELENJADI IN LOVCIH

SOBOTNA PRILOGA, SDELO, 14. 5. 2017 (Lado Bradač) – Direktor ZGS bi moral delovati nepristransko in upoštevati tudi argumente strokovnjakov, ki so v ZGS odgovorni za gozdne živali in lovstvo. Čeprav se kot predsednik LZS ne želim spuščati v delovanje ZGS, je organizacija le-tega zelo pomembna tudi za Lovsko zvezo Slovenije: v krovnih dokumentih imamo namreč poudarjeno, da sprejemamo le takšno lovskoupravljaljsko načrtovanje, ki je neodvisno in strokovno utemeljeno; žal ignoriranje strokovnih izhodišč in organizacijske strukture ZGS, kar si je letos privoščil g. Oražem, za nas še sprejemljivo neodvisnost in strokovnost ZGS popolnoma podira. Zato opozarjam, da je treba več kot šestdesetim zaposlenim, ki v ZGS že leta delajo strokovno in odgovorno na področju upravljanja populacij in lovstva, omogočiti nadaljnje strokovno delo brez šikaniranja. Ker pa v danih razmerah to očitno ni mogoče oz. ima vsakokratni direktor ZGS izjemno avtokratsko moč, njegovo delovanje pa je (lahko) zelo in ozko povezano z različnimi interesi kapitala ter dnevne politike, predlagam, da ustanovimo zavod za lovstvo in stvari uredimo tako, kot je to urejeno

na področju ribištva, kjer vodarji ne upravljajo z ribjimi vrstami; za ta namen imamo Zavod za ribištvo. V danem trenutku je namreč del gozdarske stroke (oz. tisti, ki jo vodi) pokazal(a), da je sposobna upravljanje z gozdnim prostorom in divjadjo videti le ozko parcialno, tj. na nivoju zgolj in samo posameznih drevesnih vrst, pri tem pa ne upoštevati bistveno širšega ekosistemskega in družbenega poslanstva in iskanja konsenza med različnimi uporabniki prostora. Stroški države ob ustanovitvi neodvisnega zavoda za lovstvo ne bi bili nič večji, stroki za obe področji (gozdarstvo in lovstvo) pa si bosta tako sčasoma lahko povrnili ugled in možnost strokovnega, neodvisnega dela brez dekretov. Nastala situacija nas je namreč pripeljala do tega, da je zdaj povsem jasno, da pri nas »volk čuva koze«, kar je še posebno problematično tudi z vidika konflikta interesov, saj je ZGS načrtovalec upravljanja s populacijami divjadi tudi v loviščih s posebnim namenom, ki jih upravlja sam! Sicer je zadnji napad g. Oražma usmerjen le na novonastalo »lovsko elito«, kateri je najpomembnejši »kult lovskih trofejev«. Pri tem se moram zopet vprašati, ali je sedanjí direktor ZGS zares tako neuk, morda nespreten ali pa obstajajo kakšna pomembnejša ozadja? Morda kdo razmišlja o prenosu lovišč s posebnim pomenom (LPN) na katero drugo institucijo

jo, kjer bo ekonomski interes še večji, misel o volkovih in kozah pa še bolj izrazita?

110-LETNICA ORGANIZIRANEGA LOVSTVA NA SLOVENSKEM

OVTARJEVE NOVICE, **Lenart, 5/2017 (Marjan Toš)** – Slovenska lovska organizacija se je rojevala na prelomu 19. in 20. stoletja. Proti koncu 19. stoletja so bila ustanovljena posamezna lovska društva in klubi, ki so združevali pretežno slovenske lovce in predstavljajo začetke vseslovenske lovske organizacije. Postopoma je zorela pobuda, da bi ustanovili organizacijo, ki bi združevala slovenske lovce v vseh takratnih deželah in tako je bil v Ljubljani 16. oktobra leta 1907 ustanovljen Slovenski lovski klub. Že leta 1909 se je preimenoval v Slovensko lovsko društvo. Njegov prvi predsednik je postal ljubljanski župan Ivan Hribar, gonilna sila pri ustanavljanju slovenske lovske organizacije pa je bil dr. Ivan Lovrenčič. Ustanovitelji slovenske lovske organizacije, zlasti še dr. Ivan Lovrenčič, so od vsega začetka poudarjali in izpostavljali slovenski značaj nove organizacije in njeno dolgoročno naravovarstveno usmeritev. Dr. Ivan Lovrenčič je bil resničen vizionar slovenskega lovstva, ki je videl daleč naprej in katerega filozofija je bila marsikomu dolgo

prava neznanka. Njegovo temeljno izhodišče je bilo, da »način lova mora biti tak, da ž njim nista spojena le užitek in zabava, ampak tudi varstvo in skrb za divjačino. To leži v interesu vsakega lovca in kdor tega ne prizna, ta naj si ne lasti tega naslova, ker si ga en zasluži, saj je »lov oni teren, kjer prenehajo vse razlike stanu, bogastva, časti itd., kjer se pozna in upošteva le ena lastnost, lastnost – lovca«. Že na samem začetku ustanavljanja slovenske lovske organizacije je bil namenjen velik poudarek lovskemu tovarištvu. Slovenski lovski klub, kot začetek in predhodnik sodobne lovske organizacije na Slovenskem, je znal pravilno izpostaviti tudi naloge na področju lovske kulture in izobraževanja. Leta 1910 je izšla prva številka glasila Lovec. O jubileju LZS je **Marjan Toš** pisal tudi v majski številki revije **ONA PLUS**.

O SLOVENSKEM GOZDU, JELENJADI IN LOVCIH (2)

SOBOTNA PRILOGA, **SDELO (27. 5. 2017)** – SP Dela je objavila tri odmeve na zapise Damjana Oražma in Lada Bradača. V prvem je **Rajko Štefanič**, predsednik Zveze lastnikov gozdov Slovenije poudaril, da »si lastniki gozdov želijo konstruktiven dialog v smeri ohranjanja trajnostnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdom, ki je tudi naše skupno

dobro. Vsekakor pa si ne želimo, da naši gozdovi postanejo ena sama velika obora za divjad, ki jo upravljajo »naravovarstveniki« in s tem zadovoljujejo svoje lovske ter kvazi znanstvene in naravovarstvene apetite«. **Miha Marenčič** iz Preddvora je zapisal, da bomo lahko o »upravičeni višini odvzema jelenjadi iz narave govorili šele tedaj, ko bomo spremenili načine v kmetijski proizvodnji, gozdarski dejavnosti in lovstvu, uredili razmere naše prisotnosti v prostočasnih aktivnostih, zagotovili učinkovit nadzor ter v primeru nepravilnosti ukrepali«. **Tomaž Hrovat** iz Ljubljane pa je izpostavil, da je »v konkretnem primeru obravnavane problematike odnosa gozd – divjad postopek kot že tolikokrat viden; znanstvena dognanja imamo, v javni razpravi molčimo, ob morda jutrišnji uveljavitvi neprimerne zakonodajne rešitve (npr. predlagani zavod za lovstvo) pa se kalimerovsko sprašujemo: »Zakaj pa stroke nihče ni nič vprašal?«

POVEČAN ODVZEM JELENJADI V LETU 2017

KMEČKI GLAS, **23. 5. 2007 (Kristijan Hrastar)** – K pisanju tega odprtega pisma me je vzpodbudila živahna medijska kampanja zagovornikov in naspornikov povečanega odvzema jelenjadi v letu 2017. Nanizanih je bilo kar nekaj vprašljivih trditev

z obeh strani, zato bi rad opisal dojemanje »sobivanja« jelenjadi in ljudi v dolini Kokre, ki je eno od osrednjih območij jelenjadi v Sloveniji. Z družino kmetujemo na nekaj 10 ha veliki ekološki gorski kmetiji, katere večina travnikov in pašnikov leži nad 1000 m n. v. Sem lovec, tudi oče je bil lovski čuvaj pri veleposestniku Dolencu že pred drugo svetovno vojno, po vojni pa poklicni lovec v državnem lovišču, sedaj LPN Kozorog. Bližam se sedemdesetim, tako da v vlogi kmeta in lovca v praksi že vse življenje vsak dan spremljam in doživljam spremembe na kmetiji, pri jelenjadi in v gozdu. Na spletni strani LZS in v zadnji številki revije Lovec vodstvo LZS poziva nevladne organizacije k protestu in upor proti načrtovalcu, to je ZGS. Sprašujem se, ali tako stališče zastopa vse slovenske lovce? Prepričan sem, da ne. Bojim se, da agresivno zavračanje omejevanja namnožitve divjadi kaže le navidezno naravovarstveno naravnost lovske organizacije, v ozadju pa je skrita želja po bogatih loviščih in udobnem lovu. Pred leti se je govorilo o ustanovitvi zavoda za lovstvo. Ustanovitev takšne institucije bi bila ena večjih sistemskih napak. Pogled nas lovcev na gozdni ekosistem je daleč preozek, da bi lahko prevzeli načrtovanje. Vidimo drevo, ne pa gozda. Treba je pošteno povedati, da je pogled ZGS na gozd veliko celovitejši in širši, zato je rušenje njegove avtoritete neprimerno.

Foto: I. Knoze

V Lovcu, 5/2017 (str. 268–270), smo poročali, da je Skupina nevladnih organizacij za trajnostni razvoj, ki jo sestavljajo Planinska zveza Slovenije, Ribiška zveza Slovenije, Lovska zveza Slovenije, Turistična zveza Slovenije, Čebelarška zveza Slovenije, Kinološka zveza Slovenije in Zveza tabornikov Slovenije, na novinarski konferenci 5. 4. 2017 na sedežu LZS v Ljubljani javno podpisala Predlog za vključitev varuha narave v Zakon o ohranjanju narave. S tem institutom so želele omenjene nevladne organizacije vzpostaviti glas narave, ki se sama ne more braniti pred vsemi posegi in aktivnostmi v njej. Varuh narave bi bil lahko hkrati tudi ogledalo vsem organizacijam, ki izvajajo aktivnosti v naravnem okolju, ter bi pomagal pri opozarjanju na nepravilnosti v naravi in na težave, s katerimi se organizacije srečujejo pri svojih dejavnostih. Predlog so proučili na Ministrstvu za okolje in prostor. Objavljamo odgovor, ki so ga na pristojnem ministrstvu pripravili v obliki odprtega pisma.

Uredništvo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR

ODPRTO PISMO

VARUH NARAVE

ODGOVOR MINISTRSTVA ZA OKOLJE IN PROSTOR NA POBUDO ZA VKLJUČITEV VARUHA NARAVE V ZAKON O OHRANJANJU NARAVE

Na Ministrstvo za okolje in prostor smo v začetku aprila 2017 prejeli pobudo Lovske zveze Slovenije, Ribiške zveze Slovenije, Planinske zveze Slovenije, Zveze tabornikov Slovenije, Kinološke zveze Slovenije, Čebelarške zveze Slovenije in Turistične zveze Slovenije, da se v Zakon o ohranjanju narave opredeli kot samostojen institut varuh okolja in narave s poslanstvom ohranjanja narave kot temeljnega pogoja zdravega človekovega življenjskega okolja.

Iz pobude veje skrb za naravo, zavedanje o medsebojni povezanosti in odvisnosti človeka in narave, pomembnosti ohranjene narave kot pogoja za človekov obstoj in kakovostno življenje. Pa tudi zavedanje o tem, da se trendi ogrožanja narave zaradi človeka nadaljujejo in da je interes narave v družbi premalo upoštevan. Posebno veseli enotnost in soglasnost sedmih različnih velikih in pomembnih nevladnih organizacij v odločenosti, da je naravi treba nameniti večjo pozornost.

Na Ministrstvu za okolje in prostor smo pobudo temeljito proučili, predvsem v pomenu vprašanja, ali bi nov institut glede na že obstoječe dejansko pripomogel k učinkovitejšemu ohranjanju narave. Ob tem smo se morali ozreti na temeljni odnos človeka do narave, saj le-ta pogojuje doktrino njenega varstva, vključno s prepoznavanjem vrednosti narave ter opredeljevanjem in izvajanjem varstvenih ukrepov. Na tej temelji tudi obstoječi sistem ohranjanja narave. Zato navajamo nekaj uvodnih pojasnil in razmišljanj glede razmerja človek – narava.

Skozi minula obdobja človeške družbe so se oblikovala različna razmerja med človekom in naravo, z večjo ali manjšo medsebojno povezanostjo, soodvisnostjo, uravnovešenostjo. V naši zahodno usmerjeni družbi v tem času izrazito prevladuje paradigma, da je narava v službi človeka, tako da človeški

družbi nudi kakovostno in zdravo življenjsko okolje, naravne vire in prostor za sprostitev ter rekreacijo. V tem primeru se narava, vključno z živimi bitji, vrednoti skozi merila ekonomske vrednosti, dandanes skozi vse bolj priljubljene t.i. ekosistemske storitve. Trend je, da se v ekosistemske storitve pretvorijo tudi učinki, ki jih imajo na človeka vrednote narave, ki so bile doslej pojmovane nematerialno. Čim večjo korist narava nudi človeku, toliko bolj so v ekonomskem pomenu vredne njene storitve, deli narave z večjo ekonomsko vrednostjo pa naj bi bili prednostni pri varstvu, obsegu in intenzivnosti varstvenih ukrepov.

Povsem drugačno razmerje med človekom in naravo, ki je bilo v nekaterih družbenih skupnostih po svetu v določenih obdobjih že prisotno in je povsem verjetno kje v manjših skupnostih tudi dandanes, v našem zahodnem dožemanju narave pa je komaj opazno, je razmerje, v katerem človek priznava naravi vrednost samo po sebi, brez tehtanja lastnih koristi. V tem primeru človek tudi drugim bitjem priznava pravico do življenja, in zdravega življenjskega okolja in vedno znova, ko se odreka hrupu, strupom, sevanjem ipd. v bližini svojih naselij, pomisli tudi na »željo« in pravice drugih živih bitij do življenja in zdravega življenjskega okolja. Tudi ob postavljanju pravice človeka do pitne vode pomisli na pravico drugih živih bitij do vode kot temeljnega življenjskega okolja. Vrednost narave je intrinzična, njej lastna, nematerialna in neodvisna od človekovih koristi. Doktrina varstva, ki izhaja iz takega dožemanja narave, ima za cilj varovanje narave kot človeku enakovredne sobitnosti.

Zakon o ohranjanju narave, ki je sistemski zakon na področju ohranjanja narave, sledi obema doktrinama. Temelji na 73. členu Ustave Republike Slovenije, ki obvezuje vsakogar k varovanju naravne in kulturne dediščine, pri čemer pojem naravna dediščina obsega izjemne in posebno vredne dele nežive in žive narave, vključno z naravnimi vrednotami in sestavinami biotske raznovrstnosti. **Doktrina, v kateri je narava obravnavana kot vrednota in v kateri se ji priznava lastno pravico do obstoja in življenja ter lastno subjektiviteto nasproti človeku, je v Zakonu o ohranjanju narave najbolj izrazito izražena prav v določilu, na katero se vsebinsko, v pomenu pomagati naravi, navezuje obravnavana pobuda. To je določilo (v 118. členu ZON), s katerim je dana možnost zastopati naravo v vseh upravnih in sodnih postopkih, podobno kot je urejeno zastopanje nemočnih in mladoletnih oseb. S tem določilom je naravi dan glas stranke v postopku, s katerim se enakovredno drugim glasovom strank lahko izrazi interes narave – interes živali ali rastline prostoživeče vrste, ekosistema ali druge sestavine biotske raznovrstnosti, naravne vrednote. Glas za zastopanje narave je dan organizacijam, ki naj bi glede na svoje poslanstvo naravo najbolj poznale, najboljše čutile njene potrebe in ki naj bi bile interesno nevtralne do ekonomskih ali drugih subjektivnih koristi. Zakon o ohranjanju narave tako daje pravico in dolžnost zastopanja interesov ohranjanja narave Zavodu RS za varstvo narave in društvom, ki pridobijo status društev, ki delujejo v javnem interesu ohranjanja narave, pri čemer so to tista društva, ki s svojim delovanjem pomembno prispevajo k ohranjanju narave s tem, da dejavno sodelujejo pri ohranjanju narave, izvajajo promocijo ohranjanja narave ali širijo strokovno znanje na področju ohranjanja narave z izobraževanjem in vzgojo (118. in 137. člen zakona).** Možnost zastopanja interesov ohranjanja narave obstaja že več kot 15 let, pa kljub temu v praksi ni bila velikokrat uporabljena. V posameznih primerih, ko pa je bila ta možnost uporabljena, se je s priznanjem Upravnega sodišča RS glede upravičenosti zastopanja interesov ohranjanja narave s strani društva, s statusom, ki deluje v javnem interesu ohranjanja narave, že začrtala in utrdila pravna praksa.

Obravnavana pobuda za vzpostavitev instituta varuha narave

je utemeljena izrazito na koristi narave za človeka, in sicer v pomenu ohranjanja narave kot pogoja zdravega človekovega življenjskega okolja. Temelji na tistih členih Ustave Republike Slovenije (navedeni 17., 34., 35., 72. člen), ki določajo nedotakljivost človekovega življenja, človekove telesne in duševne celovitosti, pravico do osebnega dostojanstva in varnosti ter pravico človeka do zdravega življenjskega okolja. V pobudi, ki se sklicuje na ustavno možnost (159. člen), da se z zakonom za varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin določijo posebni varuhi pravic državljanov, je navedeno: »Temeljna pravica posameznika v skrbi za zdravo življenjsko okolje zase in za bodoče generacije je, da (se) varuje narava (njena biotska raznovrstnost skozi ohranjanje naravnega ravnovesja), saj je naravno ravnovesje, s katerim se ohranja biotska raznovrstnost kot bistvo narave, dejanski temeljni pogoj zdravega življenjskega okolja za človeka. Posameznik, ki živi v družbi ima tako pravico zahtevati, da je družba urejena na tak način, da se bo zagotavljal osnovni pogoj njegovega življenja – to je tudi varovanje narave same.« – Tako je pobudo razumeti kot željo za vzpostavitev dodatnega instituta za uveljavljanje pravic človeka do zdravega življenjskega okolja ne glede na to, da se ustavna zahteva po varovanju pravice človeka do zdravega življenjskega okolja že uresničuje na podlagi Zakona o varstvu okolja (Uradni list, RS, št. 39/06 – UPB in spremembe) in Zakona o varuhu človekovih pravic (Uradni list RS, št. 71/93 in spremembe), kot je tudi navedeno v sami pobudi.

V povezi z navedenim menimo, da je institut varuha narave, kot je predlagan v pobudi, v svojem bistvu že vzpostavljen, in sicer na dveh mestih: prek varuha človekovih pravic, predvsem v delu, kjer je narava obravnavana kot pogoj za človekovo zdravo okolje, in prek možnosti zastopanja interesov ohranjanja narave v delu, kjer je narava obravnavana kot vrednota, kot naravna dediščina in subjektiviteta

z lastno pravico do obstoja in življenja. Zato menimo, da z dodatnim in novim institutom varuha narave in s prestavljanjem obstoječih določil iz predpisa v predpis ne bi mogli bistveno pripomoči k ohranjanju narave. Pomembneje se zdi, da se **obstoječi institut zastopanja interesov ohranjanja narave bolje uveljavi v praksi.**

Varstvo narave je v svojem bistvu vsakodnevna pozornost do vseh številnih človekovih ravnanj v naravi in prizadevanje, da so ravnanja odgovorna, premišljena in spoštljiva do narave. Zato je zelo pomembno, da je glasnikov narave čim več in glede tega je vloga nevladnih organizacij s svojimi množičnim članstvom nenadomestljiva. Ugotavljamo pa, da se tudi društva, ki so pridobila status društva, ki deluje v javnem interesu, ne zavedajo zadosti pravice in dolžnosti glede zastopanja interesov ohranjanja narave, kot jo daje Zakon o ohranjanju narave. Zato bomo ob spremembi Zakona o ohranjanju narave v povezavi s 118. in 137. členom zaradi preglednosti in jasnosti med pojmi posebej opredelili pojem »zastopnik interesov ohranjanja narave«.

Pobuda za varuha narave je bila priložnost za ponoven razmislek o odnosu naše družbene skupnosti do narave, o vrednotah oziroma vrednosti narave in analitičen pogled na zastopanje njenih pravic. Pri tem je mogoče ugotoviti, da možnosti, ki jih imajo zastopniki interesov ohranjanja narave, niso izkoriščene. Najpomembnejše pa je, da se ob zastopanju interesov narave dejansko sliši glas narave, njene potrebe, »želje in čutenja« in da koristi za človeka vsaj v tej njegovi vlogi stopijo v ozadje. Sicer v vsakem primeru ohranjena narava koristi človeku, le da praviloma kratkoročne koristi zamenjajo dolgoročne.

Ministrstvo za okolje in prostor
Direktorat za okolje
SEKTOR ZA OHRANJANJE NARAVE

Foto: M. Migos

So letošnji letni načrti lovskoupravljaljskih območij zakoniti?

Na prvi mah je odgovor na postavljeno vprašanje enostaven in preprost, vendar po drugi strani, če želimo svoj odgovor pravno utemeljiti, kmalu ugotovimo, da nekatere določbe Zakona o divjadi in lovstvu¹, zlasti pa določbe Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo² govori ravnano nasprotno. Čeprav smo morda lovci v prejšnjih letih morali sprejeti, da na obveznosti, »odrejene« z letnimi načrti lovskoupravljaljskih območij (LUO) v povezavi z uresničevanjem odstrela, na žalost nimamo nobenega vpliva, pa teh obveznosti letos, predvsem v lovskih družinah, ki upravljamo z jelenjadjo v loviščih na območju Kočevsko-Belokranjskega, Notranjskega, Triglavskega in Zahodno visokokraškega LUO (pa tudi v nekaterih lovskih družinah, katerih lovišča ležijo v drugih LUO), enostavno ne moremo več sprejeti.

Da bo letos načrtovani odvzem jelenjadi večji od odvzema v prejšnjih letih, ni nič novega, saj so morali nosilci načrtovanja že pri pripravi osnutkov letnih načrtov LUO za leto 2017 (vsaj v delu, ki se nanaša na odvzem rastlinojede parkljaste divjadi) poleg podlag, določenih v Zakonu o divjadi in lovstvu in Pravilniku o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo, upoštevati tudi obvezna izhodišča direktorja Zavoda za gozdove Slovenije³, ki v

¹ Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

² Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

³ Sklep št. 16 o obveznih izhodiščih pri izdelavi letnih načrtov LUO za leto 2017 glede odvzema parkljaste divjadi (rastlinojede) divjadi, ki ga je 27. 2. 2017 izdal direktor Zavoda

Zakonu o divjadi in lovstvu, kot temeljnem predpisu, ki ureja upravljanje z divjadjo, resnično nimajo nobene pravne podlage. Svoje nestrinjanje z načrtovanim večjim odvzemom jelenjadi v letu 2017 so nekateri upravljavci lovišč jasno predstavili na javnih predstavitev osnutkov letnih lovskoupravljaljskih načrtov območij, vendar si upam trditi, da so načrtovalci predložili v sprejem ministru za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano tudi takšne predloge letnih načrtov LUO za leto 2017, ki nam lovcem brez kakršnihkoli pravnih in strokovnih podlag v letu 2017 nalagajo takšen odvzem jelenjadi, za katerega že zdaj vemo, da ga ne bomo mogli uresničiti.

Ker razprava o strokovnih podlagah za izdajo obveznih izhodišč in tudi za pripravo osnutkov in predlogov letnih načrtov LUO za leto 2017 po mojem mnenju presega okvir tega prispevka, se pri iskanju odgovora na postavljeno vprašanje najprej seznanimo z nekaterimi izhodišči upravljanja z divjadjo, ki jih določa Zakon o divjadi in lovstvu⁴.

Upravljanje divjadi obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in za gozdove Slovenije na podlagi 61. člena Zakona o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/95 in nasl.), 5. člena Sklepa o organizaciji in začetku dela Zavoda za gozdove Slovenije (Uradni list RS, št. 72/93 in nasl.) in 6. člena Statuta Zavoda za gozdove Slovenije (Statut ZGS-UPB, 7. redna seja Sveta ZGS z dne 18. 12. 2009) in priporočilih Sveta ZGS z dne 16. 2. 2017, ter sklep št. 21 o popravku sklepa št. 16 z dne 27. 2. 2017, s katerim je direktor Zavoda za gozdove Slovenije 7. 3. 2017 pod točko 1. izreka sklepa sklenil, da se »V uvodu sklepa št. 16 z dne 27. 2. 2017 črta besedilo »in priporočilih Sveta ZGS z dne 16. 2. 2017«.

⁴ Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja. Z divjadjo upravlja Republika Slovenija, ki lahko trajnostno upravljanje divjadi s pogoji, določenimi s tem zakonom, prenese na usposobljeno pravno osebo kot lovsko pravico. Temeljno izhodišče pri upravljanju divjadi je zagotoviti ekološke, socialne in gospodarske vloge/funkcije divjadi in njenega življenjskega prostora, zlasti pa ohranjanje in varstvo divjadi kot naravnega bogastva, ohranjanje, vzdrževanje in povečevanje biotske in krajinske pestrosti ter uravnovešenosti življenjskih združb, preprečevanje in povračilo škode od divjadi in na njej ter trajnostno upravljanje z divjadjo.⁵ Nosilci trajnostnega upravljanja divjadi so upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom, nosilec načrtovanja in spremljanja stanja divjadi pa je Zavod za gozdove Slovenije (ZGS).⁶

Podlaga za upravljanje z divjadjo so načrti upravljanja, sprejeti v skladu s programom upravljanja divjadi: dolgoročni načrt LUO, letni načrt LUO in letni načrt lovišča oziroma lovišča s posebnim namenom. Načrte lovskoupravljaljskih območij pripravlja ZGS v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, območnimi enotami Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, lokalnimi skupnostmi in drugimi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem. Letni načrt za posamezno lovišče in lovišče s posebnim namenom pa pripravljajo

⁵ 1. člen Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

⁶ 4. člen Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

upravljavci.⁷ V dolgoročnem letnem načrtu LUO se določijo temeljne usmeritve za ohranitev in razvoj populacij divjadi posameznih vrst v LUO ter načela posegov v populacije posameznih vrst z lovom.⁸ V letnem načrtu LUO se na podlagi usmeritev iz dolgoročnega načrta LUO, uresničevanja načrta v prejšnjih letih ter ugotovitev, zbranih na podlagi opazovanj in analiz biotskih kazalnikov, določijo vrste in obseg ukrepov za ohranitev populacij divjadi določenih vrst in naravnega ravnovesja med divjadjo in okoljem, ki jih morajo opraviti upravljavci. Letni načrt LUO določa za celotno območje, skupine lovišč oziroma lovišč s posebnim namenom znotraj LUO odvzem divjadi ter načrtovana dela/opravila za vzdrževanje življenjskega okolja divjadi.⁹ Letni načrt lovišča in lovišča s posebnim namenom vsebuje načrt odvzema divjadi posameznih vrst ter načrt del/opravil v življenjskem okolju divjadi. Letni načrt lovišča in lovišča s posebnim namenom mora biti usklajen z letnim načrtom LUO. Upravljavci lovišč, v sodelovanju z območnim združenjem upravljavcev lovišč (OZUL) in ZGS, smotrno razdelijo v letnem načrtu LUO določene ukrepe za posamezna lovišča in lovišča s posebnim namenom.¹⁰ Zakon o divjadi in lovstvu ureja tudi postopek sprejemanja načrtov: dolgoročni načrt LUO sprejme minister, pristojen za lovstvo, v soglasju z ministrom, pristojnim za varstvo narave; letni načrt LUO sprejme minister, pristojen za lovstvo, letni načrt lovišča in lovišča s posebnim namenom pa sprejme pristojni organ upravljavca.¹¹

Vsebinsko načrtov upravljanja

⁷ 13. člen Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

⁸ 14. člen Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

⁹ 15. člen Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

¹⁰ 16. člen Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

¹¹ Drugi, tretji in četrti odstavek 17. člena Zakona o divjadi in lovstvu

z divjadjo in ukrepanja v njenem okolju, roke za sprejemanje načrtov ter način predstavitve in nadzora uresničevanja načrtov podrobneje predpisuje že navedeni Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo.¹² Letni načrti LUO temeljijo na usmeritvah iz območnih načrtov, analizah uresničevanja prejšnjih letnih načrtov LUO in ocenah stanja za obdobje predhodnih petih let, s poudarkom na zadnjem letu, in vsebujejo: analizo uresničevanja načrtovanih ukrepov upravljanja divjadi; analizo uresničevanja načrtovanih ukrepov v življenjskem okolju divjadi; oceno stanja populacij divjadi posameznih vrst ter oceno stanja njihovih populacij glede na opravljene ukrepe; presojo naravnega ravnovesja in usklajenosti divjadi z njenim okoljem; prilagojene cilje za

(Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

¹² Pravna podlaga za izdajo navedenega pravilnika je prvi odstavek 17. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

zagotovitev naravnega ravnovesja med divjadjo in okoljem, če le-ti odstopajo od predvidenih ciljev iz območnih načrtov; prilagojene cilje za trajnostno upravljanje populacij divjadi in njihovih habitatov po vrstah, če le-ti odstopajo od predvidenih ciljev, navedenih v območnih načrtih; ukrepe za zagotovitev naravnega ravnovesja med divjadjo in okoljem in ukrepe za trajnostno upravljanje populacij divjadi in njihovih habitatov po vrstah.¹³ Letni načrt lovišča in lovišča s posebnim namenom vsebuje načrtovana dela v življenjskem okolju divjadi; načrtovana dela na lovskih objektih; načrt odvzema divjadi po posameznih vrstah; načrt dodajanja divjadi; načrtovana dela za preprečevanje škode od divjadi in na njej; poročilo o ocenjevanju škode od divjadi in na njej ter poročilo o iskanju obstreljene ali ranjene divjadi in velikih zveri. Letni načrt lovišča in lovišča s posebnim namenom

¹³ 79. člen Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

vodijo upravljavci v elektronski obliki, ki mora biti stalno na vpogled resornemu ministru, ZGS in lovski inšpekciji. Upravljavec lovišča oziroma lovišča s posebnim namenom mora imeti v arhivu shranjeno podpisano in žigosano tiskano različico načrta.¹⁴

Lovci vemo, da nam navedeni pravilnik nalaga obveznost¹⁵, da najkasneje do 10. februarja tekočega leta posredujemo pristojni območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije in območnemu združenju upravljavcev lovišč v elektronski obliki predlog letnega načrta lovišča, vendar se ob tem ne moremo izogniti občutku, da so to le naše želje, ki jih načrtovalec ne bo sprejel. Kljub temu menim, da mora naš predlog letnega načrta lovišča odražati resnično stanje v lovišču ne samo glede uresničene načrta odvzema divjadi v prejšnjih

¹⁴ 88. člen Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

¹⁵ Prvi odstavek 86. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

letih, marveč tudi glede vseh drugih opravljenih ukrepov za zagotovitev naravnega ravnovesja med divjadjo in okoljem. To pa je mogoče zagotoviti le, če tudi sami za lovišče, v katerem upravljamo divjad na podlagi sklenjene koncesijske pogodbe, pripravimo (npr. za obdobje zadnjih petih let) analizo izvrševanja načrtovanih ukrepov upravljanja divjadi, analizo izvrševanja načrtovanih ukrepov v življenjskem okolju divjadi, oceno stanja divjadi posameznih vrst, presojo naravnega ravnovesja in usklajenosti divjadi z njenim okoljem, saj bomo lahko le na tak način na javni predstavitvi osnutka letnega načrta LUO¹⁶

¹⁶ Drugi odstavek 86. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10) določa, da osnutek letnega načrta lovsko-upravljaljskega območja, ki ga na podlagi predhodnega usklajevanja s krajevno pristojnim območnim združenjem upravljavcev lovišč pripravi strokovni svet območne enote Zavoda za gozdove Slovenije, osnutek letnega načrta lovskoupravljaljskega območja mora Zavod za gozdove Slovenije

argumentirano zagovarjali svoj predlog letnega načrta lovišča. Lovci se moramo zavedati, da sami najbolj poznamo svoje lovišče, da imamo ustrezne podatke in da je minil čas, da bo kdo drug kaj opravil namesto nas. Sistem, v katerega je lovstvo vpeto vse od sprejema Zakona o gozdovih¹⁷, in za katerega lovci pogosto ugotavljamo, da nikakor ni v prid trajnostnemu upravljanju divjadi, bo začel delovati v pravo smer le, če bomo tudi sami aktivni in če bomo za svoja stališča predložili strokovne argumente. Toliko bolj je to pomembno tudi za postopek sodnega varstva naših pravic, za katerega se bomo morali odločiti, če bodo zavrnitve naših pripomb na osnutek letnega načrta LUO pavšalne¹⁸,

objaviti na svoji spletni strani sedem dni pred javno predstavitvijo. Zavod za gozdove Slovenije po izdelavi osnutka letnega načrta lovskoupravljavskega območja predstavi temeljne vsebine letnega načrta lovskoupravljavskega območja na javni predstavitvi izvršilnemu organu območnega združenja upravljavcev lovišč v imenu upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom, območni enoti Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, pristojni območni enoti Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije, lokalni skupnosti in drugim. Javna predstavitev osnutka letnega načrta lovskoupravljavskega območja mora biti izvedena najkasneje do 1. aprila tekočega leta. O poteku javne predstavitve osnutka letnega načrta lovskoupravljavskega območja se vodi zapisnik.

¹⁷ Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93), ki je začel veljati 25. 6. 1993, je med drugim v 56. členu določa, da izdeluje Zavod za gozdove Slovenije tudi lovskoupravljavske načrte območij.

¹⁸ Tretji odstavek 86. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10) določa, da izdelava na podlagi presoje zbranih pripomb, razvidnih iz zapisnika poteka javne predstavitve osnutka letnega načrta lovskoupravljavskega območja, odsek, pristojen za lovstvo na območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije, predlog letnega načrta lovskoupravljavskega območja. Zavod za gozdove Slovenije mora vsaki organizaciji, ki je posredovala svoje mnenje, pisno utemeljiti vzroke, zaradi katerih predlogi oziroma mnenja k osnutku letnega načrta lovskoupravljavskega območja niso bili upoštevani. Predlog letnega načrta lovskoupravljavskega območja sprejme svet območne enote Zavoda za gozdove Slovenije na območju, ki je pristojno za določitev predloga letnega načrta lovskoupravljavskega območja, najkasneje do 5. aprila tekočega

ne glede na to, da niti Zakon o divjadi in lovstvu niti Pravilnik o načrtih gospodarjenja z gozdovi in upravljanja divjadi ne predpisujeta glede tega nobene pravnega sredstva, pa čeprav sta pravica do pritožbe ter z njo povezana pravica do sodnega varstva ustavno varovani pravici.

Predlog letnega načrta LUO mora Zavod za gozdove Slovenije predložiti v sprejem ministru, pristojnemu za lovstvo, najkasneje do 10. aprila tekočega leta. Pred sprejetjem letnega načrta LUO lahko minister zahteva od ZGS dodatna pojasnila za določene vsebine letnega načrta LUO ali preveri določene vsebine letnega načrta LUO pri drugih strokovnjakih za področje divjadi in lovstva.¹⁹ ZGS po objavi

leta. Pred sprejetjem predloga letnega načrta lovskoupravljavskega območja lahko svet območne enote Zavoda za gozdove Slovenije zahteva dodatna pojasnila za določene vsebine letnega načrta lovskoupravljavskega območja, ki jih je pripravil odsek, pristojen za lovstvo na območni enoti Zavoda za gozdove Slovenije in po svoji presoji zahteva upoštevanje pripomb z javne predstavitve.

¹⁹ Peti odstavek 86. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

pravilnika o sprejemu letnih načrtov LUO le-te posreduje v elektronski obliki OZUL-om.²⁰

V letnem načrtu LUO se lahko opredelijo tudi dopustna odstopanja od načrtovanih ukrepov. V primerih večjih odstopanj na ravni LUO in lovišč ter lovišč s posebnim namenom se mora po zaključku leta opraviti strokovna presoja uresničevanja načrtovanih ukrepov. Presoja opravi nosilec načrtovanja v sodelovanju s krajevno pristojnim OZUL-om, upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom. Na podlagi strokovne presoje se sprejmejo nadaljnji ukrepi.²¹

V primerjavi z Zakonom o divjadi in lovstvu, ki upravljavcem lovišč nalaga obveznost in pravico, da v sodelovanju z OZUL-om in Zavodom za gozdove Slovenije smotrno razdelijo v letnem načrtu LUO določene ukrepe med posamezna lovišča in lovišča

²⁰ Osmi odstavek 86. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

²¹ 87. člen Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

s posebnim namenom²², pa Pravilnik o načrtih gospodarjenja z gozdovi in upravljanju divjadi določa, da morajo izvršilni organ OZUL, ZGS in upravljavci lovišč in lovišč s posebnim namenom najkasneje 15 dni od začetka veljavnosti pravilnika, s katerim se sprejmejo letni načrti LUO, zagotoviti, da se letni načrti lovišč in lovišč s posebnim namenom uskladijo z letnim načrtom LUO²³. O uskladitvi letnih načrtov lovišč in lovišč s posebnim namenom z letnim načrtom LUO izvršilni organ OZUL in ZGS izdeta pisni sklep ter podpišeta in z žigom potrđita tiskano obliko usklajenih letnih načrtov upravljavcev lovišč oziroma lovišč s posebnim namenom. Tako usklajene letne načrte lovišč in lovišč s posebnim namenom z letnim načrtom LUO podpiše in z žigom potrđi tudi odgovorna oseba upravljavca lovišča ali lovišča s posebnim namenom. Tako postane letni

²² Tretji odstavek 16. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON).

²³ Prvi odstavek 89. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

Foto: J. Popež – Grčič

Nebogljeno jelenje tele v kritju rastlinja

načrt lovišča oziroma lovišča s posebnim namenom veljavna.²⁴

Po pregledu normativne ureditve postopka sprejemanja letnih načrtov LUO in tudi postopka uskladitve letnih načrtov lovišč in lovišč s posebnim namenom z letnim lovskoupravljavskim načrtom območja vsak upravljavec brez večjih težav ugotovi, ali so pri sprejemu letnega načrta lovskoupravljavskega območja, kamor sodi lovišče, v katerem upravlja na podlagi sklenjene koncesijske pogodbe, ter tudi v postopku »smotne razdelitve« ukrepov, določenih v letnem načrtu LUO, med posamezna lovišča in lovišča s posebnim namenom, resnično spoštovane vse temeljne garancije pravnega postopka, ki zagotavljajo, da so letni načrt LUO, letni načrt lovišča in letni načrt lovišča s posebnim namenom zakoniti.

Glede na to, da letni načrti LUO in tudi letni načrti lovišč in lovišč s posebnim namenom urejajo upravljanje z divjadjo v obdobju od 1. januarja do 31. decembra tekočega leta, načrti LUO pa so praviloma sprejeti nekje sredi leta, Pravilnik o načrtih gospodarjenja z gozdovi in upravljanje z divjadjo določa, da se lahko do sprejema letnih načrtov lovišč in lovišč s posebnim namenom opravlja le lov na divjad, ki se v skladu z določbami predpisa, ki ureja vrste divjadi in njihove lovne dobe, lahko lovi vse leto. Pri divjadi tistih vrst, za katere je določen delni lovopust, je dovoljen lov (po spolni in starostni sestavi) do višine 70 odstotkov od načrta odvzema, potrjenega v letnem načrtu lovišča in lovišča s posebnim namenom iz prejšnjega leta. Ukrepi v življenjskem okolju divjadi se opravljajo na način in v obsegu, kot so bili načrtovani v potrjenem letnem načrtu lovišča in lovišča s posebnim namenom iz prejšnjega leta.²⁵

Upravljalci lovišč in lovišč

²⁴ Drugi odstavek 89. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

²⁵ Tretji odstavek 89. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje

s posebnim namenom, izvršilni organ OZUL in ZGS tekoče spremljajo uresničevanje odvzema na podlagi podatkov upravljavca lovišča oziroma lovišča s posebnim namenom, ki so na vpogled s pomočjo računalniške aplikacije. Pri tem lahko v okviru kvot letnega načrta LUO najkasneje do 15. novembra spremenijo načrtovano razdelitev odvzema pri vrstah, za katere je značilno velikoprostorsko gibanje (npr. navadna jelenjad, divji prašič, damjak, muflon), pri čemer pa se tozadevno popravijo tudi letni načrti lovišč in letni načrti lovišč s posebnim namenom. Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom morajo do 10. februarja tekočega leta na ZGS dostaviti z uresničitvijo dokončno izpolnjen letni načrt lovišča ali letni načrt lovišča s posebnim namenom in omogočiti vpogled v elektronsko obliko letnega načrta. Upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom morajo do 10. februarja tekočega leta omogočiti ZGS tudi vpogled v osnutek načrta lovišča ali lovišča s posebnim namenom za tekoče leto v elektronski obliki.²⁶

Morda na tem mestu ni odveč ponovno opozoriti, da niti Zakon o divjadi in lovstvu niti Pravilnik o načrtih gospodarjenja z gozdovi in upravljanje z divjadi ne vsebujeta nobenih določb, na podlagi katerih bi se lahko lovske družine, ki z loviščem upravljajo na podlagi sklenjene koncesijske pogodbe, pritožile v primeru, če ZGS kot nosilec načrtovanja in OZUL pri pripravi osnutka in predloga letnega načrta LUO, kot tudi pri pripravi razdelilnika odvzema divjadi ne upošteva njihovih predlogov. Prav tako tudi ne moremo spregledati dejstva, da neizvajanje načrtovanega odvzema divjadi Zakon o divjadi in lovstvu sankcionira tudi z odvzemom koncesije. Za neizvajanje načrtovanega odvzema divjadi, ki ga Zakon o divjadi in lovstvu v 1. točki prvega

z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

²⁶ Tretji odstavek 89. člena Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10).

odstavka 76. člena Zakona o divjadi in lovstvu²⁷ opredeljuje kot prekršek, pa lahko upravljavki lovišča izda lovski inšpektor odločbo o prekršku in izreče globo v višini najmanj 4.200,00 evrov, odgovorni osebi upravljavke lovišča pa globo v višini najmanj 420,00 evrov. Ker je odgovorna oseba upravljavke lovišča zaradi izdane pravnomočne odločbe o prekršku vpisana tudi v prekrškovo evidenco, ki jo mora na podlagi 203. člena Zakona o prekrških²⁸ voditi prekrškovni organ, upravljavka lovišča kaznovani odgovorni osebi tri leta ne sme podaljšati veljavnosti lovske izkaznice (z letno nalepko) zaradi razlogov iz pete alineje prvega odstavka 63. člena Zakona o divjadi in lovstvu²⁹, sicer sama stori prekršek iz 20. točke prvega odstavka 75. člena Zakona o divjadi in lovstvu³⁰.

Na zaključku mojega prispevka se samo po sebi postavlja vprašanje, kaj lahko

²⁷ 1. točka prvega odstavka 76. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON) določa, da se z globo od 4.200 do 125.000 evrov kaznuje za prekršek pravna oseba, ki pod pogoji javne službe ne opravlja nalog iz prvega in drugega odstavka 21. člena. Po drugem odstavku 76. člena pa se z globo od 420 do 2.100 evrov za prekršek kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, ki stori prekršek iz prejšnjega člena.

²⁸ Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 7/03, 86/04, 7/05 – skl. US, 34/05 – odl. US, 44/05, 40/06, 51/06 – popr., 115/06, 139/06 – odl. US, 17/08, 21/08 – popr., 76/08 – ZIKS-1C, 109/09 – odl. US, 108/09, 45/10 – ZIntPK, 9/11, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US in 32/16).

²⁹ Peta alineja prvega odstavka 63. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON) določa, da se lovske izkaznice ne izda oziroma podaljša osebi, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi kršenja določil tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov.

³⁰ 20. točka prvega odstavka 75. člena Zakona o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08 in 46/14 – ZON) določa, da se z globo od 2.100 do 12.500 EUR kaznuje za prekršek pravna oseba, ki osebi, ki ni upravičena do izdaje ali podaljšanja lovske izkaznice, izda ali podaljša lovske izkaznice (prvi odstavek 63. člena). Po drugem odstavku 75. člena pa se z globo od 420 do 4.100 EUR za prekršek iz prvega odstavka kaznuje tudi odgovorna oseba pravne osebe.

ob vsem navedenem stori sta-rešina neke lovske družine, ki ji letni načrt lovišča odreja »nesprejemljive« ukrepe; ali naj letni načrt lovišča, ki sta ga pred njim morda že podpisala predsednik izvršilnega odbora OZUL in odgovorna oseba pristojne območne enote ZGS, podpiše ali ne? Tudi obstoječa sodna praksa, tako Upravnega sodišča Republike Slovenije³¹, kot tudi Ustavnega sodišča Republike Slovenije³², nam ni v pomoč pri iskanju pravne rešitve navedenega vprašanja. Pri iskanju odgovora

³¹ Upravno sodišče je v zadevi pod opr. št. I U 1156/2009-5 z dne 16. 9. 2019, ki je bila potrjena tudi s sklepom vrhovnega sodišča Republike Slovenije pod opr. št. I Up 475/2009 z dne 3. 2. 2010, zavzelo stališče, da »...Pravilnik o sprejemu letnih načrtov lovsko upravljavskih območij v Republiki Sloveniji za leto 2009 (Uradni list RS, št. 42/09) ne izpolnjuje pogojev iz četrtega odstavka 5. člena ZUS, saj akt izdan v obliki predpisa (pravilnika), v konkretnem primeru ne ureja posamičnega razmerja, marveč gre za izvedbeni akt, izdan na podlagi pooblastila v zakonu, ki na splošno in abstraktno ureja pravna razmerja. Ne gre za upravni akt, ki bi ustvarjal neposredne posledice za udeležence razmerja... Letni načrt lovsko upravljavskega območja je akt ministra, ki je izvedbeni akt, izdan na podlagi pooblastila v ZDLov-1, ki ne ureja pravnih razmerij, saj so ta urejana v ZDLov-1, marveč je strokovna podlaga za gospodarjenje z loviščem in divjadjo v posameznem letu za posamezno lovsko upravljavsko območje in za upravljavca... za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisov, podzakonskih predpisov in splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil, je pristojno Ustavno sodišče Republike Slovenije na podlagi ZUS...«.

³² Ustavno sodišče Republike Slovenije je v zadevah št. U-I-367/07-9 z dne 17. 4. 2008 in I-U-186/08-4 z dne 2. 10. 2008 zavrglo pobudi za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti Pravilnika o sprejemu letnih načrtov lovsko upravljavskih območij v Republiki Sloveniji za leto 2007 (Uradni list RS, št. 50/07) in Pravilnika o sprejemu letnih načrtov lovsko upravljavskih območij v Republiki Sloveniji za leto 2008 (Uradni list RS, št. 59/08 in 73/08) in zavzelo stališče, da »...je po ustaljeni ustavnosodni presoji, kadar se ne izpodbija zakon, odločilen materialni (vsebinski) kriterij. j. ali akt vsebuje splošne in abstraktne norme, ki navzven povzročajo pravne učinke... čeprav sta bila izpodbijana akta izdana v obliki predpisa, nista predpisa, za presojo katerih bi bilo pristojno Ustavno sodišče, saj je iz njune vsebine razvidno, da nimata abstraktnih in splošnih, navzven učinkujočih pravnih pravil...«.

nam niso v pomoč tudi metode razlage pravnih norm, saj z njimi ne moremo zapolniti že omenjene pravne praznine, prav tako tudi ne odpraviti neskladja med zakonsko normo in normo, s katero je njena vsebina podrobneje določena v podzakonskem predpisu. V tej povezavi je mogoče zavzeti zgolj in samo stališče, da je v hierarhiji pravnih norm zakonska norma nad normo, določeno v podzakonskem predpisu, kar izhaja tudi iz 153. člena

Ustave Republike Slovenije, ki med drugim določa, da morajo biti podzakonski predpisi in drugi splošni akti v skladu z Ustavo in zakoni, prav tako pa morajo tudi posamični akti in dejanja državnih organov, organov lokalnih skupnosti in nosilcev javnih pooblastil temeljiti na zakonu ali na zakonitem predpisu.

Ena izmed pravnih rešitev je izpodbijanje postopka sprejema letnih načrtov lovsko-upravljaljskih območij kot tudi

vsebine sprejetih načrtov v upravnem sporu, prav tako pa tudi vložitev zahteve za začetek postopka za oceno ustavnosti in zakonitosti Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje divjadi. Ne glede, za katero pot se bomo odločili, se moramo zavedati, da obstaja pravno tveganje, katerega morebitne posledice bomo morali nositi sami.

Mag. Nataša Oven

načrtovanje odstrela jelenjadi ne zadeva, če ni gozdar, lovec, kmetovalec ali lastnik gozda. Torej, kakšna je resnica? Ali lahko o povečanem odstrelu jelenjadi odločajo le uradniki in »posamezni izbranci«, ali pa je odločanje o usodnih posegih v naravo tudi stvar nas, državljanov in davkoplačevalcev, ki prav tako stremimo k biotski pestrosti. Ali je civilna družba izločena iz razprav in pravice do obveščeniosti in odločanja tudi o tako ključni zadevi, kot je povečan obseg t.i. »rdeče divjadi«, kot imenujejo nekateri jelenjad in srnjad.

Ko jelenjad postane politična tema

Razmišljanje o članku *Gozd, jelenjad in lobi(ji)*

Po majskem potepanju po Zgornji Avstriji in Spodnji Bavarski sem bil nemalo presenečen, ko sem 6. 5. 2017 v Sobotni prilogi Dela prebral članek *Gozd, jelenjad in lobi(ji)* **Damjana Oražma**, direktorja Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS). Navdihnjen s kulturno krajino severnejših dežel, prepleteno z urejenimi gozdovi, travniki in polji, kjer sem se naužil pogledov na srnjad in zlasti poljske zajce, so me misli iz pogubne zgodbe za jelenjad, ki je sestavni del našega slovenskega gozda, prestrašile in užalostile; pomislil sem celo, da pri nas ni nič sveto.

Predsednik LZS mag. **Lado Bradač** je v svojem članku, objavljenem v Sobotni prilogi Dela 13. 5. 2017, zavrnil temne misli, da jelenjad dosledno izloča vse drevesne vrste, zaradi česar njeno prehranjevanje škodljivo vpliva celo na vse državljanke. Strinjam se s predsednikom LZS, da so stališča, ki temeljijo na špekulacijah, očitno namenjena iskanju podpore nestrokovne javnosti njegovim ciljem. Del očitkov je usmerjen tudi v krnjenje lovske organizacije, ki

deluje izključno v prid narave po načelih brezplačnega dela. Če slovenski lovci aktivno ohranjajo in varujejo divjad kot naravno bogastvo, skrbijo za biotsko in krajinsko pestrost ter uravnovešenost življenjskih združb, preprečujejo in poravnava škodo od divjadi ter trajnostno upravljajo z njo, potem jim gre naravna pravica do udeležbe pri odločanju o usodi divjadi in drugih prostoživečih živali. Sprašujem se, ali so pri ZGS pozabili, da so vse baze podatkov o divjadi in upravljanju z njo najprej pridobili od lovske organizacije, ki je že desetletja nazaj, čeprav na amaterski podlagi, skrbno beležila odstrele in naravne izgube divjadi, kar so lahko s pridom uporabili za pripravo svojih načrtov upravljanja z divjadjo. Mar so bili vsi trajni javni načrti upravljanja z divjadjo in ukrepanja v njenem življenjskem okolju (dolgoročni načrti lovskoupravljaljskega območja, letni načrt lovskoupravljaljskega območja in letni načrt lovišča oziroma lovišča s posebnim namenom) zaman? Ni jasno, ali avtor Damjan Oražem kot javni uslužbenec javnega zavoda, ki ga vežejo načela ustav-

nosti in zakonitosti, s svojimi pogledi zavrača uveljavljene načrte lovskoupravljaljskih območij, ki jih pripravlja ZGS v sodelovanju z lovsкими organizacijami, območnimi enotami Zavoda Republike Slovenije za varstvo narave, območnimi enotami Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije, lokalnimi skupnostmi in drugimi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem.

V članku *Gozd, jelenjad in lobi(ji)* je Damjan Oražem zapisal nekaj trditev, ki so po moji oceni v nasprotju z evropskimi direktivami¹ in s temeljnimi načeli Zakona o ohranjanju narave (ZON), pa tudi Zakona o divjadi in lovstvu (ZDLov-1) in Zakona o gozdovih (ZG-1) ter s predpisi s področja varovanja in ohranjanja narave. Zapisal je, da bi naključni bralec morda v prvem trenutku pomislil, da se ga

¹ Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. 5. 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L, št. 206 z dne 22. 7. 1992, str. 7), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/17/EU z dne 13. 5. 2013 o prilagoditvi nekaterih direktiv na področju okolja zaradi pristopa Republike Hrvaške (UL L, št. 158 z dne 10. 6. 2013, str. 193)

S čim je dokazano, da rastlinojeda parkljasta divjad – če je njena številčnost neusklajena z zmoglostmi okolja – korenito vpliva na vse državljanke? Da vpliva na vse državljanke, je zelo smela in čudna trditev, ki nikoli ni bila znanstveno dokazana! O tem – v določenem političnem trenutku – sanjajo le nekateri lobiji, ki iščejo krivdo za svoj neuspeh – zanimivo – ravno pri divjadi in škodi, ki pa se že od leta 2012 strmo zmanjšuje! Kdo je zmeden in neorientiran, je sholastično vprašanje in mislecem, kot je gospod Oražem, odpirajo sholastična vprašanja, koliko angelčkov lahko pleše na konici igle. Sicer pa je tudi trditev, da (pre)številčna rastlinojeda parkljasta divjad povzroči v okolju škodo, povsem hipotetična. Vse prostoživeče živali imajo pravico do hrane in preživetja. »Polemika« o odstrelu jelenjadi, namesto da bi si prizadevali za strokovno in znanstveno poglobljeno razpravo o sobivanju z divjadjo in prostoživečimi živalmi, priliva ogenj na strasti, ki so lahko za naravo in njeno varstvo le škodljive. Nasprotujejo temeljnemu načelom sonaravnega ohranjanja biotske raznovrstnosti in sistema varstva naravnih vrednot z namenom prispevati k ohranjanju narave. Postavlja se vprašanje, zakaj kar naenkrat spet poskus pogroma nad jelenjadjo, ki je bila žrtev političnih pritiskov že neposredno po osamosvojitvi. Znano je, koliko jelenjadi je končalo pod streli v državnih loviščih, ko

se je posledično številčnost jelenjadi zelo zmanjšala. O tem bi moral prvi mož med gozdarji seznaniti bralce, ne pa da verjame, da so bralci v povezavi s predlogi toliko zmedeni kot pri razpravah o drugem tiru, kot je navrgel. Bolje bi bilo, če bi ljudi ozaveščali o bogastvu naših gozdov, o njihovi vlogi in pomenu, ne pa, da brez razlogov »okrivimo« jelenjad za vse križe in težave. Mar je res jelenjad kriva za podlubnike ali pa morda za žled? Je »kriva« tudi, da po posekih v gozdovih sekači ne vzpostavijo gozdnega reda? Ali pa za vožnje v naravnem okolju, nezakonite sečnje in druge človekove nemarnosti, ki krnijo gozd kot del neponovljive narave? Če upoštevamo načelo sorazmernosti, divjad ni tista, ki bi morala skrbeti lastnike ali upravljavce gozdov, saj je treba upoštevati številne dejavnike, ki vplivajo na gozd in njegov razvoj. Očitno pa nekateri v gozdu vidijo zgolj denar in koristi, zato se oklepajo teorij lastninske pravice in škode, ki jo povzročajo divjad. Zakaj težnje, da bi jelenjad, pa tudi srnjad, pri nas spravili na njun eksistenčni minimum? Čemu služijo razmišljanja in poudarki (ki sodijo v lovsko zgodovino), »da je bila jelenjad dolga stoletja namenjena zlasti lovski zabavi zemljiške gosposke in so se kmetje več stoletij stalno pritoževali nad škodo, ki jo je jelenjad povzročala na kmetijskih površinah«? Ali zato nima več domovinske pravice v slovenskih gozdovih?

Ne glede na to, kaj se bo zgodilo – znano je, da birokracija, ki odloča iz udobnih pisarniških naslanjačev, po pravilu močnejšega premaga razumne predloge in razmišljanja –, divjad ostaja sestavni del narave na naši Zemlji, na tem enkratnem in neponovljivem planetu. Zemlja je mati vsega in vseh! Upravljanje z divjadjo, kamor sodita tako jelenjad kot srnjad, mora biti zlasti pošteno, saj gre za del naravnega bogastva. Divjad nikakor ne sme biti žrtev preuranjenih ali političnih odlo-

čitev in zablod, saj bo škoda nepopravljiva. Ohranjanje in povečevanje biotske in krajinske pestrosti ter uravnovešenosti življenjskih združb je ključnega pomena za ohranitev življenja na Zemlji. Že v slavonspevu Zemlji ob njenem dnevu, 22. aprilu sem v Lovcu zapisal, da je škoda od divjadi (pa tudi na divjadi) stalnica našega razvoja, zato prave rešitve ne prinaša povečan odstrel, temveč ukrepi ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstvo naravnih vrednot. Rešitev tudi ni v lastninski pravici, pač pa v aktivni vlogi pri ohranjanju narave, ker je divjad bistveni in neločljivi sestavni del gozda, ki brez divjadi in drugih prostoživečih bitij izgubi svoje osnovne ekološke in socialne vloge«.

Zaključek, da imata od rastlinojede parkljaste divjadi na okolje največji vpliv pri nas jelenjad in srnjad, bistveno manj pa druge vrste, ni znanst-

veno dokazan, niti ni podprt s tehtnimi utemeljitvami. To je trditev, ki ima zadaj svoj namen in cilj in ki želi »biti všečna« določenim lobijem in posameznikom. Če je bilo lani odstreljenih 6.652 glav jelenjadi, poleg tega pa je bilo zabeleženih še 449 izgub (dokazanih), potem se je številčnost jelenjadi tako zmanjšala, da ni razumno zavzemanje za številčno še večji odvzem jelenjadi iz naravnega okolja. Res je jelenjad prilagodljiva vrsta divjadi, ne drži pa, da je dandanes prisotna skoraj povsod. Ne drži tudi, da je zaradi svoje velike konfliktnosti škodljiva za naravo, saj v naravi ni škodljivih prostoživečih živali, ker ima vsaka vrsta posebej domovinsko pravico na planetu Zemlja! Nikjer ni bilo dokazano, da je jelenjad povzročila toliko škode, da sta propadala gozd in zelena vegetacija. Gozd se obnavlja, tudi ko ga človek neusmiljeno izkorišča, ker v njem vidi zgolj

denar, kar dokazuje poskus prikazovanja velike škode v naših gozdovih. Veliko sem prehodil po gozdnih vlakih in poteh. Zgrožen sem ugotavljal, kako neusmiljeni so posegi v gozdu, ko gozdarji gradijo gozdne vlake in gozdne ceste. Če direktor Oražem ne verjame, ga vabim, da mu osebno razkažem škodo, ki jo je človek s svojimi gozdarsko-gradbenimi posegi napravil v gozdovih. Tudi v kapitalnih bukovih gozdovih Brezove rebri na Straži pri Novem mestu, ki so znani kot »vzorni gozdovi« z največjim etatom v Evropi. Po službeni dolžnosti sem bil v več gozdovih, ker so se dogajale tatvine lesa. Ugotovil sem, da je bil gozd, razen v enem primeru, neurejen in brez gozdnega reda; namesto podrasti, ki bi morala biti že zelo intenzivna, sem nemo opazoval neurejeno zaraščeno podlago, ki je ovirala rast plemenitih mladice. Rešil sem nekaj jelk, ki so se šibile pod težo vej posekanega drevja. Mladi logar mi je pojasnil, da zaradi preslabe presvetljenosti gozda jelke, stare tudi več kot dve desetletji, niso dosegle niti petine svoje višine. Kje je tu sonaravnost pomlajevanja gozda, na katero ne jelenjad ne srnjad, nima nikakršnega vpliva?! Torej, ne samo jelenjad, priznajmo, da obstajajo tudi drugi številni dejavniki, ki »krnijo« gozd in zmanjšujejo njegovo ekološko in gospodarsko vlogo! O škodi pri gospodarjenju z gozdovi in o slabih praksah pa ne bom pridigal, ker naj to storijo strokovnjaki, tako okoljevarstveni kot gozdarski ekonomisti.

Naloge lovske organizacije za varovanje in ohranjanje gozdov nikoli niso bile sporne in se izkazujejo z rezultati, ki jih ne more razvrednotiti birokratsko razmišljanje. Lovci doživljamo gozd kot ekosistem, ki temelji na opravljanju ekološke, socialne in gospodarske (proizvodne) vloge. Gozd je in mora biti v skladu s pozitivnimi predpisi dostopen nabiralcem plodov, zelišč, gob in prostoživečim živalim. Ob vsem pogromu zoper jelenjad,

Foto: L. Skvarča – Diona

ob predpostavki, da je ZGS vsa leta strokovno načrtoval tudi odvzem jelenjadi, nam potem ni jasno, od kod direktorju ZGS ideje o potrebi (nerazumno) povečanega odvzema jelenjadi, ki je bila zaradi pritiska kmečkega lobija že deležna velikega odvzema iz narave takoj po slovenski osamosvojitvi. Udeležil sem se tudi javne obravnave o sobivanju divjadi in ljudi, kjer pa je bilo predstavljeno, da se škoda od divjadi od leta 2012 zelo zmanjšuje. Zakaj torej ideje o povečanem odstrelu? Če je bila izpostavljena etičnost pri ravnanju z gozdovi, opozarjam tudi na etičnost pri ravnanju z jelenjadjo, ki je sestavni del gozda. Z gozdom je treba gospodariti in z jelenjadjo upravljati po načelih sonaravnosti. Tudi lovska organizacija s svojimi člani sodeluje pri sonaravnem obnavljanju gozda kot največjega kopenskega ekosistema. Veliko mladih plodonosnih drevesc smo lovci v loviščih posadili v zadnjih desetletjih, s čimer smo omogočili hrano tudi pticam pevkam. Lovstvo na svoj način skrbi tudi za gozdno stražo (beri varstvo), ki je pomembna za ohranjanje gozdov, saj preprečuje škodljive vplive od varovanja pred požari do tatvin lesa, ki pri nas po osvoboditvi niso redke – še zlasti pa ne v povezavi z zgodbo o *prevoznicah*, ki bi morale omogočiti sledenje poti lesa od poseka do deponije. Lepo je prebrati, da se v Sloveniji lahko pohvalimo s povprečno od 60 do 130 let starimi kapitalnimi gozdovi z naravno in pestro drevesno sestavo. Pisec članka ob tem trdi, da jih je uspelo ohraniti, ker »jelenjadi in srnjadi takrat skoraj ni bilo«. Res? A njegovo tezo smelo ovzržejo statistični podatki o odvzemu jelenjadi in srnjadi, kajti obe vrsti se nista pojavili kar čez noč. O tem bi lahko več povedali npr. tisti, ki poznajo dinamiko odstrela rastlinojede divjadi v kočevskih gozdovih v zadnjih desetletjih.

Oražem se je v svojem članku vprašal, kam vodi prešte-

vilčna jelenjad. Znale so ograjene ploskve v gozdovih, na podlagi katerih gozdarji sklepajo in zaključujejo podatke o objedenosti gozdnih površin. Postavlja pa se vprašanje, zakaj je rast v ograjenih površinah intenzivnejša oziroma ali gre slabšo rast zunaj ograjenih površin pripisati zgolj jelenjadi in srnjadi. Po mnenju ZGS to dokazuje 1.600 ograjenih ploskev. Sumim, da so rezultati povezani z navedbami o današnji vrednosti lesa, ki naj bi bila 12 milijard evrov, ocena pa je, da bo čez 40 do 50 let največ 5 milijard evrov. Pa ne zaradi jelenjadi, lepo prosim! Menim, da gre za namensko špekulacijo, ki naj bi prestrašila določene ljudi z namenom, da bi se srd usmerila zoper jelenjad in srnjad.

Namesto zahvale slovenskim lovkam in lovcem, ki delajo v korist divjadi in narave brezplačno, saj bi sicer morala država za upravljanje lovišč zaposliti več sto državnih lovcev in jih plačevati, pa je avtor članka, poleg splošne osebne ocene, da lovci delajo dobro, kritično zaključuje, da v LZS obstajajo »elitni lovci«, ki imajo bodisi dovolj denarja ali pa vpliva, da si najbolj želijo ravnati kapitalnih jelenov. Zgodba o lovskega lobija, kot ga je skušal prikazati Oražem, ne pije vode. Tudi uredniška politika revije *Lovec* se, kolikor je le mogoče, izogiba prikazovanju kapitalnih trofej in njihovih upleniteljev, saj je razkazovanje lovca ob kapitalnem plenu neprimerno. V programu lovske izpitov je dan poseben poudarek na lovski etiki, na kar smo še posebno ponosni. Zavračam naslednjo izpostavljeno Oražemovo tezo: »Lobi lovske elite je vpliven, razširjen v politiki in gospodarstvu in razmeroma bogat.« Republika Slovenija je pravna in socialna država, zato se lovci ne razlikujemo glede na to, koliko ima kdo pod palcem. V pravni državi obstajajo inštitucije, ki imajo pravico, da preverjajo tudi izvor premoženja. Če kdo razume, da so v naravi meje in da so minili časi, »ko so

lahko drugim naložili breme krmljenja 'njihove' jelenjadi«, so to lovci in zato predstavlja očitki javnega uslužbenca povsem neutemeljeno kritiko že s pridihom obrekljivosti. Divjad je državna lastnina in je v zakonu določeno, kako se na njej pridobi lastninsko pravico. Nikjer v dokumentih LZS nisem zasledil predloga po povečanju številčnosti jelenjadi. Zato je trditev, da »elita odkrito zahteva, da se črede jelenjadi povečajo, in da bi to dosegli, želijo za začetek načrtovanje odstrela v svoje roke«, predstavlja nedopustno podtikanje.

Če avtor članka ve, kako se počuti neoborožen poljski zajec na travniku, ko je vanj uperjenih veliko pušk, naj prav zato ne zahteva še dodatnega povečanega odstrela jelenjadi in naj bo bolj prizanesljiv do te vrste živali. V času sprejemanja lovske upravljalniške načrte, ki vsebujejo predlog za povečan obseg odstrela jelenjadi in ko se obenem lovci zavzemajo za običajen odstrel jelenjadi in po drugi strani za zmanjšan odstrel srnjadi (ki je dokazljivo številčno upadla!), se sprašujem, le koga »vzburja adrenalin smodnika«? Iz katerih glav in zakaj so prišle ideje o povečanem obsegu odstrela jelenjadi oziroma srnjadi?! Od kod ideje o adrenalinu smodnika, ki naj bi vplival na nekatere doktorske glave, ki da so pokorne kultu rogovja (trofeje) in da v hubertus oblečeni na klic stranke niso več kos svoji akademski integriteti. Berem: »Ampak načrtovanje ima lahko v rokah le nekdo, ki o divjadi razmišlja kot o delu ekosistema. Misli samo na jelenjad je skrajno kratkovidno in neodgovorno.« Zakaj avtor ni zapisal, da so potrebni sistemski ukrepi za boljše gospodarjenje, zlasti gozdni red in zaščita dreves, ki bogatijo in krasijo naše gozdove!? Trdi le, da preveč jelenjadi pomeni spremembo naših gozdov v skoraj čiste bukove sestoje, ki so primerni le za kurjavo. Zakaj po svoji službeni dolžnosti raje ne poskrbi, da bi po zgrešeni ideji o monokulturah

smrekovih nasadov ukrenili potrebne ukrepe za zatiranje tujerodnih škodljivih hroščev, kitajskega in azijskega kozlička, ki naj bi grozila našim gozdovom?

Odgovor na vprašanje, kako do letnega načrta odstrela, je zapisan v 16. členu ZDLov-1, kar je potrdila dosedanja praksa pri pripravi letnih načrtov. Po zakonu je nosilec priprave letnega načrta ZGS. Sestavni del načrta je tudi višina odstrela. Izhajati mora iz dolgoročnih ciljev za posamezno vrsto divjadi, pa tudi iz analiz stanja populacije, pri čemer je treba upoštevati tudi vpliv poginov, poveze, izgube, bolezni itn. Če bo glede škode v gozdovih šele izšel, pa je gotovo, da so ocene ZGS o povečanem odstrelu jelenjadi najmanj preuranjene. Vsekakor je povečanje, kot ga predlaga ZGS, da je odvzem jelenjadi glede na lanski načrt od 3 do 25 odstotkov (kar bi v povprečju po mnenju ZGS pomenilo 16-odstotno povečanje), nesorazmerno in preveliko. Oražem trdi, da »predlagana višina odstrela še zdaleč ne pomeni uničenja populacije jelenjadi, temveč na večini površine le ustavitve naraščanja populacije, na območjih z največjo škodo pa uskladišev z zmoglostmi okolja«. Ob tej trditvi se pridružujem tistim, ki so se vprašali, kaj bi pomenilo, če bi poskušali ustaviti zaraščanje pokrajnih tako, da bi posekali plodonosna drevesa? Ker jelenjad živi v socialnih skupinah, bi povečan odstrel, kot je načrtovan nanjo, vplival tako, da bi jo spravili na njen eksistenčni minimum, kar ob že dozdašnjem izjemno velikem odvzemu živali iz narave ni dopustno. Še posebno previdno pa bi bilo treba odvzem divjadi, zlasti jelenjadi, načrtovati v obmejnih območjih, kjer prehaja državno mejo. Ocenjujem, da je avtor osnovnega članka skušal jelenjad in njen »škodljiv vpliv« prikazati dramatično in tako opravičiti posege, ki imajo lahko tudi drugačno ozadje. Res je, da bo gozd z vsemi svojimi vlogami,

ki služijo vsem državljanom, preživel ob ustrezno veliki populaciji jelenjadi, pri čemer pa stanje le ni takšno, da bi bil gozd ogrožen zaradi jelenjadi. O vplivu srnjadi na gozd pa avtor članka v Sobotni prilogi Dela sploh ni postregel s podatki ali dokazi o škodi, ki naj bi jo povzročala srnjad, čeprav jo je pribil na pranger.

Naj za zaključek zapišem, da pri posegih v naravo birokratske rešitve niso najprimernejše, kar kaže praksa na drugih področjih. Rad bi opozoril tudi na načeli sorazmernosti posegov v populacije jelenjadi in srnjadi ter na postulat svetosti življenja, saj z mislimi na povečan odvzem divjadi iz nara-

ve s preveliko lahkotnostjo kršimo tudi etična načela, kot je načelo vesti in poštenja, zaradi česar bi se nam lahko zastrla vrata raja. Vedeti je treba, da divjad v konfliktu interesov nima svojega zaščitnika, razen pri posameznih strokovno poučenih okoljevarstvenikih kot zaščitnikih narave in lovcih! A ne pozabimo na našo vest: veliki slovenski pesnik **Oton Župancič** je v svoji pesmi *Duma* napisal enega izmed najlepših verzov, posvečenih življenju na tretjem kamnu od Sonca – naši Zemlji, ki je vse, kar imamo: »Sveta si, zemlja, in blagor mu, komur plodiš.«

Bojan Avbar,
član uredniškega odbora
revije *Lovec*

Odločno podpiram idejo o zavodu za lovstvo

Predsednik LZS **mag. Lado Bradač** je eden od prvih predsednikov krovne organizacije, ki je po dolgih letih končno odločno, argumentirano in javno dejal bobu bob, ko je v Sobotni prilogi Dela odgovoril direktorju ZGS **Damjanu Oražmu**. A ne bom se zadržal pri komentiranju ne enega ne drugega zapisa v osrednjem slovenskem Dnevniku, ker to ni praksa uredništva naše revije, si bom pa vseeno dovolil vzeti za iztočnico Bradačevo mnenje o nujnosti ustanovitve zavoda za lovstvo. Razmišljanje ni zraslo na njegovem zelniku, ker je staro že najmanj dve desetletji ali celo več, je pa ob pravem času kritično in z močjo argumentov javno izpostavil potrebo, da bi takšno ustanovo v Sloveniji vendarle dobili. Sam ga pri tem vneto in odločno podpiram, kar sem mu povedal tudi na letošnjem OZ mariborske lovske zveze, na katerem je bil gost. V veliko zadovoljstvo udeležencev zborovanja je poudaril, da bo kot najodgovornejši funkcionar

LZS z vsemi sredstvi branil vse legitimne interese krovne lovske organizacije in vseh članov zelene bratovščine. Izrazil je tudi prepričanje, da se bodo stvari v »dobro divjadi in lovstva slej ko prej zgodile, ker se enostavno morajo zgoditi. To bomo še dočakali, sicer je našega pravega poslanstva konec. In globoko verjamem v moč lovske organizacije, ki ima 110-letno tradicijo varstva narave in divjadi in je svoje poslanstvo kljub mnogim vzponom in padcem uspešno opravila. Na to moramo biti ponosni in zato vas vabim na jesensko akademijo v Sežani, kjer bomo javno povedali, kaj želimo«.

O problematiki zavoda za lovstvo smo že presojali, vendar ob vseh težavah takratnega časa ni prišlo do ustanovitve. Med pobudniki se je vidno izpostavil mag. **Janez Černač**, zagotovo eno od najbolj znanih imen lovske, gozdarske in naravovarstvene stroke in pokončen mož, ki tudi v javnosti brez dlake na jeziku poudarja pomen in vlogo sodobnega

lovstva. »V sedanjih razmerah bi lažje utemeljili selitev lovstva z aktivnim varstvom divjadi in narave z Ministrstva za kmetijstvo v resor Ministrstva za okolje in prostor. To zagovarjam zadnje leto, kjer je le priložnost za pogovor o tem. Za kmete in za ves kmetijski lobi je vsaka divja žival škodljivec, ki jim odžira pridelek, mori drobnico, krade kokoši v prosti reji ...«, je prepričan Černač. A to je njegov, po mojem skromnem znanju zelo tehten in argumentiran pogled. Še vedno imamo tudi lovci diametralno nasprotna mnenja, kot so na primer zapisi na forumu LOV, na katerem so se nadvse zanimive polemike glede ustanovitve takšnega zavoda razvile leta 2008, ko smo lahko tudi na drugih družbenih omrežjih in forumih brali mnenja za in proti. Eno od njih se glasi nekako takole: »Zanimiva so razmišljanja in še večja pričakovanja, ki naj bi lovstvu dala nov zagon, to je ustanovitev zavoda za lovstvo. Sam večkrat razmišljam o tem in nikakor ne najdem prave razlage za njegovo ustanovitev. Kdo naj bi ga ustanovil? Lovska organizacija, LZS? Nemogoče, zavode ustanavlja država, po svojih merilih in hotenjih in če bi ga hotela, bi

bil ustanovljen že zdavnaj. Saj zavod imamo, le njegov naziv je Zavod za gozdove (ZGS) in država z njim pokriva lovstvo. Ali si posamezniki res delajo utvare, da bodo 'šefovali' na novih pozicijah? Brez soglasja politike? In tu nas je država najbrž tudi spregledala. Po moje svojega zavoda ne potrebujemo. V enake konflikte bi se zapletali, v podobna naspotovanja in očitke, kot se po nepotrebnem zapletamo z ZGS. Kajti ta zavod za lovstvo bo ustanova DRŽAVE in v tej ustanovi bo pristala večina zaposlenih iz ZGS, ki sedaj delujejo na področju lovstva in divjih živali. Druga ustanova in isti ljudje, ali vsaj večina njih, problemov in konflikta ne bodo rešili. Najdimo raje skupno pot in odgovore za dobrobit divjadi, vložimo raje vso energijo za dosego tega sodelovanja in ne zapravljajmo je po nepotrebnem za ustanavljanje še ene birokratske organizacije. In že nič kolikokrat ponavljam vprašanje: kaj bo z ustanovitvijo zavoda za lovstvo boljše za divjad in našo organizacijo? Do danes me ni prepričal še noben odgovor«. V kontekst tovrstnih razmišljanj sodi tudi komentar izpred skoraj desetih let, da je »že naša zveza tisto, kar bo počel zavod. Bo to le

NE ODKRIVAJMO TOPLE VODE ...

Mag. Lado Bradač, predsednik LZS je v pogovoru za časopis *Nedelo* (21. 5. 2017, str. 2–3) med drugim izpostavil vnovično pobudo za ustanovitev zavoda za lovstvo. »Da bi se v prihodnje izognili zapletom in sporom, podobnim letošnjim, morda res ne bi bilo napak, da bi načrtovanje odstrela umaknili od gozdarstva in lovstva na neko drugo, od obeh panog ločeno institucijo. Zavod bi bil po njegovem predlogu neodvisna institucija, ločena od ZGS in LZS, ki bi upravljala divjad. Torej bi tudi pripravljala načrte za odstrel. V njej bi sodelovali strokovnjaki različnih strok. Stroški delovanja zavoda ne bi presežali stroškov, ki jih imajo z upravljanjem divjadi zdaj, saj bi se s tem ukvarjali isti ljudje. Vendar bi bili ločeni od ZGS in ta ne bi več mogel vplivati na njihove odločitve,« je menil mag. Bradač. Zanimivi bodo odmevi na to javno izrečeno pobudo (še posebno tehtno bo mnenje Strokovno-znanstvenega sveta LZS, ki ga tvorijo eminentni strokovnjaki z različnih področij), ob kateri je predsednik LZS še povedal, da »sploh ne bi odkrivali tople vode, saj imamo že zavod za ribištvo. Ta upravlja sladkovodno in morsko ribištvo, ribogojstvo in pristočasni ribolov. Z vodnim življenjem torej ne upravljajo upravljavci voda, ampak ločena ustanova«.

M. T.

MNENJA IN PREDLOGI

še eno leglo zasedenih stolčkov, ki ne bo delalo v prid divjadi, temveč v prid lastnih položajev?»

O, ti sveta preproščina, tako enostavno pa to le ne bo šlo, saj gre za dokaj zapleteno problematiko, ki terja celovito analizo in premišljene rešitve. Sam sodim v krog tistih, ki zagovarjamo koncept zavoda po Černačevem modelu še v sklopu znamenite Strategije slovenskega lovstva, sprejete na vse bolj zgodovinskem kranjskem OZ leta 1994. Škoda, da takrat nismo bolj sledili viziji, ki bi nas lahko pripeljala do mnogo boljših rešitev (tudi zakonskih), kakršnim smo priča v zdajšnjem, za lovstvo in lov vse bolj krutem času. A kar je bilo je bilo, preteklosti ni mogoče spreminjati (očitno pa jo lahko različno interpretiramo, celo ponovno pregledamo in zlorablamo in takšnim poskusom smo lahko

priče tudi v lovstvu, kar pa ni in ne bo dobro). Zdaj lahko le razmišljamo, kaj in kako narediti korake do take odločitve v skupno dobro lovstva, gozdarstva, kmetijstva, naravovarstva – in v končni fazi narave kot celote. To je zdaj vprašanje, s katerim se bomo morali zelo resno in dolgoročno ukvarjati. In kot je dejal na mariborskem OZ predsednik mag. Lado Bradač, bo treba slej ko prej komu reči tudi odločni – NE. In pri tem očitno tvegati tudi lastne, vodilne položaje. Na omenjenem OZ je predsednik doživel tako rekoč popolno, plebiscitarno podporo za svoj odločen nastop in obrambo vitalnih interesov lovske organizacije. In podpora največje območne lovske zveze zagotovo nekaj šteje, zato tudi ne preseneča predsednikova javna zahvala. Tako odločnost smo doslej večkrat pogrešali in če je to napoved

»svežega vetra«, kot smo lahko razbrali med vrsticami, potem se stvari končno le premikajo v pravo smer. Pregovor pravi, da nikoli ni prepozno in s tem se zelo strinjam. Tako kot druge podpornike zavoda za lovstvo me tudi ne motijo razna obrekovanja, ne na družbenih omrežjih, v drugih tiskanih medijih in ne na lovskih zborovanjih, saj sem pač vujen, da je drugačno mnenje največkrat hitro deležno kritike ... Različnost mnenj pa nas le bogati in zato je prav v različnosti motor napredka. Obrekovanja so že tako del človeškega vsakdanjika, že od Plutarha naprej. In za osvežitev našega (pre)kratkega zgodovinskega spomina naj svoje mnenje sklenem s Plutarhovim rekom »*Audacter Columiari*« (Pogumno obrekuj), po katerem se vedno kaj prime. Pa naj se končno poda še pobuda za novo, resno poglavje o za-

vodu za lovstvo, ki ga potrebujemo. In katerega odločno zagovarjam ter delim mnenje z mnogimi, ki so prepričani, da »bi bila taka 'ustanova' nujno potrebna, saj bi lahko po eni strani bolje zastopal interese lovstva in tako opevanega trajnostnega upravljanja z divjadjo! To, da bi postalo 'leglo stolčkov', pa je neizogibno, ker pač ljudje taki smo in ni mehanizma, ki bi to preprečil! Da pa ne bi imeli prevelikih stroškov, bi lahko to pod svoje okrilje vzela LZS, ki že ima najbolje izobražen kader na tem področju in seveda najboljši dostop do neposrednih informacij s terena in prakse! S tem bi seveda tudi zmanjšali število 'stolčkarjev'!«

Kaj pa vi menite o tem, dragi lovski tovariši in prijatelji? Zanimiva bi bila tudi vaša mnenja!

Dr. Marjan Toš

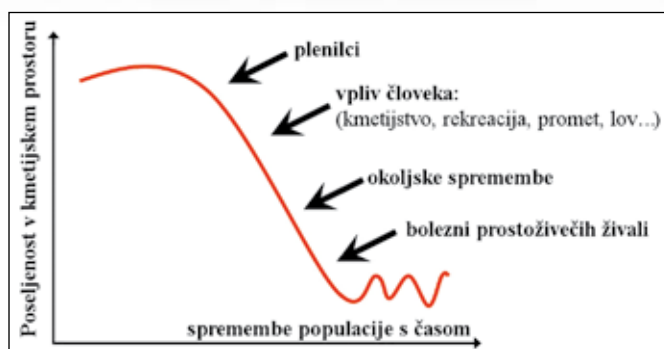
Prostoživeče živali in kmetijski prostor

Spreminjanje krajine je spremljajoč dejavnik razvoja vsake družbe, vendar je vse večji obseg negativnih posledic predvsem odraz kulture in ekološke ozaveščenosti prebivalstva ter odnosa države do okolja. Negativne posledice človekovih posegov v okolje so načele uravnovešeno ekosistemov, manjša je biotska raznovrstnost, pomenijo izgubo življenjskega prostora za prostoživeče živali in velika populacijska nihanja. Spremembe, ki so v zadnjih tridesetih letih prizadele okolje prostoživečih živali, so v največji meri posledica urbanizacije, gradnje novih cestnih in železniških povezav, intenzivnega kmetijstva, industrije, turizma in rekreativnih aktivnosti.

Največ vrst divjadi, ki sodijo med divjad, živi v kulturni krajini, kakršno je oblikoval in obvladuje človek. Tako bolj prilagodljive vrste normalno živijo tudi v spremenjenih naravnih razmerah, prehranjujejo se s tako imenovanimi

koristnimi rastlinami. Delni, vendar pogosti vzroki škode, ki jo naredi divjad, so večji zaradi pomanjkanja kakovostne paše ali hrane za malo poljsko divjad. Glede na namensko rabo površine prednjačijo monokulturni gozdovi ali vedno obsežnejše njivske površine brez ozar in poraslih travnih mej. Plašne vrste divjadi, npr. jelenjad, zato povzročajo obsežne poškodbe (posebno z objedanjem in lupljenjem), saj zaradi različnih motenj ves dan ostajajo v dnevni staniščih. Mala poljska divjad pa zaradi omenjenih težav izginja z naših polj (poljski zajec, jerebica, fazan ...).

Povečana prisotnost ljudi v okolju povzroča številne okoljske težave. Divjad dojema povečano človekovo prisotnost kot vidne slušne in vonjavne dražljaje, ki jim povzročajo vznemirjanje ali okoljski stres. Posamezne vrste se na stres odzovejo različno. Motnje, ki jih pri divjadi povzroči okoljski stres, se kažejo na posameznih osebkih ali v porušeni socialni

Slika 1: Vplivi na zmanjšanje številčnosti male poljske divjadi

sestavi skupine; spremeni se raba prostora, nočne ali dnevne aktivnosti povečajo pri živali porabo energije za umikanje ali iskanje hrane.

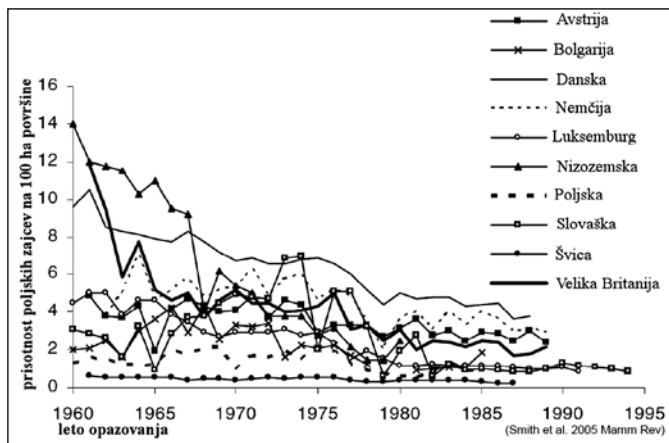
V literaturi, ki je uporabna za območje Slovenije, nimamo razpoložljivih raziskovalnih podatkov, ki bi utemeljili vpliv različnih dejavnosti človeka v kmetijskem prostoru oziroma življenjskem prostoru prostoživečih živali.

Če primerjamo življenjsko okolje sosednjih držav, ki se srečujejo z enako problematiko kot mi, je to pri njih bolj raziskano. **Slika 1** prikazuje

vpliv različnih dejavnikov na zmanjšanje številčnosti male poljske divjadi na kmetijskih površinah.

Podrobnejši in neposredni dokaz stanja in vplivov na številčno zmanjšanje male poljske divjadi je prikazan na **sliki 2** v primeru zmanjšanja prisotnosti poljskega zajca (*Lepus europaeus*) v evropskem prostoru. Raziskavo so opravili v osmih letih na območju desetih držav in na površini 100 ha v vsaki obravnavani državi.

Človekova prisotnost v prostoru s prostoživečimi živalmi jim ne izboljša življenjskega

Slika 2: Zmanjšanje številčnosti poljskega zajca (*Lepus europaeus*) v evropskem prostoru

okolja. Nasprotno. Raziskava, ki so jo opravili na BUKU – Dunaj, potrjuje to predpostavko. Enoletno raziskovalno delo so opravili na površini 300 ha. Tri mesece so prepovedali vstop človeku na to površino. Sledil je enak čas, ko je bil vstop zanj in njegove dejavnosti dovoljen (rekreacija, delo ...). Slika 3 prikazuje analizo podatkov in prisotnost srnjadi v omenjenem prostoru ter jasno ponazori človekov vpliv na prostoživeče živali; v tem primeru raziskave na prisotnost srnjadi.

- Spoznanja iz raziskave
- Običajna delovna prisotnost človeka na polju ali v gozdu ni moteča za prostoživeče živali.
  - Stalne sprehajalne poti ob dnevnem času (brez prisotnosti motornih vozil) ne vplivajo na živali kot moteči element.
  - Najbolj moteči so nabiralci gob, gozdnih sadežev ter iskalci odpadlega rogovja jelenov na območju z jelenjadjo.
  - Promet z motornimi vozili ali kolesi.
  - Prisotnost človeka na polju ali v gozdu, v mraku ali ponoči.

Glede na predhodne ugotovitve smo na površini 150 ha Sorškega polja opravili raziskavo o udeležencih v kmetijskem prostoru. Raziskava je vključevala opazovanje v določenih dneh in urah z enakomernimi presledki. Poudarek je bil na vrednotenju udeležencev, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo, in drugimi uporabniki kmetijskega prostora.

Površina in prostor na naši zemeljski obli naj bi bila na-

Slika 3: Prisotnost srnjadi v prostoru s človekom ali brez njega

Slika 4: Dejavnosti v prostoru za prostoživeče živali

menjena vsem živim bitjem, pravi svetopisemski izrek. Toda nekatere dejavnosti so za prostoživeče živali lahko nesprejemljive ali moteče.

Kmetijsko delo na polju ali v gozdu poteka v usklajenem ritmu in je v sozvočju med uporabniki kmetijskega prostora. Začne se zjutraj, po

opravih v hlevu ali na kmetiji. Prostoživeče živali imajo v mraku in jutranjih urah čas za pašo in nemoteno gibanje. Po prihodu kmeta na polje se živali umaknejo v bližnji gozd ali med rastoče rastline (kruza, žito ...), kjer najdejo kritje in možnosti za dnevni počitek. Zvečer, po kmetovem odhodu s polja, je tam spet dovolj prostora zanje. Nekatere vrste živali se gibljejo po teh površinah tudi čez dan, predvsem okoli poldneva, a to je odvisno od stanja okolja in vremenskih

ustaljen ritem gibanja prostoživečih živali. Vse druge dejavnosti, prikazane na sliki 4 v kmetijskem prostoru, so časovno nepredvidljive in moteče za druge prebivalce tega prostora.

Glede na dosedanje nepoznavanje problematike vseh udeležencev v kmetijskem prostoru smo opravili nekaj začetnih opazovanj na površini 150 ha kmetijskega zemljišča ob določenih dnevih in urah. Pri opazovanju smo beležili število kmetijskih dejavnosti in drugih udeležencev v kmetijskem prostoru. Sočasno s spremljanjem gibanja in dela udeležencev smo spremljali tudi vreme.

Slika 6 prikazuje razdelitev uporabnikov kmetijskega prostora glede na vrsto opravil oseb v opazovanem času. Sočasno z uporabniki smo spremljali tudi vreme, ki bistveno vpliva na določeno

razmer. Žal se dandanes tudi kmetijska opravila opravljajo pozno zvečer ali ponoči (oranje, baliranje ...), kar pa ruši

dejavnost ali prisotnost ljudi v kmetijskem prostoru. Prostor smo opazovali en mesec, vedno ob petkih.

Preglednica 1: Analiza dejavnosti v kmetijskem prostoru

Vrsta dejavnosti	Število uporabnikov	Odstotki (%)
Kmetijska	12	5,1
Nekmetijska	222	94,9
Skupaj	234	100,0

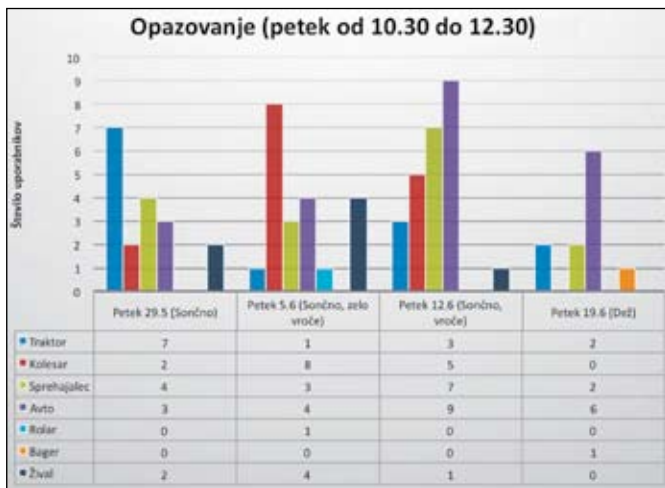

Slika 5: Potek dnevnih dejavnosti v kmetijskem prostoru

stanja potrebna nova opazovanja in analiza le-teh glede na čas, kmetijsko dejavnost in vremenske razmere.

Slika 8 prikazuje uporabnike prostora po dnevnih opazovanja, to je od 4. 5. do 19. 6., upoštevani pa sta kmetijska in nekmetijska dejavnost.

V Nemčiji predvidevajo, da bo leta 2020 živel v mestih 90 % prebivalcev države, samo 10 % pa naj bi jih živel na deželi. Vsi potrebujemo stik z naravo, kar pomeni, da si želimo del časa preživeti v okolju, kjer so prostoživeče živali. Dandanes obstajajo ureditve gibanja in prisotnosti v prostoru za vozila, letala oziroma ves promet. Ne glede na mnenje posameznika ali skupine ljudi bo v prihodnje treba razmišljati in zagotoviti, kdaj so lahko v določenem prostoru samo prostoživeče živali, kdaj pa tudi

Slika 6: Uporabniki prostora ob petkih od 29. 5. do 19. 6.

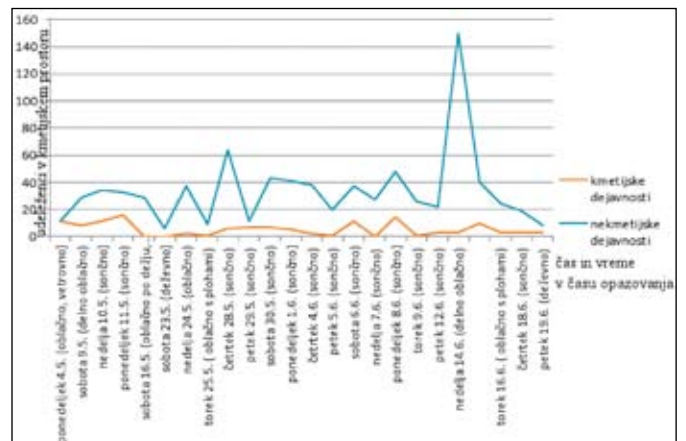

Slika 7: Uporabniki prostora ob četrtkih od 28. 5. do 18. 6.

Analiza podatkov uporabnikov prostora je na sliki 7 razdeljena na kmetijsko in nekmetijsko dejavnost za vse

četrteke od 28. 5. do 18. 6., čas opazovanja pa od 17. do 19. ure.

Oba navedena primera opa-

Slika 8: Vsi uporabniki prostora po dnevnih opazovanja, to je od 4. 5. do 19. 6., kmetijska in nekmetijska dejavnost

Preglednica 2: Vsi uporabniki kmetijskega prostora v času opazovanja

Vrsta dejavnosti	Število uporabnikov	Odstotki (%)
Kmetijska	112	8
Nekmetijska	126	92
Skupaj	140	100

zovanja prisotnosti ljudi in njihove razdelitve glede dejavnosti v kmetijskem prostoru jasno dokazujeta, da je kmetijska dejavnost v prostoru prostoživečih živali prisotna največ do 10 %. Kmetijska dejavnost se v določenih časovnih obdobjih, zlasti v času spravila pridelkov, kot je npr. siliranje krme, koruze ali oranje krompirja, lahko tudi podaljša.

Ne glede na obstoječe podatke so za natančnejšo analizo

ljudje. Zdaj je morda o tej tematiki še prezgodaj razmišljati, kaj šele ukrepati, čeprav je res, da vsaka omejitev v prostoru pomeni poseganje v svobodo gibanja. Vendar težav zaradi obremenitve kmetijskega prostora z nekmetijskimi dejavnostmi ne moremo opredeliti kot oviranje svobodnega gibanja, ampak kot pomoč za življenje in preživetje prostoživečih živali.

Prof. dr. Rajko Bernik
LD Križna gora

Namen vzorčenja in najpogostejše napake pri vzorčenju tkiv divjega prašiča za potrebe ugotavljanja prisotnosti povzročiteljev bolezni

V Sloveniji trenutno potekajo trije programi ugotavljanja povzročiteljev bolezni ali protiteles proti povzročitelju bolezni pri divjem prašiču (*Sus scrofa*). V okviru teh programov se vzorci zbirajo za potrebe ugotavljanja povzročitelja tuberkuloze (TB) in ugotavljanje protiteles proti povzročiteljem klasične (KPK) ter afriške prašičje kuge (APK). Vzorčenje opravijo lovci pri rednem letnem odvzemu. Monitoring in načrt vzorčenja vsako leto z Odredbo predpiše Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR). Vrste vzorcev so za diagnostiko različnih bolezni natančno določene in kot take izredno pomembne pri ugotavljanju specifičnih povzročiteljev bolezni ali prisotnosti protiteles. Popoln vzorec znatno poveča možnost ugotovitve povzročitelja in pravočasno ukrepanje

v primeru hudih kužnih bolezni. Za odvzem vzorcev se uporablja posebej pripravljen terenski komplet, ki vsebuje obrazec s podatki o odvzemu vzorca, navodilo za vzorčenje, vrečko za odvzem bezgavk in jeter, dve serumski epruveti, brizgo in iglo. Po odvzemu je vzorec mogoče dostaviti pooblaščenim veterinarskim ambulantam, izpostavam UVHVVR in Nacionalnega veterinarskega inštituta ali na veterinarsko fakulteto.

V nadaljevanju članka bova na kratko opisala bolezni, ki so vključene v programe nadzora in najpogostejše vzroke, da je vzorec nepravilno odvzet oz. za preiskave neuporaben.

Tuberkuloza

Tuberkuloza (TB) je ena najstarejših znanih bolezni, ki človeka spremlja skozi vso

zgodovino, kar potrjujejo že odkritja na najstarejših človeških okostjih. Bolezen pri prostoživečih živalih v Evropi v glavnem povzročata dve bakteriji, *Mycobacterium bovis* in *Mycobacterium caprae*, ki spadata v sklop *Mycobacterium tuberculosis*. Okužba se najpogosteje prenaša z vdihavanjem okuženega zraka (kapljično) ali

zauživanjem okuženega materiala (npr. surovo mleko).

Po navadi ima bolezen zelo dolg potek (kronična bolezen). Od okužbe do prvih znakov bolezni lahko preteče od nekaj mesecev pa tudi do več let. Večina okuženih živali v začetnem obdobju ne kaže znakov bolezni; pojavijo se kasneje ali ob zmanjšanju odpornosti

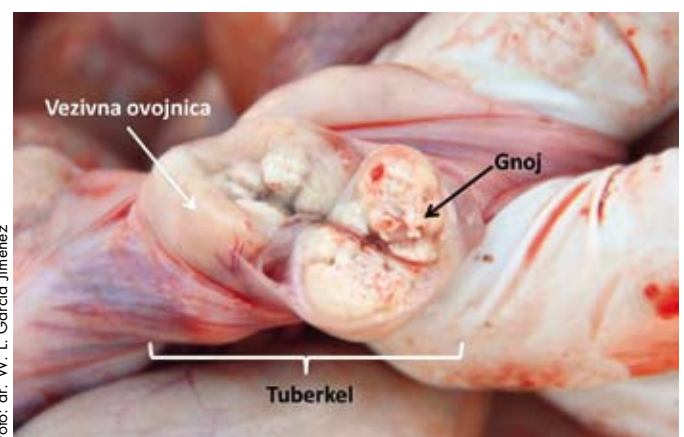

Foto: dr. W. L. Garcia Jimenez

Slika 1: Divji prašič – tuberkulozne spremembe na čeljustni bezgavki

živali. Takrat žival oslabi, hira, kašlja, ima drisko in povečane bezgavke. Pri divjem prašiču prevladujejo omejene gnojne spremembe (t.i. tuberkli), ki so z vezivno ovojnico obdan gnoj v čeljustnih (*slika 1*) in pljučnih bezgavkah, bezgavkah prsnega koša ter na jetrih in vranici. Gnojne spremembe se lahko pojavijo tudi na sklepih in v pljuhih. Če ob čiščenju trupla naletite na katere od opisanih sprememb, jih **ne razrežite**. Truplo živali z vsemi organi zaprite v čim bolj neprodušno embalažo (več vreč), da tekočine ne morejo iztekat, in čim prej pošljite na pregled. Po rokovanju s takim truplom si obvezno dobro umijte roke in jih razkužite. Čeprav so spremembe v organizmu pri TB precej značilne, se s podobnimi znaki lahko kažejo še nekatere druge bolezni, ki jih bomo kasneje s preiskavami lahko potrdili oz. ovrgli.

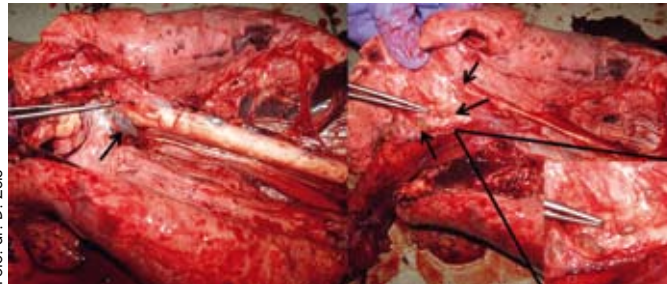
Za potrebe monitoringa pri divjem prašiču vzorčimo čeljustne, medpljučne in črevesne bezgavke ter jetra. Vsi omenjeni organi so nekakšen filter organizma, kjer se bakterije po okužbi najprej ustavijo in izzovejo obrambni odgovor organizma. Bezgavke so po obliki okrogle ali ovalne ter trdo-elastične na otip. Velike so od nekaj milimetrov (mm) do nekaj centimetrov (cm) ali pa so združene v daljše trakove. Najdemo jih posamično (npr. čeljustna bezgavka) ali v skupkih (npr. medpljučne in črevesne bezgavke). Vsaka bezgavka je odeta v ovojnico iz vezivnega tkiva, v njej so številne imunske celice (predvsem limfociti). Bezgavke so po vsem telesu, kjer delujejo kot filtri za tuje in so pomembne za delovanje imunskega sistema.

Nepравilnosti pri vzorčenju na TB

Najpogostejše napake pri vzorčenju na TB se nanašajo na nepopoln vzorec, ko manjka ena vrsta bezgavk ali vzorec jeter. Čeljustna bezgavka se pogosto zamenjuje s slinsko žlezo, ki leži na zunanji strani zadnjega dela spodnje čeljustnice (*slika 2*). Slinska žleza je večja, po navadi več kot 4 cm

Slika 2: Divji prašič – primerjava med čeljustno bezgavko (ČB) in slinsko žlezo (SŽ)

Slika 3: Divji prašič – lokacija in videz medpljučnih bezgavk

velika režnjasta gmota, svetlo rdeče barve, nekoliko ploščata ter rahlo elastična na otip. Čeljustna bezgavka je v primerjavi s slinsko žlezo precej manjša (1 do 3 cm – odvisno od velikosti in starosti živali), enotna, skoraj pravilne, fižolaste oblike, največkrat temnejše rdeče-rjave barve in trdo elastična na otip (*slika 2*).

Medpljučne bezgavke so navadno v skupkih po več manjših bezgavk, velikosti do 1 cm, ali pa so tudi kot posamična nekoliko večja bezgavka (*slika 3*). Po navadi so v bližini, kjer žile izstopajo iz srca. Včasih so velike samo nekaj milimetrov, kar otežuje vzorčenje. Ob strelu v prsni koš jih je težje najti, saj so prežete in oblite s krvjo.

Črevesne bezgavke so številne; lahko so posamične ali pa so združene v daljše (več 10 cm dolge in 1 cm široke), temnejše obarvane trakove, ki so v oporku tankega črevesa. Te bezgavke so jasno vidne, zato vzorčenje ne bi smelo biti težavno. Vzorec jeter jepreprosto, pomembno je le, da je vzorca vsaj za velikost večjega oreha.

Afriška prašičja kuga

Virus afriške prašičje kuge (APK) so prvič ugotovili v Gruziji leta 2007. Od tam so

domačih prašičih. Uradne informacije o številu izbruhov in izvajanju ukrepov v teh dveh državah so pomanjkljive, zato predvidevamo, da je dejansko število primerov pri divjih prašičih še veliko večje. Slabo poznavanje situacije v posameznih državah predstavlja resno nevarnost, da se bo v prihodnje APK naši državi lahko približevala tudi s smeri Balkana. Virus APK se med rejami širi bistveno počasneje, v primerjavi z virusom klasične prašičje kuge, zatiranje bolezni pa je težavnejše, saj cepiva proti APK še ni na tržišču. Evropski domači in divji prašič sta za virus APK enako občutljiva. V naravi je najpomembnejši vidni znak APK

pogin več prašičev, živali pa lahko poginejo tudi brez zunanjih znakov bolezni. Bolezen se začne z visoko vročino in konča s smrtjo okuženega prašiča v 2 do 10 dneh. Smrtnost med okuženimi prašiči je lahko do 100 %. Le majhen odstotek prašičev preživi, ki pa so lahko dolgotrajni nosilci virusa. Drugi zanki bolezni se kažejo kot izguba teka, živali poležavajo, so apatične, težko dihaajo, lahko krvavijo iz nosu in zadka, pri brejih svinjah se lahko pojavijo abortusi.

V Sloveniji bolezen še ni bila ugotovljena. Zgodnje odkrivanje bolezni je zato izredno pomembno, saj lahko s pravilnim ukrepanjem preprečimo širjenje virusa med divjimi prašiči pa tudi prenos te izredno nevarne bolezni na domače prašiče. Pri odstreljenih divjih prašičih ugotavljamo prisotnost protiteles v vzorcih krvi. Vse poginule in povožene divje prašiče preiščemo na prisotnost virusa APK. Pri APK so izredno pomembna zlasti najdena trupla, ki so prvi znak, da se v populaciji divjih prašičev nekaj dogaja. Če je prej veljalo, da divji prašiči največkrat sami požrejo trupla poginulih vrstnikov, pa ob pri izbruhih APK ugotavljajo, da to ne velja popolnoma in trupla ostajajo v naravi.

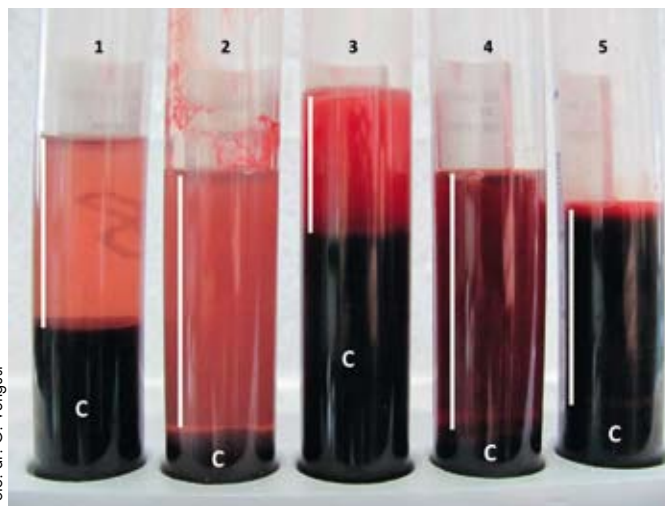
Klasična prašičja kuga

Klasična prašičja kuga (KPK) velja za pomembno virusno bolezen domačega in divjega prašiča in se zaradi biološke sorodnosti tudi prenaša med

vrstama. V primeru izbruha povzročča veliko ekonomsko škodo in ogroža obstoj živalske vrste. V epidemiološkem krogu se kot rezervoar ali prenašalec KPK pojavlja divji prašič. KPK je prisotna v nekaterih populacijah divjih prašičev na različnih geografskih območjih tako držav članic EU kot tudi v državah, ki mejijo na EU.

Po vnosu virusa KPK v populacijo divjih prašičev najdemo številne poginule živali med tem, ko druge proizvajajo protitelesa in bolezen preživijo. Ko bolezen doseže vrhunec, postopoma ugasne zaradi pridobljene imunosti dela populacije in sočasnega zmanjšanja števila živali v tej populaciji. V zadnjem obdobju ponekod opažajo prehod omejenega občasnega pojavljanja bolezni (epidemije) v stalno prisotnost bolezni na nekem območju (endemijo) ter obstoj virusa KPK v populaciji divjih prašičev brez znakov samoomejitve. Mogoča vzroka za pojav endemije sta prisotnost linije virusov z nizko virulenco in večanje gostote ter velikosti populacije divjih prašičev.

Obolele živali kažejo mišično oslabelost v zadnjem delu telesa in se med hojo opotekajo, čemur sledi delna ohromelost. Pri divjih prašičih je opazna tudi sprememba obnašanja, ki se kaže kot navidezna krotkost živali in povečana aktivnost pri dnevni svetlobi. Živali, ki ne poginejo v štirih tednih po okužbi, ozdravijo ali pa bolezen preide v kronično obliko, pri kateri izločajo virus vse do pogina. Pri odstreljenih

Slika 4: Divji prašič – stopnje razpadlosti krvnih celic (bela črta – serum; C – krvne celice) (1 – blaga hemoliza; 5 – močnejša hemoliza)

divjih prašičih ugotavljamo prisotnost protiteles v vzorcih krvi, enako tudi tkiva vseh poginulih in povoženi divjih prašičev preiščemo na prisotnost tega virusa.

Nepravilnosti pri vzorčenju krvi divjih prašičev

Nepravilnosti pri vzorčenju krvi divjih prašičev se nanašajo predvsem na prepozen odvzem vzorca po odstrelu, odvzem onesnaženega vzorca iz prsne votline, izpostavljenost vzorca višjim temperaturam, zamrzovanje vzorca ter prepozno oddajo vzorca. Posledica nepravilnosti ob odvzemu vzorca je razpadanje krvnih celic (hemoliza) in onesnaženje s številnimi tujimi delci ter vsebino razpadlih celic (slika 4). Pri odstreljenih živalih se začne proces razpada krvnih celic takoj po smrti. Hitrost

razpada je odvisna predvsem od časa, ki preteče od odstrela do pogina, mesta (lokacije) ter obsega poškodb ob strelu in zunanjih temperatur. Večje poškodbe v bližini srca povzročijo vstop nečistoč v žilni sistem, ki ob stiku s krvnimi celicami pospešijo njihov razpad. Hladno okolje upočasnjuje razpadanje. Kakovost vzorca se slabša, čim daljši je čas med odstrelom in odvzemom krvi. Kakovost vzorca krvi, odvzete neposredno iz srca ali večjih žil, je bistveno boljše v primerjavi z odvzemom krvi iz prsne votline, v kateri se po odstrelu in odpiranju trupla naberejo številne nečistoče. Vzorec v nobenem primeru ne sme zmrzniti, prav tako hemolizo pospešujeta visoka temperatura ter čezmerno rokovanje z vzorcem. Vzorec je treba oddati najkasneje naslednji dan po odstrelu. Do oddaje ga lahko hranimo na sobni temperaturi do +20 °C ali v hladilniku, vendar ne nižje od +4 °C.

Za vsa morebitna vprašanja s področja zdravja divjadi smo vam na inštitutu na voljo osebno ali na tel. številkah (01) 47-79-196 in (01) 47-79-847, in sicer; vsak delavnik od 7. do 15. ure.

**Gorazd Vengušt,
Diana Žele**

Univerza v Ljubljani,
Veterinarska fakulteta,
Inštitut za patologijo, divjad,
ribe in čebele, Gerbičeva 60,
1000 Ljubljana.

(Viri so na voljo pri avtorjih.)

Foto: I. Knaz

Strelivo Fox Bullets z lovskimi krogami Classic Hunter

V Lovcu, 1/2016, sem na kratko opisal slovensko lovsko kroglo **Classic Hunter**. Lovske krogle izdeluje **Andrej Janežič**, lastnik blagovne znamke **Fox Bullets**. To je monolitna krogla, izdelana iz bakrove zlitine z 10 % cinka (CuZn10). Taka je bila Avčinova ABC, ki ji je **Classic Hunter** po zunanosti in delovanju dokaj podobna, a se zadnja odpre v gobico in poveča na dvakratni premer. Krogla ohrani približno 97 do 98 % mase, če pa se del gobice loči od jedra krogle, le-to še vedno ohrani 85 % mase. A to ni samo zgodba o omenjeni krogli – je zgodba o povsem novem strelivu, ki je polnjeno s slovensko kroglo **Classic Hunter**.

V povezavi z omenjenim prispevkom sva z Andrejem Janežičem imela nekaj zanimivih telefonskih pogovorov. Z njim sem se prvič srečal poleti 2016, ko sem bil prisoten pri preizkušnji njegovih krogel. Hitrosti omenjenih krogel v različnih lovskih nabojih so bile uspešno zmanjšane vse do 350 m/s. Pri tem je bilo ugotovljeno, da se krogle **Classic Hunter** uspešno odpirajo že pri 500 m/s, kar ustreza strelu na okoli 400 m ali več. Pri streljih s kalibrom 8 x 68 S na razdaljah od 400 do 500 m na marale v Mongoliji so bile hitrosti ob zadetkih te krogle dejansko manjše od 500 m/s, a so bile izhodne rane velike 2 do 3 cm. Lovske krogle **Classic Hunter** se vse bolj uporabljajo v Evropi, pa tudi na drugih celinah. Prav letošnjega marca je Janežič svojo ponudbo krogel **Classic Hunter** obogatil še z novimi masami/težami in kalibri: 5,6 mm, 6 mm, 6,5 mm, 7 mm in 7,62 mm.

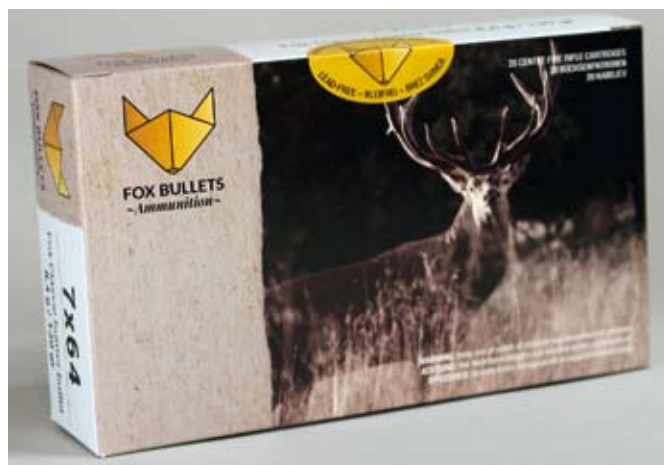
Letošnjega januarja mi je Andrej Janežič omenil, da je v pripravi strelivo, narejeno z njegovimi krogami.

Zamiselnost izdelavi streliva se mu je porodila zaradi vse večjega povpraševanja po njegovih krogah ter zaradi zelo pozitivnih in spodbudnih povratnih informacij

uporabnikov iz različnih delov Evrope. Poleg tega je tržišče za že izdelane naboje približno desetkrat večje kot samo za lovske krogle, saj tistih, ki si sami polnijo strelivo, spet ni prav veliko.

Izdelavo nabojev je podjetje FOX zaradi birokratskih ovir in potrebne merilne opreme zaupalo hrvaškemu podjetju Bullet, d. o. o., ki ima več kot 25 let izkušenj na področju izdelave maloserijskega streliva. Podjetje ima lasten preskusni predor s potrebno opremo za preizkušanje po standardih CIP in MIL. Na dnu tulcev je odtisnjeno S&B, na robu tulca pa FOX. Gre torej za tulce podjetja S&B, strelivo pa je polnjeno z brezdimnim smodnikom priznanih proizvajalcev **Vihtavuori** in **Reloading Swiss**.

Z razvojem streliva, zaradi izkušenj in dobre opremljenosti izdelovalca, pa tudi mnogih izkušenj pri polnjenju krogel **Classic Hunter** ni bilo večjih težav. Izziv je bil le razvoj primerne embalaže (nosilnost, videz) in notranjega vložka. Vse je oblikovano tako, da je v isto škatlo mogoče dati naboje velikosti od .243 Win. do .300 Win. Mag. Škatla streliva je lična in nudi potrebne informacije glede hitrosti, kinetične energije in krivulje izstrelka (**fotografiji 1, 2**).

1. Škatla streliva FOX Bullets

BALISTIC DATA:						
Distance →	0 m	50 m	100 m	150 m	200 m	300 m
v (m/s)	925 m/s	878 m/s	833 m/s	790 m/s	747 m/s	667 m/s
E (Joule)	3594 J	3240 J	2916 J	2618 J	2345 J	1866 J
⊕ 100 m	-4,5 cm	-0,7 mm	⊕ 0 cm	-2,9 cm	-9,7 cm	-37 cm
ISD (185 m)	-4,5 cm	1,3 cm	3,9 cm	3 cm	-1,9 cm	-25,3 cm

2. Podatki na škatli streliva za puško, kal. 7 x 64

Preizkus

Februarja sem prejel vzorčno (testno) škatlo streliva, kalibra 7 x 64, s kroglo **Classic Hunter**, mase 8,4 g. Narejeno strelivo sem ob čakanju na primerne vremenske razmere pre-

gledal na napravi za merjenje koncentričnosti. Izkazalo se je, da je koncentričnost odlična. Strelivo je očitno skrbno izdelano, kar je odlično izhodišče za dobre zadetke (**fotografija 3**).

3. Merjenje koncentričnosti

Preizkusil sem strelivo kalibra 7 x 64. Uporabil sem puško Blaser R93 s 57,5 cm dolgo cevjo, razdalja do tarče pa je bila 100 m. Najprej sem izstrelil po tri zaporedne strele na vsakega od krogov, nazadnje pa pet zaporednih – skupaj sedemnajst strel. Že sedemkratna povečava strelnega daljnogleda je dala ob dobrem naslonu odlične rezultate. Skupina zadetkov od centra do centra¹ je bila vse od 12 mm do največ 25 mm. Zadnja skupina petih strel, izstreljenih dokaj hitro, je merila 3 cm². Kroglam sem meril hitrost s kronografom, ki je na koncu povzel tudi povprečno hitrost, ki je bila 900 m/s. K rahlo manjši hitrosti je prispevala krajša cev, ki je vzela nekje 7 do 8 m/s. Drugi dejavnik je bilo mrzlo vreme (4 °C), ki je po mojih izkušnjah pri kalibru 7 x 64 vzelo od 10 do 15 m/s (*fotografije 4, 5, 6*).

¹ Zunanji premer skupine zadetkov na najširšem delu, zmanjšan za dejanski premer krogle.

² Puške nisem pristreljeval, uporabljam 9,1 g težko kroglo s hitrostjo 900 m/s.

5. Zadetki na tarči, prvi dve skupini

Cena je nekaj manj kot 50 € za škatlo dvajsetih nabojev, razen za 9,3 x 62. Zaenkrat

4. Preizkus na 100 m – postavev

Foto: G. Hođnik

6. Zadetki na tarči, zadnje tri skupine

so na voljo naslednji kalibri nabojev:

- 7 x 57 R, 7 x 64 in 7 x 65 R s kroglo mase 8,4 g (130 grs),
- .308 Win. in .30-06 Spr., s kroglo mase 9,7 g (150 grs),
- 8 x 57 IS s kroglo mase 10,4 g (160 grs),
- 9,3 x 62 s kroglo mase 14,3 g, (220 grs).

Andrej Janežič bo ponudbo postopoma razširil še na druge zanimive kalibre in mase krogel; .223 Rem., .243 Win., 6,5 x 55. Sledijo 7 x 64 in 7 x 65 R s težjo 9,4 g kroglo (145 grs), .300 Win. Mag. ter preostale kalibre, ki se bodo

pokazali zanimivi za tržišče. Prototipi serijskih nabojev so bili preizkušeni na lovih in tarčah z zelo dobrimi rezultati. Na tarčah so strelci z lovskimi puškami dosegali skupine zadetkov 35 mm ali manj. Sam sem dosegel še boljše rezultate, čeprav sem nazadnje z isto puško streljal pred več kot tremi meseci. Strelski preizkus sem ravno zato nameraval opraviti v dveh dneh, saj sem pričakoval, da bom prvič iz vaje. Dobri rezultati so me prepričali, da sta moja strelska pripravljenost in strelivo odlična, zato sem s preizkusom nadaljeval. Vem, da bi z večjo povečavo ali tanjšim križcem še zmanjšal skupine zadetkov, a že tako so bile odlične.

Ravno v času oddaje prispevka sta se zgodili dve stvari, povezani s to temo. Najprej je bil 8. aprila na tuji lovski spletni strani objavljen primerjalni test monolitnih krogel, v katerih se je *Classic Hunter* odrezala odlično, v natančno-

sti celo najboljša³. Istočasno mi je prijatelj **Uroš Troha** iz LD Laze poslal izsledke testa krogle teže 9,7 g, z .308 Win., Polnil je z različnimi smodniki. Najboljše skupine zadetkov je dobil z R903 (1,5 cm) in H322 (1,7 cm) z začetno hitrostjo 800 m/s. Nato je testiral v moker papir in so ga rezultati, kot pravi, prijetno presenetili. Uroš je postavil kronograf tudi na 100 m in tam izmeril hitrost 710 m/s. Krogla se je lepo odprla v gobo. To je ponovil na 30 m; hitrost je bila 760 m/s.

³ <http://ukvarminting.com/forums/topic/38124-non-toxiclead-free-bullet-comparison/>

7. Kroglja Classic Hunter, izstreljena iz puške kal. 6,5 x 57.

Prednji del je izgubil štiri delčke. Primerjalno je na 100 m testiral še Barnes TTSX (9,7 g), ki je imela hitrost 720 m/s. Odprla se je lepo, a manj, kot je hotel. Ponavljam - pri monolitnih kroglah ni potrebe po pretirani masi krogle. Raje izberimo malenkost lažjo, ki bo tako hitrejša in bo delovala še bolje. Hkrati se z lažjo (in krajšo) kroglo izognemo morebitnim težavam glede stabilnosti. V kalibrih .308²⁴ zato po mojem mnenju ni nobene potrebe⁵ po monolitni krogli, težji od 9,7 g, medtem, ko je monolitna krogla z maso 8,4 g še primernejša za počasnejši .308 Win. Test le dokazuje, da so razlike med monolitnimi krogli. Medtem, ko se TTSX glava ne lomi, pa se očitno Classic Hunter odpira hitreje, oz. potrebuje manjšo hitrost (*fotografija 8*).

Uroš Troha je v maju izstrelil kroglo še v 10 % kalibrirano balistično želatino z razdalje 100 m. Ker je to prvi tak test

⁴ Npr. .308 Win., .30-06, .300 WinMag

⁵ Za divjad, ki jo lovimo v Sloveniji

s kalibrirano balistično želatino in ker je njegov opis zelo metodičen (meritve hitrosti tudi na cilju!), ga povzemam skoraj v celoti.

Test 9,7 g krogle Classic Hunter (FOX) – s .308 Win. v balistično želatino na 100 m

- **Blok želatine:** 15 x 15 x 46 cm, teža: 11,3 kg, tip želatine: bloom 250 (10 %)

- **Orožje:** Rx Helix .308 Win., dolžina cevi: 56 cm

- **Strelivo:** Classic Hunter FOX .30 (.308⁴) 9,7 g/150 grs, Vo: 800 m/s

Blok želatine je bil na razdalji 100 m, pred blok je namestil merilec hitrosti kateri je izmeril hitrost 708 m/s. Za blok želatine je postavil še 25 cm namočenega papirja. Dolžina preboja krogle je bila 48 cm, krogla je prebila cel blok želatine in se ustavila v prvem papirju. Ob zadetku krogle v blok se je na razdalji 2 cm krogla začela deformirati in svoj vrhunec dosegla na razdalji 14 cm s premerom 10 cm, nato pa svojo stalno votlino zaključila pri 23 cm.

Foto: U. Troha

8. Primerjava preoblikovanja s TTSX

Foto: U. Troha

9. Postavitev pred strelom v balistično želatino

zadevanja kot po učinku na divjadi. Lovske krogle Classic Hunter so bile že tolikokrat preizkušene na divjadi, da ni več dvoma, ali so učinkovite. Prav januarja mi je lovski tovariš poslal fotografije tarče in krogle Classic Hunter, ki jo je po strelu našel v zemlji (*fotografija 7*). Lovska krogla, mase 6,5 g, je bila izstreljena iz risanice, kalibra 6,5 x 57. Kmalu zatem mi je poslal še fotografijo merjasca, ki ga je s

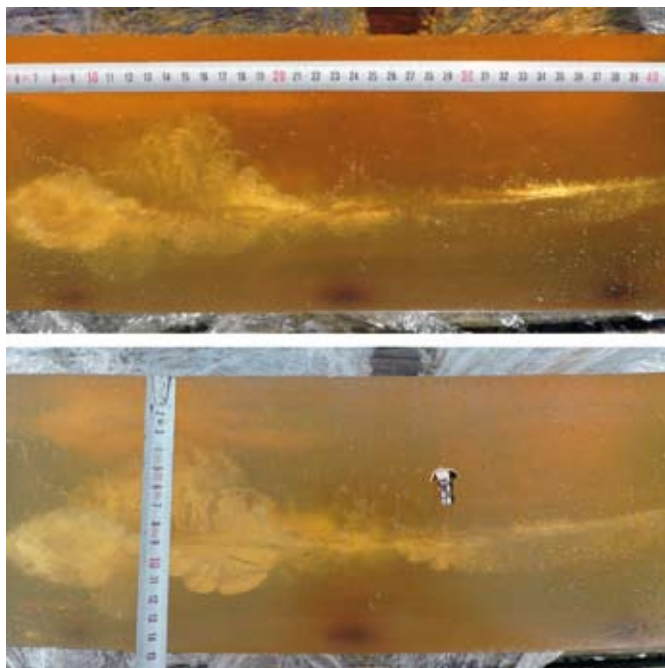

Foto: U. Troha

10. Strelni kanal v balistični želatini

Sledil je enakomeren strelni kanal s premerom 5-ih cm in razdalje 23 cm. V bloku ni bilo sledi delčkov krogle, na razdalji 7,5 cm je bil najden spodnji del polimer konice. Krogla je obdržala 99,7 % teže (149,6 g) in svoj premer povečala za 117 % (16,9 mm) (*fotografiji 9, 10*).

Vsako novo strelivo je treba preskusiti s svojo puško in se nato odločiti, ali nam ustreza tako po kakovosti

to kroglo uspešno uplenil v tujini. Njegova tarča in uspešna uplenitev le potrjujeta moje ugotovitve glede natančnosti in učinkovitosti lovske krogle Classic Hunter, konstruktorja **Andreja Janežiča**. In trije naboji, ki so mi ostali? Šli bodo v mojo zbirko kot prvi primerki streliva **Fox Bullets**, polnjenega s lovsko kroglo, konstruirano in izdelano na slovenskih tleh.

Gregor Hodnik

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Študija, ki so jo opravili raziskovalci gozdarske raziskovalne in poskusne ustanove iz Baden-Württemberga v južnem Schwarzwaldu, je potrdila, da je način rabe prostora (prehranjevanje in zadrževanje) jelenjadi zelo odvisno od stopnje njenega vznemirjanja. Raziskovalci omenjene ustanove so pri tem upoštevali zgolj najrazličnejše oblike turističnih in rekreativnih dejavnosti, ki so v tem prostoru čedalje pogostejše. Na območju južnega Schwarzwalda se število turističnih nočitev veča iz leto v leto, s tem pa se povečuje tudi prisotnost različnih rekreativnih dejavnosti v prostoru, kot so sprehajalci in gorski kolesarji zlasti v poletnem času ter smučarski tekači rekreativci in sprehajalci na snežnih krpljah v zimskem. Raziskovalci so prisotnost in gibanje rekreativcev v prostoru spremljali s pomočjo svetlobnih sprejemnikov/senzorjev, medtem ko so na drugi strani obnašanje in odzive jelenjadi spremljali s pomočjo živali, ki so bile opremljene s telemetričnimi ovraticami. Jelenjad se je podnevi izrazito izogibala predelov z največjimi gostotami rekreativcev (različne sprehajalne in tekaške poti ...), medtem ko je ponoči iskala predele v prostoru, kjer je bila prisotnost rekreativcev najmanjša oz. je sploh ni bilo in kjer je bila prehranska ponudba najbogatejša, še posebno, če so bila taka območja čim bližje dnevnim bivališčem jelenjadi. To so potrdili poleti in tudi pozimi. Najraje pa se je jelenjad zadrževala v t.i. »mirnih conah«, kjer je prisotnost rekreativnih dejavnosti zelo omejena ali celo prepovedana. Vse kaže, da je jelenjad sposobna prilagajanja na različno pogostnost človekove prisotnosti v prostoru ter da jo je na drugi strani mogoče v prostoru tudi usmerjati (z mirnimi conami, načrtnim kombiniranjem kakovostnih skrivališč in prehranskih točk ...).

(Wild und Hund internet)

Mongolija: Podatki z vseh glavnih območij razširjenosti divjih ovc vrste argali (*Ovis ammon ssp*) v tej državi iz oktobra minulega leta so pokazali, da je številčnost te vrste stabilna oz. se celo rahlo povečuje. Tako so v primerjavi z letom 2013, ko je potekalo zadnje organizirano opazovanje, potrdili rahlo povečanje

Foto: M. Migas

številčnosti v sedmih izmed osmih proučevanih območij. Preštetihi je bilo 2.297 osebkov, kar je 29 % več kot pri štetju leta 2013 oz. v absolutni številki 519 živali. Oba glavna vodja raziskave sta v zaključni izjavi potrdila stabilnost ovc. celo rahlo večanje številčnosti ovc argali, pri čemer sta ocenila, da sta število in tudi stopnja preživetja jagnjet ustrežna, prav tako pa tudi prisotnost vseh štirih starostnih kategorij ovnov. Kljub temu bodo letne kvote za odstrel ostale skromne oz. izrazito varstveno naravnane.

(Hunter's Path, 1/2017)

Zimbabve: Znani južnoafriški poklicni lovec (PH) T. Botha je izgubil življenje med safarijem v tej državi. Botha je bil s svojimi lovskimi gosti na robu narodnega parka Hwanga, ko so naleteli na skupino slonov z mladiči. Več slonov je lovec takoj napadlo, zato je Botha streljal po treh napadajočih, četrto pa je prezrl. Le-ta ga je z okli dvignila v zrak, zato je nanjo streljal drugi lovec iz skupine. Smrtno ranjena slonica je padla po treh streljih in pri tem pod seboj pokopala tudi nesrečnega poklicnega lovca, ki je bil sicer specializiran za vodenje lovskih gostov na lov na leoparda in leve, pogosto pa je s svojimi psi sodeloval tudi na

tradicionalnih španskih skupinskih lovih »monterijah«. Ko je bila novica objavljena v medijih, se je velika večina komentarjev nanašala zlasti na streljanje slonov, ki so branile svojo čredo ...

(Wild und Hund internet)

Avstrija: Konec maja je v okraju Donaustadt, ki je sicer del Dunaja, divji prašič - merjasec na otroškem igrišču napadel otroke, ki so se tam igrali. Otroci so se pravočasno uspeli poskriti, prisotni starši in sosedje pa so na pomoč takoj poklicali policijo, ki je zelo hitro prišla na kraj dogodka. Pri tem je okoliške prebivalce opozorila, naj ne zapuščajo svojih bivališč. Na kraju dogodka sta bila tudi lovec in veterinar. Ko so divjega prašiča nekaj časa neuspešno poskušali odloviti živega s službenimi psi in zankami, so izdali dovoljenje za odstrel, ki ga je nato opravil eden izmed prisotnih policistov.

(Wild und Hund internet)

Združeni arabski emirati: V tej arabski državi, ki leži na jugovzhodu Arabskega polotoka in je sicer še posebno znana po bogati zgodovini lova s sokoli, so prvič v novejši zgodovini dovolili lov na nekatere domorodne vrste antilop za tuje goste. Nekatere od teh vrst so bile v preteklosti na

samem robu preživetja, vendar so jih s strogimi varovalnimi ukrepi in velikimi finančnimi vložki uspeli ohraniti in celo povečati njihovo številčnost. Lovski gostje bodo tako lahko lovili arabskega oriksa in nekaj drugih vrst gazel, ki so značilne za tamkajšnje predele. Pri tem je treba poudariti, da lov poteka na ograjenem območju, saj so omenjene živalske vrste uvrščene na nekatere sezname ogroženih živalskih vrst, arabski oriks celo na najvišjo stopnjo ogroženosti po konvenciji CITES. Uvoz trofej omenjenih živalskih vrst na območje ZDA in EU je zato mogoč zgolj s predhodno pridobitvijo potrebnih dovoljenj in dokumentov.

(Hunter's Path, 1/2017)

Švica: Po približno 190 letih so na območju kantona Uri ponovno potrdili prisotnost rjavega medveda. Sredi minulega leta so se pojavile prve govorice o znakih njegove prisotnosti, kar so kasneje tudi dokazali z genetskimi analizami in drugimi dokazi (fotografije ...). Nacionalni upravljavski načrt za to vrsto sicer izhaja iz dejstva, da je na območju Švice še vedno mogoče trajno sobivanje rjavega medveda in človeka.

(Wild und Hund, 10/2017)

Pripravil: mag. Janko Mehle

Ta zgodba še ni bila javno objavljena! Napisana je po pripovedovanju pokojnega lovca Slavka Tomažinčiča in sega v osemdeseta leta prejšnjega stoletja. Po njegovem pripovedovanju so bili na lovu v Prodirih nek minister, katerega imena se ni spomnil, madžarski konzul in Franc Šetinc, takratni sekretar izvršnega komiteja CK ZKS. Vodja lova je bil Janko Razpet, takratni vodja lovišča Soškega gozdnega gospodarstva iz Tolmina. Spremljevalec Pepi je bil pokojni Jože Jelinčič, lovski čuvaj pa Danilo Langus.

Dan se je prevešal v drugo polovico, ko sta se Slavko in Pepi ustavila pri koritu. Ledeno hladna voda je vrela od kdovekje iz neder zemlje, ko se je višje gori za grebenom, v pozni jeseni, topil še zadnji ostanek snega. Motorne žage sta odložila pri bukovem štoru in zraven odvrгла težke nahrbtnike z orodjem.

»Orko dijo, sem žejen. Od vročine se mi je kar vrtelo in sanjal sem to prekle-

kamen, se usedel nanjo in pogledal solovca: »Kaj si prej ponujal, orko dijo? Saj se nisi premislil!«

»Na.« Pepi mu je ponudil steklenico tepkovca.

Slavko je potegnil: »Prekleta vročina. Še žganje mi ne tekne tako, kot bi mi moralo, razumeš.«

»To je od vode. Če se ti je žganje ustavilo, ne boš več dolgo,« se je posmejal Pepi in tudi sam potegnil.

»Še hudič bo. Takih buteljnov ne delajo več, razumeš.«

navzgor po serpentinah, ki so peljale naprej v gozd: »Še gor pogledam, do planine pod Kuk.«

»Jaz ne grem nikamor več, orko dijo. Imam mehke noge in te tu počakam, razumeš,« se je Slavko presedel in se zleknil po suhem listju na poti. Spomnil se je lovskih gostov, ki sta jih imela z Ivanom pred dvema letoma ...

... Dva Nemca sta prišla na lov na gamsa. Mogočni tovarnar, nekje s severa države, ki je bil v Nemčiji zakupnik lovišča, je s seboj pripeljal še svojega petdesetletnega lovskega čuvaja in mu odobril odstrel gamsa iz nižjega cenovnega razreda. Goste sta naložila v jugo in so se zapeljali na Sela in naprej do Koklja, po zgornji gozdni poti. Tam so izstopili in se dogovorili. Ivan je spremljal starejšega gospoda, Slavko pa mlajšega čuvaja. Ivan je šel z gostom skozi Studence, Slavko pa je izbral zgornjo pot. Toda kmalu so se začele

JOŽE LEBAN - DROLČ

Enolončnica

to korito, razumeš,« je v svojem slogu hitel Slavko, odpenjal prepoteno srajco in se potem kar z njo obrisal prek mokrega čela. Nagnil se je h koritu.

»Le počasi, le počasi, Slavko. Ni dobro tako pregret piti to ledeno vodo. Na, potegni najprej,« mu je Pepi ponudil steklenico domačega tepkovca.

»Ne zdaj. Najprej bom vodo, če ne bom crknil, orko dijo.« Nagnil se je naprej in z močnimi požirki pil. »Porka malora, kako je dobra.« In se je še enkrat nagnil naprej in pil.

»Počasi, Slavko, počasi, saj si vedno pravil, da voda še za v čevlj ni dobra.«

»Porka malora, tam pod prekletimi Stenami sem se premislil, orko dijo. Dobro, da so Italijani naredili to korito za mule, razumeš, da lahko pijeva.« Z roko se je obrisal po bradi in potem naprej dol po prsah, kamor mu je z brade stekla voda.

»Ja, saj neumna sva ravno toliko kot tiste laške mule. Samo pomignejo nama, pa kar greva.«

Slavko je vrgel prepoteno srajco na

Slavko je pretegnil noge po poti in pogledal nazaj pod Stene. Spomladanska ujma je tam čez nanesla kamenje in veje ter zasula pot. Pot, ki so jo pred dobrimi petdesetimi leti, v času italijanske okupacije, prekopali italijanski delavci, da bi strateško utrdili na novo pridobljeno mejo. Mulatera, so ji rekli domačini. Edini koristen ostanek petindvajsetletne okupacije teh krajev. Tu, nekoliko višje, že v okrilju gozda, so na mestu, kjer je tekla iz tal voda, sezidali korito.

»Celo poletje smo se lahko pretikali pod Stenami, orko dijo, čuvaj, ti in jaz in še kdo. Zdaj, ko pa pridejo ministri na lov, razumeš, je bilo treba pot prekopati. Ja, za ministre bi tudi dušo pustila tu gori, orko dijo. S Francem bo že šlo, toda zraven bo še madžarski konzul. Bojim se, da spet dobim kakšnega hlevarja, ki ne bo znal hoditi, porka malora,« se je Slavko spomnil nemškega lovskega gosta izpred nekaj let.

»Je že tako. Za nas je vse dobro.« Tudi Pepi se je napil vode in pogledal

težave. Gost se je začel pritoževati, da je strmo, da se boji in da se mu vrti v glavi. Slavko je izvlekel dereze, jih navezal gostu, a je bil ta še bolj neroden. Toda vsaj hodil je. Slavko je po tihem benti, malo ga je spodbujal in tako sta prilezla na zgornjo pot. Tam je bilo nekoliko lažje, vendar je Slavko vseeno izvlekel vrv in ga navezal. Tako ga je vlekel naprej, toda le do ruskega mostu. Tam se je uprl, da ne gre čez, nad grapo. Slavko je moral porabiti vso svojo moč in moža je zagrabil za pas in hlače in ga po ozki poti napol vlekel napol nesel naprej. Ivan je s svojim gostom že prišel skozi Studence in sta na Temnem brdu že pomalicala, ko sta prišla do njiju. Od tam sta se spustila po grebenu navzdol. Slavko je hodil zadaj in gosta držal navezanega. Pod grebenom je opazil trop gamsov. Pustil je gosta, previdno pogledal čez greben in našel primeren naslon. Z očmi je poiskal gosta, toda ta mu je že kazal zadnjico in po vseh štirih lezel nazaj. Slavko je skočil za njim in ga zaman poizkušal

vrniti na greben. Vrnila sta se nazaj na pot. Tam se mu je gost uprl, da ne gre več naprej. Slavko je zopet bental in gosta ponovno navezal in privlekel do senožeti. Za Žigrovo senožetjo je opazil starejšo kozo. Slavku je zaigralo srce. Ponujala se jim je sama od sebe. Kraj poti je vrgel nahrbtnik in nanj porinil gosta: »Sedaj pa bo kar bo! Šicen!«

»Kejn kapitalist. Zu viele gelt!«

Gost je vstal in gamsova koza se je umaknila za greben.

»Kaj gelt, porka malora!«

Nadaljevala sta po poti proti Rut planini, kjer se je gost zopet uprl, da ne bo šel.

»Gut štrase. Kamijon štrase, orko dijo!« ga je spodbujal Slavko. V sebi pa je bental: »Kje sem dobil tega deca, orko dijo. Taka pot, pa ne more nikamor, razumeš! Spet ga bo treba vleč, porka malora!«

»Kejn gut strase!« se je jezil gost.

»Kaj, porka malora, ni gut štrase. Je mekekee štrase. Kozja štrase, razumeš. Hodi naprej, orko dijo!«

In ga je vseeno privlekel na pol poti do Rut planine. Imela sta srečo, saj jima je pot prekrizal enoletni kozlin. Z dobrim strelom ga je gost uplenil. Slavko ga je iztrebil, oprtal in vlekel nazaj na gornjo pot še gosta.

Z Ivanom so bili dogovorjeni, da se dobijo na planini in kdor prvi pride, naj pripravi malico. Slavko je pred stanom¹ obesil kozlina in notri, na odprtem ognjišču, zakuril, pristavil vodo in pripravil polento in friko. Kmalu je prišel Ivan z gostom, ki je v Studencih uplenil starejšo kozo. Popili so obvezen šnops in potem začeli malicati. Manjkal pa je pribor in Ivan je vrgel Slavku vročo polento kar v roke. Zapeklo ga je in začel je premetavati polento iz roke v roko in počasi izoblikoval neke vrste klobaso, jo na koncu zavihal in z njo zajel maščobo in friko. Ivan je naredil enako. Gosta sta nekaj časa gledala, nato sta tudi onadva naredila enako. Premetavala sta polento tudi takrat, ko ni več pekla, misleč, da je to krajevna navada.

Prišel je čas odhoda. Ivan je oprtal kozo in jo z gostom ubral po poti proti Selam. Slavkov gost se je uprl, da ne gre nikamor od tam: »Erschiesen mich!« se je branil.

»Kaj te bom šicen, orko dijo! Kaj bomo kar tu do pomladi, porka malora!«

Slavko je oprtal gamsa, oba nahrbtnika, navezal gosta, mu vrgel puško poprek čez ramo in hajdi po poti proti Lom planini, okoli riti v žep. Težav

¹ Stan – v planini neke vrste sirarna in bivalni prostor obenem.

ni bilo konec, niti na cesti in proti Stadorju, kjer ga je imel še vedno navezanega.

V koči na Stadorju so bili štajerski gostje in povabili so jih na pijačo. Tam ga je odvezal. Martin je znal nekaj besed nemško in gosta so začeli hecati in spodbujati. Nekaj malega so pomalicali, spili obvezen špricer in potem naprej. Martin je pomagal, da so ga spravili do bližnjice, do steze, ki se odcepi z glavne ceste. Še nekaj časa so ga porivali naprej, potem so ga pustili. Slavko ga je moral zopet navezati in vleči. Komaj ga je privlekel do spodnjega ovinka, do odcepa, ki sta vodila h kmetiji. Tam ga je odvezal, mu zagnal vrv preko glave, spustil gamsa in zraven dal še oba nahrbtnika: »Na, orko dijo. Bi manj trpel, če bi te šicen, porka malora!«

Slavko se je spustil po stezi do Ljubinja, kjer ga je v gostilni že več kot tri ure čakal Ivan z gostom: »Kje imaš deca?«

»Sem ga ustrelil, orko dijo! Šicen, razumeš. Pum! Gor ga imaš na križišču, na obcestnem kamnu, porka malora! ...«

Slavko se je prevalil na bok in pogledal nazaj, po nahrbtnikih. Pepi je svojega vzel s seboj in z njim je odšla tudi steklenica tepkovca.

»Porka malora, da le ne bo predolgo hodil.«

Popita voda ga je v želodcu obtežila. Spomnil se je tudi, da imata danes z Marico obletnico poroke.

»Pa kaj, orko dijo. Nikoli ji nisem nosil rož, razen enkrat, pa še takrat bi bilo bolje, da jih ne bi,« se je spomnil. Takrat je bil še v službi, na mejni postaji milice, na Solarijih, na Kolovratu, na meji z Italijo. Tedensko so jih vozili gor s kombijem, imeli pa so tudi star motor za njihove vsakdanje potrebe. V tistem času, pred prvim novembrom, so italijanski vojaški veterani prinašali cvetje k spomeniku prvemu padlemu vojaku iz prve svetovne vojne, ki je bil na italijanski strani. Veterani so se spomnili tudi na spomenik padlim, ki je bil na jugoslovanski strani, proti Ročinju, vendar jih s kolegom Alojzom nista pustila čez, saj sta vedela, da je tam pri Kuščarjih vojaška karavla in da bi lahko prišlo tudi do streljanja.

»Tisti tam čez pri Kuščarjih so pravi norci, razumeš. Bi se lahko še udarili, orko dijo.«

Obljubili pa so veteranom, da bo naslednji dan Slavko odnesel rože do omenjenega spomenika.

Naslednji dan je Slavko vžgal motor, vzel velik šop rož in povedal kolegu Alojzu, da gre, da se bo odpeljal še do Tolmina in da bo že prišel naslednji dan nazaj. Pri karavli pri Kuščarjih ga je pozdravil komandir: »Slavko, kuda ideš sa cvečem?«

»Pa vidiš, nosim cveče na spomenik, orko dijo. So me Lahi prosili, razumeš.«

»Ma koji kurac nosiš laško cveče. Daj buketič za mojo kancelariju.«

Slavko mu je odmeril nekaj rož, popil požirek slivovke in potem šel

naprej, mimo spomenika. Prva postaja je bila v gostilni v Ročinju, kjer ga je tudi gostilničar prosil za nekaj rož in si tako prislužil kozarec vina. Naslednja postaja je bila na Čiginju, kjer si je pri gostilničarju na račun rož zopet zaslužil pijačo. Pod večer je prišel domov, ves vesel, s šopkom rož. Še bolj vesela je bila Marica: »Slavko, kako da si prinesel te rože?«

»Ma *orko dijo*, danes imava obletnico poroke, *razumeš!*«

»Saj res, Slavko. Še jaz sem pozabila. Do solz si me presenetil.«

In Slavko si je namesto pijače prislužil ženin objem.

Zjutraj se je vrnil na mejo. Ob tednu so dobili zamenjavo in s kolegom sta prišla v Tolmin. Toda pred vrnitvijo na domove sta zavila še v nekaj gostiln in na koncu je Slavko povabil Alojza k sebi domov na kozarec vina. Ko sta prišla v stanovanje, je Alojz najprej zagledal vazo z rožami v dnevni sobi:

»Kako, Slavko, kaj nisi nesel teh rož na spomenik!?«

Šok!

* * *

Ponoči je Slavka prebudila bolečina v grlu in popoldan je bil v bolnišnici. Gnojna angina, je bila diagnoza. Okrog vratu so mu namotali plenico, saj slin ni mogel požirati. Spomnil se je ledene vode izpod Stena. Nekaj dni je bil le na umetni hrani, nato je nekaj malega

le pojedel. Nosili so mu skromno pretlačeno hrano. Konec tedna je že nekoliko okreval in rad bi šel domov. Ob zdravniškem pregledu pa je bil doktor neusmiljen: »Vi pa še ne greste domov. Imate slabo kri!«

Doktor je šel k naslednji postelji, ko ga je Slavko poklical nazaj: »Gospod doktor, *orko dijo!* Če se jaz kaj razumem na to medicino, mora človek, če hoče imeti dobro kri, dobro jesti in dobro piti, ne pa to mrliško hrano, *porka malora!*«

Kljub temu je v bolnišnici ostal čez nedeljo.

Bližali so se prazniki, rojstni dan takratne države. Janko je bil organizator lova. S čuvajem sta ostala spodaj v dolini, da bi pričakala visoke goste, Slavko in Pepi pa sta se zjutraj zapeljala po prašni cesti. Po dobrih desetih kilometrih gozdne ceste, ki so jo v petdestih letih prekopali in izklesali ob potoku Kneža do planine v Prodih, vpeta na južni strani med Voglom in Suho, sta se ustavila pri zapuščenih gozdarskih barakah. Tam sta pustila avtomobil in oprtala nahrbtnike s hrano in pijačo. Velike bukve, ki so jih nekoč gozdarske sekire obšle, so že odvrogle svoje odelo. Po redkem gozdu, med skalami, ki so se kdove kdaj prikotalile s Šije sem dol, sta zagrizla v stezo. Slavko je še čutil posledice angine in *mrliške hrane* in potne srage so mu orosile čelo. Stopal je počasi in za pot, ki bi jo premagala v

pol ure, sta porabila skoraj uro. Lovska koča je bila stisnjena na mehki jasi, na eni strani obdana z bukovim gozdom, na drugi s prodnim nanosom, ki ga je zaman poskušalo prekriti skromno ruševje. Posamezne smreke so kot večni čuvaji mrko opazovale okolico. Naprej gori so se belile od dežja in snega oprane, na skoraj dveh tisočakah pobeljene pečine. Vmes so bile posamezne travnate livade, idealen kraj za gamsja pasišča. Prvi sneg se je že umaknil in le posamezne zaplate pod vznožjem plazišč so ga še skrivale.

Slavko je vrgel nahrbtnik na mizo pred kočo in si popravil prepoteno srajco, ki mu je zlezla iz hlač. Pepi je v tem času poiskal ključ od koče in odklenil.

»Kam rineš notri, *orko dijo*. Odloži nahrbtnik in poišči tisto tvojo medicino, *razumeš*. Ali bi me spet rad videl dol pri dohtarjih, *porka malora*,« se je jezil Slavko.

»Že grem, že grem,« se ni pustil prositi Pepi. Iz omare v koči je vzel dva »štamperla«, ju postavil na mizo, odložil nahrbtnik, s kretljivo roko poiskal steklenico in natočil. »Voda se ti je pa zamerila, se mi zdi,« je bil piker Pepi.

»Ne kliči vraga po nepotrebem, *orko dijo*. Še zdaj me zebe po vampih, ko se spomnim na tisto prekleto korito pod Stenami, *razumeš*.«

Slavko je odprl nahrbtnik in izvlekel svežo srajco: »Še zdaj nisem ta pravega zdravja, *porko malora*. Se bojim, da

vam ne bom v veliko pomoč. Se bom le štedilnika in loncev držal, *razumeš*.«

»Tudi tam mora nekdo biti. Če le bo kaj za v lonec. Sedaj se spustim še enkrat dol do avta, da prinesem gor še ostalo. Ti pa zakuri.«

Slavko je šel v kočo in odprl vsa okna na stežaj, da se je umaknil duh po zatohlem. V drvarnici je poiskal smrekovih sušic in zakuril. Duh po goreči smoli je napolnil prostor in kmalu pregnal vlago. V tem se je vrnil Pepi s pijačo. Ura je bila še zgodnja in gostov se niso nadejali pred popoldnevom.

Zvečer so prišli trije gosti s spremljevalci. Janko in čuvaj sta spremljala madžarskega konzula, ministra in Franca, vidnega predstavnika takratne slovenske politike. Namestili so se v koči in delali načrte za naslednji dan. Slavko je le s strani poslušal in se ni vmešaval. Tudi pijača mu ni preveč dišala. Glavno besedo je imel čuvaj, ki je tudi najboljše poznal teren in gamsje navade.

»Ti, Pepi, s tovarišem Francem gresta pod Kuk. Slavko ostane v koči, za kuharja. Zunaj je pleče divjega prašiča.«

Franc je pogledal Slavka: »Skuhajte tudi eno dobro enolončnico.«

Slavko je slabo spal in se premetaval. Zgoraj na pogradu je smrčal čuvaj, na drugi postelji so Pepija preganjali spomini. Suh kašelj ga je dražil v grlu in ni ponehal. Pogledal je na uro in vstal. Zunaj, v kuhinji, je poiskal lonec s čajem in se odžejal. Odprl je vrata na plano, da je hladen zrak vdrl v prostor. Svetloba zadnjega luninega krajca je metala skrivenčene sence po jasi. Na pol obut in oblečen je poiskal košato smreko in odtočil. Hladen veter je vlekel s Šije navzdol in ga pregnal nazaj v kočo. Notri je zakuril. Pristavil je lonec za čaj in kavo. Kmalu je vstal tudi Pepi: »Dobro jutro. Kako si kaj spal, Slavko?«

»Slabo, *porka malora*. Je čuvaj žagal drva, da jih bo za celo zimo dosti, *orko dijo*.«

»Tudi ti si vlekel.«

»Jaz že ne, *porka malora*. Me je pa martral kašelj, *razumeš*.«

»Daj kavo, da se malo zbudim. Sem spal kot ubit.«

»Saj so te tudi ubijali. Si kričal v snu, kot da ti vlečejo vampe ven, *porka malora*. Na, popij, da prideš nazaj v življenje, *razumeš*.« Slavko mu je natočil kavo. »Boš tudi malo sline notri?«

»Daj.«

Po prostoru je zadišalo po kavi in tepkovcu. Kmalu so začeli vstajati tudi preostali lovci. Slavko je natočil kavo in čaj. Pepi in Franc sta prva zapustila kočo. Do planine pod Kukom je skoraj

uro hoda pod Stenami in pred zoro bi morala biti na grebenu.

Pred zoro so tudi preostali lovci odšli. Hribi so se zlato obarvali in obetali lep dan. Slavko je delal inventuro med hrano in pijačo. Pleče divjega prašiča je razrezal in pripravil zrezke ter jih v kosu položil v pečico štedilnika. Opral je krompir in ga dal kuhat. Toda z enolončnico so se začele težave. V omari je dobil samo eno čebulo, jo razrezal, popražil na zaseki in dolil vodo. Nato je vklopil domišljijo. Brskal je po omarah in našel nekaj starih konzerv, jih odprl in vsebino vrgel v lonec. Dodal je na kockice narezan krompir, star posušen lovorov list, neke smeti iz kozarca in staro argo koko. V kotu omare je našel v papir zamotano neke vrste zelenjavo, ki je spominjala na por. Gnile liste je potrgal stran, preostalo dobro opral in narezal na drobne koščke. Pred popoldnevom je noter vrgel še pest drobnih makarončkov in nastala je neke vrste mineštra.

Zunaj se je usedel na klop pred kočo tako, da mu je sonce, ki se je komaj prebilo skozi veje, grelo hrbet. Z daljnogledom je prečesal pobočje nad seboj. Na plazu pod Vratcami je opazil dve pikici, ki sta se pomikali čez melišče. To bo Janko z madžarskim konzulom. Le kako gost prenaša višino in te gore okrog sebe, si je mislil Slavko.

Spomin mu je nehote ušel nazaj, v daljno leto sedeminpetdeset. Takrat je bilo konec marca ali v začetku aprila. Na postaji milice v Tolminu je imel nočno službo, ko je okrog polnoči na vrata potrkal solovec Seljanov Pepi iz Tolminskih Raven. Javil je, da so pri njih trije ubežniki, oboroženi, ki govorijo neznan jezik in da spijo v sobi nad kuhinjo. Takoj so se organizirali, poklicali šoferja in se oborožili. Trije so bili v ekipi in z njimi je šel še Seljanov Pepi. Okoli dveh ponoči so prišli v Ravne. Tam jih je že čakal Seljanov Franc, oborožen z lovsko puško. Še enkrat je povedal, koliko jih je, da so oboroženi in v kateri sobi spijo. Vrata v sobo so nova, macesnova, in težko jih bo vlomiti, so bila navodila domačih. Naredili so načrt. Pepi bo stal z lovsko puško pod oknom, če bodo poskakali skozenj. V zgornje nadstropje, na hodnik, pa so šli Slavko, Silvo in Franc. Miličniki so imeli avtomatsko orožje, Franc pa je imel lovsko puško.

»Silvo, ti boš operiral, jaz bom vlomil. Ne moremo poskušati, ali je odprto ali ne, ker lahko kdo straži. Zaletel se bom v vrata, da se vlomijo, Franc naj hitro prižge luč, ti, Silvo, pa z orožjem po njih,« je naredil Slavko načrt.

»Trda bo. Vrata so nova, macesnova«, je še enkrat pripomnil Franc.

V temi so se pomaknili po hodniku. Slavko je vzel zalet in se z vso močjo zaletel v vrata. Macesnova vrata so zdržala, takoj pa je popustila stara ključavnica in Slavko, ki se ni nadejal tako lahkega vloma, je zletel pod posteljo. Franc je prižgal luč in presenetil begunce, ki so brezskrbno spali. Poskakali so pokonci in nemočno jokali in bili v strahu za svoja življenja. Pod vzglavnikom so imeli skrito le eno pištolo. Aretirali so jih in peljali do Tolmina in nato v Novo Gorico. Preiskava je pokazala, da so bili trije madžarski emigranti, ki so prebegnili. S seboj so imeli star italijanski zemljevid z rapsalsko mejo. Z vlakom so se pripeljali do Bohinja. Tam so izstopili in se peš, slabo oblečeni in še slabše obuti, podali čez hribe na drugo stran, misleč, da so že v Italiji. Čez Globoko do planine Razor so gazili sneg in v Ravne so prišli v večernih urah, lačni, prezebli in premočeni. Eden med njimi je staknil hude ozeblin in pozneje se je zdravil v šempetrski bolnišnici. Le kje so sedaj ti Madžari ...

Okrog poldneva sta se vrnila minister in madžarski konzul s spremljevalci, vsak s svojim gamsom. Bili so utrujeni in premraženi. Slavko je postregel z enolončnico, nato še s pečenko divjega prašiča. Vsi po vrsti so hvalili predvsem enolončnico.

Manjkala sta le Pepi in Franc, vendar so nanju ob pijači kmalu pozabili. Kraj toplega štedilnika je ostal lonec z enolončnico, ki se je sušila in na koncu skoraj prismočila, tako da je ostala le še skorja.

»Zdaj gresta. Gamsa neseta,« je šlo pozno popoldne od ust do ust.

In res. Kmalu sta prišla Pepi in Franc s starejšo gamsovo kozo, ki sta jo uplenila pod Kukom. Ogledovali so trofejo in hvalili Franca. Slavko je imel druge skrbi. V lonec s posušeno enolončnico je vлил porcijo vode, pristavil na štedilnik in premešal skorjo. Ni še utegnila zavreti, ko sta se lačna lovca že usedla za mizo: »O, kako sem utrujen. Kje je zdaj tista enolončnica?« je pogledal Franc proti štedilniku.

Slavko se je ravno odpravil v klet po pijačo. Ko se je vrnil, sta Pepi in Franc že jedla.

»Prav tako enolončnico sem si zaželel. Odlična je,« je z veseljem jedel Franc.

Janko je iz kota vse skupaj opazoval in resno pripomnil: »Tovariš Franc! Če bi ta enolončnica tudi zavrela, bi bila še boljša ...«

Občni zbor LZS v Celju

V prostorih Celjskega doma v Celju je v torek, 6. 6. 2017, potekal redni letni Občni zbor (OZ) LZS, ki je njen najvišji organ. Udeležilo se ga je 107 delegatov od 113, ki predstavljajo vseh dvajset volilnih okolišev po Sloveniji, udeležence pa je v uvodu nagovoril predsednik LZS mag. Lado Bradač.

Po uvodnem otvoritvenem delu so delegati izvolili verifikacijsko

komisijo, delovno predsedstvo, zapisnikarja in dva overitelja zapisnika. Po sprejetju dnevnega reda in poslovnika OZ LZS je sledilo poročilo verifikacijske komisije. V nadaljevanju so delegati obravnavali in sprejeli Poročilo Nadzornega odbora LZS za leto 2016 ter Poročilo o delu in rezultatih poslovanja LZS v letu 2016 z ugotovitvijo, da je LZS poslovala v skladu s postavljenimi cilji.

Nato je sledila seznanitev z vsebinskim in finančnim načrtom dela LZS v letu 2017, temu pa obravnava nakupa zemljišča za

gradnjo novega nacionalnega lovskega centra v Lukovici. Delegati so v nadaljevanju obravnavali in sprejeli spremembe in dopolnit-

za sprejem v članstvo LZS, ki pa so vodile v nekoliko daljšo razpravo. Po glasovanju so bile naposled v članstvo LZS in skladno z

Rednega letnega Občnega zbora LZS se je udeležilo 107 delegatov od 113.

Delovno predsedstvo so sestavljali (od leve): Vedran Prodan, Ivan Malešič in Ivan Žižek.

ve Pravil LZS, Pravilnik o določitvi volilnih okolišev ter o kandidiranju in volitvah organov ter predsednika LZS. Sklepi so bili sprejeti tekoče in soglasno.

Na občnem zboru so delegati obravnavali tudi vloge Društva ljubiteljev ptičarjev, Lovskega kinološkega društva Celje, Lovskega kinološkega društva Ljubljana in Zveze lovskih kinologov Pomurja

drugim odstavkom 4. člena Pravil LZS sprejete vse štiri navedene organizacije.

Ob koncu so obravnavali še pobude in predloge z delnih občnih zborov. Po Sloveniji je spomladi namreč potekalo dvajset delnih občnih zborov, ki se jih je udeležilo tudi vodstvo LZS in prisluhnilo pobudam, predlogom in vprašanjem posameznih članic

Boris Leskovic s tajnico uredništva *Evo Strajnar*, s katero ustvarjata *Lovca* že 29. leto.

Vse foto: J. Žagar

z njo imam zdaj komplet vseh slovenskih kinoloških in lovskih odlikovanj.« je z nasmeškom sklenil Leskovic in še enkrat požel bučen aplavz vseh prisotnih na občnem zboru.

Janina Žagar in Jasna Kovačič Siuka

44. Mednarodno srečanje lovskih pevskih zborov in rogistov

V soboto, 27. 5. 2017, je v Bohinju potekalo že 44. Mednarodno srečanje lovskih pevskih zborov in rogistov. Kar

vabili v kapelo. Presenečeni turisti so nastop LPZ LD Škale nagradili z navdušenim aplavzom, nato pa so obiskovalcem gradu v kapeli in na dvorišču zapele in zaigrale tudi preostale skupine.

Po odmoru za kosilo je sledila skupna vaja, nato pa še sklepni del prireditve, ki ga je v **dvorani Danica v Bohinjski Bistrici** s slovensko himno odprla **Godba Bohinj** ob spremljavi pevskih zborov in pod dirigentskim vodstvom **Marka Žirovnika**. Po uvodnem pozdravu organizatorjev srečanja **Lovskih rogistov Bohinj** je sledil združeni nastop vseh rogistov s skladbo *Pozdrav rogistov* (J. Grlec) pod dirigentsko taktirko **Martina Zupanca**, nato pa je zbrane pozdravil podžupan Občine Bohinj **Jože Sodja**, ki sta ga pospremila skupni nastop pevcev s skladbo *Lovska* (F. Venturini) pod vodstvom dirigenta **Franca Čufarja** in združeni nastop rogistov s skladbo *Bohinjski rogisti prihajajo* (J. Grlec) pod vodstvom dirigenta Martina Zupanca. Zbrane so nagovorili še podpredsednik LZS mag. **Aleš Klemenc**, predsed-

Lovski rogisti Bohinj so kot organizatorji 44. Mednarodnega srečanja lovskih pevskih zborov in rogistov soorganizatorjem srečanja ob enajstem Mednarodnem festivalu alpskega cvetja, ki je prav tedaj potekal v Bohinju, podarili čudovite aranžmaje suhega cvetja.

Boris Leskovic je službo *odgovornega urednika glasila Lovca* začel 4. 1. 1980. Pred tem je bil zaposlen (od leta 1974 naprej) pri *ČZP Kmečki glas* kot strokovni urednik za živalski del. Leskovic je odgovorni urednik glasila *Lovca* z najdaljšim stažem. To delo opravlja že 38. leto. V tem času je bil posebno dejaven na številnih področjih, ki so združena v lovstvu. Je kinološki sodnik, zato je bil tudi izvedenec CIC za kinologijo, delegat KZS, pri LZS je dolga leta tehnično vodil komisijo za kinologijo, za kar je prejel vsa slovenska kinološka odlikovanja. Poleg številnih vidnih zadolžitev na ravni LZS je bil ves čas dejaven tudi v svoji LD (kot kinološki referent, vodja čuvajske službe, član UO LD, član komisije za ocenjevanje trofej ...). Poleg lovskega izpita je opravil tudi izpit za lovskega čuvaja in končal šolo za lovске tehnike (lovske mojstre). Poleg naštetih formalnih izobraževanj pa so pri njem še veliko pomembnejša osebna izpopolnjevanja s prebiranjem sodobne tuje strokovne literature, saj je le s tako pridobljenimi najsodobnejšimi spoznanji lahko opravljal naloge urednika na tako visoki ravni.

Leskovic je svojo bogato kariero urednika naše edine lovске revije opravljal profesionalno; s svojo voljo, širokim znanjem z različnih področij (kinologija, biologija, balistika ...) in splošno lovsko razgledanostjo je pustil neizbrisen pečat ne samo v glasilu *Lovca*, temveč prek njega tudi v slovenskem lovstvu v najširšem pomenu. Urejati edino lovsko strokovno revijo v slovenskem jeziku pomeni tudi glavno skrb za strokovno terminologijo. Leskovic, ki je to nalogo prevzel od svojega predhodnika **Franceta Cvenkla**, je ob pomoči strokovne ekipe in stalnega prizadevanja za uporabo slovenske terminologije (nemalokrat tudi na račun sporov z avtorji) to nalogo opravljal častno. Poleg urejanja glasila *Lovca* je od leta 2002 naprej tudi odgovorni urednik *Zlatorogove knjižnice* in *Strokovne knjižnice*. Tako je uredil kar trinajst knjig *Zlatorogove knjižnice* z nespornim vrhuncem iz omenjene knjižne zbirke, z lovskim priručnikom ali kar bolje rečeno enciklopedijo *Divjad in lovstvo*, ki je izšla v nakladi 30.000 izvodov.

Boris Leskovic je tudi edini habilitirani lovski novinar. S prvimi objavami v reviji *Lovca* je začel že leta 1972, objavljal pa je tudi v reviji *Moj mali svet*, *Kinolog* in v dnevnem časopisu (*Dnevnik*, *Nedeljski dnevnik* ...). Leta 1978 je v soavtorstvu z Borisom Slavcem izdal knjigo *Naše mačke*, bil je soavtor lovskih priručnikov iz let 1989, 1996 in 2012 ter soavtor knjige *Zveri – kune*. Malo ljudem je znano, da je tudi odličen ilustrator – svoj pečat na tem področju je pustil v številnih strokovnih knjigah (*Ocenjevanje škode po divjadi*, *Srnjad*, *Zveri*, *Ocenjevanje trofej* ...). Zaradi vsega navedenega ga je Uredniški odbor LZS predlagal za prejem *Zlatorogove plakete*, saj je menil, da je Leskovic s svojim delom pustil neizbrisne sledove v slovenskem lovstvu.

Gregor Bolčina

LZS. Organizacija namreč želi na na tak način še izboljšati operativno delovanje in se približati svojim članicam pri uresničevanju njihovih potreb ter različnih izzivov.

Posebno slavnosten je bil zaključek občnega zbora. V sklepnem delu je predsednik LZS mag. **Lado Bradač** odgovornemu uredniku glasila *Lovca* **Boristu Leskovicu** izročil *Zlatorogovo plaketo*, najvišje odlikovanje LZS, obenem pa se je zahvalil vsem, ki so pomagali, da je podelitev dotlej zanj ostala skrivnost. Predstavil je Leskovičevo dolgo uredniško in lovsko pot ter poudaril, da je

bil odgovorni urednik *Lovca* z doslej najdaljšim stažem – pri *Lovcu* namreč uredniku je že 38. leto. »Če se spomnim na *Lovca*, se spomnim na *Borisa*,« je povedal Bradač. Leskovic je ob prevzemu plakete priznal, da je presenečen in zmeden, nato pa dejal: »Z velikim veseljem in častjo sem delal za lovsko organizacijo. Vsem bi se rad zahvalil za sodelovanje in za vse, kar sem se lahko od avtorjev člankov tudi naučil.« Povedal je, da bo kmalu odšel v pokoj, da pa bo še naprej ostal dejaven kot občasn sodelavec *Lovca*. »Zahvaljujem se vam za podeljeno *Zlatorogovo plaketo*;

34 skupin, od tega 18 skupin rogistov in 16 pevskih zborov iz Slovenije, Hrvaške in Italije, se je začelo zbirati že v jutranjih urah, nato pa so dopoldne nastopile na štirih lokacijah.

Dopoldanski nastopom je sledil ogled Blejskega jezera in gradu, kjer se člani LPZ LD Škale na veselje številnih obiskovalcev gradu niso mogli upreti odlični akustiki grajske kapele. Pod dirigentskim vodstvom zborovodkinje **Metke Smirnov** so v čudovitem ambientu zapeli dve skladbi, nad njihovim petjem pa so bili navdušeni tudi turisti z vseh koncev sveta, ki so jih ubrani glasovi pri-

Štiriinštridesetega Mednarodnega srečanja lovskih pevskih zborov in rogistov se je udeležilo kar 34 skupin, od tega 18 skupin rogistov in 16 pevskih zborov iz Slovenije, Hrvaške in Italije.

Vse foto: J. Žagar

Zbrane je nagovoril tudi predsednik ZLD Gorenjske Peter Belhar.

Dopoldanskim nastopom na štirih mestih je sledil ogled Blejskega jezera in gradu, kjer so člani LPZ LD Škale v veselje številnih obiskovalcev gradu v kapeli zapeli dve skladbi, nad njihovim petjem pa so bili navdušeni tudi turisti z vseh koncev sveta. Presenečeni turisti so nastop LPZ LD Škale nagradili z iskrenim aplavzom, nato pa so obiskovalcem v kapeli in na dvorišču zapele in zaigrale tudi preostale skupine.

Predsednik Komisije za lovsko kulturo in odnose z javnostjo LZS Milan Tepej je na srečanju slavnostno podelil priznanja LZS skupinam, ki so z nastopom v Bohinju obeležile jubilejno sodelovanje na srečanjih lovskih pevskih zborov in rogistov Slovenije.

ta Franca Čufarja, Rogisti z B-S-rogovi pa so nastopili s skladbo *Jagdstuck* (F. Kastenhuber).

Predsednik Komisije za lovsko kulturo in odnose z javnostjo LZS Milan Tepej je na srečanju slavnostno podelil priznanja LZS skupinam, ki so z nastopom v Bohinju obeležile jubilejno sodelovanje na srečanjih lovskih pevskih zborov in rogistov Slovenije. Tako so člani **KD Simon Jenko LPZ Medvode**, **KD LPZ Bela krajina** in **Slovenski LPZ Doberdob** prejeli priznanje za petintrideseto sodelovanje, **Rogisti ZLD Ptuj - Ormož** in **KD Križevski rogisti** za petindvajseto, **Rogisti LD**

Selca za deseto, LPZ ZLD Novo mesto in LPZ LD Dobrna pa za peto. Za spodbudo in popotnico ob začetku poti je predsednik komisije **Rogistom ZLD Bele krajine** izročil priznanje za prvo sodelovanje. Tepej se je s priznanjem zahvalil tudi **Lovskim rogistom Bohinj**, ki so prevzeli in izpeljali organizacijo 44. Mednarodnega srečanja lovskih pevskih zborov in rogistov Slovenije, ti pa so to čast vrnili s svojo udeležbo ob 11. Mednarodnem festivalu alpskega cvetja, ki je prav tedaj potekal v Bohinju, soorganizatorjem dogodka pa podarili čudovite aranžmaje suhega cvetja. Po sklepnem nastopu Godbe Bohinj z *Bohinjsko himno* je sledilo prijetno druženje. Čestitke obiskovalcev so prejeli tudi **Lovski rogisti Bohinj**, ki letos praznujejo 20-letnico delovanja, in **ZLD Gorenjske**, ki letos praznuje 70-letnico neprekinjenega delovanja.

Janina Žagar

Obisk članov uredništva revije Der Anblick na LZ Koper

V četrtek, 27. 4. 2017, smo na prošnjo direktorja strokovnih služb LZS Srečka Žerjava gostili sedem članov uredništva znane avstrijske revije za lovstvo in naravo *Der Anblick*. Delegacija pod vodstvom direktorja uredništva **Martina Ossmanna**, glavnega

Nastopi lovskih pevskih zborov in skupin rogistov so bili na štirih različnih mestih. V *Zadružnem domu Ribno* so nastopili Prleški lovski rogisti, Slovenski lovski pevski zbor Doberdob, Šentjernejski rogisti, Lovski oktet Peca - Mežica, Notranjski rogisti, LPZ ZLD Novo mesto, Rogisti Zeleni vrh - Vuzenica in KD Domžalski rogisti. V *Kulturnem domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici* so nastopili Lovski rogisti Bohinj, LPZ Simon Jenko - Medvode, LPZ Martin - Krpan Bloke, KUD Prekmurški rogisti, Pevsko društvo prekmurskih lovcev, Društvo LPZ Zlatorog - Vipava, KD LPZ Bele krajine, Rogisti ZLD Bele krajine, Hubertovi rogisti in LPZ Globoko. V *Domu krajanov na Bohinjski Beli*, kjer so lokalni organizatorji iz Bohinjske Bele poskrbeli za tekoči potek dogajanja, dvorana pa je bila napolnjena do zadnjega kotička, so nastopili KUD Hoče - Pohorski rogisti, LPZ Zasavje - Trbovlje, Rogisti LZ Maribor, Mješoviti lovački pjevački zbor Klana, LPZ LD Škale, Moški lovski kvartet Smrekovec, LPZ Dobrna, KUD Štajerski rogisti in KUD Žužemberški rogisti. V *Kulturnem domu v Stari Fužini* pa so nastopili Rogisti LD Muta, Škofjeloški LPZ, KUD Križevski rogisti, Rogisti LD Selca, Rogisti ZLD Ptuj - Ormož in Savinjski rogisti.

Skupinska fotografija z gosti iz uredništva avstrijske lovske revije *Der Anblick* pred sedežem LZ Koper

Foto: V. Proden

Na sedežu Lovskega saveza Istarske županije v Poreču so hrvaški kolegi gostom podrobno predstavili najprej lovstvo in divjad v hrvaškem delu Istre.

urednika **Stefana Maurerja**, urednika **Martina Garberja**, **Georga Hoferja** strokovnega sodelavca in sodelavk **Sabine Pratter**, **Sigrid Kriegl** ter **Ramone Baumgartner** namreč za eno od prihodnjih številok revije pripravlja obširen članek o organiziranosti lovstva in divjadi v Slovenski in Hrvaški Istri. Tako so se v naših krajih zadrževali in jih raziskovali ves teden. Obisk so zaključili z ogledom Nacionalnega parka Brioni. Pomoč pri vodenju jim je zagotavljal priznani italijanski biolog, raziskovalec divjadi **Paolo Molinari**.

V zgodnjih dopoldanskih urah smo goste sprejeli na sedežu Lovskega saveza Istarske županije (LEIŽ) v Poreču, kjer smo jih sprejeli predsednik LSIŽ **Gracijano Prekalj**, tajnik LSIŽ **Mladen Belušić** ter s slovenske strani predsednik Lovske zveze (LZ) Koper **Fabio Steffe** in podpredsednik LZ Koper **Vedran Prodan**.

Najprej je bila predstavitev lovstva na Hrvaškem s poudarkom na organiziranosti lovstva in o divjadi v Istri, kar je predstavil tamkajšnji predsednik območne LZ. Nato smo goste popeljali v Slovensko Istro, kjer smo se najprej ustavili na sedežu LZ Koper v Srgaših, nato je bil kratek ogled mesta Koprca in postanek v lovski koči LD Rižana. Po odličnem prigrizku, ki sta ga pripravila oskrbnik lovske kočice **Denis Kocjančič** in njegova boljša polovica, sva s predsednikom Steffetom z računalnikom novinarjem predstavila organiziranost lovstva v Sloveniji s poudarkom na lovstvu in divjadi v Slovenski Istri. Goste smo seznanili tudi z aplikacijo LIS - *Lisjak*, aplikacijo *Monitoring šakala*, možnostmi grafičnega pregleda odvzema divjadi in lokacije objektov ter potek lovov v LD Rižana prek aplikacije Google Earth. Kljub slabemu vremenu smo gostom predstavili lovišče LD Rižana z nekaterimi krajev-

nimi znamenitostmi, kot je npr. cerkev v Hrastovljah. Gostje so bili vidno navdušeni. Navdušenje je bilo obojestransko, saj smo bili tudi mi veseli, da bomo imeli poleg novih poznanstev možnost predstavitev v tako znani reviji. To pomeni odlično promocijo za lovni in naravovarstveni turizem pri nemško govorečih bralcih revije.

Zahvaljujemo se vodstvu Lovskega saveza Istarske županije za sodelovanje ter Mestni občini Koper za bogat promocijski material, ki smo ga lahko poklonili gostom.

Vedran Prodan

Pregled upravljanja z divjadjo v Primorskem LUO (2016)

Kak lepo poje črni kjus, //oj črni kjus!

Tam v zelenom bukovic!

Prišla pa sta jagra dva, // ki b' rada kjusa streljala.

Pa kjus je bil teh špasov sit:

Pojta mi jagra se solit, // oj se solit!

Frrr, v bukovic!

(Dr. Karel Štrekelj: Slovenske narodne pesmi, 1. zvezek. Iz goriške okolice.)

Krasu, kjer je bila letos pregledna razstava lovskih trofej iz istrskih, brkinskih, kraških in deloma robnih vipavskih lovišč. Gorjansko je kraško naselje blizu Komna ob slovensko-italijanski državni meji. V vasi je veliko vojaško pokopališče iz prve svetovne vojne, največje na območju Slovenije, saj je na njem pokopanih več kot 10.000 avstro-ogrskih vojakov različnih narodnosti.

Območno združenje upravljalcev lovišč (OZUL) Primorskega LUO in Zavod za gozdove Slovenije, OE Sežana, sta v sodelovanju z LD Dolce - Komen in LD Jezero - Komen in četrtak, 25. maja 2017, v Kulturnem domu v Gorjanskem pripravila pregledno razstavo odstrele (rogovij jelenov, najmočnejših srnjakov in dve in več letnih divjih prašičev, uplenjenih v loviščih OZUL Primorskega LUO, v letu 2016. Razstava je bila – tudi za širšo javnost – odprta še v petek, soboto in nedeljo, 26., 27. in 28. maja 2017.

Tudi tokrat znova povejmo – v Primorsko lovskoupravljalstvo območje, ki sega od našega morja čez Slovensko Istro, prek Brkinov in čez Kras ter Vrhé do južnih obronkov Vipavske doline, se povezuje trideset lovskih družin.

Kulturni del slovesnosti pred uradnim odprtjem razstave se je začel z glasom iz narave – z jelenjim rukanjem, ki ga je mojstrsko oponašal **Martin Frančeskin** iz

Svoboda je tvoj čarni krog ...; tako je donelo iz grl LPZ Doberdob.

Zakaj sem – malo nenavadno! – na začetek poročila o lovski dejavnosti na določenem območju postavil ljudsko pesem? Samo zato, ker poje o dveh 'jagrih', ki bi rada streljala 'kjusa'? Ne, pač pa zato, ker je bil dr. **Karel Štrekelj**¹, najbolj znani zapisovalec ljudskega blaga na Slovenskem – podpisal se je kar na štirih obsežnih knjigah slovenskih ljudskih pesmi –, doma prav iz **Gorjanskega** na

¹ Slovenski jezikoslovec in etnolog Karel Štrekelj (1859–1912).

LD Trstelj – Kostanjevica, član Sekcije oponašalcev jelenjega rukanja pri LZS.

Kot rdeča nit je skozi prireditve s žarom prepeval LPZ Doberdob – z druge strani državne meje, pod vodstvom zborovodkinje **Mire Fabjan**. Med njihovim občutnim petjem se me je tudi tokrat dotaknila misel iz ene od zapetih pesmi: '*Svoboda je tvoj čarni krog*'...². Svoboda – lovci jo zavestno in podzavestno iščemo, ko

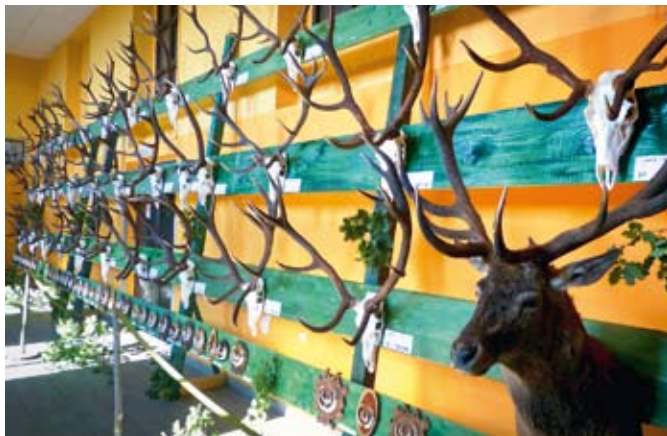
² Ubald Vrabec: Pozdrav.

se izgubljam v stvarstvu ... Naj zapišem še, tako kot ob razstavah lovskih trofej iz primorskih lovišč lani in predlani: tudi letošnja slovesnost se je končala, kot skoraj vsaka javna kulturna prireditev na Primorskem – s primorsko himno 'Vstajenje Primorske' – ob spremljavi harmonike ...

Osrednji govorec na začetni slovesnosti je bil predsednik IO

Upravljanje z divjadjo 2016. V njej predsednik IO Primorskega OZUL Franko Germanis v uvodni besedi pove tudi nekaj kritičnih, a konstruktivnih misli: »Lastniki lovišč, gozdov in divjadi v euforiji lastnih interesov izgubljajo občutek za izpolnjevanja predpisanega v koncesijskih pogodbah in letnih načrtih. /.../ Nismo zadovoljni s primarnimi

Gozd iz rogov, oblit s poznopopoldansko lučjo sončnega dne ...

Primorskega OZUL-a **Franko Germanis**. V imenu gostiteljskih lovskih družin – LD Dolce Komen in LD Jezero Komen – sta spregovorila starešini **Bojan Novak** in **Pavel Fabiani**, v imenu Občine Komen pa podžupan **Valter Ščuka**. Od pozdravnih nagovorov naj izpostavim nagovor predsednika Lovnega območja št. 13 – Kras, z druge strani državne meje: **Renzo Ambrosi** je to. Nagovoril nas je v italijanščini (razen prvega stavka, ko je v slovenščini iskriivo povedal, da razume le nekaj slovenskih besed – in sicer *klobasa*, *srnjak* in *golaž* ...), a čutili smo, da skozi v tujem jeziku izrečene besede govori zelena barva njegove lovske duše, zato smo vedeli, kaj nam sporoča.

Tudi ob letošnji razstavi trofej so organizatorji izdali knjižico:

interesi lastnikov divjadi ter zemljišč, zato moramo tudi v bodoče nadaljevati s strpnim dialogom in usklajevanjem medsebojnih interesov. /.../ Skupno delo članic upravljavk, Izvršnega odbora in strokovno-tajniške službe OZUL je najoptimalnejša pot za doseganje rezultatov; pravzaprav pa tudi edina in zadovoljiva za vse ...»

V nadaljevanju sta v omenjeni knjižici svoji lovski družini predstavila starešini LD Dolce – Komen Bojan Novak in LD Jezero – Komen Pavel Fabiani. Oba sta ob 'osebnih izkaznicah' obeh lovišč izpostavila posebnost kraške pokrajine – predvsem pomanjkanje vode. »V našem lovišču (LD Jezero- Komen) nimamo niti enega izvira ali površinske vode. Zato smo /.../ zgradili preko 65 napajališč, ki jih vzdržujemo in

oskrbujemo z vodo, /.../ v sušnih poletnih mesecih.«

Predsednik Komisije za pregled in kategorizacijo uplenjene divjadi v Primorskem LUO **Marjan Paljk** je tokrat izpostavil za lovce še kako aktualno temo – v izkušnjah preizkušeno pripravo lovskih trofej. Paljk izhaja s stališča, da je 'lepo in pravilno pripravljena trofeja v ponos slehernemu pravičnemu lovcu'. Ugotavlja, da lovci pokažemo največ površnosti in največ napak pri pripravi čeljustnic divjega prašiča, saj kostno tkivo vsebuje veliko maščobe (potrebno jo je odstraniti) in zato sčasoma porumenijo in potemnjijo. Seveda tudi napiše, kako se lahko temu izognemo.

Jožef Gril je predstavil sekcijo oponašalcev jelenov, ki deluje pod okriljem komisije za kulturo pri LZS.

V osrednjem delu knjižice je **Andrej Sila**, iz Zavoda za gozdove Slovenije, OE Sežana, predstavil Občino Komen in obširno ocenil uspešnost upravljanja z veliko divjadjo v Primorskem LUO v letu 2016. Spregovoril je tudi o živiljenjskem okolju divjadi v primorskih loviščih, o biomeliorativnih delih v tem specifičnem in občutljivem prostoru, o tamkajšnjih živalskih vrstah in odstrelu. Zelo zanimive so njegove misli o dvojnosti javnega mnenja o lovcih in lovstvu, zato jih navajam: »Na žalost javnost meni, da so škode po divjadi posledica slabega ravnanja lovcev. Javnost lovcem ni naklonjena in v zadnjem času se vse večkrat prikazuje divjad kot problem, kot element zaviranja razvoja kmetijstva (tudi gozda), kot nekaj, kar nam je ušlo iz nadzora. Vzrok za probleme v odnosu divjad – okolje javnost vidi v preveliki številčnosti divjadi. /.../ Kot lovec se sprašujem, ali je res treba človeka in njegov lastni interes vedno postaviti na najvišje mesto? Vsak dan se soočamo z nasprotnimi argumenti: divjadi je preveč, divjad je državna lastnina, vpliv na razvoj gozda je prevelik, ne moremo kmetovati, divjad vse požre ... /.../ Bi se bilo morda bolj smiselno vprašati: Smo ljudje /.../ sposobni zaščititi svoje premoženje pred škodami po divjadi? Kje naj živi in se prehranjuje divjad? /.../ Si morda želimo naravo brez divjadi? /.../

Naše delo spremlja še temu nasproten, a kljub temu negativen pogled dela javnosti. Lov in lovci so nepotrebni, narava se lahko uravnava sama. Odstreli so previsoki. Živali imajo svoje pravice. Lovci so morilci, so lju-

dje, ki nimajo čustev, se naslanjajo s krvjo.

Zmeda! Tu res ne veš več, kaj je prav in kaj ne ...»

Kulturni dom v Gorjanskem, predvsem značilna dvorana zadržnih domov iz povojnega časa, nas je spominjala na lansko pregledno razstavo trofejnih delov divjadi, odvzete iz lovišč OZUL Primorskega LUO, ki je bila v Dekanih. Dvorana z odrom je tudi v Gorjanskem ponudila postavljalcem razstave zelo živ in razgiban prostor, v katerega je v tisti uri sončnega dneva lila visoka popoldanska svetloba.

A tudi ob tokratni razstavi sem razmišljal, kot že tolikokrat popreje ...

... Kljub svoji lepoti so lovske trofeje za veliko večino ljudi pravzaprav le mrtvi predmeti, dokler ne dahne skozi njega zgodba, ki jo vsaka od njih nosi v sebi. In še enkrat bom ponovil: »Trofeja uplenjene divjadi se v mislih in željah in sanjah spočne, se rodi, živi in umre s tistim, ki divjad upleni. Lahko sicer spremeni svoj namen in pomen, postane okrasni ali tržni predmet – a potem ni več to, kar je. V njej ni več lovčeve duše: ni več njegovih hrepenenj, želja in pričakovanj, juter pred soncem in večerov po njem, napov in tveganj, strahu in poguma, življenjske moči in veselja do življenja, pa tudi krvi in boli, žalosti in obžalovanja ...»³

Zapis, ki sem ga začel s slovensko ljudsko pesmijo, objavljeno v eni od štirih obsežnih Štrekljevih knjig – naj tako še končam – z ljudsko pesmijo, zapisano na drugem koncu Slovenije, ki poje o bogastvu in lepota naše gozdnate dežele.

Černi kos ma – devet dežel:
prva dežela – jaborova,
druga dežela – je brezova,
tretja dežela – je jošova,
šteta dežela – je verbova,
peta dežela – je leskova,
šesta dežela – je borova,
sedma dežela – je hrastova,
osma dežela je – bukova,
deveta dežela je – lipova.
V devetj deželi – ma grade tri,
v sakšem gradi – ljube tri,
vsakša ljuba – ma sine tri,
vsakši sinek – ma suknje tri,
vsakša suknja – ma žepe tri,
v vsakem žepu – ma zlate tri!

(Dr. Karel Štreklj: Slovenske narodne pesmi, 1. zvezek. Z Murskega polja.)

Franc Černigoj

³ Franc Černigoj: Vidova skala. (Iz: Franc Černigoj: Po sledu za besedo, LZS 2015).

Ta je odpadel po naravni poti.

Vse foto: F. Černigoj

Žalostno slovo od naše lovske koč

Ponosno je biti predsednik **Lovske družine Velika Loka** z več kot 70-letno tradicijo, ki si je zgradila lovski dom na temeljih nekdanjega dvorca; služil nam je za shranjevanje uplenjene divjadi, druženje s prijatelji lovci in kot

požrtvovalno in poklicno, žal lovskega doma v celoti nismo mogli rešiti. Potrebna bodo finančna sredstva, ki jih nimamo. Zato bi bili lovci za vsak prostovoljno darovani evro zelo hvaležni in se takšnim darovalcem kot predsednik LD Velika Loka že vnaprej iskreno zahvaljujem.

Boštjan Markovič

Lovska koč LD Velika Loka pred požarom in po njem

začasno bivališče naših domačih lovskih gostov in gostov iz sosednje Avstrije. Letos smo ga še polepšali z ureditvijo novega nadstreška nad vrtnimi mizami ter glavnega in stranskega vhoda. V to delo smo člani LD Velika Loka vložili veliko svojega prostega časa in truda. Po končanih delih smo bili nad novim videzom lovskega doma ponosni lovci in okoliški prebivalci ter prijatelji.

Neposredno pred prihodom naših lovskih gostov iz Avstrije pa nam je sreča obrnila hrbet. V torek, 2. 5. 2017, okoli pete ure zjutraj, se je zgodilo ... Naš prelep lovski dom je zagorel. Kljub veliki požrtvovalnosti gasilcev, ki so svoje delo opravili več kot

Lovska družina Velika Loka,
Velika Loka 7,
8212 Velika Loka.
Davčna št.: 24609749;
Št. TR računa:
02971-0018972152

Sodniki z licenco in liga LZS

V majski številki našega glasila *Lovec* (L5/2017) sem pisal o poteku izpitov za pridobitev naziva **sodnik lovskega strelstva z licenco**. Ob teoretičnem tečaju in pisnem testiranju so kandidati za sodnike lovskega strelstva z licenco morali opraviti tudi praktični del izpita. Le-ta je potekal v

Poleg teoretičnega tečaja in pisnega testiranja so kandidati za sodnike lovskega strelstva z licenco morali opraviti tudi praktični del izpita, ki je potekal sočasno s tekmovanji v okviru strelske lige, na podlagi rezultatov katere se izbira reprezentanco LZS.

Foto: M. Janc

Po zaključku štirih tekmovanj strelske lige smo določili oziroma imenovali reprezentanco, ki bo LZS zastopala na tekmovanjih v tujini; sestavljajo jo: Boštjan Sadek, Miha Finkšt, Mitja Kersnik, Anže Pintar, Igor Pičulin, Nejc Hlebš, Marjan Sadek, Bojan Urbančič, Maks Garmut, Matjaž Hlebš, Dušan Zehelj in Marko Rožman.

štirih zaporednih terminih, in to takrat, ko so potekala tekmovanja v okviru strelske lige na podlagi rezultatov, s katerimi se izbira reprezentanco LZS. Tekmovanja so potekala 26. 3. 2017; 2. 4. 2017; 9. 4. 2017 in 7. 5. 2017 na Pragerskem.

Tako smo pridobili nove sodnike lovskega strelstva z licenco; to so: **Vitomir Smodiš, Franc**

Tomažič, Branko Bartolič, Bogomir Tramšek, Stanislav Pfeifer, Boštjan Štuhec, Janez Šumak, Aljaž Gubenšek, Rudolf Barovič, Boštjan Ocepek, Boris Vaupotič, Marko Zamajšek, Jakob Roter, Marijan Krevh, Primož Turnšek, Srečko Svenč, Igor Horvat, Jože Meh, Anton Knez ml., Alojz Gostenčnik, Marjan Gselman, Srečko Felix

Opravičilo

Osebnostno in kot predsednik **Lovske družine Radeče** se opravičujem **Branetu Gajčiču** in **Dušanu Podlesniku**, ker sem ju po krivem obtožil, da naj bi prijavila prekršek glede nelegalnega krmišča in da sta prijavo posredovala inšpekciji izključno zaradi notranjih sporov v LD Radeče. Pri tem sem zapisal, da sta v absolutni manjšini in znana kot nestabilni, problematični, labilni in neverodostojni osebi. Prav tako sem ju po krivem obtožil, naj bi pri tem ravnanju šlo za njihov skrajno resen poskus podtikanja prekrškov in kršitev ZDLov-1, ki naj bi jih zagrešila LD Radeče oziroma njeni člani, ter poskus rušenja legalnega vodstva LD Radeče. Po krivem sem ju obtožil še, da je ozadje veliko bolj zapleteno ter da gre za najresnejše poskuse razbitja in razpustitve LD Radeče, privatizacijo lova in ukinitvev dozdajšnje lovske koncesije na območju LD Radeče.

Ludvik Klavs, Radeče

Krope, Boris Filipič, Samo Vončina, Zlatko Zajamšek in Igor Bokša. Sodnikom je potrdila izročil podpredsednik LZS mag. **Aleš Klemenc** po končanem zadnjem kolu lige na Pragerskem.

Po vseh štirih kolih se je na prvo mesto uvrstil **Boštjan Sadek** (1520 točk), na drugo **Anže Pintar** (1478 točk), tretjega pa je zasedel **Miha Finkšt** (1475 točk). Po končanem zadnjem kolu smo določili oziroma imenovali reprezentanco, ki bo LZS zastopala na tekmovanjih v tujini; sestavljajo jo: **Boštjan Sadek, Miha Finkšt, Mitja Kersnik, Anže Pintar, Igor Pičulin, Nejc Hlebš, Marjan Sadek, Bojan Urbančič, Maks Garmut, Matjaž Hlebš, Dušan Žehelj in Marko Rožman.**

Matija Janc,
predsednik Komisije LZS za
lovsko strelstvo in lovsko orožje

Sedma podelitev lovskih spričeval in izkaznic na gradu Bogenšperk

Dan se je začel z deževnim jutrom. Ob 17. uri petega velikega travna je bila v atriju gradu Bogenšperk napovedana svečana prireditev – podelitev lovskih spričeval novopečenim lovcem. Po zagotovitvi meteorologov, da je ob 17. uri mogoča kakšna kaplja dežja, od 19. ure naprej pa bo zagotovo jasno, se je vodstvo zveze odločilo, da bo prireditev na prostem, postavili pa so tudi razstavo najmočnejših in najzanimivejših trofej divjadi, uplenjene v letu 2016 na območju upravljavk lovišč Zasavskega LUO.

Prireditev se je začela z ubranimi zvoki rogistov **Kulturne skupine Zasavje**, v nadaljevanju pa so prisotne razveseljevali tudi pevci **Društva lovski pevski zbor Zasavje - Trbovlje**. Prireditev je z zanimivimi vložki povezoval **Andrej Kovač**, predsednik Komisije za kulturo, ki je hkrati tudi podpredsednik UO **ZLD Zasavje**. Uvodni in pozdravni govor je imel predsednik ZLD Zasavje **Tomaž Trovovšek**. Mlade lovce je pohvalil, saj je njihov učni uspeh med najvišjimi v zadnjih letih. Opomnil pa jih je, naj dobro preberejo Etični kodeks in se ravnajo po njem. Lov ni klasičen hobi, lov je način življenja in razmišljanja. Treba je upoštevati nekatera napisana in nenapisana pravila, kajti samo na takšen način lahko tako velika družina deluje in kljubuje vsem oviram in težavam

današnjih dni. Povedal jim je, da obračajo prvi list v samostojni knjigi lovstva. Na svoji samostojni poti se bodo velikokrat srečali s pomisleki, težavami, treba bo sprejeti odločitev. Takrat naj se vedno spomnijo in ravnajo v skladu z načeli zaprisege, torej v skladu z moralnimi in etičnimi

Potek izobraževanja trinajstih lovskih pripravnikov je predstavil dr. **Matija Klopčič**, predsednik Komisije za izobraževanje. Pohvalil je zanimanje in požrtvovalnost pripravnikov, ki so v prijetnem ambientu lovskega doma LD Litija spoznavali skrivnosti in zanimivosti dejavnosti, s

LD Šmartno pri Litiji z **Andrejem Pogljajnom** na čelu pripravili resokusnega srnjačjega golaža. Ob cvičkovi kapljici niso imeli udeleženci nobenega domotožja in so vztrajali z druženjem, dokler se ni znočilo.

Tone Beci

Foto: T. Beci

Tina Kozlevčar, ki je imela najboljši učni uspeh, je prebrala zaprisego slovenskega lovca.

napotki našega Etičnega kodeksa. Zaželel jim je, naj se čim prej vključijo v delo in naloge lovske organizacije ter s svojo mladostjo in zagnanostjo nadaljujejo bogato tradicijo in delo naših prednikov. V naš lovski mozaik so vnesli trinajst novih kamenčkov, ki naj krasijo sliko.

Osrednji govornik je bil **Ivan Malešič**, podpredsednik LZS. Mladim lovcem je zaželel dobrodošlico v slovenski lovski organizaciji in jim čestital za uspeh, s katerim so postali del častitljive 110-letne tradicije. Zahvalil se je mentorjem in predavateljem, ki so nesebično prenašali svoje znanje in izkušnje na mladi rod. Povedal je, da lovstvo ni le uživanje v naravi, je tudi velika odgovornost. V 110 letih se je nabralo marsikaj, vendar pa dobi tako obsežna in raznolika zgodovina svoj pravi lesk in resnično vrednost šele takrat, ko vidimo, da jo prežemata dve temeljni vrednoti: celovita skrb za naravo in nezamisljiva vloga pri ohranjanju naroda. Ekološki in nacionalni vidik ostajata v svojem bistvu nespremenjena vse od leta 1907, ko ju je zapisal dr. **Ivan Lovrenčič** na ustanovnem zboru kluba. Končal je z željo, da bi jim lov postal način življenja, ki bi jim prinašal obilo zadovoljstva ter da bi bila njihova ravnanja v korist naše čudovite Narave, vseh njenih prebivalcev in lovske tovarišije.

katero se ukvarjamo lovci. **Tina Kozlevčar**, ki je imela najboljši učni uspeh, je prebrala zaprisego slovenskega lovca. Po podpisu Etičnega kodeksa so najuspešnejši trije prejeli skromna spominska darila, Klopčič pa je povabil Malešiča in starešine, naj podelijo lovsko spričevala, lovske članske izkaznice ter knjižice Etični kodeks slovenskega lovca.

Ob koncu prireditve je prisotne nagovoril **Tomaž Pavčnik**, predsednik IO OZUL Zasavskega LUO. Na kratko je opisal uspehe in težave pri uresničevanju letnega načrta in povabil na ogled razstavljenih trofej. Prireditev se ne bi uspešno končala, če ne bi člani

Na Koroškem petnajsta generacija mladih lovcev

Vedno več odličnih tečajnikov

Na Koroškem, na slovenski strani Matjaževe Pece, se res ni bati, da bi kdajkoli zamrla tamkajšnja večstoletna bogata in pestra lovsko tradicija. Čeprav je samostojno koroško lovstvo staro dobrih šestnajst let, njegovo lovsko izobraževanje pa leto manj, se s svojim odgovornim poslanstvom uvršča v zlato sredino med slovenskimi območnimi lovskimi zvezami. **Koroška lovsko zveza (KLZ)** je v tem obdobju uspešno organizirala mnoge različne lovske kulturne, strelske in kinološke prireditve. Njen največji uspeh pa so različna lovsko izobraževanja, saj se jih radi udeležujejo starejši in mlajši lovci.

Med vsemi oblikami izobraževanja tradicionalno najbolj izstopa teoretično izobraževanje lovskih pripravnikov za pripravo na lovski izpit. »V preteklih 15 letih je doma uspešno opravilo lovski izpit kar 391 koroških lovskih pripravnikov in pripravnic; torej že vsak četrti koroški lovec«, nam je najprej zaupal **Franč Praznik**, strokovni tajnik KLZ. »Glede na število članov v 19 koroških LD je svoje članstvo najbolj pomladila **LD Dolič** s 46,3 % novimi člani,

Foto: F. Rotar

Odlični tečajniki s povprečno oceno znanja 5,00 (od desne): mag. Jurij Hudopisk, Gregor Globačnik, Dušan Merkač in Klemen Pinter.

LD Bistra s 43 %, **LD Orlica - Vuhred** z 42,9 %, **LD Bukovje** s 40 % in **LD Golavabuka** s 34 %. Poprečno se vsakoletnega tečaja za lovske pripravnike udeleži okrog 26 pripravnikov. KLZ s svojo komisijo za izobraževanje, kulturo in odlikovanje, ki ji predseduje **Ivan Skerlovnik**, posebej odgovorno organizira in spremlja izobraževanje lovskih pripravnikov. Še posebej smo lahko ponosni na lasten predavateljski aktiv.« je še ponosno dodal Praznik, ki je tudi vodja tečaja za lovske pripravnike.

dipl. pravnik. Prisotna sta bila tudi Skerlovnik in Praznik.

Letošnji lovski pripravniki, njihovi mentorji, starešine LD, predstavniki KLZ, **Roman Grah**, predstavnik LKD Koroške, naši severni lovski rojaki iz Kluba prijateljev lova - Celovec (KPLC) na čelu z 80-letnim **Mirkom Kumrom** in nekdanji lovski inšpektor **Drago Križan**, so se, že po tradiciji, udeležili slavnostne podelitve lovskih spričeval, izreka in podpisa *Zaprisege* slovenskega lovca, podelitve priznanj in nagrad najboljšim tečajnikom ter nepo-

besedami: »Z lovskim izpitom se vaše prvo lovsko izobraževanje ne zaključuje. Postali ste lovci z vsemi pravicami in dolžnostmi. Pred vami je nadvse odgovorno lovsko delo in poslanstvo, ki zahteva stalno izobraževanje, spoštovanje lovskih šeg in navad, lovske kulture, strelstva, kinologije in pristne lovske tovarištje. Predvsem pa ne pozabite na besede, ki so zapisane v *Zaprisegi slovenskega lovca*, ki so povzetek Etičnega kodeksa slovenskih lovcev. Vzemite v roke lovske učbenike, redno berite naše glasilo *Lovec* ter spremljajte

tečajniku – 73-letnemu priljubljenemu koroškemu zdravniku in članu predavateljskega aktiva KLZ **Ervinu Pečniku** (LD Golavabuka). Doktorja Pečnika - Bibija, kot ga poznajo Korošci, so poslušalci Koroškega radia kar dvanajstkrat izbrali za najboljšega zdravnika Koroške, leta 2010 pa tudi za najboljšega slovenskega zdravnika. Še vedno skrbi za okrog tri tisoč pacientov, med katerimi so tudi številni lovci. »Zdaj ko sem tudi sam postal lovec, sem spoznal, kako zahtevno zna biti poslanstvo lovca, ki je mnogokrat tudi nevarno. Prihodnjim lovcem bom odslej lahko o prvi pomoči predaval tudi z izkušnjami z lovskih terenov,« je povedal doktor Bibi, ki se mu lepo poda tudi lovski kroj.

Novim koroškim in štajerskim lovcom so spričevala in lovske izkaznice razdelili Leskovec, Skerlovnik in Praznik. Štirje najuspešnejši tečajniki so prejeli tudi posebno priznanje in darilo. Predsednica razredne skupnosti petnajste generacije, Mislinjčanka **Maja Tretjak**, je prebrala *Zaprisego* slovenskega lovca, ki so jo novi lovci v prisotnosti svojih starešin tudi podpisali. Tudi mlada štajerska lovca **Igor Lichteneger** in **Ožbej Košeljniki**, stanujoča na območju Kotelj in sinova koteljskih lovcev, sta *Zaprisego* podpisala v prisotnosti **Janija Strniše**, starešine LD Rogaška Slatina. Medalje so prejeli tudi najboljši mladi lovske strelci. Novi lovci, njihovi mentorji, predavatelji in stalni gostje bodo koroško lovstvo in petnajsto generacijo predstavljali tudi s tradicionalno lovsko kapo, na kateri sta logo KLZ ter napis 15. generacija 2017.

Franc Rotar

Foto: F. Rotar

Novi člani Koroške lovske zveze, Savinjsko-Kozjanske ZLD Celje in Zavoda za gozdove Slovenije ter člani predavateljskega aktiva. Na fotografiji ni Ožbeja Košeljnika.

Prvo polovico letošnjega leta je koroško lovstvo spet popestrilo tradicionalno izobraževanje lovskih pripravnikov. V soboto, 28. 1. 2017, se je na sedežu KLZ v Pamečah začelo teoretično izobraževati 22 lovskih pripravnikov, in sicer 17 iz enajstih koroških LD, dva iz LD Rogaška Slatina in z Zavoda za gozdove Slovenije. Tudi tečajniki petnajste generacije lovskih pripravnikov so svoje prvo lovsko izobraževanje vzeli dokaj resno in odgovorno, saj je bila prisotnost na predavanjih kar 93,8 %. Vsa predavanja, nad katerimi je ves čas bdela Praznik, so trajala 59 ur, zajemala pa so 24 tem, združenih v 12 sklopov. Posamezne izpite so opravljali sproti (vsak petek v tednu). Od 22 vpisanih tečajnikov le eden ni izpolnil pogoja za opravljanje zaključnega lovskega izpita, ki je bil v soboto, 13. 5. 2017, pred državno izpitno komisijo, v kateri so bili kot predsednik in predavatelj **Dušan Leskovec**, univ. dipl. inž. gozdarstva, predavatelj **Zdravko Miklašič**, dipl. inž. gozdarstva, in predavatelj **Blaž Štumpf**, univ.

Tudi 15. generacija novih koroških lovcev se je s svojim povprečnim znanjem zagotovo zapisala v zgodovino tamkajšnjega lovskega izobraževanja. Če je lanska dosegla povprečno oceno 4,41, se tudi letošnja s povprečjem 4,40 uvršča med zelo uspešne. Medtem ko je bilo v štirinajsti generaciji enajst odličnih tečajnikov in trije s povprečno oceno znanja 5,00, se tudi letošnja lahko pohvali z enajstimi odličnjaki, a ima enega odličnega tečajnika s povprečno oceno znanja 5,00 več. Najuspešnejši tečajniki petnajste generacije s povprečno oceno 5,00 so bili **Gregor Globačnik** iz LD Dolič, mag. **Jurij Hudopisk** in **Dušan Merkač** iz LD Prežihovo ter **Klemen Pinter** iz LD Orlica - Vuhred. Odlično povprečno oceno 4,88 je dosegel **Igor Lichteneger** iz LD Rogaška Slatina, **Miroslav Ramšak** iz LD Golavabuka je dosegel oceno 4,83, **Marko Peter** iz LD Bistra je bil ponosen na oceno 4,81, **Maja Tretjak** iz ZGS je dosegla oceno 4,63, **Tomaž Vezovnik** iz LD Orlica - Vuhred in Mislinjčan **Jožef Tretjak** iz ZGS pa sta dosegla oceno 4,60. **Ožbej Košeljniki** iz LD Rogaška Slatina je z oceno znanja 4,52 zasedel enajsto mesto med odličnimi tečajniki, če zapišemo po športno.

zabnega lovskega druženja. Vse je potekalo v petek, 19. 5. 2017, v Gostišču Kovač v Podgorju. Lovsko slavnostno druženje, ki so ga popestrili rogisti LD Muta, je tradicionalno povezoval vodja tečaja Praznik. Slavnostni nagovor je imel predsednik KLZ Dušan Leskovec, ki med drugim ni skoparil s pohvalami in spodbudnimi

spletno stran LZS. Le dobro lovsko izobraženi in naravovarstveno osveščeni ter dovolj informirani lovci smo lahko kos zahtevnemu poslanstvu slovenskega lovstva,« je poudaril Leskovec. Zbrane sta nagovorila tudi **Franc Hirm**, podpredsednik KPLC, in kinološki funkcionar **Roman Grah**, ki je bil tudi mentor najstarejšemu

Slavnostna podelitev lovskih spričeval lovskim pripravnikom ZLD Ljubljana 2017

V ZLD Ljubljana že kar nekaj let organiziramo slavnostno podelitev lovskih spričeval novopečenim lovcom. Letošnjo slavnostno podelitev spričeval za opravljen državni lovski izpit, lovskih izkaznic in podpis *Zaprisege* slovenskega lovca smo organizirali v Gostišču Furman v Lukovici.

Uradni del prireditve se je začel ob zvokih lovskih rogov Moravskih rogostov. S pozdrav-

Lovski pripravniki generacije 2017 v ZLD Ljubljana

Foto: M. Velkovrh

Na letošnjem izobraževanju je bila povprečna starost kandidatov 37 let, kar je dobrih dvajset let pod povprečjem našega članstva. Kar polovica novih kandidatov je že poznala našo organizacijo, saj imajo doma lovce. Veliko večino so dobro sprejeli v novem okolju in so bili v dobrih odnosih z mentorji, žal pa je bilo tudi v tej generaciji nekaj kandidatov postavljenih na stranski tir. Lahko se vprašamo, ali ni želja LD, da bi pripravnike dobro pripravila in nato imela aktivne člane? Vsako površno in polovičarsko delo se namreč vrne kot bumerang. Seveda je veliko odvisno tudi od kakovosti in sposobnosti mentorjev, saj morajo marsikdaj sami znati ustrezno spodbujati svoje pripravnike in ne samo čakati na njihove pobude. To sicer poudar-

Foto: R. Virant

Lovski pripravniki so Milanu Velkovrhu, vodji izobraževanja, podarili težak masiven hrastov stol.

so vsi tečajniki uspešno opravili lovske izpite. Podelitev je res uraden dogodek, seveda slavnosten, saj je za vsakega lovca enkrat. A obenem je poleg nekakšnega zaključka »šolskega« družjenja, do nedavnega še pripravnikov, tudi lepa priložnost za srečevanje z lovci iz bližnjih lovskih družin, navezovanje novih stikov, za nas mentorje pa tudi utrjevanje že obstoječih vezi. Tak dogodek je tudi priložnost za ponovno »lovske poročanje« bolj ali manj živopisno obarvanih bolj ali manj resničnih lovskih dogodkov ter razlog, da se poveselimo in sprostim, česar nam v teh časih še kako primanjkuje.

Milan Velkovrh

Še ena generacija

Maja se začne nova glavna lovna sezona. Po navadi pridni mladi lovci do takrat že pridobijo lovske izkaznice, da se lahko samostojno odpravijo v naravo in pridobivajo lovske izkušnje brez zanesljivega spremstva mentorjev. To tudi pomeni, da so bili uspešni na teoretičnem delu lovskega izpita. V **ZLD Posavje** začnemo s predavanji za pripravnike vsako leto že konec januarja. Zimski lovi na divje prašiče so takrat že v glavnem končani, konec aprila pa moramo marsikaj postoriti v lovišču, saj pridejo na vrsto krmne njive, preže, remize in še kaj.

Predavanja in izpiti so potekali po že ustaljeni praksi. Lovske družine so na tečaj prijavele 23 pripravnikov, žal pa sta dva kmalu po začetku predavanj odstopila zaradi službenih obveznosti. Preostali so se trudili in kar nekaj

Foto: D. Lepšina

Lovski pripravniki, ki so se v letu 2017 udeležili izobraževanja v ZLD Posavje.

jih je pri izpitu pokazalo zelo dobro znanje. Devet jih je imelo povprečno oceno več kot 4, izstopal je **Luka Pesjak** s povprečno oceno 5,0, malo za njim pa sta bila **Jožica Požgaj** in **Marko Valek** s povprečno oceno 4,96. Žal sta tudi letos imela dva pripravnika več težav, tako da nas bosta jeseni še enkrat obiskala in morda takrat končala izobraževanje. Izobraževanje za lovske pripravnike smo zaključili z obiskom lovskega sejma v Gornji Radgoni ter podelitvijo spričeval in knjižnih daril najboljšim trem: podelila sta jih predsednik ZLD Posavja **Niko Marn, ml.** ter član izpitne komisije in UO LZS **Slavko Zakšek**. Na podelitvi so za kulturni program poskrbeli člani LPZ Globoko, LPZ Krško in Dobovski rogisti. Dogovorili smo se, da se bomo srečali jeseni v lovišču LD Loka pri Zidanem Mostu, kamor so nas že povabili na tretji tradicionalni lov mladih lovcev iz lovskih družin, ki jih na svojih območjih združujeta ZLD Posavje in ZLD Zasavje.

jamo na vsakem izobraževanju za mentorje, a žal vedno ne dosežemo odziva.

Dušan Lepšina,
vodja izobraževanja za lovske pripravnike v ZLD Posavje

Odprto prvenstvo LZS v streljanju z MK-puško

Strelišče Žančani v Slovenj Gradcu, s katerim upravlja **Lovska družina Slovenj Gradec**, vsako leto gosti pomembna strelska tekmovanja. V zadnjem obdobju so to strelišče precej nadgradili in strelcem omogoča primeren prostor za streljanje in tekmovanja v različnih strelskih panogah. V Žančanih je strelišče za dolgocevno orožje (od 100 do 300 m), strelišče za glinaste golobe, strelišče na premično tarčo ter strelišče za MK-puško, ki služi tudi kot strelišče za streljanje s kratkocevnim orožjem.

Tekmovalci so streljali sede ob fiksnem kolu (vsak strelec je imel za strele na voljo dvajset minut).

Prav na slednjem je 27. maja 2017 potekalo odprto prvenstvo Lovske zveze Slovenije v streljanju z malokalibrsko (MK) puško. Organizator tekmovanja je bila slovenjgraška lovška družina, kot glavni organizator pa se je izkazal njen strelski referent **Tomaž Hain**. Strelcem in gostom je dobrodošlico izrekel tudi starešina LD Slovenj Gradec **Franjo Kuperti**.

Tekmovalci so bili razporejeni v različne kategorije: mladinci, ženske, člani, veterani in superveterani. Prijavljenih je bilo 48 tekmovalcev, žal nihče v kategoriji mladincev. So pa bili strelci toliko bolj zavzeti v vseh drugih kategorijah.

Sodnike je določila LZS. Glavni sodnik tekme je bil predsednik sodniške komisije LZS **Marjan Gselman**, poleg njega pa so bili še **Samo Vončina**, **Igor Horvat** in **Anton Knez** mlajši. Pravila tekmovanja določajo, da tekmovalci streljajo sede ob fiksnem kolu, strelec pa ima na voljo dvajset minut za strele, ki štejejo za oceno.

V kategoriji *žensk (članic)* je prvo mesto dosegla **Sara Krevh** iz LD Podvelka, drugo mesto je pripadlo **Alojziji Hrastovec** (LD Vrhnika), tretje pa **Janji Pavlič Razgoršek** iz domače LD Slovenj Gradec. Med *člani* so bili rezultati precej tesni, saj je bilo med prvimi in petim strelcem komaj pet točk razlike. S točko prednosti je prvo mesto osvojil **Jože Hudernik** iz LD Janžev Vrh, drugi je bil **Uroš Hriberšek** (LD Puščava), tretji pa **Mihael Ajtnik** (LD Domžale).

Med *veterani* je prepričljivo zmagal **Tomaž Hain** (LD Slovenj Gradec), ki je povedal, da se je s strelstvom prvič srečal že pri petih

Foto: A. Verhovnik

Najuspešnejši strelci s pokali, ki so si jih pristreljali 27. maja 2017 na Odprtem prvenstvu LZS na strelišču v Žančanih.

letih, in sicer kot član Strelskega društva Čaki. **Slavko Prah** (LD Podvelka) je bil drugi, za njim pa se je uvrstil **Janez Škrlič** iz LD Begunje. Tudi pri kategoriji *superveteranov* so bili rezultati tesni, zato pa je bilo tekmovanje zelo zanimivo. Najboljši rezultat je dosegel **Branko Krese** (LD Mala gora) pred **Francem Kuštrom** (LD Gradišče) in **Ivanom Curlom** iz LD Kočevje.

Vsem strelkam in strelcem iskreno čestitamo in jih ob drugih priložnostih zopet vabimo na strelišče v Žančane pri Slovenj Gradcu.

Aljaž Verhovnik

Prvenstvo ZLD Prekmurje v lovskem strelstvu

ZLD Prekmurje je tudi letos organizirala *Prvenstvo v lovskem strelstvu*. Tekmovanje je potekalo 21. 5. 2017 na strelišču Budinski mlin v Rakičanu. Vetrovna in hladna nedelja ter gostitelji - člani **LD Murska Sobota** so z navdušenjem pričakali številne udeležence tekmovanja na solidnem strelišču v idiličnem kotičku pri lovski koči ob Ledavi.

Tekmovanje je odprl predsednik ZLD Prekmurje **Ludvik Rituper** in številnim prijavljenim tekmovalcem zaželel veliko strelskih uspehov.

Tekmovanje je vodil **Ivan Gregorn**, predsednik Komisije za strelstvo pri ZLD Prekmurje. Letos se je prvič zgodilo, da sta bila prisotna potrjena oz. »licencirana« domača sodnika: **Branko Bartolič – MK-tarča** in **Tomaž Franc – glinasti golobi**. Tekmovanje je potekalo brez zapletov; največja ovira je bil veter, ki je »zmešal štrene« marsikateremu tekmovalcu.

Ekipa so bile sestavljene iz treh članov iste LD. Strelci so streljali na 25 golobov v lovskem položaju in na MK-tarčo srnjaka (pet strelcov stoje in pet strelcov kleče), sledila je končna serija prvih šestih strelcev na glinaste golobe, pri MK-tarči pa se je upošteval najboljši rezultat (10 in 9 točk).

Posebej so po istih pravilih tekmovali tudi **veterani** in **superveterani**. Predsednik komisije za strelstvo Ivan Gregorn je prisotne seznanil s poslovnikom tekmovanja.

Udeležba na tekmovanju je bila solidna; prisotnih je bilo petnajst ekip z 62 udeleženci, dvanajstimi veterani in štirimi superveterani. Med veterane štejejo člani, ki so letos dopolnili 55 let in nato do vključno 65. leta, več od 65 let pa so superveterani.

Rezultati:

golobi – ekipno: zmagali so **LD Križevci** pred **LD Murska Sobota** in **LD Dobrovnik**;

MK-tarča srnjaka – ekipno: najboljši so bili **LD Brezovci** pred **LD Križevci** in **LD Velika Polana**;

kombinacija – ekipno: najboljši so bili **LD Križevci** pred **LD Brezovci** in **LD Murska Sobota**;

golobi – posamezno: zmagal je **Franc Vidonja** (LD Križevci) pred **Aleksandrom Lepošo ml.** (LD Mlajtinci) in **Andrejem Kosednarjem** (LD Murska Sobota);

Pokali prvenstva ZLD Prekmurje so prišli v prave roke.

Med tekmovanjem je bilo opaziti napetost in koncentracijo strelcev.

MK-tarča srnjak – posamezno: zmagovalec **Martin Marič** (LD Grad Kuzma), drugi je bil **Aleksander Lepoša** (LD Mlajtinci) in tretji **Blaž Bertalanič** (LD Radovci);

kombinacija – posamezno: zmagal je **Aleksander Lepoša ml.** (LD Mlajtinci), drugi je bil **Martin Marič** (LD Grad Kuzma) in tretji **Franc Vidonja** (LD Križevci).

Veterani:

golobi: zmagovalec **Janez Bertalanič** (LD Dobrovnik), drugi **Janez Ružič** (LD Ivanovci) in tretji **Zlatko Zajšek** (LD Moravci);

MK-tarča – srnjak: zmagovalec **Zlatko Zajšek** (LD Moravci),

Vse foto: P. Novak

Najboljši posameznik v streljanju na golobe **Franc Vidonja** je prejel pokal iz rok predsednika ZLD Prekmurje **Ludvika Rituperja** (v sredini je organizator tekmovanja **Ivan Gregorn**).

NA LOVU Z LOVKAMI, ČLANICAMI ZLD LJUBLJANA

ZLD Ljubljana in LD Domžale sta novembra 2016 v lovišču LD Domžale organizirali lov za članice ZLD Ljubljana. Lova se je udeležilo osem članic različnih lovskih družin. Po pozdravnem nagovoru predsednika ZLD Ljubljana mag. Lada Bradarča in starešine LD Domžale Ivana Steleta ter toplim čajem s krofi je udeležence lova prevzel vodja lova in nas postavil po stojiščih. Po treh urah v ne zelo hladnem dnevu smo končali z lovom. Boginja Diana nam ni bila preveč naklonjena, smo pa zato na turistični kmetiji Soud to nadomestili z okusno pečenko in kozarcem rujnega. Vso pogostitev je omogočil starešina LD Domžale Ivan Stele. V nadaljevanju je potekal pogovor o možnosti, da bi lov z našimi lovskimi v ZLD Ljubljana in LD Domžale postal tradicionalen. Vse udeležence lova so prejele spominsko listino na prvi ženski lov v lovišču LD Domžale. Besedilo in fotografija – **Milan Velkovrh**

drugi **Janez Ružič** (LD Ivanovci) in tretji **Miran Holeman** (LD Tišina);

kombinacija: zmagovalec **Janez Ružič** (LD Ivanovci), drugi **Zlatko Zajšek** (LD Moravci) in tretji **Janez Bertalanič** (LD Dobrovnik);

superveterani:

golobi: zmagovalec **Rado Šonaja** (LD Moravci), drugi **Ludvik Nagy** (LD Prosenjakovci) in tretji **Ivan Gregorn** (LD Tišina);

MK-tarča srnjak: zmagovalec **Ivan Gregorn** (LD Tišina), drugi **Ludvik Nagy** (LD Prosenjakovci)

lovske kulture. Organizatorji smo si namreč na tem področju pridobili dragocene izkušnje. V prispevku bi zato želel napisati nekaj dejstev, s katerimi smo se srečevali pri organizaciji dogodka in če lahko tako napišem, celo spopadali. Morda bo moje pisanje olajšalo delo organizatorjem prihodnjih tovrstnih prireditev.

Začetki rukaške dejavnosti segajo v leto 2007, ko smo doživeli prvo prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja. Takrat je Komisija LZS za lovsko kulturo pod takratnim vodstvom **Marjana Fortina** podprla idejo o organizaciji prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja in nato vseskozi bdela nad to novo vsebino našega kulturnega udejstvovanja. Poudariti je treba, da je na tem področju opravil pionirsko delo **Jože Gril**, lovec iz Ribnice, ki je zaoral ledino na rukaškem polju pri nas. Ko se oziramo po začetkih rukaške

Foto: J. Kovarčič Suška

Rukaška legenda **Jože Gril**

in tretji **Rado Šonaja** (LD Moravci);

kombinacija: zmagovalec **Ludvik Nagy** (LD Prosenjakovci), drugi **Ivan Gregorn** (LD Tišina) in tretji **Rado Šonaja** (LD Moravci).

Prireditelj je poskrbel za solidno zavetje pod velikim šotorom in za domače specialitete z žara. Druženje in podelitev pokalov sta potekala v prijetnem lovskem vzdušju do poznega popoldneva.

Peter Novak

O naših rukačih

Organizaciji jubilejnega, desetega, državnega in četrtega mednarodnega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja sem pisal v članku *Državno in mednarodno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja*, ki je bil objavljen v Lovcu, 6/2017. Dogodek, ki je potekal 23. 4. 2017 v okviru desetega sejma Lov v Gornji Radgoni, se bo gotovo zapisal v zgodovino slovenske

dejavnosti v naši lovski organizaciji, nikakor ne smemo pozabiti na **Marka Petretiča**, **Marjana Fortina**, **Franca Rotarja**, **Borisa Leskovica**, mag. **Štefana Vesela**, dr. **Arpada Koveša**, **Gregorja Bolčine** in drugih, ki so skupaj z Jožetom vlekli rukaško vprego. Bili so vzponi in padci, bili so različni pogledi, kaj in kako narediti, bili so mnogi namigi, kako še vsebinsko utrditi to dejavnost – a na koncu je kljub mnogim pomislekom dozorela enotna ocena, da je ta dejavnost vendarle veliko prispevala k utrjevanju in povečanju ugleda lovske organizacije. V dosedanje aktivnosti je bilo vložena veliko truda, trdega in odgovornega dela, pa tudi odrekovanja posameznikov in Sekcije oponašalcev jelenjega rukanja kot celote. To bo nekoč potrdila tudi zgodovina, ki je najbolj pravična sodnica preteklosti. V pravem

časovnem odmiku bo ovrednotila in ocenila velikanski trud in delo skupine ter posameznikov, ki so tej dejavnosti dali največji pečat. Vsem velja iskrena hvala za vse, kar so v teh desetih letih že storili za naše skupno dobro. Postavljeni so bili trdni temelji, da bo lahko mlajša generacija rukačev uspešno nadaljevala z delom in poslanstvom.

Pri trdnih temeljih pa se nekoliko zaplete. Kot eden od organizatorjev Srečanja 2017 sem zelo pogrešal kakršnakoli pravila o delovanju sekcije. Še večja težava pa nastane, če želiš pogledati seznam aktivnih rukačev - tekmovalcev v slovenskem prostoru. Seznam menda obstaja, tako kot tudi pravila o njihovem delovanju, a mi teh podatkov kljub vztrajnosti in trmi nikakor ni uspelo pridobiti. Nehote se postavi vprašanje, zakaj imamo LIS - *Lisjak*. V okviru modula *Lovska kultura* pogrešam poleg seznama lovskih pevskih zborov in registrov še spisek lovcev, ki se ukvarjajo

sploh, ker gre za dejavnost, ki smo jo kljub občasnim pomislekom nekaterih in upravičenim kritikam le pripeljali na zavidljivo raven. To moramo ne zgolj ohraniti, pač pa tudi nadgraditi in tam, kjer je volja, je po navadi tudi pot. Ne glede na finančne in druge zagate, ki vedno spremljajo kulturno dejavnost! In vsestransko razvejana lovska kultura ni nič drugačna. Dajmo ji priložnost, da se izkaže in bodimo izvirnejši pri oblikovanju naše javne podobe.

Globoko verjamem, da bodo slovenski rukači s trdno voljo, bogatim znanjem in izkušnjami, s složnim in tovariškim delovanjem zmogli slediti ustanoviteljem tega gibanja in programskim ciljem, ki v bistvu ostajajo enaki. Dobra volja in pristni tovariški medsebojni odnosi, ob pomoči in razumevanju krovne lovske organizacije, so porok, da bomo lahko tudi v prihodnje prisluhnili umetnemu oponašanju jelenjega rukanja in na tak način podoživljali nekaj naravne mističnosti. Vsem se

Trdno sem prepričan, da se bodo tudi v rukaški sekciji strinjali z mojim mnenjem, da bodo vsi ponovno strnili vrste in nadaljevali z aktivnostjo, ki nas razveseljuje in izpolnjuje. Na minulem prvenstvu sem bil navdušen nad vsemi izvajalci te večšine. Posebej pa bi izpostavil spoštovanega lovskega tovariša **Zorka Frančeškina**, ki je kljub bolezni, ki ga je doletela, odrakal svoj program suvereno, in to za oceno 10, ne samo zgolj 6! Ravno zaradi takšne zagnanosti nekaterih naših rukačev je treba z rukaško dejavnostjo nadaljevati in jo nadgrajevati ter pridobivati

še nove zanesenjake. Vsem skupaj v svetu rukačev želim vse dobro in uspešno delovanje tudi v prihodnje in se vsem zahvaljujem za izkušnjo, ki sem jo lahko delil z vami.

Marjan Gselman,
predsednik LZ Maribor

70 let LD Nanos

Tako kot večina slovenskih lovskih družin je v letu 2016 slavila 70 let uspešnega delovanja. Proslava je bila na Nanosu

SLOVENCIM - EKIPNI EVROPSKI PRVAKI V OPONAŠANJU JELENJEGA RUKANJA

XIX. EVROPSKO PRVENSTVO (Rhodes, Francija)

V prečudovitem okolju živalskega parka de Sainte-Croix je od 26. do 28. maja 2017 potekalo XIX. Evropsko prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja. Na njem je nastopilo dvanajst držav s 36 tekmovalci, ki so se pomerili v treh osnovnih rukaških tekmovalnih disciplinah. Na koncu sta bili za tiste z enakim številom točk na voljo še dve dodatni disciplini za določitev končne razvrstitve. Tekmovanja se je udeležila tudi ekipa Slovenije s tekmovalci, ki jih je izbral selektor **Jožef Gril**. Slovenske lovce so zastopali naslednji že znani »rukači« - tekmovalci: **Simon Ferlinc** (letošnji državni prvak Slovenije), **Urban Košir** in **Janez Podkrižnik**. Delegacijo Slovenije sta sestavljala še **Ernest Kerčmar** (mednarodni rukaški sodnik) in **Marko Petretič** (vodja delegacije). Po kar nekajurnem tekmovalnem prvenstvu smo se na koncu tekmovalja lahko najbolj veselili prav Slovenci, saj so nas končni sodniški rezultati prepričali, da je naše delo končno obrodilo sadove. Poleg **drugega mesta**, ki je bilo prisojeno **Urbanu Koširju**, **tretjega Janezu Podkrižniku** in **17. mesta Simonu Ferlincu** v posamezni konkurenci, smo postali v **ekipni razvrstitvi** prvič v zgodovini naše rukaške dejavnosti tudi **evropski prvaki**. Občutili smo, kot verjetno vsi Slovenci, ki kakorkoli tekmujejo za našo državo predvsem v tujini, kako nas je uspeh navdal z veliko mero ponosa, da smo Slovenci. Kljub dol in vse čestitke vsem zaslužnim, ki so dosegli tak uspeh!

Marko Petretič

P.S: Nekoliko daljši prispevek bomo objavili v eni izmed prihodnjih števil Lovca.

Ekipno prvo mesto na 19. Evropskem prvenstvu v oponašanju jelenjega rukanja so dosegli: (od leve) Marko Petretič - vodja ekipe, rukači Urban Košir, Simon Ferlinc, Janez Podkrižnik in Ernest Kerčmar - mednarodni rukaški sodnik.

Mladi rod rukačev: Janez Podkrižnik, Simon Ferlinc in Urban Košir

z rukanjem. Ne vidim razloga, da bi nekdo te podatke, če obstajajo, ljubosumno skrival v svoji beležnici s telefonskimi številkami. Saj ne rečem, da se do nekaterih podatkov nismo uspeli dokopati, a bilo je vloženo veliko preveč energije, truda in časa za stvari, ki bi morale biti že samoumevno urejene v *Lisjaku* in na vpogled vsem zainteresiranim.

Dobri učitelji, kot je Jože Gril, so veseli dobrih učencev, sploh, če jih le-ti uspejo preseči. Tako bi moralo veljati tudi pri rukačih. Verjamemo v svet mladih, tudi v lovstvu ne gre drugače, saj na mladih svet stoji in celotna lovska organizacija potrebuje več mladostne svežine, izvirmih in drznejših idej. Potrebujemo tudi pobude za nove, še privlačnejše vsebine;

zahvaljujem za opravljeno delo in želim, da bi *Sekcija oponašalcev jelenjega rukanja* tudi s pomlajenim vodstvom in svežimi močmi sledila vizijam in visoko postavljenim ciljem prihodnosti. Verjamemo v vas, ki se predajate v dobro ohranitve te zvrsti lovske kulture in ki z njeno pomočjo pomembno sooblikujete aktualno podobo slovenske lovske organizacije.

Rukaški praznik v Gornji Radgoni je za nami in naj zapišem, da smo vsi skupaj, ki smo bili takrat kakorkoli vpeti v organizacijo tega dogodka, zadovoljni z opravljenim delom. Poželi smo veliko pohval z vseh strani, tako iz domačih logov kot iz tujine. Ravno to je tisto, za kar se trudimo in si želimo, da bi se nadaljevalo in nadgrajevalo.

20. 8. ob lovskem domu s številno udeležbo nanoških in pobratnih koprskih lovcev z njihovimi družinskimi člani ter lovci iz sosednjih lovskih družin.

LD Nanos so leta 1946 ustanovili štirje domačini z Nanosa in šestnajst lovskih navdušencev iz raznih krajev zgornje Vipavske doline. Po pripovedovanju pokojnih ustanoviteljev s pridobivanjem članov ni bilo težav, saj je v tistem času pomenilo biti lovec velika čast. Takrat še ni bilo prevoznih sredstev, zato so lovci iz doline prihajali na lov peš in se s plenom peš vračali v dolino. V prvih letih lova so bili parkljarji redki in zavarovani. Lovili so predvsem poljske zajce, jazbece, lisice, kune, kotorne ter takrat še dokaj številne divje peteline in gozdne jerebe. Z varovanjem in dobrim gospodarjenjem se je šte-

ta divjad. Začeli so s košnjo jas, pomlajevanjem grmišč in pripravo krmnih njiv, posejanih s topinamburjem, repo, krmnimi ohrovom, ovsom in drugimi krmnimi rastlinami. Že več kot 40 let nanoški lovci redno skrbimo za zimsko krmljenje divjadi na urejenih krmiščih s suho in svežo krmo ter močnimi krmili. Zdajšnjim mladim lovcem smo uspeli ohraniti vso divjad, razen kotorne, divjega petelina in gozdnega jereba, ki so zaradi poslabšanih življenjskih razmer izginili ne le z Nanosa, temveč iz večine slovenskih lovišč. Leta 1959 so na vzhodna pobočja Nanosa naselili gamsa, ki dandanes poseljuje skoraj celotno planoto. V zadnjih letih so na Nanos vse pogostejši mufloni, ki prihajajo iz Trnovskega gozda.

Leta 1980 smo si nanoški lovci uredili lovski dom. Objekt smo

nanoški lovci uporabljamo pod enakimi pogoji.

V kulturnem delu proslave je nastopil LPZ Zlatorog iz Vipave, katerega korenine segajo prav na Nanos. Ideja za ustanovitev pevskega zbora je nastala na Nanosu leta 1975 na zadnjem pogonu po skupnem lovu obeh pobratnih družin. Ob prej omenjeni dvojni obletnici so najzaslužnejši nanoški lovci prejeli odlikovanja, ki sta jih podelila predsednik ZLD Gorica **Igor Zdravec** in podpredsednik LZS **Ivan Malešič**.

Edvard Krašna

70 let LD Zabukovje

V lanskem avgustu je tudi Lovska družina Zabukovje praznovala 70-letnico svojega

LD Sevnica. Družina je ponovno samostojno delovala spet od leta 1954 naprej.

Družba nam je zaupala v varstvo in gospodarjenje lovišče v izmeri 3.854 ha (kakršna je tudi zdaj) s pretežno hribovsko oblikovanostjo terena. Kot v preostalem delu posavskega hribovja, ki si ga delimo s sosednjimi LD, tod domujeta kot naša glavna lovna divjad srnjad in divji prašič. Naša lovišča naseljuje tudi divjad drugih vrst, in sicer stalna in prehodna. Z nostalgijo na stare čase moramo tudi mi zapisati, da nekatere vrste že vrsto let izginjajo tako rekoč pred našimi očmi. To velja zlasti za poljskega zajca, fazana pa tudi že za dolgo zavarovanega gozdnega jereba. Vendar tako kot obletnica ob pogledih na že obledele fotografije vzbuja spomine, nas nujno postavlja v čas, ki ga živimo in kateremu se moramo nenehno prilagajati.

Med krajani Zabukovja in tudi širše okolice je bilo vseskozi veliko zanimanje za delovanje v lovskih vrstah in za članstvo v domači LD. Številčnost članstva je bila pričakovano najmanjša v prvem desetletju njenega obstoja. Takrat je družina štela le od 19 do 23 članov. Številčnost članstva se je začela večati v drugem desetletju njenega obstoja, ko so se ljudje otresli bremen povojnih let. Največ članov, 68, je LD imela v letu 1996, ko je praznovala 50-letnico svojega obstoja. V zadnjem desetletju se je začelo število članstva zmanjševati. V letu 2016, ko smo praznovali 70-letnico, je imela 54 članov, od katerih so kar štirje častni. Vendar ob navajanju teh števil, ki lahko izpadejo tudi suhoparne, ne pozabljamo na imena naših predhodnikov in sopotnikov, ki so nam uhodili in pokazali čudovite lovske steze, pa jih žal ni več med nami.

S ponosom lahko zapišemo, da smo lovci kot gospodarji in varuhi lovišč, razprostrtih na pobočjih in med pobočji Lisce, Rudenika, Bohorja, Brunka, Loga, znali gospodariti. Ves čas smo bili in smo še vedno povezani s prebivalci. Družijo nas veselje do narave, lovsko tovarištvo in tudi to, da smo si z lastnim delom in skrbnim gospodarjenjem v vseh dolgih letih zgradili lovski dom in ob njem nekatere spremljajoče objekte, ki služijo naši dejavnosti ali pa nam jo prav oni omogočajo.

Večina naših prizadevanj in nalog, s tem pa tudi opravljenih prostovoljnih delovnih ur, je namenjena lovskoupravljavski usmeritvi. Z neplačanim delom smo si zgradili in vzdržujemo lovski dom

Nanoški lovci ob 70-letnici svoje LD

vilo parkljarjev, predvsem srnjadi in jelenjadi, kmalu povečalo, tako da so prvega jelena uplenili že leta 1951. Vse do leta 1970 beležimo odstrel jelenjadi na Primorskem izključno na Nanosu in šele po tem letu se je začela jelenjad širiti na druga gozdnata območja severne Primorske. Med brskanjem po arhivih in zapisnikih ugotovimo, da so nanoški lovci že zelo zgodaj spoznali, da iz lovišča ni mogoče samo jemati, temveč je treba vanj tudi vlagati.

Prve delovne akcije so bile namenjene obnavljanju in gradnji novih kalov ter postavljanju in zalaganju solnic, nadaljevali so s čiščenjem gozdnih jas in postavljanjem prvih visokih prež. V nadaljevanju je bilo v lovišču vse več dela namenjenega ohranjanju in izboljševanju življenjskih razmer

odkupili od svojega člana, ga preuredili in slavnostno odprli 4. 7. ob praznovanju dneva borca. Dom je odprl in prerezal trak takratni predsednik LZS **Lojze Briški**, ki je bil tudi slavnostni govornik ob praznovanju. Spominsko ploščo padlim partizanom v prvi nanoški bitki, vgrajeno v lovski dom, je odkril narodni heroj **Anton Ferjančič - Zvone**, udeleženec bitke in član LD Nanos.

Pri nabavi objekta za lovski dom so nam s posojilom pomagali tudi lovci iz pobratene LD Koper. LD Nanos in LD Koper sta se uradno pobratila že maja 1976, tako da smo ob praznovanju 70-letnice proslavljali tudi 40-letnico pobratenja. Že vse od pobratenja organiziramo vsakoletna srečanja lovcev z njihovimi družinami. Tudi lovski dom koprski in

obstoja. V počastitev častitljivega jubileja smo izdali družinski bilten, 7. 8. 2016 pa pri lovski koči na Grmadi organizirali proslavo.

V biltenu, ki je nekakšna nadgradnja in nadaljevanje biltena, ki ga je LD izdala ob 50-letnici, smo v kronološkem slogu opisali oziroma poskusili zajeti vseh »naših 70 let«. Predvsem se s spoštovanjem spominjamo in v njem navajamo imena ustanovnih članov. Žal že ob 50-letnici ni bilo nobenega več med živimi. Ti možje so leta 1946, v težkih povojnih časih, še imeli energijo tudi za razvoj organizirane lovske dejavnosti. V ta namen so ustanovili svojo lovsko družino pod imenom *LD Zabukovje*, ki je nekaj časa delovala samostojno, nato pa se je združila z LD Sevnica pod skupnim imenom

Lovski kolektiv LD Zabukovje ob 70-letnici

ter ob njem zgrajene objekte. V LD je pomembna družinska dejavnost lovsko strelstvo. Zato smo v neposredni bližini doma zgradili strelišče, naša strelska ekipa pa dosega odmevne rezultate v ekipni in posamični konkurenci. S svojo društveno dejavnostjo smo tesno vpeti v dogajanja v svojem okolju in predstavljamo pomembno obliko lokalne družbene organiziranosti.

Zabukovski lovci smo se s ponosom udeležili proslave svoje LD, ki je potekala v lepem vremenu, povezovala pa jo je **Andreja Kobal**. Slavnostni govornik je bil starešina LD Zabukovje **Srečko Krajnc**, za kulturni program so poskrbeli **Dobovski rogisti**, zaslužni člani so prejeli priznanja, številni gostje pa so brez izjeme izrekli pohvale gostiteljem.

Na proslavi so nas s svojo prisotnostjo počastili: predstavnik LZS in predsednik območnega OZUL-a **Slavko Zakšek**, predsednik ZLD Posavje **Niko Marn ml.**, predsednik Občine Sevnica **Srečko Ocvirk**, predsednik KS Zabukovje **Jože Baumkirher**, predstavniki sosednjih lovskih družin – Brestanica, Bohor, Boštanj, Globoko, Jurklošter, Loka, Sevnica – s svojimi praporščaki. Proslave so se udeležili tudi predstavniki GD Zabukovje in Trnovec ter predstavnica Kulturnega društva Zabukovje.

Starešina je podelil bronasto družinsko priznanje dvanajstim družinskim članom ter po eno srebrno in zlato. Podelili so tudi pet znakov LZS za lovske zasluge ter tri zlate.

Po proslavi je bilo na domačem strelišču strelsko tekmovanje, vzporedno z njim in še dolgo v nedeljsko popoldne pa je potekalo

družabno srečanje. Praznovanje 70-letnice je izzvenelo v prijetnem vzdušju ob obujanju spominov, v sproščnem razgovoru, pa tudi z mislimi, usmerjenimi v prihodnost, ki bo zaradi vedno večje ranljivosti narave prinašala pred lovce nove izzive.

Lenart Klenovšek

70 let LD Osilnica

Jubileji in obletnice so navadno tisti časi, ko si v spomin priključimo tudi preteklost. Spomladi leta 1946 je nekaj domačinov iz vasi ob Kolpi ustanovilo *Lovsko družino Osilnica*. V upravljanje ji je bilo dodeljeno lovišče v katastrskih mejah Občine Osilnica oziroma tedanjega občinskega ljudskega odbora Osilnica. Kraji v dolini Kolpe in Čabranke imajo dolgo lovsko tradicijo in tamkajšnji prebivalci so tesno povezani

z gozdom in lovstvom, saj je bila v preteklosti večina ljudi odvisna prav od gozda, divjadi, pridelkov na svoji zemlji, predvsem pa od svojega trdega dela.

Lovska družina Osilnica upravlja v divjadjo v 3.800 ha velikem lovišču, kjer pretežno živijo: jelenjad, gams, srnjad, divji prašiči, medved, ris v zadnjem obdobju tudi volk. Spadamo v sredogorsko lovišče s številnimi grapami in potoki, skalnimi previsi, ki jih prekrivata mešan in borov gozd. Po drugi svetovni vojni so pašišča na Kočevskem omogočala izredno številčno in prostorsko razširitev jelenjadi, ki se je nato naglo razširila tudi v druge obrobne kraje. Pri prvem bonitiranju lovišča, ki ga je leta 1962 opravil naš pokojni član **Anton Ožbolt**, je bil ugotovljen najmanjši stalež divjadi: 11 medvedov, 63 gamsov, 15 glav jelenjadi, 120 glav srnjadi, 30 poljskih zajcev, štirje veliki

petelini, 110 gozdnih jerebov. V tistem letu je bil v našem lovišču uplenjen tudi prvi jelen.

V naslednjih letih je LD delovala skladno z veljavnimi zakoni in smernicami LZS; opravljala je vse vrste gojitvenih dejavnosti, biotehnična dela v lovišču, skrbela za izobraževanje članstva, lovsko strelstvo in kinologijo. Prav tako so lovci dobro sodelovali z vsemi drugimi uporabniki prostora. Člani so si želeli svojih prostorov, zato smo si složno in poizrtvo-

Foto: Š. Vesel

Predsednik LD Osilnica Stane Ferbežar (levo) je Antunu Volfu, županu Občine Osilnica (desno), izročil priznanje za dobro sodelovanje.

valno, z obilo dobre volje in po nešteti delovnih urah zgradili lovski dom, ki smo ga slavnostno predali v upravljanje ob 50-letnici LD. Poleg tega smo zgradili tudi bivaka Borič in Šajbnik.

Visoki jubilej, sedemdesetletnico uspešnega delovanja LD, smo proslavili lani septembra na slavnostni prireditvi, ki smo jo pripravili pri lovskem domu v

Skupinska fotografija članov LD Osilnica

Foto: Š. Vesel

Ribjeku. Program prireditve je z uvodnim nagovorom povezovala **Laura Pretnar**. V kulturnem programu so nastopili še Rogisti ZLD Kočevje iz Krke ter pevsko skupina Prijatelji. V nadaljevanju programa je starešina **Stane Frbežar** v svojem govoru predstavil dejavnost družine in poudaril nekatere mejnike v njenem razvoju. Številne zbrane je v imenu predsednika LZS nagovoril predsednik ZLD Kočevje **Branko Zlobko**, predstavnik Lovske zveze Primorsko-goranske županije (Hrvaška) **Mladen Mauhar**, predsednik Komisije za mednarodno sodelovanje pri ZLD Kočevje **Ivan Marinč** in na koncu tudi župan Občine Osilnica **Antun Volf**. Ob tej priložnosti so podili številna priznanja in odlikovanja LZS, območne ZLD Kočevje, plakete LD Osilnica ter izdali jubilejno značko. Slovesnost smo zaključili z nastopom mladega harmonikarja **Dina Štimca** in s prijetnim druženjem vseh zbranih.

Stane Frbežar

70 let LD Begunje pri Cerknici

Proslavili tudi 40 let pobratenja z LD Bizeljsko

Svojo 70-letnico delovanja in 40 let pobratenja z LD Bizeljsko je **LD Begunje** praznovala 27. 8. 2016.

LD Begunje ima zelo bogato zgodovino lovstva na Menišiji, saj so bili njihovi lovski predniki pri razvoju lovstva na tamkašnjem območju zelo napredni, kar je mogoče razbrati že iz Valvasorjeve Slave vojvodine Krajske. Na Meniševskem imajo že imena določenih geografskih predelov, ki so poimenovana po divjih živalih, svoj pomen, kot na primer Volčje doline, Medvednica ...

O lovstvu na območju, kjer že 70 let deluje LD Begunje, priča kar nekaj pisnih dokumentov, iz katerih je mogoče razbrati, da so bili po letu 1900 na Menišiji trije večji zakupniki lova. Prvi je bil **Viktor Meden**, po domače Malenski, ki je leta 1930 naredil prvo lovsko kočvo v Ravniku, znano pod imenom Malenska bajta (leta 1932 tudi objavljena v takratnem letniku glasila Lovce). Bil je zelo aktiven v Slovenskem lovskem društvu (SLD) in Klubu ljubiteljev jamarjev oziroma jazbečarjev za Krajsko deželo. V zakupu je imel pretežni del Menišije.

Drugi zakupnik je bil **Adolf Šerko** z obema sinovoma iz Cerknice, ki so imeli v zakupu

Vinji vrh, Koželjski graben in Zbovnik. Tretji zakupnik je bil **Gale** iz Bistre, ki je imel v zakupu Smrečni rob, del Črnega vrha in del Pušč oz. tisti del lovišča, ki je bil pozneje odzvet LD Begunje za ustanovitev Gojitvenega lovišča LZS – Ljubljanski vrh.

Tako je bilo z lovom na Menišiji v predvojnem času. Med drugo svetovno vojno je o lovstvu le malo pisnih podatkov.

Takoj po osvoboditvi, jeseni leta 1945, pa so se ljubitelji lova

Kovačič, ki je bil tudi zastopnik LZS, **Janez Malus**, starešina pobratene LD Bizeljsko, in seveda domači starešina **Janez Hren**). Če nekako strnemo vse govore v en povzetek, je bila želja vseh govorcev, da je dolžnost članov LD Begunje ohraniti in vzdrževati lovsko kulturo na ravni, ki jo terja sedanji čas, nadalje skrbeti za divjad in naravno okolje, v katerem sobivamo. LD Begunje, ki trenutno šteje 63 članov, se je leta 1976 pobratila z LD Bizeljsko

okoljem. Vse to želimo v čim boljšem stanju predati tudi našim zanamcem.

Pavel Nared

70 let LD Laško

Lovska družina Laško je Lena od treh lovskih družin v Občini Laško, poleg tiste v Jurklostru in Rečici. V letu 2016 je praznovala okrogli jubilej, sedemdesetletnico delovanja. Razumna

Poleg 70-letnice delovanja so begunjski lovci proslavljali tudi 40 let pobratenja z LD Bizeljsko.

in divjadi ponovno začeli družiti in so na takratno ljudsko oblast poslali prošnjo za lov. Že naslednje leto je Ljudska Republika Slovenija izdala Začasni odlok o lovu, ki je vseboval tudi določila o ustanovitvi okrajnih zakupnih lovišč; LD so začeli ustanavljati tudi na Notranjskem. Konec julija je bilo ustanovljeno Okrajno zakupno lovišče Begunje, ki se je leta 1949 preimenovalo v **Lovsko družino Begunje**, ki je s tem imenom gospodarila na območju Menišije. V začetku so se lovci srečevali in sestankovali v vaški Gostilni Meden v Begunjah, kjer so imeli svojo lovsko sobo. Ko se je z leti številčnost članov povečevala, so začeli graditi lastno lovsko kočvo na Vinjem vrhu in jo dokončali leta 1957. Zaradi vedno več članstva in nedostopnosti z avtomobili so leta 1962 kočvo prestavili na lokacijo, kjer zdaj stoji zidana lovsko kočva, a jo leta 1980 spet prestavili na prvotno lokacijo, kjer so tistega leta dogradili zdajšnjo lovsko kočvo.

Na proslavi oz. počastitvi jubileja so bili številni govorniki (župan Občine Cerknica **Marko Rupar**, podžupan **Marko Kranjec**, predsednik ZLD Notranjske **Rajko**

in uspešno sodeluje s to LD. Obe zglede vzdržujeta stike, saj lahko govorimo o skoraj edinstvenem primeru pobratenja dveh družin na Slovenskem. LD dobro sodeluje tudi z vsemi sosednjimi LD, še posebno z LD Borovnica, s katero enkrat na leto organizirata skupni lov. Begunjski lovci zelo dobro sodelujemo z lokalno skupnostjo in tudi z lovci - rojaki prek meja, s člani Kluba prijateljev lova - Celovec. Območno smo povezani v ZLD Notranjske in LZS, kjer je dobro prepoznaven ugled naših članov.

Ob tej priložnosti je LZS osem naših članov odlikovala z znakom LZS za lovske zasluge, domača LD pa je izročila družinsko plaketo petim svojim članom in dvema LD za zasluge pri razvoju naše LD Begunje.

V 70-letih delovanja LD Begunje vsi kazalniki kažejo, da smo begunjski lovci na pravi poti pri upravljanju z divjadjo in glede trajnostne rabe narave, pa tudi z delom družbe v lokalnem prostoru. Za vse to smo zelo hvaležni našim predhodnikom. Zaradi njihovega izročila se bomo trudili tudi nadalje smotrno in odgovorno ravnati z divjadjo in njenim življenjskim

je pri ravnanjih do narave in živali, še zlasti divjadi. Trudi se biti poštena tudi do ljudi, kmetovalcev in vseh, ki skrbijo za naravo in prihajajo z njo v stik.

Njeno lovišče je na levem bregu Savinje; veliko je 6.977 ha, lovnih površin pa ima (od leta 2017) nekaj hektarjev manj. Njenim članom (35 jih je) je druženje v zeleni bratovščini v veselje. »Če bi imeli v svojih vrstah nekoga, ki je bil med ustanovitelji in bi bil trdnega zdravja, bi nam lahko z vso verodostojnostjo lahko pomagal sestaviti natančen kronološki mozaik o začetkih in nastanku naše družine.« je na slovesnosti ob 70-letnici samostojnega delovanja LD, ki je bila 11. decembra 2016, povedal njen dolgoletni starešina **Jože Benedek**. Družina namreč o njenih začetnih korakih nima trdnih (pisnih) virov, pač pa uporabljajo lahko le ustne. Povedati vedo, da je bil med pobudniki na novo organiziranega lovstva predvojni zakupnik lovišča te LD **Emil Pleskovič** in da je bil ustanovni lovski občni zbor v Gostilni Perdih enkrat v septembru 1946 ter da je bilo osemnajst ustanovnih članov.

Časi sicer lovskim družinam

niso najbolj naklonjeni, a vsa leta tudi ta LD deluje dobro in notranje trdno. »Tudi ob jubileju je,« tako je povedal njen starešina, »družina v dobri kondiciji, vsaj kar zadeva gmotno plat. A dobro kondicijo družini jemlje osip članstva, ki je sicer naraven pojav, vendar pogrešamo pristopanje novih, mlajših članov, ki bi nadaljevali s tradicijo lovstva. Pravo veselje pri delu nam jemlje tudi stroga in zapletena državna regulativa, ki je vsako leto ostrejša, tako da starejši člani izgubljamovoljo do vodenja družine, saj se čedalje manj ukvarjamo s svojo osnovno dejavnostjo in vedno več časa zapravimo za urejanje papirnatih reči,« je še dodal starešina Jože Benedek. Opažajo, da na odzvem divjadi nimajo nobenega vpliva več, saj jim vse načrte določa država.

Da je težav vedno več, ugotavljajo tudi na Savinjsko-Kozjanski ZLD Celje. Kot je povedal **Zdravko Mastnak**, strokovni tajnik te zveze, je vedno več posegov v okolje, nenadzorovanih voženj v naravnem okolju, beležijo tudi primere krivolova. Iz leta v leto je tudi več izgub divjadi zaradi prometa. V začetku leta vsakič opravijo letni pregled odstrela in izgub. Letos si na enem od pregledov obetajo prisotnost evropske inšpekcije, zgolj zato, da bi le-ti spoznali način dela, kakršnega imajo naši lovci. V Sloveniji imamo namreč tako natančne evidence vodenja odstrela in izgub divjadi (informacijski sistem Lisjak), kot jih nimajo nikjer v Evropi. Vsak trenutek lahko pokažemo, kakšno je to stanje v Sloveniji.

In kakšne so želje za prihodnja leta? Benedek je povedal, da si želi predvsem ozaveščati

širšo javnost, ji sporočiti, da je temeljno poslanstvo lovstva ohranjanje narave, razvoj lovstva pa mora biti trajnostno naravnano. Lovci si najbolj želijo pravega podmladka.

Ob tej priložnosti so najzaslužnejšim članom izročili lovška odlikovanja LZS: red za lovške zasluge I. stopnje so dobili **Ivan Brečko, Emil Bezgovšek** in **Vili Brečko**; red II. stopnje **Jože Benedek** in **Peter Šuhel**; zlati znak LZS: **Alojz Miklavc, Silvo Tovornik** in **Marjan Vrečko**; znak LSZ za lovške zasluge: **Franc Knez, Jože Kovačič, Ivan Lešek, Silvo Obrez, Janez Planinšek, Štefan Razboršek, Darko Tovornik, Ivan Tovornik, Janko Trupej**; priznanja SK ZLD - Celje pa so bili deležni: **Robert Brečko, Štefan Glavica, Iztok Hanžič, Peter Ivačič, Aleš Jelen, Jakob Kolman, Jože Kovač, Tomaž Kužnik, Slavko Pečnik, Branko Trkmič** in **Jakob Osjteršek**.

Boža Herek

Dan odprtih vrat vojašnice zaznamovali tudi lovci

V petek, 12. 5. 2017, je 670. logistični polk **Vojašnice Vincenca Repnika - Slovenska Bistrica** priredil t. i. dan odprtih vrat. Slovenska vojska že tradicionalno vsako leto odpre svoja vrata, da javnosti predstavi način dela in življenja pripadnikov Slovenske vojske. Tak dan organizirajo v vseh vojašnicah. Letos je bil ta

Foto: B. Ačko

Lovci LD Slovenska Bistrica in vojniki Vojašnice Vincenca Repnika iz Slovenske Bistrice so na dnevu odprtih vrat javnosti predstavili vsak svojo dejavnost in namen.

dan na našem območju v petek, da bi ga organizirano obiskalo tudi čim več šolskih otrok. Ob

tej priložnosti se lahko civilno prebivalstvo z otroki sprehodi po vojašnici in si ogleda zanimivosti, ki jih zanje pripravijo vojniki in oficirji.

SV je zaprosila za pomoč območno **Lovsko družino Slovenska Bistrica** z željo, da bi sodelovala na omenjeni prireditvi in predstavila delo in naloge slovenskih lovcev. Prošnji smo z veseljem prisluhnili; širši javnosti smo predstavili vlogo in dejavnost slovenskih lovcev, naše delo in upravljanje z divjadjo v lovišču, naše orožje, lovška oblačila ter druge pripomočke. Otroci so lahko potipali pripravljene živali in pod svojimi prsti občutili dlako posameznih živali prostoživečih vrst, ki smo jih razstavljali. Na predstavitvi so sodelovali lovci LD Slovenska Bistrica **Alojz Gostenčnik, Tomaž Rogina, Gorazd Pišorn** in **Branko Ačko**.

Foto: B. Herek

Člani LD Laško ob 70-letnici neprekinjenega delovanja

Branko Ačko

OŠ Tržič se ponša z eksponatom rjavega medveda

Vodstvo OŠ Tržič se je že pred nedavnim v okviru sodelovanja z lovci strinjalo s predlogom, da v šolski prostor umesti dermoplastični preparat rjavega medveda. Glavni namen te – za zdajšnji čas – dokaj pogumne ravnateljve odločitve je bil, da bi učencem, delavcem šole in preostali zainteresirani javnosti predstavili to zavarovano živalsko vrsto in jim s spremljajočimi informacijami omogočili spontano

medveda, ki ga je povozil vlak, radodarno odstopila v učne nameste, smo v komisiji v sodelovanju z **Zavodom za gozdove Slovenije** in **Agencijo RS za okolje** poskrbeli za pridobitev potrebne dokumentacije in prepariranje živali ter svetovali pri primerni umestitvi preparata v šolski prostor.

Eksponat medveda smo v OŠ Tržič postavili v petek, 26. 5. 2017, v okviru tematskega dneva, posvečenega dnevu Zemlje, ki je letos potekal pod sloganom **Ekologija medsebojnih odnosov** s ciljem: vzgajati učence, da bodo imeli pozitiven odnos do sočloveka, narave, okolja in domače-

fotografij medveda v naravnem okolju, ki so jih OŠ Tržič prav ob tej priložnosti v trajno last poklonili člani **Fotografskega društva Jesenice: Lojzi Avsenik, Robi Brezigar, Bogdan Bricelj in Jožica Trstenjak**.

Da je bil tematski dan na šoli res v znamenju medveda, je s predavanjem o značilnostih te živalske vrste za učence osmih razredov poskrbel **Gregor Bolčina**, strokovni sodelavec LZS za ekologijo divjadi, svoje znanje o gozdnih živalih in tudi o medvedu pa je učencem drugega razreda predal član **LD Tržič Miro Dovžan**. Opisani način predstavljanja delčka narave v šolskem okolju je primer odličnega sodelovanja med vzgojno-izobraževalno ustanovo in lovsko organizacijo. Poleg opisanega primera je Komisija mladi in lovstvo LZS v okviru svojih aktivnosti doslej omogočila umestitev dermoplastičnega preparata mladiča rjavega medveda v OŠ Dušana Munih v Mostu na Soči in preparat vidre (*Lutra lutra*) v OŠ Stari trg pri Ložu.

Marko Mali,
predsednik Komisije mladi in lovstvo pri LZS

Podpredsednik LZS Ivan Malešič je ravnatelju OŠ Tržič Stanislavu Grumu izročil priročnik *Divjad in lovstvo*.

Foto: L. Avsenik

Ravnatelj se je v navzočnosti učencev in drugih gostov zahvalil za nevsakdanji učni pripomoček.

Foto: L. Avsenik

pridobivanje znanja o največji pri nas živeči zveri. Čeprav na območju Tržiča medved ni stalni prebivalec, ga je v omenjenih krajih kljub temu mogoče občasno zaslediti ali celo videti na njegovih že stoletja utečenih poteh, o čemer pričajo zapiski revirnega lovskega čuvaja **Zdenka Primožiča** iz LPN Kozorog Kamnik. Uresničitev zamisli je omogočila **Komisija mladi in lovstvo LZS**. Potem ko je **LD Rakek** truplo mladega

ga kraja. Dermoplastiko rjavega medveda (*Ursus arctos*) je ravnatelju šole **Stanislavu Grumu** slavnostno predal podpredsednik LZS **Ivan Malešič**. Dogodka, ki so ga s kratkim kulturnim programom popestrili učenci, so se poleg predstavnikov LZS in šole udeležili še nekateri domači lovci in drugi obiskovalci, med njimi tudi župan Občine Tržič **mag. Borut Sajovic**. Ogledati si je bilo mogoče tudi razstavo izvrstnih

»Male zelene celice«

Državno lovsko tekmovanje, letos že četrčič

Člani *lovskih krožkov slovenskih srednjih šol* se že štiri leta srečujejo na državnem lovskem tekmovanju *Male zelene celice*. Letos je tekmovanje potekalo 24. aprila. Gostiteljica tekmovanja je bila Lesarska in gozdarska šola Maribor, celotna organizacija pa je bila v rokah mentorjev lovskega krožka na Lesarski in gozdarski šoli Maribor – **Mateje Kišek** in **Renata Vovka**. Srečanja so se udeležile tri ekipe: ekipa bodočih gozdarjev in gozdarskih tehnikov iz Lesarske in gozdarske šole Maribor, ekipa bodočih kmetijsko-podjetniških tehnikov in naravovarstvenih tehnikov iz Biotehniškega centra Naklo ter ekipa bodočih gozdarskih tehnikov iz Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna.

Srečanje je namenjeno predvsem druženju, toda dijaki so vse skupaj vzeli zelo resno in ni bilo mogoče skriti njihove tekmovalnosti in želje po zmagi. Vse sodelujoče dijake moramo pohvaliti za res dobro in široko znanje, ki je bilo zagotovo na nivoju znanja, potrebnega za opravljanje lovskega izpita. Štiričlanska stro-

kovna komisija, ki so jo sestavljali predsednik LZS Maribor **Marjan Gselman**, tajnik LZS Maribor **Božidar Kunej**, mentor lovskega krožka Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna **Gregor Čušarek** in mentor lovskega krožka iz Biotehniškega centra Naklo **Miro Dovžan**, je odlično opravila svoje delo in korektno ocenjevala odgovore dijakov. Resnemu in bolj strokovnemu delu tekmovanja je sledilo nekaj zabavnejših minut, ko so dijaki tekmovali v lovskem activityju; pokazati ali narisati so morali pojem ali stvar, ki so jo izvlekli iz lovskega klobuka voditeljice Mateje Kišek. To je na prvi pogled morda enostavno, toda nekateri pojmi so ostali neodkriti, pri drugih pa smo se nasmehali do solz. Si predstavljate, kako bi s pantomimo predstavili bukanje divjega prašiča ali gamsje garje? Smehu je sledilo še nekaj resnejšega – streljanje z rračno puško. Dijaki so to disciplino vzeli čisto zares in streljali res izjemno dobro. V času, ko je strokovna komisija seštevala točke, se nam je pridružil lovski tovariš **Ivan Žižek** in nam spregovoril o spremljanju stanja posameznih živalskih vrst (t.i. monitoringu) in spremljanju številčnosti divjadi v naravnem okolju. Predavanju je sledila kratka razprava in za dijake najpomembnejši trenutek – razglasitev rezultatov.

Največ znanja so pokazali, pa tudi največ lovske sreče se je nasmehnilo ekipi iz Postojne, ki je bila v isti sestavi kot lani: **Rok Kozjek Mencinger, Blaž Jurjavčič, Viljem Jankovec, Bine Rovtar** in **Zan Čamernik**. V skupnem seštevku točk so zasedli prvo mesto in tako postali državni prvaki – kot so se poimenovali sami. Po dveh letih so tako domov odnesli prehodni pokal – lovsko palico, prav vsi sodelujoči dijaki pa so prejeli bogate knjižne nagrade, ki jih je darovala Lovska zveza Slovenije, podelila pa sta jih predsednik območne LZS Maribor **Marjan Gselman** in predsednik Komisije LZS za delo z mladimi mag. **Marko Mali**.

Vsak v svoj konec Slovenije smo se na koncu prijetnega tekmovalnega popoldneva odpeljali z dobrimi občutki, saj je bilo druženje med dijaki in tudi med mentorji res prijetno, zato se zelo veselimo našega naslednjega skupnega druženja. Mentorji vseh treh lovskih krožkov smo si enotni v želji, da bi se nam v naslednjem letu pridružila še katera srednja šola s svojo ekipo. Lovci moramo sami znati izraziti zanimanje za

Tekmovanje Male zelene celice je potekalo v specializirani gozdarsko-lovske učilnici na Lesarski in gozdarski šoli Maribor, zadnji del tekmovanja – streljanje z zračno puško – pa na gozdarskem poligonu.

Tekmovalci skupaj z mentorji in strokovno komisijo

Predsednik Komisije za delo z mladimi pri Lovski zvezi Slovenije mag. Marko Mali je ekipi Srednje gozdarske in lesarske šole iz Postojne podelil prehodni pokal – lovsko palico.

mentorstvo lovskim krožkom in pristopiti k srednjim šolam. Res delo s srednješolci od mentorjev terja zelo veliko energije, toda pogled na dijake, ki kar gorijo od želje, da bi spoznali naravo, nas polni in daje motivacijo za delo vnaprej. Zavedati se moramo, da je delo z mladimi temelj za svetlo prihodnost slovenskega lovstva. To je prav tako pomembno kot delo v lovišču, lov, opazovanje in spremljanje divjadi. Pomembno ni le zato, ker bodo morda ti dijaki nekoč sami postali lovci, ampak

predvsem zato, da bodo poznali naravo, ekologijo divjadi, načrtovanje in celostno upravljanje z njo. Ne nazadnje tudi zato, da ne bodo »videli« le puške in strela na divjad, kot je dandanes pogosto slišati v javnosti, ampak bodo razumeli, da je strel pravzaprav zadnje dejanje, ki ga lovec z veliko mero znanja in poleg vsega drugega sproži v lovišču.

Mateja Kišek,
magistrica,
inženirka gozdarstva
kisekmateja@gmail.com

Alojz (Franc) Černe, član LD Brezovica, je 11. 5. 2017 praznoval svojo 80-letnico.

Rodil se je leta 1937 na Krpetovi domačiji v Kozarjah pri Ljubljani. Ker so se starši in starejši bratje in sestre na lastnih zemljiščih intenzivno ukvarjali s kmetijstvom, je tudi Alojz kot najmlajši otrok že kmalu pomagal pri kmetijskih delih. Zaradi veselja do kmetijstva je po končani osnovni šoli nadaljeval šolanje na srednji kmetijski šoli v Mariboru. Študij kmetijstva je nato nadaljeval še na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, kjer je leta 1963 končal visokošolski študij agronomije. Leta 1964 se je kot univ. inženir kmetijstva zaposlil na Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo (na Oddelku za lovstvo) kot znanstvenoraziskovalni sodelavec na področju male divjadi in se na tem področju strokovno izpopolnjeval vso nadaljnjo delovno dobo. Že leta 1966 se je zaposlil na Lovski zvezi Slovenije kot referent za malo divjad. To je bilo prav v tistem obdobju, ko se je v Sloveniji začelo opažati hitro številčno zmanjševanje poljskega zajca in jerebice, pozneje (po letu 1970) pa tudi fazana. Tedaj je bila maloštevilna tudi mlakarica. Černe je bil v Sloveniji sploh prvi, ki je začel strokovno pojasnjevati in razkrivati vzroke za zmanjševanje številčnosti male divjadi. Kot kmetijec – praktik in strokovnjak – je neprestano opozarjal in tudi objavljaj, da je zmanjšanje številčnosti tesno povezano s spremembami naravnih razmer v življenjskem okolju male divjadi, kar ni posledica degeneracij zajca ali zmanjšane plodnosti male divjadi, kot so menili drugi priznani lovski strokovnjaki, združeni okrog veterinarja prof. dr. Staneta Valentinčiča, pač pa posledica človekovih posegov in sprememb v načinu kmetijske pridelave. Černe je svoje osebne trditve in dokaze objavil v številnih člankih v Lovcu. Prav tako je na predavanjih smelo poudarjal, da rešitev male divjadi ni samo v rokah lovcev, ampak je ta problematika najbolj odvisna od političnih usmeritev kmetijske in gozdarske rabe prostora v Sloveniji, še posebno pa od načina varstva in rabe kmetijskih zemljišč in velikopovršinske pridelave hrane z vsemi spremljevalnimi zaščitnimi ukrepi (kemizacija), negativnimi za divjad. Ves čas službovanja na LZS se je zavzemal, da bi LZS reševala težave male divjadi dogovorno, v dogovoru s kmetijci in gozdarji. A kot je sam povedal, žal pri nobenem od predsednikov LZS ni našel večjega razumevanja. Zdaj tudi drugi varstveniki in biologi opozarjajo, kako pomembno je med polji puščati goste remizne pasove in z rastlinskimi vrstami bogate žive meje, vetrobranske pasove drevja ipd., ki so življenjsko nujni habitatni predeli ne le za malo divjad, ampak tudi za dvoživke, ptice, žuželke ipd.

Lojze Černe se je kar 35 let na LZS strokovno ukvarjal predvsem s področjem gojitve male divjadi, obenem pa skrbel še za delo komisij LZS za malo divjad (1976 do 1980 in 1997 do 2009), za lovsko strelstvo (1986 do 1988 in 1988 do 1993), sodeloval je v skupini raziskovalnega sosveta LZS za malo divjad (1988 do 1993). Upokojil se je leta 1991. Vsa službena leta je predaval in svetoval lovskim družinam po Sloveniji o gojitvi male

divjadi. V obdobju službovanja na LZS je v Lovcu objavil številne strokovne članke o gojitvi male divjadi. Venomer je poudarjal, da je treba prednost dajati predvsem urejanju naravnih razmer za naravno gojitev male divjadi, kamor je občasno smiselno izpuščati zmerno število zdravih fazanov in jerebic iz umetne vzreje. Leta 1979 je v Zlatorogovi knjižnici LZS izšla njegova knjiga, monografija Mala divjad. Napisal je tudi brošurico z napotki za urejanje lovišč za malo divjad. Černe je posebno skrb namenil tudi področju preprečevanja in ocenjevanja škode od divjadi na kmetijskih rastlinah, saj je tudi za to področje že leta 1989 napisal sploh prvo strokovno knjigo – učbenik o tem področju, ki jo je LZS kar ponatisnila štirikrat. Njegovi prispevki z njegovega delovnega področja so bili objavljeni v vseh dosedanjih lovskih priročnikih LZS, vključno z zadnjim Divjad in lovstvo (2012). Kot predavatelj ZLD Ljubljana je še predlani predaval na tečajih za cenilce škode od divjadi in pomagal med lovci usposobiti nekatere nove kandidate za to občutljivo in odgovorno delo. Za zasluge v lovstvu je LZS Čereta odlikovala z znakom za lovske zasluge in redi III. II. in I. stopnje. Prav tako je za svojo publicistično dejavnost prejel plakete revije Lovec I. in II. stopnje.

Društveno lovsko pot je Lojze začel leta 1966 v Lovski družini Vič - Ljubljana, kjer je bil v letih 1968 do 1973 in od 1979 do 1984 uspešen, strokovno usposobljen in spoštovan gospodar LD ter obenem cenilec škode. Poleg tega je dolgotletni vodnik preizkušenih nemških prepelničarjev, ki so bili vedno uporabni tudi za delo po KS. Vedno je bil je tudi dober mentor mladim lovcom, s katerimi je gojil dobre tovariške odnose. Pri lovu se je zavzemal za zmerne načrte odstrela divjadi. Od leta 2010 je častni član LD Brezovica, le lovsko ni več tako zelo aktiven kot nekdaj. Tudi rad se še vedno druži s člani, svetuje in pomaga pri upravljanju male divjadi v brezoviškem lovišču. Smelo trdi, da bi bilo mogoče storiti še veliko več za večjo številčnost male divjadi na Ljubljanskem barju.

Spoštovanemu lovskemu tovarišu Lojzetu iz srca čestitamo ob njegovi osemdesetletnici in mu želimo še veliko zdravih in uspešnih let.

LD Brezovica – B. L.
Lovska zveza Slovenije

Januarja 2017 je praznoval svojo 70-letnico član LD Podgorje **Ivan Strmčnik** ali Strmški Jano, kot ga kličemo vsi, ki ga poznamo.

Rodil se je 13. 1. 1947 v Podgorju kot najstarejši izmed treh bratov, tam tudi odrasčal, odrastel in si ustvaril dom in družino. Osnovno šolo je obiskoval v Podgorju, šolanje nadaljeval v Slovenj Gradcu, kjer se je v nekdanjem Ljubljana Transport izučil za avtomehanika in nadaljeval svojo poklicno pot avtomehanika vse do upokojitve.

Ljubezen do narave in divjadi ga je prevevala od rane mladosti, poglobljaj jo je s pogostim spremljanjem očeta gozdarja na njegovih službenih poteh po gozdu. Naravo in divjad

je vedno bolj občudoval, zato se je leta 1983 vključil v LD Podgorje pri Slovenj Gradcu kot lovski pripravnik. Naslednje leto je uspešno opravil lovski izpit in postal naš polnopravni član. Že kot lovski pripravnik se je zelo izkazal pri delu v društvu in delih v lovišču, kot pravi lovec pa je začel v naši LD hitro prevzemati in opravljati razne zadolžitve in nato še funkcije. Ker si je nenehno želel dodatno znanje o naravi, divjadi in lovstvu, se je leta 1989 udeležil lovskočuvajskega tečaja in uspešno opravil tudi izpit. Naloge pooblaščenega lovskega čuvaja uspešno opravlja še danes, že osemindvajseto leto. V svojem dolgoletnem članstvu je bil tudi več let član UO LD (1989 do 1997 in od 2013 naprej), med drugim je štiri leta opravljal delo statistika in šest let blagajnika (1990 do 1997). Poleg teh zadolžitve je že več let član komisije za ocenjevanje trofej, kateri je bil štiri leta tudi predsednik (2009 do 2013). Bil je tudi predsednik disciplinske komisije LD (2009 do 2013). S svojim delom v lovstvu, znanjem in tovariškim odnosom do solovceev je lahko vzor vsem nam in zato tudi uspešen mentor mladim lovcem ter lovskim pripravnikom.

Za uspešno in požrtvovalno delo v lovstvu je prejel znak LZS za lovske zasluge in priznanje Koroške lovske zveze II. stopnje.

Janko, za tvoje dosedanje vsestransko, vestno in zavzeto delo v lovstvu in za pomoč pri vzgoji naših mladih lovecev (mentorsko delo) se ti vsi lovci LD Podgorje iskreno zahvaljujemo. Ob tvoji 70-letnici ti nazdravljamo in ti želimo še veliko zdravih in aktivnih let med nami. Na tvojih skrivnostnih poteh po lovišču, na nočnih čakanjih divjih prašičev, kar je tvoja posebna strast, pa ti želimo še naprej obilo lovskih užžitkov, kdaj pa kdaj tudi lovski blagor!

Janko, želimo si, da bi še dolgo užival v lepotah našega lovišča na obronkih Razborja in Uršlje gore.

LD Podgorje – M. K.

OBVESTILO

Vse dopisnike LD oziroma ZLD/LZ obveščamo, da nam morajo vse **zapise o jubilar-tih** (pa tudi o umrlih) obvezno poslati **pravočasno** tudi v **elek-tronski obliki** (zapis v Wordu in fotografijo v jpg) na naš **e-naslov**. **Originalne fotogra-fije** in **uradni dopis** (z žigom in podpisom odg. osebe LD) pa pošljite z **navadno pošto**.

Zapisov, ki ne bodo prispe-li tudi v elektronski obliki, ne bomo obravnavali.

Prav tako pazite, da ne boste prekoračili petmesečnega skraj-nega roka za oddajo zapisa v uredništvu.

Natančna navodila o objav-ljanju tovrstnih zapisov so tudi na str. 412, zato si jih natanč-no preberite, preden odpošljete zapise.

Uredništvo

V JULIJU IN AVGUSTU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnico

Karel Bunderla, LD Grad, Kuzma Anica Udovič, LD Rakek

90-letnico

Miroslav Bernhard, LD Jože Lacko, Ptuj
Janez Čop, LD Sorško polje
Vinko Foršček, LD Tomišelj
Vladimir Perkič, LD Videm ob Ščavnici
Marjan Trebežnik, LD Dobrova

85-letnico

Marijan Borštnar, LD Tržišče
Martin Dušak, LD Gabrovka
Roman Garb, LD Kapla
Vlado Jevšenak, LD Oplotnica
Milovan Kante, LD Grosuplje
Frančišek Krajnc, LD Radeče
Viktor Kraševc, LD Lož, Stari trg
Ludvik Kuplen, LD Dolina
Jožef Lilič, LD Metlika
Lovro Logar, LD Turjak
Milan Nared, LD Žilce
Božidar Nestorovič, LD Petišovci
Jožef Ocepek, LD Šentlambert
Jakob Odar, LD Stara Fužina
Mirko Pantar, LD Kočevje
Franc Pavlič, LD Videm ob Savi
Karel Pečnik, LD Udenboršt
Konrad Pintarič, LD Ivanjokovci
Ciril Ropret, LD Krvavec
Bernard Tonejc, LD Jelovica, Ribno
Stanislav Velikonja, LD Senožeče
Rugero Vinazza, LD Paljevo

80-letnico

Miroslav Benedik, LD Selca
Jože Cvetkovič, LD Dobova
Rado Černelič, LD Videm ob Savi
Branimir Dekleva, LD Pivka
Stanislav Deželak, LD Dobovec
Ciril Flajs, LD Tržišče
Ivanka Jelenc-Sušnik, LD Šmarna gora
Martin Kmetič, LD Radeče
Jožef Kogelnik, LD Libelčiče
Jožef Kovšca, LD Javornik
Boris Krasovski, LD Moravče
Roman Lešek, LD Dol pri Hrastniku
Peter Letonja, LD Tomaž
Leopold Movrin, LD Dragatuš
Bojan Jože Naraločnik, LD Ljubno
Ivan Nerat, LD Fram
Janez Pintar, LD Vurmat
Vide Pljevaljičič, LD Log pod Mangrtom
Marjan Polančič, LD Šentilj v Slovenskih goricah
Ludvik Prošek, LD Laze
Marijan Salobir, LD Velenje
Viktor Šajher, LD Moravci
Bogdan Špenko, LD Begunjščica
Vladimir Usenik, LD Krka
Branko Vasa, LD Polskava
Alojz Zobec, LD Ribnica

75-letnico

Danilo Baruca, LD Izola
Janez Bertalanci, LD Cankova

Franc Bitežnik, LD Mala Nedelja
Jožef Bračun, LD Pišece
Ivan Breznik, LD Sveta Ana
Henrik Divjak, LD Hum, Celje
Jožef Drab, LD Padež
Martin Flis, LD Brestanica
Ernest Gaal, LD Prosenjakovci in Krka, Goričko
Alfonz Gmajner, LD Fram
Ivan Habjan, LD Grgar
Vinko Jerman, LD Črnomelj
Ludvik Jonaš, LD Krka, Goričko
Rudi Jonozovič, LD Boštanj
Ivan Klemenčič, LD Starše
Marko Kordiš, LD Velika Loka
Vladimir Kovačič, LD Tomaž
Milan Ličina, LD Borovnica
Rafael Lindič, LD Šmartno pri Litiji
Marjan Majcen, LD Grosuplje
Graciano Markežič, LD Istra, Gračišče
Vincencij Meden, LD Begunje
Emil Anton Mertelj, LD Dobrova
Karel Pečlin, LD Borovnica
Ivan Petek, LD Dobrova
Jurij Viljem Pfundner, LD Rakitna
Edvard Polšak, LD Videm ob Savi
Franc Poredoš, LD Brezovci
Janez Povše, LD Škocjan
Ivan Požar, LD Bukovje
Alojz Pregl, LD Hoče
Vincenc Primc, LD Bukovca
Jožef Rajer, LD Dobrnič
Silvo Reja, LD Sabotin
Franc Rovtar, LD Prestranek
Franc Sever, LD Mala Nedelja
Janez Smukavec, LD Stara Fužina
Emil Stare, LD Cerknica
Franc Stopar, LD Brje, Erzelj
Herman Stres, LD Žetale
Flavij Štok, LD Marežige
Edvard Štunf, LD Loče
Franko Šturm, LD Fajti hrib, Renče
Stanislav Tomanič, LD Ptuj
Ludvik Toplak, LD Juršinci
Anton Truden, LD Iga vas
Jože Vehovar, LD Kamnica
Vladimir Vončina, LD Trebuša
Ivan Zlatnik, LD Ormož
Štefan Žalodec, LD Tišina
Vincenc Ženko, LD Hrenovice
Jožef Žiberna, LD Boč na Kozjaku

70-letnico

Aldo Boškin, LD Tabor Dornberk, Branik
Nikolaj Bernard, LD Jesenice
Franc Boškovič, LD Bučka
Darko Bubič, LD Žabnik, Obrov
Stanislav Bukovinski, LD Čatež ob Savi
Metod Ceket, LD Hubelj
Zvonko Filipičič, LD Radenci
Alojz Gaber, LD Loče
Vlado Gerečnik, LD Boris Kidrič
Martin Gobec, LD Rogaška Slatina
Jožef Hajtnik, LD Slovenj Gradec in LD Cankova
Mirko Herle, LD Tabor
Slavko Hozjan, LD Udenboršt
Milan Hribernik, LD Golavabuka
Milan Iršič, LD Duplek

Janez Jakopin, LD Grahovo
Janez Jamnik, LD Turjak
Janez Jernejšek, LD Stoperce
Milko Jurca, LD Logatec
Jožef Jurman, LD Most na Soči
Branislav Kavčič, LD Dobrava v Slovenskih goricah
Franc Klinar, LD Ljubno
Vladimir Kodarin, LD Marežige
Štefan Kodrič, LD Makole
Franc Kopačin, LD Vojkovo
Avgust Krebl, LD Mislinja
Ivan Krmac, LD Marežige
Janez Kuder st., LD Litija
Stanko Kušljan, LD Orehovica
Ivana Franciška Lešnik, LD Malečnik, Košaki
Janko Likovič, LD Apače
Franc Maček, LD Bojansko, Štore
Matjaž Makarovič, LD Ig
Marjan Markič, LD Pišece in LD Udenboršt
Jože Mausar, LD Smuk, Semič
Andrej Mavri, LD Porezen
Marijan Medoš, LD Izola
Joško Mihalič, LD Videž, Kozina
Jože Milkovič, LD Loka
Mihael Nahtigal, LD Velunja, Šoštanj
Anton Osojnik, LD Bistra
Vladimir Pagon, LD Jelenk
Marjan Pangerc, LD Velika Loka
Božidar Pavčič, LD Borovnica
Iztok Podgornik, LD Čepovan
Jurij Nikolaj Polanc, LD Kozje Stena
Franc Prosič, LD Prosenjakovci
Rajko Pučko, LD Gornja Radgona
Martin Pungarčič, LD Brežice
Milan Pungaršek, LD Podčetrtek
Andrej Rant, LD Sorško polje
Mirko Ruedl, LD Hoče
Ciril Rus, LD Dobrova
Danilo Simčič, LD Kanal
Martin Skledar, LD Boris Kidrič
Jože Skuber, LD Jezersko
Drago Slemnik, LD Jamnica
Anton Šadl, LD Grad, Kuzma
Jožef Šavel, LD Bogojina
Vladimir Škapin, LD Vrhe
Jože Šmerc, LD Rečica pri Laškem
Milan Šporar, LD Slovenske Konjice
Branko Štefanič, LD Krško
Milan Šteh, LD Rakitna
Stanislav Štros, LD Stara Fužina
Rudolf Švara, LD Kras, Dutovlje
Janez Tašner, LD Trnovska vas
Roman Varžič, LD Dravinja, Majšperk
Ivan Vetrh, LD Čaven
Jakob Vidic, LD Jelovica, Ribno
Marjan Viteznič, LD Vojkovo
Jožef Vomer, LD Janžev Vrh
Vinko Vraničar, LD Črnomelj
Ivanka Zajc, LD Ljubno
Tomislav Žnidarič, LD Videm ob Ščavnici
Marjan Žnidaršič, LD Banja Loka, Kostel
Lovro Županič, LD Laze

Vsem jubilarantom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS – Lisjaka

Nenavadno razvito srnačje rogovje

V več kot 40-letnem lovskem stažu sem imel priložnost videti in upleniti srnjake z različnimi »normalnimi« rogovji. Zadnja leta sem se zavestno odločil, da bom odstrelil le take, ki bodo imeli nevsakdanje ali pa zelo močno rogovje in po telesu ter rogovju podpovprečno razvite lanščake – »gubarje«. Predlani sem poleg gumbarja odstrelil tudi srnjaka z rogovjem, ocenjenim na okroglo 103 CIC točke, lani pa le gumbarja. Tudi letos sem se konec aprila in v začetku maja (z mislijo na gumbarja ali srnjaka z močnim ali nenavadnim rogovjem) odpravil v različne predele lovišča **LD Javornik - Postojna**, katere član sem. Med večdnevnimi jutranjimi in večernimi izhodi sem imel na vsakem obhodu priložnost videvati tudi po tri ali štiri srnjake, ni pa nobeden ustrezal mojim željam in merilom. V nedeljo, 7. maja, sem v predelu lovišča Vila v večernem mraku opazil srnjaka s povprečno razvitim rogovjem, ki pa se je s sklonjeno glavo prehitro umaknil v grmovje. Naslednje jutro sem se odpravil preizkusiti lovsko srečo na isto mesto, a srnjaka ni bilo. Med dobro uro trajajočim obhodom lovišča sem se ob vračanju proti avtomobilu splazil še skozi grmovje na rob travnika, kjer sem ga videl prejšnji večer in kjer ga zjutraj ni bilo. Ob pogledu na desno sem nenadoma opazil srnjaka z nenavadnim rogovjem. Po dobro namerjenem strelu je srnjak nakazal zadetek in odskočil v grmovje. Slišal sem, da se je v bližini kmalu umiril. Ko sem prišel do njega,

sem bil izjemno presenečen nad obliko rogovja. Na eni strani je bil normalen »šesterak«, na drugi pa je bil rog razvit v obliki dveh velikih šil, dolgih več kot 20 cm. V zahvalo za nenavadno trofejo, ki mi jo je dal, sem mu v gobec potisnil »zadnji grižljaj«, za moj klobuk pa potisnil na smrtni rani oroseno »vejico uplenitelja«. Med pripravo trofeje sem pri podrob-

V zanimivo oblikovani veji rogovja sta bili trdno zatakneni dve vejici, ki sem ju po pripravi trofeje vrnil na isto mesto.

Foto: B. Peternejl

nem pregledu opazil v nenavadno oblikovani veji rogovja dva kosa suhe veje, ki sta morda botrovali, da se je rog v zgodnji fazi razvoja preoblikoval v nenavadno obliko (?). Zato sem po pripravi trofeje na prvotno mesto vstavil novi, daljši vejici, ki nakazujeta, kako in kje sta bili zatakneni prvotni. Diana, hvala ti za izredno trofejo, po moji oceni zanimivo oblikovano rogovje triletnega srnjaka.

Dr. Branko Peternejl

Zaščita pred pokom in zvokom - za delavce v lovstvu

Uporaba dušilcev ali dušilcev jakosti poka

Doslej so bili marsikje (ali so še vedno) t.i. »dušilci« ali »dušilci močnih pokov« (s tujko jih nekateri imenujejo *represorji*) za nameščanje na lovsko orožje povsem prepovedani, postopoma pa se izjemoma že dovoljuje in omogoča pridobitev takega dovoljenja za uporabo dušilca. To velja npr. za lovsko poklicno dejavnost v Avstriji, in sicer le za poklicne lovce (lovske čuvaje). Tudi drugje že razmišljajo, kako zmanjšati jakost poka ob strelu lovske puške v predelih lovišča, ki so v neposredni bližini urbanih okolij.

Ob koncu leta 2016 je npr. v Avstriji (po njihovem zakonu o orožju) mogoče uporabljati dušilce ali razbijalce zvoka na puškah risanicah, vendar upravičenec tako dovoljenje pridobi po tehtni oz. vsestranski pisni obrazložitvi in le kot nekakšno »zakonsko izjemo«. Za dovoljenje o nabavi in uporabi

Foto: M. Migos

dušilca za nekoga, ki službeno opravlja odstrel živali, lahko zaprosi le podjetje oz. njegov delodajalec. Med utemeljitvami se upoštevajo dejstva, da je uporaba dušilca upravičena npr. v primerih številnih (pogostih) strelav, ko glasnost poka puške škodljivo vpliva na človekov sluh, enako tudi v primerih, ko dovoljen lov s strelnim orožjem poteka v neposredni bližini urbanega okolja, kar je za bližnje stanovalce, počitnikarje vznemirjajoče in moteče. Pristojne službe izdajo dovoljenje tudi, kadar strokovna institucija (kmetijstvo, gozdarstvo ...) prouči in ugotovi, da bi bila uporaba blažilnika smiselna in koristna za osebo, ki poklicno opravlja načrtovani odstrel divjadi. Glede splošne legalne uporabe blažilnikov jakosti poka na strelnem lovskem orožju smo tudi že pričali, da so v nekaterih državah pod določenimi pogoji dovoljeni, kar je mogoče razbrati iz njihovih strokovnih lovskih revij (npr. Skandinavija). Toda v največ primerih so to v alpskem prostoru še vedno le izjeme. Glede tega so še vedno mnogi pomisleki, vprašanja in različni komentarji. Kako bo v prihodnje z legalno uporabo dušilcev in blažilnikov pokov, ki poka le nekoliko zmanjšajo jakost, bo zanesljivo pokazal čas.

Glede dušilcev/blažilnikov zvoka pri lovskih risanicah nastajajo različne »zgodbe« in ugotovitve, ki jih je treba strokovno obravnavati. Na prvem mestu gre za dejansko utišanje poka/zvoka. Pok lovske puške povzroči hrup od 140 do 160 decibelov (dcb), kar je že taka »glasnost« (jakost hrupa), ki je škodljiva za zdravje/slugh strelca - lovca. Če se glasnost poka poveča še za 10 dcb, se pritisk zvoka na uho podvoji. Blažilnik zvoka je naprava za ublažitev tako močnega zvoka, ki ga poznamo pod angl. imenom »*sound moderator*« (kar pomeni »urejevalec zvoka«), ki v bistvu zmanjša/ublaži pritisk zvoka za 20 do 30 dcb (odvisno je od vrste uporabljenega blažilnika poka) in tudi od jakosti (kalibra) puške – naboja. Če se jakost/glasnost poka zmanjša le za 10 dcb, to ustreza zmanjšanju hrupa za polovico. Če je zmanjšanje za 20 dcb, je zmanjšanje štirikratno in če je zmanjšanje 30 dcb, je hrup osemkrat manjši. To npr. pri 150 dcb pomeni zmanjšanje na 120 dcb, ki ob poku povzroči skoraj 90 % manj pritiska zvoka na ušesni bobnič. Za primerjavo zapišimo, da ta vrednost še vedno ustreza hrupu visokotlačnega kladiva ali hrupu motorne žage.

Dušilca/blazilnika jakosti poka za lovsko risanico

Primer srednje močne motorne žage Husquarna/560 x P povzroči hrup 118 dcb.

Posledice in vpliv uporabe blažilcev poka pri lovu

Ker je pok ob strelu kljub blažilniku poka, ki je privit na koncu cevi, še vedno zelo glasen, je strah pred »lovom na črno« neutemeljen. Naša območja revirjev v loviščih so sorazmerno majhna in je zato slušni nadzor lahko še vedno učinkovit. Poka s puško skoraj ni mogoče preslišati. Obenem to pomeni, da tudi divjad zazna vsak tak pok in se nanj ustrezno odzove. Še posebno to velja za jelenjad, ki pretežno živi na odprtih površinah. Kar pa je ugodnega ob strelu z blažilnikom glasnosti poka na puški, je, da včasih po slabem prvem strelu lahko lovcem omogoči oddajo še drugega, tretjega. Tak dušilec vendarle ublaži siceršnje glasnost in tako tudi zmanjša preplah (ne nastane hitra razkropitev živali). To še zlasti velja za poklicne lovce, ki tako lahko hitreje izpolnijo svoje obveznosti zadolžitve pri uresničevanju načrtov odstrela.

Znane so spremembe zadetkov po namestitvi »dušilca«

V največjih primerih lahko dušilec/blazilnik poka privijemo na lovsko puško ročno, brez dodatnega orodja. Toda pri tem se moramo zavedati, da najpogosteje nastane sprememba položaja »zadetkov«. Kako veliko je odstopanje, je odvisno od več zadev, zato opozarjajo, da je treba natančnost zadetkov puške po odvitju in ponovnem privitju »dušilca« vsakič preveriti. Zanimivo pa je, da so zadetki (skupine) ob privitju dušilca v večini primerov natančnejši, kot kadar streljamo brez njega. Zato po vsaki namestitvi dušilca

Težje je določiti natančno mesto poka

V vsakem primeru se divjad značilno odzove na »pok« puške. V primeru običajnega streljanja brez dušilca je veliko bolj vznemirjena. Pri streljanju z dušilcem in obvezni pristrelitvi puške ima lovec še dodatno možnost za zanesljivejši odstrel divjadi (divjad zaradi razbitja/ublažitve poka težje ugotovi, od kje je prišel pok).

Vzroki za nepotrebne prepovedi uporabe dušilcev/razbijalnikov poka

Čeprav je in verjetno bo uporaba dušilcev/blazilnikov poka na lovskem orožju še naprej marsikje nedovoljena, pa se nehote pojavlja vprašanje, ali je taka prepoved uporabe v zdajšnjem času sploh še smiselna. Poleg zaščite, varovanja lovčevega zdravja (sluha) pred močnim »pokom«, je tudi očitno, da za javnost postaja vedno bolj moteče streljanje v predelih lovišč, kjer so v bližini z leti nastala naselja ali počitniška naselja s statusom stalnih bivališč. Dejstvo je tudi, da se vzporedno z omenjenim z enako dinamiko pojavlja, povečuje in razširja razvoj turistične planinske in smučarske industrije v planinsko-gozdni gorski svet. Enak razmah kažejo tudi druge sodobne, vedno obsežnejše in bolj množične rekreativne dejavnosti. Ob vsem pa moramo lovci resnici na ljubo priznati, da je na takih območjih močan strel lovške puške v zgodnjem jutranjem ali poznem popoldanskem času res izjemno moteč. Znani so primeri odziva prebivalcev, ko so po slišnem strelu z lovsko puško prijavili vznemirjanje na Policijo (intervencijski številki 113 ali 112). Za nekatere posta-

jajo vse bolj moteči tudi bližnji »dnevni strelci«, npr. pri lovu na alpskega svizca, gamsa, srnjaka, zaradi česar strellec - lovec od drugih obiskovalcev v okolju doživlja grobe in ponižujoče kritike. Zato ponekod že zagovarjajo »tišji strel« z dušilcem/blazilnikom poka, ki ni tako moteče glasen in ne prestraši (razprši) npr. tropa drobnice, konj in govedu na paši, pa tudi tropa divjadi ne. Konec koncev je uporaba dušilca na lovski puški eno izmed prizadevanj za manjšo hrupnost v vedno bolj občutljivem naravnem okolju.

Pri predstavljanju in promociji novega lovskega sodobnega orožja vrhunskih znamk izdelovalci lovskega orožja že skoraj po pravilu predstavijo (in na voljo) tudi »dušilec«. Žal pa smo še vedno priče nesmiselnih birokratskih poskusov raznih neučinkovitih prepovedi, ko npr. označujejo kot potencialno nevarne tiste osebe, ki imajo orožje z legalno pridobljenimi dovoljenji, ki je evidentirano in varovano skladno z zakonodajo. Take osebe bi radi označili kot potencialne morebitne »teroriste«!? In to sočasno, ko nekatere osebe, ki nimajo dovoljenja za posest orožja, strelivo pa nabavljajo ilegalno, javno niso spoznane kot potencialno dvomljive osebe glede teroristične dejavnosti.

Po članku: **Stefan Maurer: Schallschutz für Arbeitnehmer in Jagdbereich**; Die Anblick 2/2017 –

povzel **France Ekar**

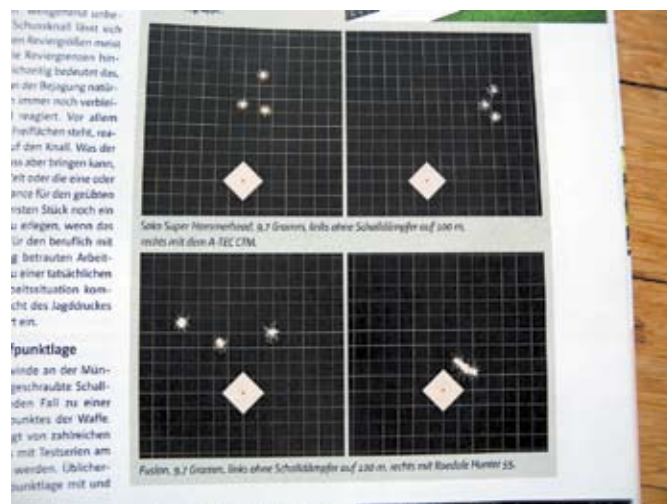
P. S: Menim, da bi bil vsekar zanimiv poseben prispevek o uporabnosti dušilca/blazilnika poka pri lovu, ki bi ga napisal kdo od naših poznavalcev te tematike. – F. E.

Privijanje dušilca/blazilnika poka na risanico

in tudi po odstranitvi poskrbimo za ponovno pristrelitev (kontrolno zadetkov).

Da bi to dokazali, so opravili dve predstavitveni seriji strelav – vsakokrat z nameščenim dušilcem ali brez njega in vedno pri istem strelcu. Sprememba skupin »zadetkov« pri seriji strelav obeh strelcev po privitju dušilca na puško je bila očitna.

Predstavitev sprememb skupin treh zadetkov na tarčah z enakim strelivom brez dušilca (levo) in nameščenim (desno) pri puškah dveh strelcev

Lov sivih vran je zanimiv!

Šestnajstega decembra 2016 je bilo megleno in precej hladno. Pod kmetijo Kogler sem jih vendarle zagledal in se nemudoma odpravil v tisto smer. Previdnih korakov sem iskal ugodno mesto, kjer bi lahko poizkusil z vabljenjem vran s pomočjo piščalk, ki sem si jih nabavil. Končno sem prispel v kritje manjše jelke, okrog katere je rastlo še nekaj mogočnih smrek. Do njih sem imel iz mojega skrivališča sicer nekoliko otežen pogled, ampak razdalja za morebitni strel s šibrami je bila idealna. Sive vrane sem uspel zvabiti v bližino z zvokom piščalk, toda zaradi slabo izbra-

nega kritja nisem uspel streljati; že visoko iz zraka so me prej opazile. Poleg mene je bila manjša jasa z močnim leskovim grmom, v katerega sem se previdno skrila in nekoliko višje obesil premikajoč vabnik *Primos Woolly Bully*, model v obliki nekakšne veverice. Od previdnih sivih vran sem bil oddaljen kakšnih dvesto metrov zračne razdalje. Umirjeno sem najprej ponesel k ustom piščalko *Sam crow call*, ki se ob pravilni uporabi (pihanju vanjo) odlično izkaže in začel z oponašanjem sive vrane. Nekajkrat sem mirno ponovil »kra, kra«, da sem pritegnil pozornost prve vrane, ki je nemudoma priletela nadme. Sledila ji je druga in takrat je ena od prvih dveh visoko iz zraka že opazila nastavljeni model vrane, kar je oznanila z močnim in nekoliko jeznim »kraaa, kraa«. Takrat sem tudi sam, enkrat in na hitro, grgraje pihnil v piščalko in v okolico spustil glas jezne vrane. Vrane so se takoj zavzeto odzvale iz različnih smeri, vzletele ter začele krožiti nad menoj. Njihov »kra, kraa« se je prepletal tudi ob vsakem oponašajočem glasu šoje, katere glas ustvarim kar skozi ustnice in s pomočjo dlani. Vrane so se mi odzivale čedalje glasneje. Medtem so se začele posedati na okoliške smreke in si ogledovati moj postavljen in premikajoč vabnik. Imel sem res dobro kritje, ampak pod ostrimi in budnimi pogledi vran je bilo zelo težko premakniti puško in pomeriti, ne da bi me prehitro opazile. Skratka, težko je bilo ustreliti. Nekoliko levo od mene sem želel pomeriti na prvo, a je že prej vzletela in začela ponovno krožiti visoko nad menoj. Hip nato sem na klobuku zaslišal zvoke padajočih iglic, nakar se sem nekaj metrov nad sabo zaslišal glasen »kraaa, kraa« in prhutanje s perutmi. Tik nad *Primosovim* kosmatim klobčičem se je vrana spet dvignila visoko v zrak in zaokrožila, medtem pa se je predme usedla na smreko že druga. Nekoliko prehitro sem se odzval; opazila me je ter nemudoma vzletela. Na mojo srečo so bile druge preveč razburjene in radovedne zaradi kosmatega modela pod njimi, pa tudi mojega »muziciranja«. Izpod rastočih jelkinih vej sem jih še dodatno vzpodbujal z oglašanjem (oponašanjem) jezne vrane in šoje. Naenkrat pa zvoka mojih piščali ni bilo več slišati; zato so se vrane začele spuščati zelo nizko med rastočimi drevesi. To je bil prizor, v katerem so odigrale svojo vlogo še šoje, ki so dodatno popestrile dogajanje lova. V hipu se je iz

zraka ponovno spustila črna ptica ter nekoliko stran nekajkrat na mestu zamahnila s perutmi ter se usedla na vejo mogočne smreke. Veja se je dobro zazibala, ko se je vrana z razprtimi perutmi naenkrat zazrla v nastavljeni vabnik ter z močnim »krrraaa« oznanila svoje presečenjenje in jezo.

Odmev strela, ki se je odbil nekoliko višje, pri kmetiji Črešenk, kjer je nekdanj živl moj dober lovski prijatelj, je v trenutku prekinil napetost dogajanja. Vrana je zaprla peruti – ne več kot živo bitje – in padla na gozdna tla, kjer je top zvok oznanil odstrel moje stote sive vrane. Jata preostalih vran se je plašno dvignila visoko v zrak, od koder sem kmalu spet zaslišal njihovo oglašanje, ki je kmalu potihnilo nekje v daljavi. Okrog mene je zavladala tišina, ponovno se je začela kazati splošna podoba gozda in na obrazu

vran ter z njegovo puško, ki je zdaj moja, uplenil svojo prvo sivo vrano. Nekoliko stran od mesta, kjer sem uplenil svojo stoto vrano, sva jih opazila tedaj. Po prijateljevih navodilih sem poskusil na zalaz. Sklonjen sem se odpravil v njihovo smer. Majhen hrib pred njimi mi je nudil kritje, ko so vzletele. Dve sta se le usedli na manjše drevo, ko sem ustrelil in nato še enkrat. Vesel in ponosen sem bil svoje prve uplenjene sive vrane in vse tako kaže, da sem od takrat zapisan zanimivemu lovu nanje. Pri nakupu moje prve puške je naju z očetom spremljal tudi Maks, ki je pred nakupom dobro preveril delovanje orožja in kako se mi poda v ramo. Nekaj dni kasneje sem pri kmetiji Huber z Maksom in **Zdravkom Garmutom** preizkusil šibrene naboje s 3 mm debelimi šibrami, kateri bi najbolje ustrezali moji prvi puški. Tako

sem zalezal vrano v Petrovem, so oživeli. Zalotil sem jo obsijano s prvimi jutranjimi sončnimi žarki pri čiščenju perja. Pomeril sem in meril, a kazalec na levi roki se preprosto ni in ni hotel skrčiti. Pogled nanjo je name deloval čarobno in dobil sem občutek, da tistega trenutka takrat ne smem prekiniti. V naslednjem trenutku je odletela ...

Z Maksom sva bila na lovu sivih vran v Doršenkovem. Za strel s šibrami sva jim prišla več kot dovolj blizu. Hitro sem se odzval in takoj ustrelil proti drevesu, na katerem je sedela vrana. Nanjo sem poslal vso točo svinčenih kroglic. Manjše vejice in iglice so se kar vsule z smreke in vrana je odletela v trenutku. Maks je smeje izjavil: »Zeleni, ti si za v cajngel!« Trenutki jutra, ko sem mu že na daleč dvignil svojo največjo uplenjeno sivo vrano, so naenkrat postali ponovno jasni. Z rokami mi je pokazal, če sem nor. Začuden sem prisopihal do njega, ko mi je razočarano očital: »Ja, krokar je vendar zaščiten!« Hip nato sva se že oba čudila njeni velikosti.

Ob dragocenih spominih, ki so kar vreli na plano, sem zasanjano strmel v mojo stoto uplenjeno sivo vrano pred seboj in kar pošteno sem se zdramil ob misli, da moj iskreni lovski tovariš in mentor zaradi krute usode že lep čas lovi v večnih loviščih. Spomini nanj pa ostajajo, v meni polno živijo in na mnogih lovskih poteh, ki sva jih prehodila skupaj, oživijo znova in znova. Spomini nanj bodo živeli, vse dokler se mu na lovu v večnosti ne bom pridružil tudi sam.

Spøstljivo, kot vse vrane dotle, sem dvignil v zrak tudi stoto, jo z dlanjo pogladil po sivem perju ter se zahvalil boginji Diani za darežljivost. Odlomil sem nekoliko večjo jelkino vejo, nanjo položil svoj dragocen plen ter se odpravil iz predela lovišča pod kmetijo Kogler.

Zdaj, ko se v mislih sprehodim po vseh mojih mnogih lovih sivih vran, me veseli, da mi je bilo poklonjenih toliko edinstvenih lovskih trenutkov, preživetih v naravi. Ob mnogih prvih jutranjih žarkih sem čakal na njihovo oglašanje. V sredogorskem lovišču je lov nanje drugačen kot v nižinskem. Mnogokrat so se moji lovi na sive vrane končali brez zelene uplenitve, a domov vseeno nisem nikoli odhajal razočaran. Nasprotno, to me je še bolj podžigalo in dajalo lovu v našem sredogorskem lovišču velik smisel. Lovčeva pot do plena mora

Foto: A. Budna

Sivi vrani

sem spet začutil mrz. Prelomil sem šibrenico in vonj po ožganem smodniku je nakazal, da je lov končan. S počasnimi koraki sem se odpravil proti plenu in začel podoživljati trenutke podobnih lovov prejšnjih let.

Puško, ki sem jo imel obešeno na levi rami, sem ob izgubi prijatelja **Maksa** prejel za spomin od njegove **Erike**. Iz nje sem še kot osnovnošolec prav v bližini kmetije Črešenk izstrelil svoj prvi šibreni naboj v pločevinko. Pod budnim Maksovim očesom sem svoj prvi strel izstrelil sede, drugega pa že pogumneje, stoje. Pri drugem strelu me je moral Maks na hrbtu podpirati z dlanmi, če bi bil odsun puške ob strelu premočan za mojo majhno in drobno postavo. Pa ni bil, a se je moje telesce ob strelu vseeno čvrsto naslonilo na Maksove odrešilne dlani.

Čisto na začetku mojega lovstva, ko kot pripravnik še nisem imel svoje puške, sem v Maksovem spremstvu odšel na lov sivih

živl so trenutki mojega prvega lova na sive vrane, ko sem kot »frišen jager« odšel v lovišče. Takrat so bile vrane lovne še vse leto, vendar jih po mentorjevih navodilih nisem nikoli lovil v času vzrejanja mladičev. Upošteval sem zapovedi **Maksa Rihterja st.**, ki mi je dejal: »Pravi jager mora bit srčno pravičen in pošten do vse divjadi!« Z lovom na vrane sem začel vedno šele, ko so mladiči že zapustili gnezdo in začeli že spretno leteti. Z bok polrisanico sem se odpravil v predel Marajhovo in zalezal mlado vrano, ki je bila na travniku. Po vzletu in strelu je obležala na mestu, a se je v zraku pojavila še ena. Oponašati sem začel šojino oglašanje. Radovednost ji ni dala miru in že se je usedla v krošnje smreke nekaj metrov nad menoj. Priletela mi je tako blizu, da sem jo komaj uspel ujeti v križ strelnega daljnogleda, tako da se je po uspešnem strelu s perutmi dotaknila mojega ramena. Tako sem takrat uplenil svojo prvo vrano na klic. Tudi trenutki, ko

biti nekoliko težavna, saj le tako dobita uplenitev in etičen lov določene divjadi pravi občutek in pomen. Tudi doživeti trenutki na lovskih poteh se ob tem bolj zasedajo v lovsko dušo. Veliko sem presedel ob pokošanih ali na sveže gnojenih travnikih. Ko so se prikazale, sem se vsakokrat zdrzil. Mnogokrat so mi dokazale, da imajo res izborno izostren vid in

intenzivneje loviti, da ne bi na Kapli pri kmetovalcih nastajala večja škoda. Moj namen je bil izpolnjen; z leti so vrane v našem lovišču postale vse redkeje in tudi škoda taradi njih na posevkih je skoraj že zgodovina.

Z istega mesta sem uspel kar nekajkrat upleniti po dve sivi vrani, enkrat samkrat mi je uspelo celo tri. Takrat sem si pomagal do

Avtor članka ob uplenjenih sivih vranah z umetnim vabnikom vran Grey Crow in kosmatim vabnikom Primos Woolly Bully

da sem si izbral neustrezno kritje. Veliko zame dragocenih in lepih trenutkov sem doživel v lovišču zaradi lova nanje, hkrati pa mi je pokrajina na Kapli postajala bolj znana in vsakič bližje.

Da sem vrane začel vabiti s pomočjo piščalk, je pripomogel dan, ko sem oponašal zajčji vek s pomočjo Hubertusove piščalke *Fuchsreize* in čakal na prihod lisice.

Zvitorepke ni bilo, so se pa na moje zavzeto vabljenje lisice odzivale sive vrane. Kasneje sem piščalko še nekajkrat uspešno uporabil v našem lovišču, vendar so njen glas kmalu prepoznale kot nekaj slabega in se niso več odzivale. Začel sem razmišljati o novih piščalkah, predvsem o tistih, ki so bile namenjene za posnemanje oglašanja vran. Zvedavo sem iskal informacije po spletu in jih preizkušal. Kmalu sem ugotovil, da vrane zelo dobro slišijo, se hitro učijo in imajo dober spomin. Nič presenetljivega, da jih nekateri pomenujejo kar živalski Einstein. Pogosto sem za vabljenje uporabljal tudi več piščalk, v kombinaciji, kar se je velikokrat izkazalo kot uspešno. Ugotovil sem, da je v lovišču že izbira pravega mesta za vabljenje odločilnega pomena za uspeh ter tudi, da je dopoldanski čas najustreznejši. Če so vrane že združene v jato, navadno priletijo pogumneje. Sive vrane sem začel

Piščalke, ki jih uporablja za vabljenje vran: 1. Hubertus Fuchsreize, 2. Best fox call, 3. Rottumtaler Vogelklage, 4. Rottumtaler Krähenlocker, 5. Weiskirchen Krähen Todesklage in 6. Sam Crow call. Omenjene piščalke in navodila za njihovo pravilno uporabo je mogoče dobiti na spletu (Youtube).

uplenitve še z dvema umetnima vabnikoma *Grey Crow* in kosmatim *Primos Woolly Bully*, ki sem ju obesil visoko v zrak med krošnji bukev in klical s pomočjo piščalk *Sam Crow call*, *Weiskirchen Krähen Todesklage*, *Rottumtaler Krähenlocker* ter z oponašanjem šoje. V kombinaciji vseh naštetih zvočnih in vidnih vabnikov še vedno prisegam na uspeh. Tisto dopoldne so vrane dobesedno ponorele in se skoraj začele zaletavati v nastavljene modele. Nizko med golimi bukvinimi vejami je bilo slišati prhutanje njihovih peruti, ki so po štirih streljih le

opustile napad. Po streljih, sploh če so »zagrete« le še vrane, najpogosteje uporabljam piščalko *Weiskirchen Krähen Todesklage*, s katero posnemam glas ranjene vrane, ki druge vrane kliče na pomoč. Pri vranah namreč zelo uspešno deluje načelo »ena za vse, vse za eno«. Če je lovec v primernem kritju in je ostal po strelu neopažen, se ob uporabi piščalke *Weiskirchen Krähen Todesklage* vrane rade vrnejo.

Ko sem po naključju obstrelil dve vrani, sem se naučil, da kadar po strelu zadeta vrana padajoče opleta s perutmi, moram hitro do nje. Kam, kako učinkovito se je ranjena vrana sposobna skriti in kako hitro se je sposobna premikati po tleh ter na kakšno bližino se ji je treba približati, da se sploh premakne ranjena vrana, pa je spet poglavje zase.

Nekaj lovskih doživetij sem doživel tudi v spremstvu prijateljev v naši **LD Kapla** in drugih lovskih tovarišev, ko sem lovil vrane v njihovem spremstvu. Ko se spomnim lova z našim članom **Martinom Volmajerjem** v njegovem revirju nad vasjo Kapla

že priletijo, zaokrožijo nad nama in že bum. Niti molo možnosti za šus, če oni že kuj vže po jh. Tjo še pa tak ni dasta, pol ti še pa vrana skr na glavo pode. Oo, tooo ti je lovski tovariš!

V lovišču sosednje **LD Vurmat** sem jih zvilbil pred cev **Milanu Cepcu** - Žleku s pomočjo *Sam Crow call*. Po uspešnem strelu se je komaj izvlekel izpod kritja manjših smrek. Večerna čakanja v **LD Orlica**, kjer sva čakala vrane na večernem preletu z **Rafkom Ivkovičem**, ostajajo kot posebno doživetje. V **LD Radlje** sem doživel mnogo lepih trenutkov na lovih vran na zalaz ob njivah koruze, pa tudi s pomočjo piščalk sem jih zvilbil nekaj na primerno strelno razdaljo v spremstvu **Mirka Novaka** in **Gregorja Kosa**. V **LD Remšnik** sem imel možnost priklicati jato vran prijatelju **Matjažu Hafnerju**, ki je na prvem lovu uplenil dve, v prihodnjih lovih pa je bila sreča na strani vran. **Luka Marhl** vrane žal ni opazil, ko mu je nekoliko stran **Matevž Golob** šepetaje povedal, da mu sedi skoraj na glavi. Trenutek kasneje, ko jo je mlad lovec opazil, je tudi vrana že spoznala svojo zmoto in odletela. Takrat sem preizkusil piščalko *Rottumtaler Vogelklage*, s katero sem oponašal glas umirajoče ptice ter to kombiniral z oglašanjem šoje. Piščalka je sicer namenjena vabljenju lisic in kun, vendar mikavno deluje tudi za druge ptice pevke in je več kot primerna tudi za fotolov. V lovišču **LD Ruše** sem jih vabil pred cev prijatelja **Stanka Podlesnika ml.**, ko jih je priletelo kot še nikoli prej in nikjer toliko! Uporabljal sem piščalko *Rottumtaler Krähenlocker*, s katero je mogoče idealno posnemati oglašanje vrane, ki kliče druge k sebi, dveh prepirajočih se vran ali glas umirajoče vrane. Stanko je po koncu lova menil, da je pred nama potekal prizor iz Hitchcocovega filma *The Birds (Ptici)*. Nižinsko lovišče **LD Velka** mi je v spremstvu **Janija Šmida** in **Marka Cepca** pri klicanju namenilo »ekspresno hiter« prilet vran, ki se je končal z nekaj uspešnimi strelji. Izostalo tudi ni lovišče **LD Puščava**, kjer sem preizkusil piščalko *Best Fox call* in z modelom *Primosovim Woolly Bully*. **Denisu Grušovniku** sem tako izpolnil obljubo in mu hkrati omogočil uplenitev dveh sivih vran. Presenečen sem bil nad hitrima streloma, saj se je slišalo, kot bi Denis oddal samo enega. Prav tako sem bil presenečen nad uspešnim učinkom piščalke *Best*

fox call, ki je sicer namenjena za lov lisic.

Lov s pomočjo piščalk, ponekod v Sloveniji na vse številčnejšo sivo vrano, je zame (in še za mnoge druge, a še redke lovce) razburljiv in zanimiv. Vsem, ki so se že odločili za takšen lov ali se še bodo, bi zaželelo obilo vztrajnosti, poštene lovske iznajdljivosti ter dober pogled. V naslednji sezoni lova na sive vrane bom preizkusil piščalko *Nordik Barborn Pro Crow*, ki naj bi bila tudi primerna za to vrsto lova.

Res je, kot je v svojih spominih zapisal *Hrnek in druge prigode* lovski tovariš **Marjan Toš**: »Lov je privilegij, za poštenega in pravičnega lovca, ki spoštuje naravo in ceni življenje.«

Marko Richter - Zeleni

Hvaležen spomin na dedka

»Zakaj nimajo vse srnice rogov?« je deklica začudeno vprašala dedka. »Nimajo vse srnice rogovja, veš,« je z nasmeškom na obrazu odvrnil dedek, »srnicam z rogovi pravimo srnjaki, ki so pa moškega spola.« »Srnjaki,« je ponovila deklica in se dedku zazrla v oči. »Kako ti vse veš, dedi,« je rekla in dodala: »Ko bom velika, bom tudi jaz lovec!« Otroška želja deklice, ki se je skozi leta izoblikovala in se nazadnje tudi uresničila.

Še vedno se spominjam dolgih poletnih dni, ko sem kot petletna deklica svoj čas preživljala z dedkom v njegovi lovski sobi, kjer so stene krasile njegove trofeje, za katere je veljalo, da nosi/skriva vsaka od njih svojo zgodbo in neponovljivo doživetje. Spominjam se zgodbe o srnjaku z nepravilnim rogovjem, ki mi je najbolj pri srcu in še vedno krasi steno lovske sobe, polne spominov. Spominjam se pripovedk o lovskih dogodivščinah s tovariši lovci in zvitihi lisicah, ki pa so, kot v otroški pesmici, na koncu »prezentale lovca«. Dedek me je naučil spoštljivega ravnanja do divjadi in posledično vseh živali, ki jih je sam izredno cenil. Približal mi je delo z lovskim psom in ljubeč odnos do njega, ki me spremlja še dandanes. Skozi otroštvo, puberteto in vse do danes sem zaradi dedka vzljubila naravo in posledično tudi lovstvo kot dejavnost, ki pa zame pomeni ne le spomin, temveč tudi spoštljiv odnos do vseh prostoživečih živali.

Dedek **Andrej Smerdel** je bil izjemen lovec, vedno na voljo,

Dedek Andrej Smerdel je bil izjemen lovec, vedno na voljo, ko ga je kdo potreboval, in vedno prisoten, tudi ko je šlo za vragolije. Posebno naklonjen je bil lovskim psom, predvsem trmastim angleškim koker španjelom.

ko ga je kdo potreboval, in vedno prisoten, ko je šlo za vragolije. Svojo lovsko pot je začel takoj po drugi svetovni vojni, leta 1946, v Lovski družini Fram. Kot lovski pripravnik je spoznaval lepote narave in obveznosti upravljanja z divjadjo. Po opravljenem lovskem izpitu se je včlanil v Lovsko družino Lenart, kjer je svoje znanje izpopolnjeval vse do leta 1968, ko je prestopil v Lovsko družino Radvanje. Po letih udejstvovanja v lovstvu je svoje znanje predajal naprej kot izvrsten mentor lovskim pripravnikom, gospodar in kinolog. Nauke, ki jih je širil med lovce, je še vedno mogoče slišati, saj so takratni lovski pripravniki, zdaj izvrstni lovci v vseh penah, še vedno v bližini in v prijateljskem odnosu. Zelo velik poudarek je namenjal medsebojnemu odnosu med tovariši lovci, saj je ne glede na narodnost, vero, raso, družbeno vlogo in položaj, kot opisuje Etični kodeks slovenskih lovcev, spoštoval vsakega lovca kot osebo. Posebno je imel rad lovske pse, predvsem trmaste angleške koker španjele, ki so mu poleg zadovoljstva, volje do lova in spoštovanja podarili tudi brezpogojno ljubezen, kakršno lahko nameni le lovski tovariš, pa čeprav na štirih tacah. Najprej je spremljal dedkova lovska doživetja in črpal njegovo znanje moj oče, ki se je prav zaradi njegovih zgodbic in doživetij podal po enaki poti in postal lovec. V svojem življenju sem bila doslej zato deležna veliko lovskih pripovedk in nauk od

dedka in nato še od očeta, kar pa me je nazadnje pripeljalo do tega, da sem še sama naredila korak naprej, uresničila svojo željo in nadaljevala družinsko lovsko tradicijo.

Leta so minevala, dedek pa je ljubezen in naklonjenost naravi, divjadi in lovstvu vedno ohranjal pri življenju, že znane lovske pripetljaje in nauke pa obnavljal v pogovorih z lovskimi tovariši, sinom in vnukinjo. Ko mu je zdravje še dopuščalo, se je najprej podal na sprehod po gozdu, kjer sva mu pomagala oba, sin in vnukinja, saj mu je vsak takšen trenutek narisal nasmeh na obraz, s katerega je izžarevalo neizmerno zadovoljstvo. Prišel pa je čas, ko zaradi boleznih ni več mogel na lov in v naravo, do katere je čutil veliko ljubezen. Kasneje je prišlo tudi njegovo slovo. Izguba dedka je bila zame nadvse boleča, saj je bil del mojega življenja in razlog za mojo naklonjenost naravi in lovstvu. Od dedka smo se poslovili v njegovem 90. letu starosti in ker letos mineva pet let, odkar se je poslovil, sem se kot njegova vnukinja in lovka odločila njemu v slovo in spomin napisati nekaj stavkov, ki jih od lovske družine, kjer je bil dolgoleten član in tudi funkcionar, na žalost ni bil deležen.

Čeprav zveni »klišejsko«, se sedaj tebi, dedek, zahvaljujem za vso podporo in vodstvo, ki si mi ju namenil. Zahvaljujem se ti za vse lovske zgodbe in dogodivščine, ki si jih delil z mano in mojimi bližnjimi. Zahvaljujem se ti za vsa lovska poznanstva, v katera si me vključil in katerih stike ohranjam še danes. Hvala za nauk o potrebnem spoštovanju lovskih tovarišev ne glede na gmotni položaj. Hvala za tvojo ljubezen do narave, divjadi in psov, ki jo nadaljujem ter, dedek, hvala ti za bogato lovsko preteklost s teboj, ki sem je bila deležna in jo bom ohranjala v enaki meri vse do ponovnega snidenja v večnih loviščih.

Tadeja Smerdel
LD Pernica

Na svizca v Avstrijo

Mirko Kumer, predsednik Društva prijateljev lova - Celovec na avstrijskem Koroškem, ter njegov prijatelj in funkcionar v tem društvu **Franc Hirm** sta nas, dolenske lovce, povabila k njim na lov na svizca. Po več letih dogovarjanj in vabil smo naposled potrdili našo udeležbo.

Lova sta se udeležila **Darja in Miha**, jaz pa, ki sem alpskega svizca uplenil že pred leti, sem se lovu odpovedal in sem bil le voznik in spremljevalec. Ena tovrstna trofeja mi povsem zadošča.

Na dogovorjenem parkirnem prostoru ob avtocesti blizu Špitala na Dravi smo se sestali s koroškimi lovci, našimi gostitelji. Skupaj smo nadaljevali pot in še vedno zelo zgodaj zjutraj prispeli na dogovorjeno mesto v Altersberg, kjer sta nas čakala avstrijska lovca **Manfred in Josef**.

Po jutranji kavici in nagli medsebojni seznanitvi, ki je menda znana le med lovci, smo vso svojo prtljago in lovsko opremo pretovorili v njuni terenski vozili in pot nadaljevali po grobi kamniti cesti navzgor med ograjenimi pašniki. Kjer se je paslo veliko goved. Visoko v hribe smo počasi napredovali do 2.800 m nadmorske višine.

Po dobri uri vožnje smo se ustavili pri pastirski bajti sredi pašnikov. Končno smo se tam lahko pretegnili in zadihali čist visokogorski zrak. Voda, čista kot biser, je tam tekla izpod vsake malo večje skale. Oj, kako osvežilna je bila. Naš cviček, ki smo ga imeli s seboj več kot dovolj (kot se za prave Dolenjce spodobi), je zelo prijal gostiteljem, ki so morda tudi zaradi njega postajali čedalje bolj zgovorni. Nazadnje so »šprehali« že malo po slovensko: »Dobro, dobro!« Tudi mi smo vedno bolj razumeli njihovo narečje.

Naša povabljenca sta bila čedalje bolj radovedna, kje bomo lovili, in zanimalo ju je, kdaj bomo krenili na lov. To so opazili tudi gostitelji. Kar z roko so pokazali, kam bo šel eden in kam drugi. Pa tudi prve svizce ob koči »iz rezerve« smo že lahko opazovali in napravili prve fotografije tako posebnih in zanimivih podzemskih veric, ki sodijo med glodavce.

Po dobri malici, ki smo jo kot pravi Slovenci prinesli s seboj, sta Darja in Miha odšla na lov vsak s svojim vodnikom. Darja z Manfredom, Francem in njegovim sinom, ki je tudi lovil, so se napotili navzgor na 3.000 m višine, Miha in Josef pa sta odšla navzdol do višine 2.700 m.

Z Mirkom sva obsedela na udobni klopi pred kočjo in z daljnogledoma opazovala lovce, kako so se oddaljevali in hodili lovskim doživljajem naproti. Tudi gamsa in srnjaka sva lahko opazila visoko na obrobju travnatega kotla, obdanega z visokimi skalnatimi previsi. Zdelo se nama je, da lovci sploh še niso bili prav veliko oddaljeni od naju, ko sva že slišala

le šibek in zamolkel pok, ko je streljal Miha. Videla sva, da je plen pobral. »To je dobro.« je menil Mirko. »Kako pa je pri Darji?« sva ugibala. Nisva slišala strela; menila sva, da najbrž ni nič zunaj. Medtem sta se Miha in vodnik že vrnila s plenom. Izrekla sva jima lovski blagor in uplenitelj je kar žarel od zadovoljstva, saj je bila to njegova prva lovska izkušnja s svizcem v visokogorskem lovišču. »Svizec je le svizec, čeprav ni prav velik.« je menil veseli lovec. Tako je tudi prav, zadovoljni moramo biti s tistim, kar nam nakloni boginja Diana; včasih malo manj, včasih malo več.

Vrnitev v dolino do naših avtomobilov je bila veliko hitrejša od vzpona. Pogosto smo morali le ustavljati in odpreti ter zapreti za seboj velika vrata, ki so zapirala cesto od ene do druge ograje ograjenih pašnikov različnih lastnikov. Prva vrata iz doline so bila za spremembo od drugih celo zaklenjena s ključavnico. Ključ lahko uporabljajo le lastniki zemljišč, lovci zakupniki, vojska in policija. Pohodnikom in drugim ljubiteljem planin so hribi dostopni le peš, po označenih poteh ob pogoju, da ne motijo divjadi in ne uničujejo planinskega rastlinja.

V vasi, kjer smo zjutraj začeli

zares povezuje ljudi po svetu, ne glede na to, kdo si in od kod prihajaš. Dragi lovci, Mirko, Franc, Manfred in Josef – hvala vam za gostoljubje, prijateljstvo, povabilo in lovske užitke.

Nasvidenje na naši Frati, na katero smo dolenski lovci upravičeno tako zelo ponosni!

Stane Gabrijel

Menijo, da so v Gojitvenem lovišču Pohorje nekdanje boljše gospodarili z jelenjadjo na Pohorju in v bližnji okolici

Gojitveno lovišče (GL) Pohorje, ki meri 32.000 ha, se razprostira na osrednjem delu gorskega masiva Pohorje. Večji del lovišča je na jugovzhodnem delu, torej je obrnjen proti soncu, zato je zanj značilno, da je skoraj v celoti gozdat in dobro oskrbljen z naravnimi vodnimi viri. Le manjši del lovišča je strm in skalovit, v preostalem, večjem delu lovišča pa je pokrajina valovita in za lov dokaj lahkotna.

Takoj ob ustanovitvi tega državnega lovišča je z njim upravljala Republika Slovenija. Ob spremembi tozadevne zakonodaje pa je to GL prešlo v upravljanje Gozdnega gospodarstva Maribor. Za prvega vodjo GL Pohorje je tedanje vodstvo Gozdnega gospodarstva Maribor imenovalo gozdarja in lovskega čuvaja **Karla Golčmana** iz Oplotnice. Po prehodu upravljanja lovišča pod okrilje Gozdnega gospodarstva (GG) Maribor so v njem začeli z dolgoročnim načrtnim gospodarjenjem, prav tako tudi s tamkaj živečo divjadjo in njenim življenjskim prostorom. Pomembno zaslugo za to lahko brez zadržkov pripišemo takratnemu vodstvu GG Maribor, zlasti še takratnemu direktorju **Leopoldu Krajnciču** in takratnim poklicnim lovskim čuvajem, med katerimi je bilo tudi nekaj pravih »lovskih legend«. To so bili kadri, ki so znali in zmogli z razumevanjem, ustreznim gozdarskim in lovskim znanjem povezovati gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo na tem prostoru. Lahko trdimo, da so že takrat ravnali po načelu trajnostnega upravljanja z divjadjo. V GL Pohorje so v tem duhu in postavljenemu cilju uspeli zelo tvorno povezovati gozdarje in lovce za složno in uspešno upravljanje z

divjadjo. In vse to se je izkazalo kot dolgoročna strokovna naložba za nadaljnje uspešno upravljanje z divjadjo, kar bom poskušal predstaviti v nadaljevanju.

Vrstna sestava divjadi, ki živi v GL Pohorje, je kar pestra in jo sestavljajo: jelenjad, damjak, srnjak, gams, divji prašič, veliki divji petelin, ruševac, gozdni jereb, lisica, jazbec, kuna belica in zlatca, pred mnogimi leti tudi volk. Prehodni zavarovani vrsti sta medved in divja mačka. Opaznejši in lovno najzanimivejši stanovalec v pohorskih gozdovih pa je prav gotovo jelen (jelenjad), ki so ga tukajšnji lovci poimenovali kar v »pohorski jelen«. Prvi trop pohorskih jelenov so na Pohorju opazili pri Treh žebelih, nedaleč od Planinskega doma pri Osankarici, in to že v prejšnjem stoletju, konkretno leta 1927. Tudi takratni lastnik teh gozdov in divjadi v njih, grof Atems, je z jelenjadjo zelo skrbno gospodaril. Tako je dovolil iz tega tropa odstreliti le enega jelena. Drugega jelena (dober osmerak) so na Pohorju odstrelili leta 1937 iz tropa v Smrečnem. Kolikor je znano, so bili to potomci jelenov, ki so jih na Pohorje naselili v 18. stoletju, in to v Lokanjo in na Rdeči breg. Telesne teže jelenov in zasnove njihovih rogovij pa so nakazovale, da je pohorsko lovišče zelo primerno za gojitev pohorske jelenjadi. To spoznanje je znalo vodstvo GL Pohorje in GG Maribor s pridom uporabiti.

Na pobudo vodstva GL Pohorje, ki ga je tedaj vodil **Radoslav Cajnk**, inž. gozdarstva in lovski čuvaj z bogatimi lovskovodstvenimi izkušnjami, ter vodstva GG Maribor, so se v sodelovanju z vodstvom območne Lovske zveze Maribor in gojitvene komisije pri Lovski zvezi Slovenije lotili priprave skupnega elaborata za dodatno priselitev jelenjadi v GL Pohorje. Namen dopolnilne naselitve je bil, da bi povečali številčnost jelenjadi na Pohorju in izboljšali kakovost obstoječe populacije. Kljub nekaterim skeptikom je bil elaborat sprejet in načrt tudi v celoti uresničen v letih od 1961 do 1969.

Radoslav Cajnk in njegovi poklicni lovski čuvaji v tem lovišču – **Anton Španbauer, Ludvik Brenc, Nandi Smogavec, Alojz Založnik, Martin Lubas, Gabrijel Strehar, Vinko Dovnik, Ivan Švajger, Franc Rihter, in Maks Turner** – so »zavihali rokave« in ob pomoči gozdarjev GG Maribor in zapornikov iz mariborskih zaporov v zelo kratkem času izdelali 118 ha veliko

Uplenitelji alpskih svizcev – Miha, Franc ml. in Darja – s svojima vodnikoma ob plenu

Že čez nekaj časa smo v daljavi opazili, da se vrača tudi Darja s svojimi spremljevalci. A zakaj vendar, saj nismo slišali strela!? Hodila je in se od časa do časa ustavila, kot bi morala vmes počivati. Čez čas, ko so se približali izza vzpenjajočega se visokogorskega pašnika ... Ali vidimo prav? Darja je nosila zelo velikega in nadvse lepega svizca, kakršnemu domačini rečejo kar »medved«. Za uplenitev tako močnega trofejnega svizca smo ji ob prihodu vsi trdno stisnili roko in ji izrekli lovski blagor. Tudi ona je bila nadvse vesela plena.

Še enkrat smo sedli za mizo, da bi se podprli za dolgo pot domov. Po daljšem času so se vrnilo tudi Manfred in Franc s sinom, ki je tudi uplenil svojega tako zelenega prvega svizca. Mlad lovec je in gotovo ga čaka še veliko lovskih dogodivščin.

Fotografiranje kar ni bilo konec. Končno se nam Dolenjecem in Notranjecem, od koder je Miha, tak lov ne dogodi vsak dan. V objektiv se spleča ujeti take lepe trenutke in doživetja, saj nam nazadnje ostane le trofeja in dobra fotografija, ki nam bosta krasili lovsko sobo, pa seveda nepozabni spomini.

Darja s svojim »medvedom«

svoj lovski pohod, smo se ustavili in ponovno predstavili našo prtljago, nato pa se v domači gostilni usedli za mizo in za slovo popili skupno kavo. Obljubili smo si, da se bomo še videli.

Gostitelji so nam priznali, da imajo v Avstriji skoraj vse, kar si želijo, tako dobrega vina, ki smo ga prinesli z Dolenjske, in nas je spremljal tudi v njihovih hribih, pa zanesljivo nimajo. »Še ga bomo kdaj spili skupaj.« smo menili; če ne pri njih v Avstriji, pa pri nas, ko bo priložnost. Lov

prilagoditveno oboro v Smolniku na Pohorju, ki je bila namenjena gojitvi jelenjadi na Pohorju. Ograjo obore so uredili v povsem naravnem okolju tako, da jo je sestavljal gozd z ustrezno podrastjo in plodonosnim drevjem. V ograjenem prostoru je z jelenjadjo sobivala tudi vsa druga tam živeča divjad – srnjad, gamsi, divji prašiči – in vse druge domorodne prostoživeče živali.

Upravljanje (včasih so bolj uporabljali izraz gospodarjenje in gojitev – op. pisca) z vso živečo divjadjo v obori na Smolniku je bilo zaupano mlademu lovskemu čuvaju in revirnemu vodji v tem lovišču, **Gabrijelu Streharju**. Oboro je vodil in jo oskrboval od leta 1961 do izpusta živali iz obore leta 1969. Vodenje in vsa dela je opravljal z vso resnostjo, odgovornostjo in mladostno zagnanostjo. Na rezultate, ki jih je pri tem dosegal z divjadjo, je bil zelo ponosen. Za svoje uspehe so ga velikokrat tudi javno pohvalili priznani lovski strokovnjaki. Tisti iz LZ Maribor, LZS, kot tudi iz GL Belje so že takrat napovedovali, da bodo na Pohorju čez kakšnih 40 let lahko uplenili zlate jelene. To se je tudi zgodilo in še celo veliko prej!

Ko je bila obora pripravljena, so vanjo začeli voziti odlovljeno jelenjad. Prve živali so pripeljali vanjo leta 1961 iz GL Belje na Hrvaškem. Naslednja jelenjad je prihajala iz Nove Gradiške, Mute na Pohorju in Delnic. V oboro so do leta 1965 izpustili osem jelenov in petnajst košut.

V tem času se je vodstvo GL Pohorje odločilo, da bodo lovišče obogatili še z damjakom, ki so jih v tistem času izpuščali v lovišča tudi drugod v Evropi. V ta namen so v letih 1962 do 1964 iz Iloka in Brionov v oboro pripeljali tudi 28 glav odraslih damjakov.

V GL Pohorje se je pomemben dogodek zgodil spomladi 1969. Na lov na velikega divjega petelina je namreč prišel predsednik Jugoslavije **Josip Broz - Tito**. Za vodenje Tita na lovu je bil določen izkušen lovski čuvaj **Anton Španbauer**. Po njegovi osebni izpovedi se je za to vodenje še posebno skrbno pripravljal, kljub temu pa sta ga navdajala bojazen in strah, da se ne bi kaj zalomilo. Menda je šlo vse po lovski sreči: Tito je uplenil kapitalnega velikega petelina in pokazal očitne znake zadovoljstva. Povedal je tudi, da ga je to slikovito pohorsko lovišče povsem prevzelo, zlasti še zaradi razsežnosti in naravnih lepot. Opazil je tudi, da je lovišče zelo bogato z raznovrstno divjadjo.

Primer trofeje zlatega jelena, uplenjenega v GL Pohorje.

Po uspešnem lovu so ob kozarčku dobrega vina analizirali Titov lov na petelina, hkrati pa odprli živahno razpravo o divjadi in lovu v GL Pohorje. Porodila se je ideja, da ne bi bilo slabo, če bi lovišče še bolj obogatili z damjakom, saj sestav lovišča in že vloženi damjaki nakazujejo, da je lovišče zelo primerno za njegovo vzrejo in vzgojo. Ob zaključku razprave je

težav je bil kos nalogi. Damjaki so se v novo okolje lepo in hitro prilagodili ter kmalu pokazali dober telesni in trofejni razvoj.

Pozno v jeseni 1969 so oboro odprli in jelenjad izpustili na različna mesta v GL Pohorje. Iz obeh obor so v presledkih izpustili v naravno okolje Pohorja 49 košut in 28 jelenov ter 58 glav damjakov obeh spolov in različnih starosti.

Zlati merjasec, uplenjen v GL Pohorje v revirju Lokanja. Ob njem revirni vodja Vinko Dovnik.

Tito, v znamenje priznanja in zahvale za uspešen lov, obljubil, da bo poskrbel, da bodo iz državnega lovišča Brioni v to lovišče pripeljali še določeno število damjakov. Svoje spremljevalce je zadolžil, naj ga spomnijo na obljubo, da jo bo uresničil. Res so v GL Pohorje po zelo ugodni ceni z Brionov še isto leto pripeljali dodatnih trideset glav damjakov.

V ta namen so lovski čuvaji zgradili še novo, manjšo prilagoditveno oboro v osrednjem delu lovišča, v Jagrski pečini blizu Osankarice. Vanjo so izpustili vse, z Brionov pripeljane damjake. Za vodjo te obore so določili prav tako zelo izkušenega lovskega čuvaja in vodjo tamkajšnjega lovskega revirja **Vinka Dovnika**. Brez

To je bil velik dogodek, ki je na Pohorju zasejal tedaj še neslutene, pozneje pa opazno velike koristi. Že v nekaj letih po izpustih je lov v GL Pohorje dobil povsem nove razsežnosti. Na vsakem obhodu lovišča je bilo mogoče srečati to divjad. V času ruka so jeleni na Pohorje zvalili številne lovce in tudi nelovce, ki so se opajali v vseh značilnih in mogočnih zvokih jelenjega rukanja. Pohorski jelen in damjak sta postala mit za lovni turizem na Pohorju. Nekaj let po izpustu so pod streli lovskih gostov že padali bronasti, nato srebrni potem pa tudi številni zlati jeleni. Ves prejšnji trud je bil bogato poplačan.

Žal pa so damjaki po nekaj letih dobrega razvoja na Pohorju klavmo končali. Po odločitvi »nekkih strokovnjakov« jih je bilo treba s Pohorja kot tujerodno vrsto odstraniti. Tako je damjak na Pohorju v lovstvu končal svojo sicer uspešno razvojno pot.

Ne glede na ta dogodek je treba poudariti, da je v tistih časih GL Pohorje služilo za zgled in vzor vsem podobnim loviščem v nekdanji skupni državi, in to predvsem po tem, kako je treba upravljati z divjadjo in njenim življenjskim okoljem. To so priznavali tudi številni tuji lovski gostje, ki so zelo radi prihajali na lov na Pohorje predvsem iz dveh razlogov: prvi, da je bila v GL Pohorje resnično zelo pestra in kakovostna sestava divjadi. Lovce so razveseljevali tudi medvedi, med katerimi so jih pet prepoznavali po njihovi velikosti in barvi tudi takratni lovski čuvaji. Odstreliti pa so dovolili le dva: enega gostu, drugi pa je padel pod prisilo, ker se je znesel nad jelenjadjo v obori. Iz enakega razloga je na Pohorju končalo tudi nekaj volkov. Drugi razlog pa je bil, da so vse lovce in

Vsi lovski čuvaji, zaposleni v GL Pohorje. V zadnji vrsti v sredini njihov »šef« Radoslav Cajnko.

Josip Broz Tito z velikim petelinom, ki ga je v GL Pohorje uplenil pod vodstvom lovca Antona Španbauerja.

lovske goste, ki so se udeleževali lova v tem lovišču, vedno vodili odgovorno, strokovno in korektno. Zaradi takega pristopa in odnosa poklicnih lovcev so bili lovi navadno zelo uspešni.

Za doseganje takšnih rezultatov je bila potrebna pravilna in redna skrb za divjad. Ko naravno okolje v kritičnih letnih obdobjih divjadi ni nudilo dovolj naravne

deli. Vsi, ki so imeli priložnost loviti v tem lovišču, so priznavali, da so z lovov odnašali nepozabne spomine.

Po navadi se upravljavci lovišča in tudi lovci - uplenitelji zelo radi pohvalijo in ponašajo s trofejami. V tem sestavku bom to opustil; to naj zgolj bežno povedo priložene fotografije. V prispevku pa želim posebej poudariti, kar sem napisal že na začetku – splošno in širšo društveno korist tega lovišča, ki je bila ob dobrem upravljanju prepoznana na tem širšem lovskogojitvenem prostoru kot rezultat načrtnega, dobrega in skrbnega upravljanja z jelenjadjo. Ker se je jelenjad v GL Pohorje tako dobro »prijela« in se tudi razmnožila, je njen tukajšnji življenjski prostor kmalu postajal premajhen in se je začela razširjati po širšem območju, tudi okrog meja GL Pohorje.

Ker je jelenjad našla povsod tam dobre življenjske razmere, se je tudi ustalila in se uspešno razmnoževala. V petdesetih letih je bila na omenjenem območju zabeležena kot stalna divjad. In prav po tej zaslugi zdaj vse obrobne LD okrog GL Pohorje upravljajo tudi z jelenjadjo in jo imajo zabeleženo v lovskogospodarskih načrtih kot

Seveda pa je za ohranitev takih rezultatov potrebno tudi nadaljnje umno in strokovno upravljanje zdaj in tudi v prihodnje.

Zato moje sogovornike, ki jih osebno upravičeno imenujem »lovske legende« iz GL Pohorje, upravičeno skrbijo nekateri zdajšnji upravljavski pristopi, ki jih pri upravljanju z divjadjo uvaža Zavod za gozdove Republike Slovenije kot odločilni dejavnik pri izvajanju načrtov odstrela je-

lenjadi. Pri tem moji sogovorniki mislijo predvsem na spremembo določil za odstrel dve- in petletnih jelenov z obojestransko krono. Menijo, da se s tem ukrepom povzroča jelenjadi velika škoda in predlagajo, da bi kazalo o tem problemu odpreti strokovno razpravo. S to mislijo bom tudi končal sestavek, ker je to že tema za drugi strokoven članek.

Branko Vasa

(Ne)sprevideno iz Prirodoslovnega muzeja Slovenije

NENAVADNI ILOVIČNI ČMRLJ

Dr. Andrej Gogala
Kustodiat za nevretenčarje

Čmrlji so sorodniki medonosnih čebel in ravno tako živijo v družinah z matico in delavkami, ki pa jih je manj. Družine so enoletne in po vzgoji nove spolne generacije ter poginu matice propadejo. Ker razvoj družin poteka od zgodnje pomladi do poletja, morajo biti vse obdobje prisotne cvetoče rastline. Zato jih zelo prizadene izginjanje travnikov z raznovrstnim cvetjem.

Ilovični čmrlji (*Bombus argillaceus*) so posebni po tem, da se njihova matica razlikuje od delavk tudi po barvi, ne le po večji velikosti. Delavke in samci imajo rumeno progno na prvem zadkovem členu in belo konico zadka, zadek matic pa je povsem črn. Vrsto je učenemu svetu predstavil eden prvih raziskovalcev našega živalstva **Joannes Antonius Scopoli** (1723–1788) po primerkih iz naših krajev. Na Krasu je bila ta vrsta vedno med najpogostejšimi čmrlji. Drugod v državi je redkejša, saj je toploljubna sredozemska vrsta. V letu 2016 so ilovični čmrlji skoraj povsod izginili. Sam sem na Krasu in pri izviru Krke videl le dve matici, obe pa sta imeli belo konico zadka, kar je značilnost delavk. Tudi po velikosti sta bili manjši od značilne matice s črnim zadkom, ki lahko meri več kot 2 cm. Manjša velikost je najverjetneje posledica pomanjkanja hrane poleti, ko čmrlji redijo nov rod spolnih osebkov. Pomanjkanje hrane zaradi neugodnih vremenskih razmer ali spreminjanja okolja, ki ga povzroča človek, je med najpomembnejšimi vzroki za izginjanje divjih čebel in ponekod že zavzema katastrofalne razsežnosti.

Matica ilovičnega čmrlja (*Bombus argillaceus*) z belo konico zadka, najdena v letu 2016 pri izviru reke Krke na Dolenjskem. V minulem letu so ti čmrlji v Sloveniji skoraj izginili, najdene matice pa so bile slabše razvite. Primerek je shranjen v zbirki Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Foto: Andrej Gogala

Moji sogovorniki, upokojeni lovski čuvaji in revirni vodje v GL Pohorje, »lovske legende« (od leve proti desni): Gabrijel Strehar, Vinko Dovnik in Ludvik Brenc.

hrane, je bilo potrebno dopolnilno krmiljenje. Tedaj so lovski čuvaji ob pomoči gozdarjev, zlasti ob prehodnih sezonskih obdobjih in še posebno v zimskem času, samo v revirje Smolnik, Močnik in Lokanjo položili 330.000 kg različne krme za divjad, ki so jo sestavljali: koruza, detelja, kostanj, hrastov žir in obogatena silaža iz jabolčnih tropin. Skoraj toliko dopolnilne hrane so položili tudi v druge lovske revirje.

Prav zato se je lahko uprava GL Pohorje pohvalila, da so na lov k njim zelo radi prihajali številni pomembni lovski gostje iz domovine in tujine; iz vrst politike, gospodarstva, diplomacije ali društvene dejavnosti. Številni med njimi so tam tudi uplenili divjad z vrhunskimi trofejimi

stalno divjad. To še posebno velja za lovske družine (LD): Šmartno na Pohorju, Fram, Hoče, Ruše, Lovrenc na Pohorju, Ribnica, Mislinja, Zreče in Slov. Bistrica. V nekaterih njihovih bližnjih LD pa se pojavlja še kot »prehodna divjad«.

Še živeči lovski čuvaji iz Gojitvenega lovišča Pohorje, **Vinko Dovnik**, **Gabrijel Strehar** in **Ludvik Brenc**, s katerimi sem snoval ta zapis, menijo, da je največja in odločilna zasluga za zdajšnjo številčnost jelenjadi na Pohorskem masivu prav »tedanje umno in strokovno gospodarjenje s pohorskim jelenom na tem predelu Pohorja«. Te koristi so za lovstvo na Pohorju tako razsežne, da se tudi v praksi kažejo kot pametna in dolgoročna naložba.

Objavljanje zapisov o jubilejih in osmrtnicah

Ker na uredništvo prihaja veliko več prispevkov za rubriki *V Spomin* in *Jubilanti*, kot je na voljo prostora zanju, je Uredniški odbor glasila *Lovce* oz. Založništva LZS razpravljajal o tej problematiki in tudi nadalje potrdil dosedanje pogoje objavljanja tovrstnih zapisov. Vsa vodstva lovskih družin in območnih lovskih zvez zato **prosimo, naj navodila dosledno upoštevajo.**

Pri dosedanjem objavljanju se je predvsem izkazalo, da zapise pošiljate *prepozno*, da so *preobširni*, da jih *ne pripravite v zahtevani elektronski obliki* in da velikokrat ne poskrbite, da bi prispeli **tudi uradno** (po pošti še z žigom LD /ZLD in podpisom odgovorne osebe, saj gre vendar za osebne podatke), zato jih je velikokrat treba zavračati ali skrajševati. Mnogokrat zadolženi pisci tudi ne navedejo zahtevanih konkretnih podatkov o opravljanju ključnih funkcij, ki jih zahtevamo. Da bi se izognili nejasnostim v prihodnje, ponovno objavljamo pogoje/navodila, pod katerimi bo uredništvo objavljalo zapise tudi nadalje, opozorila pa večkrat med letom objavimo tudi v *Lovcu*.

Jubileje (daljše zapise) o zaslužnih članov objavljamo le za **70-, 75-, 80-, 85-, 90-letnice** itn. Ne sprejemamo pa zapisov ob 60-letnicah ali nižje. V vsakem zapisu, ki pa ne sme biti obsežnejši od 2000 znakov (t.j. največ 32 razprtih vrstic), morajo biti poleg drugega **obvezno** navedeni tudi naslednji podatki: **najpomembnejše funkcije in mejni letnici za vsako od njih.** Pogoj za objavo je izkazano vsaj šestletno jubilarstvo delovanje kot člana UO oz. IO LD, predsednika NO ali DR, članstvo v organih LZS ali ZLD, LUO, OZUL itn. (v posamezni funkciji ali skupno). **Vsi podatki morajo biti obvezno usklajeni s podatki v LIS – Lisjak (zavilke članstvo).** Če je jubilar (velja tudi za umrle) pooblaščen lovski čuvaj, pa ima pogoje za daljšo objavo, če LD izkaže vsaj **desetletno opravljanje lovsko-čuvajske službe** (zato v tem primeru navedite mejni letnici!)

Fotografijo jubilanta (doprnsko) objavimo ob zapisu, če je pisec zapisa, poleg drugih zahtevanih pogojev v zapisu, izkazal tudi, da je član lovske organizacije vsaj 30 let. Le izjemoma je uredništvo upravičeno objaviti tudi fotografijo drugih članov, ki so s svojim delom zaslužni za lovstvo v širšem pomenu besede (npr. aktivno večletno delovanje v vodilnih organih LZS, ZLD oziroma če so za svoje zasluge prejeli od LZS red za lovske zasluge II. stopnje ali od KZS red za kinološke zasluge II. stopnje.

Mesečno objavljamo kratke čestitke v rubriki **V tem mesecu praznujejo svoj življenjski jubilej** vseh lovcev, ki so starejši od 69 let in ki tisti mesec praznujejo okrogel jubilej (70-, 75-, 80-, 90-, 95- ali 100-letnico). Podatke povzamemo iz baze LISJAK.

Opozarjamo, da je **končni rok za oddajo zapisa v uredništvo** najpoznejše **pet mesecev** od dneva jubileja! Vsak **uradni zapis o jubileju** v Wordovi obliki (ki ga naknadno z uradnim dopisom in žigom pošljete z navadno pošto) pošljite na naš elektronski naslov lovce@lovska-zveza.si ali pa priložite še skeniran uradni žigosan in podpisan dopis z zapisom. Zaželeno je tudi navedba **telefonske številke pošiljatelja.**

Osmrtnico za zaslužnega umrlega člana objavimo (s fotografijo ali brez) pod povsem enakimi pogoji, kot veljajo za objavljanje zapisov o jubilarjih. Tudi osmrtnico morate **poleg uradnega dopisa** obvezno dostaviti tudi v **elektronski obliki.** Z vsemi zahtevanimi podatki mora priti na uredništvo **najkasneje pet mesecev po smrti.** Potrebna je obvezna **navedba datuma smrti** (ne pogreba!). Pogoj za objavo doprsne fotografije je, da je bil pokojnik član lovske organizacije najmanj 30 let.

Kratke osmrtnice pa uredništvo objavlja brez posebnih pogojev, vendar **zahtevamo vedno uradno zahtevo/vlogo LD za objavo,** saj gre za objavo osebnih podatkov, ki morajo biti točni in preverjeni. V zahtevi po objavi pošljite naslednje podatke: **ime in priimek umrlega člana, ime LD, datum rojstva in datum smrti** (dan, mesec in leto). Kratke podatke o smrti članov objavljamo sproti, če smo jih prejeli vsaj v osmih mesecih od smrti. Kasneje niste več upravičeni do zahtevka za objavo. **Opozarjamo, da kratkih podatkov o smrti člana ne objavljamo avtomatično iz LIS – Lisjaka!**

POZOR! Iz vsakega daljšega sestavka (največ 2000 znakov ali 32 vrstic) o jubilarju ali umrlem mora biti natančno razvidno, **da so izpolnjeni vsi zahtevani pogoji.** Skupinskih zapisov o več jubilarjih/smrtih hkrati ne objavljamo. V vsakem zapisu je zato obvezno treba navesti tudi **datum rojstva** jubilarja ali umrlega (pri umrlem pa tudi **datum smrti**, ki je uradni podatek /datum pogreba ni pomemben!). Zahtevamo, da vsak zapis prispe v uredništvo **uradno, z vsemi podatki** (resničnost podatkov o funkcijah preverjamo po Lisjaku, zato jih potrdite z žigom in podpisom odgovorne osebe LD), **prav tako ga pošljite v elektronski obliki (Word).**

Vse dopisnike prosimo, naj natančno upoštevajo ta navodila. Čeprav za **dodatnimi pojasnili nismo dolžni poizvedovati,** nam pripišite **telefonsko številko pošiljatelja/ sestaviljavca zapisa,** na kateri bo dosegljiv v dopoldanskem času. Podatke preverjamo s pomočjo navedb v LIS – Lisjaku, zato je v interesu pošiljatelja, da so vsi podatki vpisani in urejeni. Predvsem pa vas prosimo, da upoštevate **končne roke za oddajo zapisa v uredništvo,** saj ne moremo delati izjem pri objavljanju.

Predolge in s podatki pomanjkljive prispevke bomo zavračali oziroma si pridržujemo pravico do skrajšave predolgega besedila in podatkov po lastni presoji.

Uredništvo Založništva LZS

Člane LD Udenboršt je konec marca pretresla novica, da je dolgoletnemu članu **Francu Grašiču** 27. 3. 2017 prenehalo biti plemenito srce. Na žalni seji se je vodstvo

LD poklonilo pokojnemu lovskega tovarišu.

Na dan pogreba se je na pokopališču v Dupljah (Občina Naklo) poleg sorodnikov, sodelavcev, znancev in sosedov zbrala množica lovskih tovarišev z lovsкими prapori, ki so pokojnega pospremili na njegovo zadnjo pot.

Franc se je rodil 14. 7. 1940 v Dupljah – kot je pogosto dejal, najlepši vasi na svetu. Na robu Udenboršta so mu tekle prve ure življenja. Z naravo se je seznanil že v mladih letih, ko je z očetom, tudi lovcem, spoznaval lepoto njiv in travnikov na Koncih in bogastvo ter skrivnosti gozdov v okolici doma. Z očetom je začel hoditi na skupne love, zato ni naključje, da se je že zgodaj včlanil v območno Lovsko družino Udenboršt, ki ji je ostal zvest do konca življenja.

V tovarni Iskra je našel bogato področje strokovnega in poslovnega dela, ki ga je, kot nosilec odgovornih dolžnosti, delovno izkoristil v popolnosti. Delavcem je znal vedno odgovoriti na postavljena vprašanja. Z delavnostjo, znanjem in razumevanjem je znal razreševati tudi najtežje naloge.

LD je zapustil član in funkcionar, ki ji je posvetil veliko svojega prostega časa, opravljal je vrsto odgovornih nalog. V več mandatih je bil član UO LD, član različnih komisij, vodja revirja. Tajnik LD je bil od 1977 do 1983, nato starešina od 1983 do 1987 in ponovno spet od 1998 do 2000. Vedno si je prizadeval za pravilno javno podobo lovca, bil mnogim mladim lovcem mentor in kot izkušen lovec – kinolog drugim lovcem dajal nasvete pri vzreji in šolanju lovskih psov, ki jih je tudi sam vedno vodil.

Franc je imel izjemen posluš za naravo; dobropar je poznal vsako stezico v lovišču, imel mnogo izkušenj, tudi takih, ki jih je nosil v sebi in jih doživljal kot svoj osebni svet. Naloge je znal uresničevati zavzeto in si je neprestano prizadeval za dobre odnose med lovci in drugimi uporabniki prostora. Dolga leta je otrokom iz osnovne šole hodil pripravovedat o delu lovcev

in jih navduševal za skrb za naravo. Vskogar, ki ga je povprašal za nasvet, je znal razbremeniti vsakodnevnih skrbi, zato vemo, da ga bomo še dolgo pogrešali.

Za prizadevno delo v lovski organizaciji je Franc Grašič prejel plaketo LD Udenboršt, LZS pa ga je odlikovala z znakom za lovske zasluge in redom za lovske zasluge III. stopnje. Prejel je tudi jubilejni znak za 50 let članstva v lovski organizaciji. Zaradi dobrega sodelovanja z lovci LD Jelen - Čavle, s katerimi je kot predsednik LD Udenboršt podpisal listino o pobratenju, je prejel tudi lovsko odlikovanje red II. in I. stopnje Lovske zveze Hrvaške. Kot dober lovski kinolog je bil tudi prejemnik srebrnega znaka KZS in zlatega znaka LKD Gorenjske.

S Francovim odhodom smo izgubili dobrega lovskega tovariša in izjemnega prijatelja, njegova družina pa ljubečega moža in očeta. Lovski rogi so na njegovi zadnji poti na dupeljskem pokopališču naznanili njegovo zadnjo brakado in zelene vejice izza lovskih klobukov so prekrile njegov grob. Želimo mu miren spanec v večnih loviščih!

LD Udenboršt – V. T.

Pomlad se je komaj dobro prebudila in se razcvetela, ko nas je dosegla vest, da je 16. 4. 2017, na velikonočno nedeljo, za vedno zaspal **Pavel Jožef Oven,** naš dolgoletni lovski tovariš in član LD Banja Loka - Kostel. Od Pavla smo se poslovili na pokopališču v Podcerkvi.

Pavel se je rodil 20. 9. 1935 v Robu. Kot otrok je bil priča vsej silovitosti in krutosti vojne in se s svojo družino večkrat selil iz kraja v kraj. Šele ko je oče kupil hišo ob grajskem obzidju v Ribnici, je našel svoj pravi dom in prijatelje, tisti dobro znani mir pa je našel v naravi.

Že v rani mladosti ga je s svojo lepoto pritegnila narava. Leta 1952 se je včlanil v lovsko organizacijo, že naslednje leto opravil lovski izpit in postal lovec in pravem pomenu besede. S svojim zgledom je skrbel za lovsko pravičen lov, ki ohranja in zagotavlja ravnovesje v naravi. Čeprav

Iz lovskih vrst so za vedno odšli tudi:

Franc Kobal, LD Col, * 19. 9. 1929, † 25. 4. 2017.	Leopold Kobilica, LD Bojansko, Štore, * 13. 11. 1925, † 5. 4. 2017.
Bernard Kunej, LD Oplotnica, * 11. 8. 1929, † 28. 3. 2017.	Karel Robič, LD Bohor, Planina, * 19. 10. 1948, † 22. 4. 2017.
Viktor Debelak, LD Gorenja vas, * 25. 3. 1926, † 6. 5. 2017.	Slavko Tepeš, LD Rogatec, * 16. 11. 1965, † 3. 5. 2017.
Jože Tomlje, LD Toplice, * 8. 12. 1921, † 6. 5. 2017.	Alojz Mogu, LD Braslovče, * 14. 5. 1938, † 8. 5. 2017.
Avguštin Žižek, LD Tomaž, * 25. 8. 1940, † 19. 2. 2017.	Martin Maček, LD Rečica pri Laškem, * 10. 9. 1943, † 21. 5. 2017.
Franc Matjašič, LD Tomaž, * 3. 12. 1966, † 9. 4. 2017.	Anton Podlesnik, LD Sentvid pri Stični, * 14. 8. 1935, † 18. 5. 2017.
Zoran Tončič, LD Idrinja, * 20. 9. 1958, † 27. 4. 2017.	Rudi Pipa, LD Otočec, * 1. 4. 1932, † 15. 5. 2017.
Stanislav Bahor, LD Dragatuš, * 26. 4. 1949, † 15. 5. 2017.	Dušan Gril, LD Kočevje, * 13. 12. 1942, † 28. 5. 2017.
Igor Grošel, LD Osilnica, * 10. 9. 1941, † 13. 5. 2017.	Anton Prijanovič, LD Adlešiči, * 16. 4. 1959, † 15. 5. 2017.

Umrlim časten spomin!

Naslikal: M. Sama

tedaj še ni bilo zapisanega lovskega etičnega kodeksa, mu lovska etika ni bila tuja. Bil je eden tistih, ki je na lovu vedno poskrbel, da je ustrelil šele, ko so bili izpolnjeni vsi pogoji za lovsko pravičen strel. Bil je tudi pravi lovski tovariš, pošten do sebe, svojih lovskih tovarišev in divjadi. Veselil se je vsakega uspešnega lova, tudi če sam ni bil med uplenitelji in se je Diana nasmehnila le njegovim lovskim tovarišem. Ljubezen do narave, divjadi in lova je prenašal na lovske pripravnike, tovariše, na svojo družino in svoji hčerki.

Lov, lovski tovariši in lovska družina so mu vedno veliko pomenili, o čemer pričajo številne funkcije, ki jih je opravljal. Bil je član disciplinske komisije (1979 do 1980, 1991 do 1994), predsednik nadzornega odbora (1981 do 1982), namestnik predsednika disciplinske komisije (1983 do 1984), član upravnega odbora (1987 do 1990) in predsednik komisije za izobraževane, priznanja, lovsko kulturo in etiko (1987 do 1990). Med letoma 1985 in 1986 je kot starešina vodil lovsko družino z vso strokovno, a prijazno avtoriteto, organizacijsko spretnostjo ter predvsem z veliko osebno zavzetostjo v prid LD in za vsakega člana posebej. Med svojimi tovariši je vselej širil dobro voljo ter skrbel za tovariške odnose.

Za svoje požrtvovalno delo v lovsstvu je prejel znak LZS za lovske zasluge in zlati znak za lovske zasluge, prejel pa je tudi jubilejni znak za 60 let članstva v lovski organizaciji.

Z aktivnim sodelovanjem in delom

v LD je je prenehal šele, ko mu je to preprečila bolezen. A tudi ta ni ugasnila ljubezni do narave in divjadi, saj je, čeprav se lovskih aktivnosti ni mogel več udeleževati, v večernih urah rad posedal na klopi pred hišo in poslušal bokanje srnjaka in jelenji ruk ter obujal spomine na trenutke, ki jih je preživel v kočevskih gozdovih.

Člani LD Banja Loka - Kostel smo mu hvaležni za vse, kar je storil za nas in našo družino. V naših srcih bo večno živel v lepem spominu.

LD Banja Loka - Kostel – M. K.

Državna tekma goničev in tretja CACT brak-jazbečarjev in goničev v delu na divjega prašiča v obori

Dvaindvajsetega oktobra 2016 je VK za goniče skupaj z LKD Idrija in LD Porezen - Cerklje organizirala **Državno uporabnostno preizkušnjo (tekmo) goničev** v Cerklju. Preizkušnja je potekala v lovišču LD Porezen - Cerklje. Vodja tekmovanja je bil **Dušan Hvala** iz LKD Idrija, člani pripravljalnega odbora pa še **Simon Rudolf** iz LD Porezen, **Slavko Žlebnik** in **Jožef Verčko** iz VK za goniče. Preizkušnje se je udeležilo 23 goničev različnih pasem, od katerih je preizkušnjo uspešno opravilo deset psov in vodnikov. Dosegli so naslednje rezultate: prvo mesto sta zasedla vodnik **Marko Urigelj** z istrsko kratkodlako goničko **Dunjo Gradaško** (158 točk, III. n. r.); drugo **Vlado Razstresen** s posavskim goničem **Orkanom** (150 točk, III. n. r.); tretje **Marjan Razstresen** s posavsko goničko **Almo** (147 točk, III. n. r.). Ekipno je prvo mesto s 431 točkami dosegla ekipa iz **LKD Bela krajina** v sestavi: Marko Urigelj, Zoran Čemas in Anton Vukšinič. Drugo mesto z 297 točkami je zasedla ekipa **LKD Gorenjske** v sestavi: Vlado Razstresen, Marjan Razstresen in Jože Ržek, tretje pa z 285 točkami ekipa **LKD Idrije** v sestavi: Matjaž Tušar, Andrej Klavžar in Andrej Bončina. Vsi tekmovalci so dobili nagrade, najboljši (že omenjeni posamezniki) pa tudi pokale. Organizatorji so preizkušnjo dobro organizirali in izvedli.

Lani ni bila organizirana državna uporabnostna preizkušnja za brak-jazbečarje in goničev v delu na divjega prašiča v obori. V Sloveniji za organizacijo takšnih uporabnostnih preizkušenj ni ustreznih razmer, če pa smo jih želeli organizirati v tujini, so se porajale nejasnosti: ali je slovenske preizkušnje državnega značaja mogoče organizirati v drugi državi in če se za takšno preizkušnjo lahko podeli CACT države organizatorke. Vsi pomisleki so bili pisno predstavljeni Mednarodni kinološki zvezi (FCI), od koder je Kinološka zveza Slovenije proti koncu minulega leta dobila odgovor. Navedli so, da je takšne preizkušnje mogoče organizirati tudi v drugi državi, vendar ob pogojih:

- da se uporablja določila pravilnika za delo na divjega prašiča v obori tiste države, na območju katere se opravlja preizkušnja,
- da je treba pridobiti soglasje kinološke zveze države, v kateri naj bi preizkušnjo organizirali,
- da na uporabnostni preizkušnji sodeluje tudi kinološki sodnik države, v kateri se preizkušnje organizira,
- da je treba kinološki zvezi plačati ustrezno pristojbino,
- da je treba pri organizaciji upoštevati pravni red države, kjer se prireditve opravlja (preizkušnjo je treba ustrezno prijaviti državnim organom) in
- da se podeli naziv CACT organizatorke kinološke prireditve (CACT Slovenije).

Uporabnostne preizkušnje brak-jazbečarjev in goničev za delo na divjega prašiča v obori ni prijavila nobena od vzrejnih komisij. **Tomaž Burazer** je na delnem zboru sodnikov za 6. FCI skupino 18. 2. 2017 dal pobudo in se zavezal, da bi **LKD Bela krajina** skupaj z **VK za brak-jazbečarje** in **VK**

Foto: J. Verčko

Vsi tekmovalci na Državni tekmi za goniče v Cerklju

Foto: J. Verčko

Najuspešnejše ekipe tekmovalcev z goniči (od leve): ekipa LKD Gorenjska (drugo mesto); LKD Bela krajina (prvo mesto) in LKD Idrija (tretje mesto).

Foto: J. Verčko

Tretja Državna tekma brak-jazbečarjev in goničev v obori (od leve): predsednik VK za goniče Slavko Žlebnik, vodja preizkušnje Tomaž Burazer, kinološki sodnik Dalibor Pešutić (Hrvaška) in predsednik VK za brak-jazbečarje Janez Nahtigal

za goniče organizirala **Državno uporabnostno preizkušnjo brak-jazbečarjev in Državno uporabnostno preizkušnjo goničev** v delu na divjega prašiča v obori na Hrvaškem. Njegov predlog je bil sprejet, sodniki pa so tudi potrdili, da bo vodja prireditve Tomaž Burazer.

LKD Bela krajina je državno preizkušnjo, ki je bila načrtovana za 14. 5. 2017, ustrezno prijavila Kinološki zvezi Slovenije, se dogovorila s **Tomico Delimarićem**, lastnikom obore v kraju Selca Žumberačka na Hrvaškem, in predhodno pridobila vsa potrebna soglasja za izvedbo državne uporabnostne preizkušnje na Hrvaškem. VK za brak-jazbečarje in VK za goniče sta pripravili in izdali tudi katalog ter zagotovili nagrade za udeležence. Organizatorji so na preizkušnjo povabili izkušenega mednarodnega kinološkega sodnika **Daliborja Pešutića** iz Hrvaške ter mednarodna kinološka sodnika **Slavka Žlebnika** in **Janeza Nahtigala** iz Slovenije. KZS je za delegata na preizkušnji določila **Jožefa Verčka**.

Na uporabnostno preizkušnjo se je prijavilo sedemnajst vodnikov brak-jazbečarjev in šestnajst vodnikov goničev. En vodnik brak-jazbečarja in vodnik goniča sta dan pred preizkušnjo opravičila svoj izostanek (iz opravičljivih razlogov).

V nedeljo, 14. 5. 2017, ob 8. uri so se udeleženci zbrali pred oboro v kraju Selca Žumberačka. Sodniki in organizator so imeli pred odprtjem preizkušnje kratek sestanek. Dogovorili so se, da bo sodnik Dalibor Pešutić ocenjeval vse pse na preizkušnji skupaj s sodnikoma Slavkom Žlebnikom, ki bo ocenjeval goniče, in Janezom Nahtigalom, ki bo ocenjeval brak-jazbečarje. Sledilo je krajše odprtje, ki ga je vodil vodja prireditve Tomaž Burazer. Pozdravil je vse zbrane, predstavil potek tekmovanja, kinološke sodnike in delegata KZS ter tekmovalcem zaželel uspeh na preizkušnji in prijetno druženje. Za njim je v imenu VK za goniče spregovoril Slavko Žlebnik, za njim pa v imenu VK za brak-jazbečarje še Janez Nahtigal. Sodnik Dalibor

Pešutić je natančno predstavil pravilnik in način ocenjevanja. Poskrbeli so za žreb in razglasili, da se preizkušnje udeležuje šestnajst vodnikov brak-jazbečarjev in petnajst vodnikov goničev. Nato je delegat KZS Jožef Verčko uradno odprl preizkušnjo.

Na travniku pod objektom obore so pse preizkusili v strelomirnosti, nato pa začeli s preizkušanjem psov v obori, v kateri je bila okrog 90 kg težka divja svinja. Vodniki so bili za preizkušnjo

v obori razdeljeni v skupine po osem. S preizkušnjo so začeli vodniki goničev in za njimi vodniki brak-jazbečarjev. Preizkušanje je potekalo hitro, brez zapletov in pripomb. Sodniki so ocenjevali korektno, vsakemu vodniku psa so takoj po preizkušnji obrazložili in povedali oceno za vsako disciplino posebej.

Pri goničih je preizkušnjo uspešno opravil (prvo mesto) vodnik **Arsen Volf** z resastim istrskim goničem **Biserom**, ki je zbral 179

Foto: J. Verčko

Vodniki goničev na tretjem Državnem tekmovanju goničev in brak-jazbečarjev v delu na divjega prašiča

Foto: S. Žlebnik

Od leve: Slavko Žlebnik, Vili Pečaver z brak-jazbečarjem Denom (drugo mesto), Jožef Verčko, Tomaž Burazer, Janez Nahtigal, Peter Kuzma z brak-jazbečarjem Cerom Olinjskim (prvo mesto), Dalibor Pešutić in Miroslav Hudak z brak-jazbečarjem Murijem (tretje mesto)

Foto: S. Žlebnik

Od leve: Slavko Žlebnik, Brane Gajić z brandl brakom Cezarjem (drugo mesto), Jožef Verčko, Tomaž Burazer, Janez Nahtigal, Arsen Volf z resastim istrskim goničem Biserom (prvo mesto) in Dalibor Pešutić

točk, I. n. r., za kar mu je bil podeljen naziv CACT; drugo mesto je osvojil **Brane Gajić** z brandl brakom **Cezarjem**, ki je zbral 165 točk, II. n. r.

Pri brak-jazbečarjih so preizkušnjo uspešno opravili: **Peter Kuzma** s psom **Cerom Olimskim** (I. mesto), ki je dosegel 172 točk, I. n. r., in mu je bil podeljen naziv CACT; drugi je bil **Vili Pečaver** z **Denom** (154 točk in II. n. r.); tretje mesto je dosegel **Miroslav Hudak** z **Murijem** (163 točk in II. n. r.); četrti je bil **David Gazvoda** s **Cipom vom Natrunwaldom** (155 točk in II. n. r.); in peti **Mirko Flajnik** z **Raulom** (152 točk in II. n. r.).

Pri goncih preizkušnje ni uspešno opravilo kar trinajst gonivcev, pri brak-jazbečarjih pa enajst psov. Psi preizkušnje niso opravili, ker nekaj psov v obori ni uspelo izslediti divje svinje, nekaj psov pa je bilo premalo vztrajnih pri njenem zadrževanju na mestu in oblaževanju, ko so jo naposled našli, ali so se celo izogibali srečanja z divjim prašičem.

Sodnik Dalibor Pešutić je povedal, da pogosto ocenjuje kot psov na podobnih preizkušnjah na Hrvaškem. Rezultati večine preizkušenj psov v obori so statistično gledano skoraj enaki, kar pomeni, da od 35 psov preizkušnjo uspešno opravi le sedem ali osem psov oziroma okrog 21 % preizkušenih psov.

Po tekmovanju je organizator uradno razglasil rezultate, podelil diplome, praktične nagrade in v prvih trem uvrščenim tudi pokale.

Vodniki so bili zadovoljni z organizacijo preizkušnje in so izrazili željo, da bi takšne preizkušnje organizirali še naprej ter bi morda postale tradicionalne.

Jožef Verčko

Specialna evropska razstava brak-jazbečarjev v Avstriji

Avstrijski klub za brak-jazbečarje je v soboto, 27. 5. 2017, organiziral specialno evropsko razstavo brak-jazbečarjev blizu Radstadta na južnem Tirolskem. Prireditve je bila pri gostišču Innviertlerhof nad Radstatom.

Večina sodelujočih se je zbrala že v petek zvečer in priredili so jim svečano večerjo z živo glasbo.

Žal pa, kot že tolikokrat, smo se Slovenci zaradi pomanjkanja finančnih sredstev Vzrejne

Foto: M. Ilič

Na specialni razstavi brak-jazbečarjev v Avstriji sta slovenske vzreditelje te pasme zastopala vodnika David Gazvoda s psičko in psom ter Miha Juršič s psičko. Za njima stojita predsednik VK KZS za to pasmo Janez Nahtigal in Josef Aberger, priznani avstrijski vzrednik te pasme.

komisije za brak-jazbečarje pri KZS odločili, da bomo odpotovali na dan prireditve v lastni režiji. Slovenske barve smo zastopali **David Gazvoda** s psičko **Ajko Savinjsko** in psom **Capom vom Natrunwaldom**, **Miha Juršič** s psičko **Čedo od Gazvode** in jaz kot predsednik VK KZS za brak-jazbečarje.

Prireditve se je začela ob 9. uri z nastopom lovskih rogistov, nato je sledil krajši pozdravni govor enega od članov Avstrijskega kluba za brak-jazbečarje. Žal se zaradi boleznih prireditve ni udeležil tudi predsednik avstrijskega kluba **Erwin Weiss**, ki ima veliko zaslug za obuditev sodelovanja v okviru združenja slovenskih vodnikov te pasme in VK za brak-jazbečarje.

Na razstavo se je prijavilo 84 vodnikov s svojimi štirinožnimi prijatelji, ki so se pomerili v šestih razstavnih razredih. Največ prijavljenih je bilo iz Avstrije in Nemčije, nato pa še drugi: Poljaki, Čehi, Italijani, Švicarji in Slovenci. Vsi sodniki so bili iz Avstrije in so svoje delo opravljali v štirih ocenjevalnih krogih.

David Gazvoda je s psičko Ajko Savinjsko tekmoval v razredu mladih in je dosegel peto mesto, s psom Capom vom Natrunwaldom pa je zaradi očitnih neobjektivnosti izpadel v izločilnem krogu, kajti treba je zapisati, da so avstrijski sodniki nekoliko navijali za svoje vodnike in pse. Miha Juršič je s psičko Čedo od Gazvode v konkurenci sedemnajstih razstavljenih psičk zasedel v razredu odprto odlično drugo mesto.

Specialna razstava je bila organizirana v čudovitem okolju, v lepem sončnem vremenu in je potekala nemoteno, tako da so bili končni zmagovalci po posamez-

nih razredih in spolu razglašeni nekaj po 15. uri v restavraciji gostišča. Organizatorji so za vse sodelujoče izdelali lepo leseno maketo brak-jazbečarja in z napisom ter datumom razstave, zmagovalci pa so prejeli njeno povečano različico.

V razpravi z drugimi predsedniki Evropskega združenja držav, ki vzrejajo brak-jazbečarje, je bilo zaznati, da se kakovost psov pri tej pasmi nekoliko zmanjšuje, kar je bilo razvidno tudi na razstavi, saj kakšnih izjemno kakovostnih predstavnikov te pasme ni bilo mogoče opaziti.

Vzrejna komisija KZS za brak-jazbečarje bo z letošnjim letom strogo in dosledno uveljavljala merila iz vzrejnega pravilnika za brak-jazbečarje in bo, zaradi izboljšanja kakovosti te, tudi pri nas zelo uporabne pasme lovskih psov, v nadaljnji razplod spustila samo še pse in psice z najmanj prav dobro telesno oceno.

Janez Nahtigal, VK za brak-jazbečarje pri KZS

PZP Beltinci 2017

Zveza lovskih kinologov (ZLK) Pomurja je 15. 4. 2017 organizirala *pomladansko vzrejno preizkušnjo za vse pasme ptičarjev* (PZP) v lovišču LPN Fazan - Beltinci. Ob 8. uri smo se pred upravo lovišča zbrali vodniki psov, kinološki sodniki in lovski pripravniki. Preizkušnje se je udeležilo trinajst vodnikov s petimi nemškimi žimavci, sedmimi nemškimi kratkodlakimi ptičarji in eno madžarsko kratkodlakovo vižlo. Vodnica z irskim setrom je opravljala specialno preizkušnjo za angleške ptičarje (PPA). Po

pozdravnem govoru, ki ga je imel predsednik ZLK Pomurja in tudi vodja prireditve **Ivan Gregorn**, ter navodilnih sodnikov smo se odpravili v lovišče. Na preizkušnji sva delo psov ocenjevala **Dragan Zemljčič** in **Sašo Ferencič**. Pri vodenju skupin na terenu in pravi lovišča za preizkušnjo sta pomagala revirna lovca **Stanko Antolin** in **Stanko Hozjan**.

Na dan prireditve niso bile ugodne vremenske razmere. Po več tednov trajajoči suši je ponoči padlo precej dežja, tako da se je na rastlinju nabrala izdatna rosa, ki je ob skoraj brezvetrnem vremenu precej oteževala delo psov. V takšnih razmerah se fazan ali jerebica najraje zadržujeta na suhih mestih zunaj visokega rastlinja, kjer ni prave priložnosti za trdno stoje psa, saj praviloma ne »držita trdno«. Tudi zajec se v rosi nerad dvigne z loža. Divjad, ki se zadržuje v rastlinju z obilo rose, ob pomanjkanju vetra odaja zelo malo daha in je za pasji nos težko zaznaven. Tudi sicer je številčnost poljskega zajca v lovišču v zadnjem obdobju nekoliko slabša, kot je bila pred nekaj leti. Ocenjujemo, da so poglavitni razlogi za zmanjšanje številčnosti zajca daljša deževna obdobja spomladi in v začetku poletja ter povečanje številčnosti lisic v prejšnjih letih. Tako smo imeli med celotnim potekom preizkušnje kar precej težav z iskanjem pravih priložnosti za stoje psov na malo divjad. Zelo smo se morali potruditi, da smo dvignili nekaj zajcev za preizkus nemških žimavcev na zajčji sledi. Ob pomanjkanju divjadi na preizkušnji je sodnikom tudi težje ocenjevati delo psa. Vsi psi so dobili priložnost, da so pokazali zasnove v vsaj dveh iskanjih.

Vsi privedeni psi so pokazali dobre lovske zasnove. Menim, da bodo ob nadaljevanju šolanja tudi uspešno opravili JZP in postali uporabni psi za delo v lovišču. Na preizkušnji je bilo kar nekaj večjih vodnikov; samo dobro voden pes lahko pokaže vse svoje dobre naravne zasnove. Pri nekaterih mlajših psih je bilo opaziti nekoliko manj motivacije za iskanje, kar pa je zagotovo povezano z zrelostjo oziroma izkušnjami. Iz vzreje nemških žimavcev (Psarna Murskočrnska) in vzreje nemških kratkodlakih ptičarjev (Psarna Lutverska) so bili privedeni po štirje psi iz lanskilh legel, ki so pokazali dobre lovske zasnove in dokazujejo, da se v Pomurju nadaljuje tradicija kakovostne vzreje obeh pasem. Tudi oba znana vzreditelja **Štefan**

Hoheger in **Vlado Vesel** sta z vodenjem psov iz lastne vzreje slednje potrdila z visokimi doseženimi točkami.

Priložnost, da bi pokazal vrhunsko delo, je odlično izkoristil nemški kratkodlaki ptičar **Bach Uršulanski** z vodnikom **Štefanom Tivadarjem**. V prvem iskanju se je na kratko postavil in natezal za fazanom, ki se je odmikal. V iskanju je našel parček jerebic. Zaradi rose se jerebici nista pritajili v rastlinju, ampak sta se pomikali ob robovih njiv s pšenico. Pes je jerebicama sledil okrog 300 m z elegantnim na-

tezanjem. Za prepričljivo delo in odlične stik s pomikajočima se jerebicama je prejel oceno 12 za nos. Irski seter z vodnico ni opravil preizkušnje za angleške ptičarje. Iskanje psa je bilo za to pasmo neznačilno, skrajno nemotivirano, ob naključnem stiku z divjadjo pa je ni nakazal s stojo. Ob vprašljivih zasnovah, ki jih je pokazal, je žal tudi v nelovskih rokah in zato premalo v lovišču. Po končani preizkušnji smo razglasili rezultate pred upravno stavbo LPN Fazan v Beltincih.

Dragan Zemljič, dr. vet. med., kinološki sodnik

Predvidena legla lovskih psov

Nemški lovski terier (SLRLT):

O: 5/I, m: 5/II, 17. 6. 2017,
Rok Zajec,
Polšina 4, 1222 Trojane.
O: 5/I, m: 5/II, 24. 6. 2017,
Ljubko Žizmond,
Vogrsko 153a, 5293 Volčja Draga.

Resasti jazbečar (SLRJR):

O: 5/I, m: 5/II, 16. 6. 2017,
Mirko Slemenšek,
Dolnje Brezovo 33, 8283 Blanca.
O: 5/I, m: 4/I, 19. 6. 2017,
Viktor Avguštin,
Zg. Pristava 32,
2323 Ptujška Gora.
O: 5/I, m: 5/I, 19. 6. 2017,
Boštjan Predalič,
Mavsarjeva cesta 22,
1357 Notranje Gorice.

Brandl brak (SLRBrb):

O: 4/I, m: 4/I, 6. 7. 2017,
Ivan Kerle,
Senožeče 63, 6224 Senožeče.

Brak-jazbečar (SLRBj):

O: 5/II, m: 3/II, 7. 7. 2017,
Tilen Lepen,
Sp. Kraj 44, 2391 Prevalje.

Bavarski barvar (SLRBb):

O: 5/I, m: 4/I, 12. 6. 2017,
Jure Škulj,
Dolenji Lazi 41, 1310 Ribnica.

Hannovrski barvar (SLRHb):

O: 5/II, m: 4/I, 17. 6. 2017,
Jože Zajec,
Polšina 4, 1222 Trojane.

Beagle (SLRBig):

O: 5/I, m: 5/I, 29. 6. 2017,
Andrej Puželj,
Lipovščica 14, 1317 Sodražica.

Planinski gonič (SLRGp):

O: 5/I, m: 5/I, 14. 6. 2017,
Srečko Skarlovnik,
Rudarjevo 30,
2393 Črna na Koroškem.

Kratkodlaki istrski gonič (SLRGik):

O: 5/I, m: 3/I, 30. 6. 2017,
Alojzij Marolt,
Mala Slevica 65, 1315 Velike Lašče.

Resasti istrski gonič (SLRGir):

O: 5/II, m: 5/I, 15. 6. 2017,
Darko Pungersič,
psarna Nebeška, Vinji Vrh 8/b,
8220 Šmarješke Toplice.

Nemški kratkodlaki ptičar (SLRNkp):

O: 5/JZP, m: 5/ŠPP, 27. 6. 2017,
Vilko Turk,
Lovrenc na Dravskem polju 66/a,
2324 Lovrenc na Dravskem polju.

Nemški žimavec (SLRNž):

O: 5/JZP, m: 4/JZP, 28. 6. 2017,
Vladimir Masten,
Polenšak 1/a, 2257 Polenšak.

Nemški prepeličar (SLRPr):

O: 5/I, m: 4/I, 12. 6. 2017,
Darko Časar,
Boreča 25, 9203 Gornji Petrovci.

Kinološka zveza Slovenije

VABILO

KZS vas vabi na brezplačen seminar o razstavljanju psov, ki bo v **soboto, 26. avgusta 2017**, z začetkom ob 10. uri v pokriti dvorani KA-Anilor, Brezje pri Grosupljem 30, 1290 Grosuplje.

Na ta enkratni dogodek se lahko prijavite do **21. avgusta 2017** na e-naslovu: sekretarkzs@kinoloska.si.

Vijudno vabljeni!

Mali oglasi

Orožje in lovška optika

Prodajmo ostrorelno puško, prirejeno za lov, kal. .308 Win., s str. daljnogledom Swarovski 2,2-9 x 42, izdelano po naročilu v Avstriji. Odlično ohranjena. Cena 1.550 €. Tel.: 041/524-433.

Prodajmo nov strelni daljnogled Carl Zeiss 4-16 x 50 z osvetljivim križem. Tel.: 041/496-520.

Prodajmo lepo ohranjeno repetirno risanico, izdelek Puškarskega Šteha, kal. .270 Win., z zasučno montažo (obročki Ø = 30 mm). Tel.: 040/512-672.

Prodajmo češko bokarico, kal. 12/7 x 65 R, s strelnim daljnogledom. Tel.: 031/203 243.

Kupim naprožilo za CZ Brno ZH 324. Tel.: 031/742-380, Jože.

Prodajmo nov IR-laser z montažo za nočno optiko. Neviden za divjad in z doletom 400 metrov. Tel.: 041/406-471.

Prodajmo malo uporabljano kombinirano puško Betinsoli, mod. Delta, kal. 20/6,5 x 57 R, s str. daljnogledom Zeiss 3-12 x 50 (zasučna montaža). Tel.: 031/627-099.

Prodajmo dobro ohranjeno triccevko Suhl, kal. 12-12/7 x 65 R, s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42 in češko repetirno risanico, kal. 7 x 64. Tel.: (05) 364-18-24.

Ugodno prodajmo odlično ohranjeno in natančno češko repetirno risanico, mod. CZ 550, kal. .30-06 Spr., s str. daljnogledom Swarovski Habicht Nova (zasučna montaža) in Suhlovo šibrenico – brezpetelinko kal. 12 -12. Obe puški sta brezhibni in vredni nakupa. Tel.: 041/871-703.

Prodajmo vložno cev, kal. .22 Mag. za šibrenico, kal. 16. Tel.: 041/641-327.

Prodajmo kratko risanico – prelamačo (»štuc«) Blaser K 95, kal. .308 Win. v luksuzni izvedbi (osmerokotna cev, les, kak. razred 8, gravirana), s str. daljnogledom Zeiss - Diavari VM 3-9 x 42 T. Puška je brez sledov uporabe. Cena 5.600 € ali 4.600 € brez optike in montažnih delov. Tel.: 040/796-713.

Ugodno prodajmo nerabljena nemška strelna daljnogleda Seeadler 3-9 x 45 in Carl Zeiss 2,5 - 10 x 48 T* ter **lovsko strelivo**, kal. 7 x 65 R (RWS - 1,3 €/kos) in idealke - Brenneke, kal. 16 (samo 0,60 €/kos). Tel.: 031/014-448.

Prodajmo dvogled Kahles 8 x 42, lepo ohranjen (še 20 let v garanciji) (cena 530 €); enostrelno **MK-puško**, kal. .22 LF Ansütz, s str. daljnogledom Luger 4 x 32, kot nova, cena 350 € in **strelni daljnogled** Nickel Supra 3 - 10 x 50, križ 1, odlično ohranjen (cena 350 €). Tel.: 031/800-905.

Prodajmo repetirno risanico Mauser, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom in cevjo Special Böhler & Vetzlar (izdelek Ludvika Borovnika, Borovlje). Cena po dogovoru. Tel.: 051/872-493.

Prodajmo repetirno risanico, kal. 5,6 x 57 IS., s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42 (Suhlova montaža); trap **šibrenico** Marocchi (kal. 12/12); **MK-puško** Voere in nemški **strelni daljnogled**, 4 x 32. Tel.: 041/297-441.

Lovski psi

Prodajmo mladiče, resaste jazbečarje, potomce odličnih, delovnih linij. Mati ima opravljen VUP, l.n.r., oče je šampion SLO. Tel.: 041/362-366, Boštjan Predalič.

Prodajmo mladiče resaste jazbečarje, odličnih staršev. Mogoč takojšen prevzem. Tel.: 051/652-682.

Prodajmo mladiče nemške lovске terierje. Tel.: 041/933-938.

Psarna nemških žimavcev – Mastenova objavlja **predvideno leglo 25. 6. 2017**. Mati JZP - 190 točk, VUP 286 II. n.r. Vladimir Masten, Polenšak 1/A, 2257 Polenšak; tel.: 051/320-261.

Prodajmo mlade resaste jazbečarje, poležene 22. 6. 2017. Mati in oče imata opravljen tudi VUP, l. nagr. razred. Mati je osvojila CACT, oče pa CACIT in CAC. Tel.: 040/228-567, Viktor.

Naslikal: U. Iff

Drugo

Broške, gumbi, prstani iz jelenjega rogovja – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100, in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), **krmilnice in valinice za ptice duplarice** (več vrst), ter **netopirnice**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946

Lovska farma DAMERON Namibija

Organiziram najcenejši lov v Namibiji v mojem spremstvu na lovski farmi Dameron. Pet dni lova, odstrel štirih glav afriške divjadi (kudu, oriks, svinja bradavičarka, stenbok) in neomejen odstrel pavijanov in šakalov za samo 2.530,00 evrov. Odstrel druge divjadi je mogoč po ceniku. Odhod skupine v mojem spremstvu bo v drugi polovici oktobra. Informacije po tel.: 031/636 191. Roman Setnikar

in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Na voljo so mladi fazani in mlade race mlakarice. Tel.: 041/717-464.

Prodajam novo, trenutno eno izmed najboljših in naprednih lovskih kamer. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkciji, 12-MP-fotoapar, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in čvrste zgradbe. Takojsnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajam novo elektronsko ovratnico za šolanje psa. Domet od 250 do 1600 metrov. Ugodno in s triletnim jamstvom. Tel.: 041/353-319.

Prodajam lovski krog, št. 53, delano po naročilu, kot nova. Tel.: 041/524-433.

Prodajam lovski krog, št. 56, malo nošen, skoraj nov. Tel.: 031/759-833.

Prodajam lovski krog, št. 60–62, tel.: 051/262-362.

Prodajam odrasle poljske (divje) zajce iz vzreje. So prilagojeni za izpust ali nadaljnjo vzrejo. Tel.: 040/503-781.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljnjo rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Zbiramo naročila lovskih družin za dobavo sladkorne pese v oktobru. Tel.: 041/773-344, Dušan.

JULIJ						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec
1. So	13:34	1:00	5:15	20:57	3:45	22:26 ☺
2. Ne	14:36	1:27	5:15	20:56	3:46	22:26
3. Po	15:36	1:53	5:16	20:56	3:47	22:25
4. To	16:36	2:22	5:17	20:56	3:47	22:25
5. Sr	17:34	2:52	5:17	20:55	3:48	22:24
6. Če	18:30	3:26	5:18	20:55	3:49	22:24
7. Pe	19:23	4:06	5:19	20:55	3:50	22:23
8. So	20:13	4:50	5:19	20:54	3:51	22:22
9. Ne	20:57	5:39	5:20	20:54	3:53	22:21 ☺
10. Po	21:37	6:33	5:21	20:53	3:54	22:20
11. To	22:13	7:31	5:22	20:52	3:55	22:19
12. Sr	22:46	8:33	5:23	20:52	3:56	22:18
13. Če	23:16	9:36	5:24	20:51	3:57	22:17
14. Pe	23:44	10:42	5:25	20:50	3:59	22:16
15. So	-----	11:49	5:25	20:50	4:00	22:15
16. Ne	0:13	12:57	5:26	20:49	4:01	22:14 ☺
17. Po	0:43	14:08	5:27	20:48	4:03	22:13
18. To	1:15	15:20	5:28	20:47	4:04	22:11
19. Sr	1:52	16:33	5:29	20:46	4:06	22:10
20. Če	2:35	17:44	5:30	20:45	4:07	22:09
21. Pe	3:25	18:51	5:32	20:45	4:09	22:07
22. So	4:25	19:50	5:33	20:44	4:10	22:06
23. Ne	5:31	20:42	5:34	20:43	4:12	22:04 ☺
24. Po	6:43	21:24	5:35	20:41	4:13	22:03
25. To	7:54	22:01	5:36	20:40	4:15	22:01
26. Sr	9:05	22:33	5:37	20:39	4:16	22:00
27. Če	10:14	23:02	5:38	20:38	4:18	21:58
28. Pe	11:20	23:29	5:39	20:37	4:19	21:56
29. So	12:24	23:56	5:41	20:36	4:21	21:55
30. Ne	13:26	-----	5:42	20:34	4:23	21:53 ☺
31. Po	14:26	0:24	5:43	20:33	4:24	21:51

AVGUST						
Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)			
	vzide	zaide	vzide	zaide	začet.	konec
1. To	15:25	0:54	5:44	20:32	4:26	21:50
2. Sr	16:22	1:26	5:45	20:30	4:27	21:48
3. Če	17:16	2:04	5:46	20:29	4:29	21:46
4. Pe	18:08	2:46	5:48	20:28	4:31	21:44
5. So	18:54	3:33	5:49	20:26	4:32	21:42
6. Ne	19:36	4:26	5:50	20:25	4:34	21:41
7. Po	20:14	5:23	5:51	20:23	4:35	21:39 ☺
8. To	20:48	6:25	5:53	20:22	4:37	21:37
9. Sr	21:19	7:28	5:54	20:20	4:39	21:35
10. Če	21:49	8:34	5:55	20:19	4:40	21:33
11. Pe	22:18	9:41	5:56	20:17	4:42	21:31
12. So	22:47	10:49	5:58	20:16	4:44	21:29
13. Ne	23:17	11:58	5:59	20:14	4:45	21:27
14. Po	23:52	13:09	6:00	20:12	4:47	21:25
15. To	-----	14:20	6:01	20:11	4:48	21:23 ☺
16. Sr	0:32	15:29	6:03	20:09	4:50	21:21
17. Če	1:17	16:36	6:04	20:07	4:51	21:19
18. Pe	2:11	17:37	6:05	20:06	4:53	21:17
19. So	3:13	18:31	6:06	20:04	4:55	21:15
20. Ne	4:21	19:17	6:08	20:02	4:56	21:13
21. Po	5:31	19:56	6:09	20:00	4:58	21:11
22. To	6:43	20:30	6:10	19:59	4:59	21:09
23. Sr	7:53	21:01	6:11	19:57	5:01	21:07
24. Če	9:02	21:29	6:13	19:55	5:02	21:05
25. Pe	10:08	21:57	6:14	19:53	5:04	21:03
26. So	11:11	22:25	6:15	19:51	5:05	21:01
27. Ne	12:14	22:54	6:17	19:49	5:07	20:59
28. Po	13:14	23:25	6:18	19:48	5:08	20:57
29. To	14:12	-----	6:19	19:46	5:10	20:55 ☺
30. Sr	15:08	0:01	6:20	19:44	5:11	20:53
31. Če	16:00	0:41	6:22	19:42	5:13	20:51

Ugodno prodajam (po dogovoru) **slavnostni lovski krog** iz gabardena, št. 028, Labod - Novo mesto; **lovski krog**, sešit po meri (gabarden); dolžina hlačnic od pasu 98 cm; širina v pasu 120 cm; **površnik** (zašit po meri) in **brezrokavnik** ter še druge lovske stvari. Tel.: 031/423-512.

Prodajam avto Fiat Pando Van 1.2, 4 x 4, letnik 2011, 59.700 km, bencinski motor, 51 kw, pet prestav, klima, servo volan, pet vrat, centralno zaklepanje z daljincem, električni pomik stekel, majhna poraba goriva, servisiran, lepo ohranjen, cena po dogovoru. Tel.: 041/538-329.

Lovska družina
PREBOLD
prirreja tradicionalno

LOVSKO STRELSKO TEKMOVANJE ZA ČLANE IN VETERANE,

ki bo v nedeljo, 23. 7. 2017, pri lovskem domu na Golavi z začetkom ob 9. uri.

Prijave *tričlanskih ekip iste LD in posameznikov* ter *veteranov* bomo sprejemali do 12. ure na kraju tekmovanja. Najboljše ekipe in posamezniki bodo prejeli pokale in bogate praktične nagrade.

EKIPNO in **POSAMEZNO**: strelci bodo streljali na petnajst golobov (lovski položaj), pet strelcov z risanico na MK-tarčo merjasca, pet strelcov na MK-tarčo gamsa (ob kolu) ter pet strelcov na MK-tarčo bežečega merjasca.

VETERANI (od 55 do 65 let) IN SUPERVETERANI (65 let in več)
Veterani bodo streljali na petnajst golobov (lovski položaj) ter deset strelcov z risanico na MK-tarčo (sede ob fiksnem kolu).

Za dober srnjakov golaž in prijetno počutje bo tradicionalno dobro poskrbljeno. Pot do strelišča bo primerno označena. Training bo v soboto, 22. 7. 2017, od 15. do 17. ure.

Vse dodatne informacije dobiti po tel.: 051/312-590 (Benjamin Novak) in 041-737 453 (Marko Rehar).

VABLJENI!

VARAŽDIN

13.-15. 10. 2017

Prijave za razstavljalce:
www.sajam-varazdin.com

Lovska zveza Slovenije

in

Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje
organizirata *lovski strelski prireditvi*:

Državno prvenstvo v strelski kombinaciji OPEN 2017 in Državno prvenstvo v streljanju na tarčo bežečega merjasca 2017.

Prvenstvi bosta potekali na strelišču Gaj - Pragersko 2. 9. 2017 z začetkom ob 9. uri. Tekmovalci bodo tekmovali po zdaj veljavnih **PRAVILIH O IZVEDBI LOVSKIH STRELSKIH PREREDITEV**.

- Volilni okoliši lahko prijavijo po eno ekipo v kategoriji *ženske, mladinci, člani in veterani*, ki šteje tri strelce in ekipo iz prijavljenih strelcev, ki zastopajo volilni okoliš.
- Volilni okoliši lahko prijavijo po eno ekipo za streljanje na tarčo bežečega merjasca, ki šteje tri strelce.

Na Državno prvenstvo v strelski kombinaciji OPEN 2017 in Državno prvenstvo v streljanju na tarčo bežečega merjasca so vabljeni državni prvaki za leto 2016.

Rok za prijavo strelcev na e-naslov LZS (lzs@lovska-zveza.si) je 10. 8. 2017.

Komisija LZS za lovsko strelstvo

Lovska zveza Slovenije

in

Komisija za lovsko strelstvo in lovsko orožje
organizirata

Državni prvenstvi v strelski kombinaciji za veterane in superveterane (2017)

Tekmovanji bosta potekali na strelišču Žančani v Slovenj Gradcu 26. 8. in 27. 8. 2017.

Na tekmovanju bodo upoštevana veljavna PRAVILA O IZVEDBI LOVSKIH STRELSKIH PREREDITEV.

Volilni okoliši lahko prijavijo po eno ekipo v starostni kategoriji, ki šteje *tri strelce*. Na Državno prvenstvo 2017 v strelski kombinaciji za veterane in super veterane so vabljeni tudi državni prvaki 2016.

Rok za prijavo strelcev na e-naslov LZS (lzs@lovska-zveza.si) je 10. 8. 2017.

Komisija za lovsko strelstvo

Na jelena v ruku

Hrvaška: 890 € za uplenitev jelena z rogovjem trofejne vrednosti do 150 CIC-točk oz. 1.490 € z rogovjem za medaljo. V Sloveniji za enako močni trofeji plačate 1.230 € in 1.950 €.

Južna Afrika: 11-dnevni safari ob 6 dneh lova z odstrelom divjadi šestih vrst z vsemi prevozi, tudi letalskim, za 3.890 €. Termin: 9.–19. 9. 2017. Ugodnost za zgodnje prijave: brezplačen odstrel trofejnega gnuja!

Antilopa sable: odstrel že za 3.500 €, odstrel bivola pa za 8.900 €.

Lov na sibirskega srnjaka v prsku (Kurgan, Rusija); 6 dni lova in odstrel srnjaka za 2.970 € v terminu 8.–16. 9. 2017. Dodatna možnost: lov na losa v ruku s plačilom 2.500 € – po odstrelu.

Kanada: 6 dni lova v Novi Fundlandiji in odstrel losa za 5.890 €.

Kozorog v Kirgiziji: 5 dni lova, odstrel enega kozoroga, ne glede na trofejno vrednost, za ceno 4.980 €; v septembru ali oktobru 2017.

Pasat, d.o.o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

STRELNI DALJNOGLEDI BSA

BSA 1,5 - 6 X 42 IR
174,00 €

BSA 2,5 - 10 X 50 IR
185,00 €

BSA 3 - 12 X 56 IR
196,00 €

BSA 1 - 4 X 24 IR
širokokoten
174,00 €

Dobra vidljivost v mraku, na odsun stabilen nemški 4 A križ z nastavljivo osvetlitvijo pike, široko vidno polje, vodotesen, polnjen z dušikom, premer cevi 30 mm, izredno ugodna cena so osnovne značilnosti teh na ameriškem trgu zelo popularnih strelnih daljnogledov.

Informacije in naročila: BELUGA d.o.o., tel. 01 25 10 880 ali 041 72 60 11, info@beluga.si, www.beluga.si

DOG
TRACE

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

akcija
-20%

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

25,80 €   12,90 €

Kratke majice z lovskimi motivi

Avantura Trade d.o.o., Notranjska 4, 6230 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

www.avantura.info

K
R
O
J
A
Š
T
V
O

Branko Rožman, s.p.
Erjavčeva 5, Brežice
GSM: 031/544 808

Slavnostne
lovske kroje,
srajce (tudi
z dolgimi roka-
vi), telovnike,
plašče
hubertus
in pelerine
izdelujemo
po meri.

R
O
Ž
M
A
N

ČEVLJI VANCOUVER DIEMME

Vibram SympaTex

- 100% VODOTESNOST
- 100% ODPORNOST PROTI VETRU
- MEMBRANA Z VODNIM STOLPCEM
- OPTIMALNO DIHANJE
- IZJEMNA VZDRŽLJIVOST
- ZUNANJI MATERIAL: NABUK USNJE
- DVOJNA NOTRANJA PODLOGA
- VIBRAM PODPLAT IZ GUME
- SPODNJA OBROBA IZ GUME

www.medo-sport.si

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOSPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kraja 2, 1290
GROSUPLJE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
e-mail: medosport@bros.si

MEDOSPORT ČENOMELI, Ulica na Ultrdbah 24, 8340
ČENOMELI, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@bros.si

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brdiščeva ulica 13,
1231 Ljubljana-Crnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnooptika@siol.net
www.tehnooptika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5
8x42
Akcijska cena:
199,00 €

Nikon

Servis dvogledov
in strelnih
daljnogledov!

NIKON Prostaff
3-9x40 NP

Akcijska cena:
190,00 €
Cene veljajo do
razprodaje zaloge

AKCIJA

Meopta MeoStar R2 2-12x50 RD (4C)
 CENA: 1.244,40 €
AKCIJSKA CENA: 1.144,85 €

Meopta MeoPro 8x56 HD
 CENA: 567,30 €
AKCIJSKA CENA: 521,92 €

Meopta MeoSight III - 3 MOA
 CENA: 262,30 €
AKCIJSKA CENA: 249,19 €

meopta 30 let **GARANCIJE**

* Akcija velja za izdelke Meopta iz zaloge, ob gotovinskem plačilu julija in avgusta 2017 oz. do razprodaje zalog. Slike so simbolične.

Lebanova ulica 3
 8000 Novo mesto
 tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
 faks: ++386 (0)7 / 33 23 879
 Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00

ANCELJ d.o.o. www.ancelj.si Poiščite nas na facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - Blaser
 - Česka zbrojovka - Docter - Meopta
 - Niggeloh - MAK - Sellier&Bellot
 - Swarovski Optik - Steyr Mannlicher
 - Alfa Proj - Norica - Mauser - Hugbu

HAENEL
MERKEL
STEYR
Blaser

Prodaja vrhunskih izdelkov

- **Optike:** Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta ...
- **Puške:** Merkel, Haenel, Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, CZ, Heym ...
- **Strelivo:** RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
- **Oblačila:** Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund

Opravljam vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal d.o.o.
 Gramozna pot 9
 1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307
email: puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

STEYR MANNLICHER, RUGER, Sabatti, Boretta, YILDIZ, ALPA, RUGER

TRAP SPZ M brez ejektorjev 12/76
YILDIZ SILAH SARAYI CENA: 659,00 €

HLAČE 22118 87,00 €
NOVA CENA: 74,63 €

15% KOMPLET **JAKNA 91132** 434,00 €
NOVA CENA: 368,16 €

KAPA IZ FLISA Z NAUŠNIKI 45,00 €
NOVA CENA: 38,25 €

35%

PEČKA ZA NA PREŽO 86,42 €
NOVA CENA: 77,78 €

10%

MATERIAL: ZELO MEHEK NESLUŠEN IZ MIKROVLAKEN - VODOOPOREN IN ZRAČEN

MEDOŠPORT
 TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO
 www.medo-sport.si

MEDOŠPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kralja 2, 1290 GROSUPLJE, tel: 01/787 37 00, fax: 01/787 37 02
 e-mail: medosport@bros.si
 MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel: 07/306 24 70 e-mail: medosport@bros.si

Piščalke in sredstva za privabljanje divljadi.

AVANTURA
 www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Notranjiska 4, 6230 Postojna | 05 726 40 70 | info@avantura.info

BLASER Test Event - SEPTEMBER 2017

DNEVI SLOVENSKEGA STRELSTVA NA PRAGERSKEM
Sami boste lahko preizkusili kvaliteto in vrhunski dizajn orožja Blaser.

Program

PETEK, 1. SEPTEMBER 2017,
- 16.00 streljanje s šibrenicami in repetimimi puškami.

SOBOTA, 2. SEPTEMBER 2017,
- 11.00 streljanje s šibrenicami,
- 14.00 streljanje s šibrenicami in repetimimi puškami.

PRIJAVE NISO POTREBNE,
več informacij na 059 108 495.

VUTE
PUŠKARSTVO

JOHANN FANZOJ
FEINE JAGDWAFFEN

Blaser